МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

НІЖИНСЬКИЙ АГРОТЕХНІЧНИЙ КОЛЕДЖ

ВІДДІЛЕННЯ ЕКОНОМІКИ, ЛОГІСТИКИ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ

МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ, ЛОГІСТИКИ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

м. Ніжин, 31 жовтня 2019 року

УДК 656+657+004.9

Редакційна колегія:
Литовченко О.В. (відповідальний редактор);
Шеїн Т.В. (заступник відповідального редактора);
Шевченко Н.О., Романенко Т.В., Ландик О.Г., Лавська Н.В., Павловська Л.М.

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції **«Проблеми та перспективи розвитку обліку, логістики та інформаційних технологій в контексті євроінтеграції».** Зб. наук. пр. / Редкол.: Литовченко О.В. (голова) та ін. – Ніжин, 2019. – 338 с.

У збірнику надруковані матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Проблеми та перспективи розвитку обліку, логістики та інформаційних технологій в контексті євроінтеграції», висвітлено результати наукових досліджень, проведених науково-педагогічними працівниками та студентами Національного університету біоресурсів і природокористування України ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж», Національної академії державного управління при президентові України, Київського національного економічного університету ім.Вадима Гетьмана, Київського університет культури, Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С.З.Гжицького, ВП НУБіП України «бережанський агротехнічний інститут», ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут», Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти національного університету «Львівська політехніка», ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний коледж», ВП НУБіП України «ірпінський економічний коледж», ВСП «Ногайський коледж Таврійського державного агротехнологічного університету», ВСП «Рівненський коледж НУБіП України», Горохівського коледжу Львівського національного аграрного університету, Ізмаїльського агротехнічного коледжу, Технічного коледжу Тернопільського національного технічного університету ім. І.Пулюя

Статті друкуються в авторській редакції. Відповідальність за подану інформацію несуть автори статей.

© ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»
© автори тез

Напрям 1

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ У СВІТЛІ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Абрамов К.С., студент ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Науковий керівник – **Столяренко О.М.,** д.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Робота кожного підприємства неодмінно пов'язана із рухом грошових коштів у касі. Важливою умовою для забезпечення їх збереження та правильності здійснення обліку є вчасне та правильне документальне оформлення операцій з надходження, вибуття та зберігання на підприємстві коштів [1].

Для обліку касових операцій призначений рахунок 30 «Готівка». Цей рахунок активний, основний, призначений для обліку грошових коштів.

Рахунок 30 має такі субрахунки:

- 301 «Готівка в національній валюті»;
- 302 «Готівка в іноземній валюті».

Облік касових операцій ведеться в журналі-ордері 1 с/г по кредиту рахунка 30 та відомості 1.1 с/г по дебету рахунка 30. Записи до журналу-ордеру 1 с/г проводять щоденно на підставі звіту касира [3].

Каса – це спеціально обладнане та ізольоване приміщення, яке призначене для приймання, видачі та тимчасового зберігання готівки. Під касою також розуміють всю сукупність готівки та грошових документів, що є у підприємства. В касі підприємства можуть зберігатись також цінні папери, грошові документи, які є бланками суворої звітності [2].

Вся готівка на підприємстві має зберігатись у вогнетривких металевих шафах, які після закінчення роботи каси замикаються ключем і

опломбовуються сургучною печаткою касира. Ключі від металевих шаф і печатки зберігаються у касира. Дублікати ключів в опечатаних пакетах зберігаються у керівника підприємства. Забороняється зберігати у касі гроші, які не належать підприємству.

Повну матеріальну відповідальність за збереження грошей несе касир. Після видання наказу про призначення відповідного працівника на посаду касира керівник підприємства зобов‘язаний під розписку ознайомити його з порядком ведення касових операцій, після чого з касиром укладається договір про повну матеріальну відповідальність.

Підприємства можуть мати в касі готівку в межах ліміту залишку готівки. Ліміт залишку готівки – це гранична сума грошових коштів, яка може знаходитись в касі підприємства на кінець дня.

Сільськогосподарські підприємства самостійно визначають розміри готівки, що постійно знаходяться в їх касах і повідомляють про це банк на підставі заявки-розрахунку про встановлення ліміту залишку готівки в касі щорічно протягом першого кварталу поточного року [3].

Приймають готівку в касу по прибутковому касовому ордеру, підписаному головним бухгалтером або уповноваженою особою, касиром та завіреному печаткою підприємства. Відривний лист прибуткового касового ордеру є квитанцією до нього і видається на руки особі, яка внесла кошти в касу (або до виписки банку), а документи, що додаються погашаються штампом «Оплачено» із зазначенням дати. Готівку з банку одержують на підставі грошового чеку, а на оприбуткування грошей в касу складають прибутковий касовий ордер. Видача готівки здійснюється на підставі видаткового касового ордеру, який підписується керівником, головним бухгалтером і касиром. Особа, що одержала кошти, особисто вказує дату, суму та підписує

видатковий касовий ордер. Для здачі грошей в банк оформляють заявку на переказ готівки, а на списання коштів з каси складають видатковий касовий ордер. Касові ордери повинні реєструватись бухгалтером в Журналі реєстрації прибуткових і видаткових касових ордерів.

Для обліку касових операцій касир веде касову книгу. Вона повинна бути прошнурована, пронумерована і скріплена печаткою. Кількість аркушів у книзі підтверджується підписами керівника і головного бухгалтера. Записи до касової книги здійснюють на підставі прибуткових і видаткових касових ордерів у 2-х примірниках через копіювальний папір. Перший примірник залишається у касовій книзі, а другий є звітом касира та разом з первинними документами здається в бухгалтерію. Контроль за правильністю ведення касової книги покладається на головного бухгалтера підприємства. Щоденно в кінці робочого дня касир підраховує суму грошей, що надійшли і видали за день, та виводить залишок на кінець дня.

Касові документи, після складання звіту касира та його оброблення в бухгалтерії, комплектуються в хронологічному порядку, нумеруються переплітаються в окремі папки та зберігаються протягом 36 місяців після закінчення календарного року матеріально відповідальною особою, на яку покладено обов'язок зберігання документів, в окремому сейфі або спеціальному приміщенні [2].

Отже, правильна організація обліку касових операцій є способом запобігання невідповідностей та розкрадань. Якісне документування руху коштів є умовою їх збереження та контролю. Дотримання всіх правил та норм, викладених у Положенні № 637 із врахуванням внесених до нього змін дасть можливість уникнути негативних ситуацій, пов'язаних із втратою коштів або ж порушенням закону протиправними діями працівників бухгалтерії та каси.

Література

1. Постанова Правління Національного банку України № 637 зі змінами від 12.02.19 р. «Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні».

2. Давидова К. Касові операції: типові бухгалтерські проведення / К. Давидова // Баланс. - 2017. - № 47. - С. 47 – 48.

3. Оляднічук Н.В. Організація обліку готівкових коштів у сільськогосподарських підприємствах / Н.В. Оляднічук // Економіка АПК. - 2018. - №3. – С. 50 – 54.

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ОРЕНДОВАНИХ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Бичук М.В., студентка ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Науковий керівник – **Шиш А.М.,** к.е.н., доцент кафедри статистики та економічного аналізу НУБіП України

Основні засоби, не задіяні в операційній діяльності СГ, можуть бути використані з метою одержання доходів від надання їх в оренду. Облік орендних операцій СГ відзначається широким спектром проблем, які стосуються їх визначення, класифікації, визнання, оподаткування, відображення на рахунках бухгалтерського обліку, нормативно-правового забезпечення.

Згідно з МСБО 17 оренда – це угода, згідно з якою орендодавець передає орендареві в обмін на платіж або ряд платежів право користування активом протягом погодженого періоду часу. За П(С)БО 14 оренда – угода, за якою

орендар набуває права користування необоротним активом за плату протягом погодженого з орендодавцем строку.

Розрізняють фінансову оренду (за МСБО 17 – це оренда, за якою передаються в основному всі ризики та винагороди, пов'язані з правом власності на актив) та операційну. В П(С)БО 14 фінансова оренда передбачає передачу лише ризиків пов‘язаних з правом володіння і користування активом.

Таким чином, під орендою слід розуміти двосторонню угоду, згідно з якою орендодавець передає орендареві в обмін на платіж або ряд платежів право користування активом (право власності) протягом погодженого періоду часу, а орендар приймає право користування активом (право власності) і зобов‘язується його оплачувати вчасно і у повному обсязі.

Визнання фінансової оренди відбувається, якщо по закінченню терміну оренди права власності переходять від орендодавця до орендаря, термін оренди дорівнює або займає більшу частину терміну його експлуатації, сума мінімальних орендних платежів перевищує або майже дорівнює його справедливій вартості. Таким чином, питання про віднесення відносин з фінансової оренди до відносин власності або зобов‘язальних відносин є дискусійним. У випадку, коли об‘єкт фінансової оренди не переходить у власність до орендаря, дана операція є подібною до майнового права чи майнового зобов‘язання. Майнове право на об‘єкт оренди може обліковуватися на рахунку 122 «Права користування майном».

Дія МСБО 17 не застосовується щодо орендних угод на розвідування або використання невідтворюваних ресурсів, інвестиційної нерухомості та фінансової і операційної оренди біологічних активів, ліцензійних угод на авторські та суміжні права, а дія аналогічного П(С)БО 14 «Оренда» не застосовується також щодо цілісних майнових комплексів, які за вітчизняним

господарським правом відносяться до нерухомості.

У практиці національного обліку якщо надання основних засобів в оренду є єдиним видом діяльності СГ, то доходи від цих операцій передбачено відображати на рахунку 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг», якщо ні – то на рахунку 713 «Дохід від операційної оренди активів», що навряд чи є обґрунтованим. Причиною такої думки стало застосування до дослідження СГ в бухгалтерському обліку як об‘єкта вкладення капіталу [1].

Зокрема, у результаті класифікації вкладень капіталу в підприємницьку діяльність за їх спрямуванням виявлено, що частина вкладень капіталу здійснюється у вигляді витрат для забезпечення діяльності і отримання доходів, інша частина – для створення нових активів та підтримання капіталу у робочому стані. Таким чином, у процесі діяльності СГ вкладення капіталу було класифіковано на внески капіталу; самоінвестиції; інвестиції, спрямовані назовні; витрати на підтримання капіталу і витрати з метою одержання доходів.

П(С)БО 14 подає також визначення суборенди – угоди про передачу орендарем орендованого ним об'єкта в оренду третій особі. Таким чином, у орендаря, окрім бухгалтерських проведень, вказаних у табл.1, виникне необхідність відображати нарахування орендних платежів і їх отримання, зокрема: 1) отримання орендних платежів на суму мінімальних орендних платежів: Дебет 311 Кредит 377; 2) відображення доходу від орендних операцій, що відноситься до звітного періоду: Дебет 377 Кредит 747 і Дебет 747 Кредит 641.

Згідно з П(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність» необоротні активи, призначені реалізації, повинні обліковуватися окремо на субрахунку 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу». При відображенні продажу необоротних

активів на бухгалтерських рахунках виникають суперечності щодо віднесення цих операцій на відповідні рахунки доходів і витрат. Притримуючись обраного підходу до кваліфікації продажу необоротних активів як операції інвестиційної діяльності, пропонуємо відображати такий продаж на відповідних субрахунках витрат і доходів інвестиційної діяльності.

При продажу необоротних активів дохід від продажу слід відображати на субрахунку доходів від інвестиційної діяльності, наприклад, 746 «Доходи від продажу необоротних активів» бухгалтерським проведенням: Дебет 377 Кредит 746 – на справедливу вартість продажу.

Залишкову вартість реалізованого необоротного активу доцільно списувати на витрати інвестиційної діяльності, наприклад,: Дебет 977 «Витрати від продажу необоротних активів» Кредит 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу».

Література

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 № 73 (затверджено Міністерством фінансів України) [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/ z0027-00.

2. Грачова Р. Вивчаємо МСФЗ: Оренда основних засобів / Режим доступу: http://dtkt.com.ua/show/ 1cid02774.html.

3. Головченко Н.В. Організація і методика обліку орендних операцій [Текст]: автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.09 / Н. В. Головченко. - Нац. акад. статистики, обліку та аудиту. – К., 2014. – 18 с.

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З РІЗНИМИ ДЕБІТОРАМИ

Боднар О.В., к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»

Ступарик С., студентка ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»

Фінансова незалежність та участь вітчизняних господарюючих суб'єктів у міжнародних економічних відносинах зумовлюють необхідність безперервного забезпечення виробничого циклу оборотними засобами.

Проблемам розвитку теорії і практики бухгалтерського обліку та аналізу дебіторської заборгованості присвячено ряд праць зарубіжних та вітчизняних учених - економістів: С.Д. Батехіна, І.А. Бланка, Ф.Ф. Бутинця, С.Ф. Голова, С. Грязнової, З.В. Гуцайлюка, Р. Дамарі, В.П. Завгороднього, О.Д. Заруби, В.В. Ковальова, В. Костюченко, С.І. Маслова, Є. Петрик, Г.В. Савицької, Я. В. Соколова, В. В. Сопка, С. Хенка, К. Хувера, М.Г. Чумаченка, А. Шаповалової, М. Швайки та ін.

Разом з цим, багатоаспектність дослідження зумовлена складністю і різноманітністю суб'єктів та об'єктів розрахунково-платіжних відносин, що вплинуло на суперечливий характер нормативних документів, а також на рівень розробок окремих теоретичних і практичних аспектів методології бухгалтерського обліку та аналізу дебіторської заборгованості [1].

Вдосконалення обліку розрахунків з різними дебіторами потребує вирішення наступних проблем:

– розроблення рекомендації з питань створення єдиної економічної концепції дебіторської заборгованості підприємств, використання якої

сприятиме підвищенню ефективності управління на мікро- та макрорівнях;

– обґрунтування необхідності використання цифрового аналізу як засобу додаткового контролю законності та достовірності господарських операцій по розрахунках з дебіторами;

– розроблення комплексного підходу щодо оцінювання дебіторської заборгованості за чистою реалізаційною вартістю з урахуванням вимог національних стандартів бухгалтерського обліку.

Від початку формування ринкових відносин в Україні і донині існує чимало актуальних нерозв‘язаних питань, пов‘язаних з обліком дебіторської заборгованості. Це відповідно обумовлює постійний перегляд нормативних актів і регламентуючих документів, вироблення нових шляхів удосконалення організації та методики обліку розрахунків з дебіторами.

На нашу думку, передусім необхідно внести зміни у П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість», в яких чітко були б розмежовані поняття довгострокової та короткострокової дебіторської заборгованостей. Їх облік нині ведеться на різних рахунках бухгалтерського обліку, що не відзначено у вищезазначеному стандарті. Разом із тим слід вказати, що поточна дебіторська заборгованість є оборотним активом, а довгострокова – необоротним, і вони обліковуються на різних рахунках.

Уточнення вимагає визначення поточної дебіторської заборгованості, оскільки згідно з П(С)БО 10, вона «за продукцію, товари, послуги визначається активом одночасно з визнанням доходу від реалізації продукції, товарів і послуг та оцінюється за первісною вартістю» [2]. На нашу думку, утворення поточної дебіторської заборгованості не завжди слід пов‘язувати з доходом.

Розгляд сучасних підходів до класифікації дебіторської заборгованості дало змогу виявити низку проблем. Для їх вирішення можна запропонувати

методику класифікації дебіторської заборгованості, що дає можливість здійснювати порівняльний аналіз варіантів групування розрахунків з дебіторами за класифікаційними ознаками з метою розробки різних типів класифікації.

Згідно з такою методикою класифікацію дебіторської заборгованості слід проводити у такій послідовності: визначення мети, формулювання завдань, конкретизування користувачів інформації, вибір ознаки класифікації, визначення приоритетних принципів, надання переліку можливих типівкласифікації, вибір оптимального типу, групування дебіторської заборгованості за обраним типом. Як можливі ознаки класифікації дебіторської заборгованості треба додатково запропонувати: суб'єкт дебіторської заборгованості, сума заборгованості, вид оцінювання, причина виникнення [3].

Створення ефективної системи контролю за якістю обліку розрахунків з дебіторами вимагає розробки чіткої та досконалої класифікації дебіторської заборгованості, уніфікації способів її оцінки та документів аналітичного обліку. Це, відповідно, дозволить накопичувати інформацію про розрахунки з дебіторами з різними рівнями деталізації і узагальнення.

Отже, створення ефективної моделі обліку дебіторської заборгованості дозволить уникнути ризиків неплатоспроможності і зниження показників ліквідності внаслідок отримання об‘єктивної та своєчасної інформації для прийняття оптимальних управлінських рішень.

Література

1. Онищенко О.В., Облікове забезпечення управління дебіторською заборгованістю підприємства економіки / О.В. Онищенко, І.В. Ткаченко, Б.Ю. Здор // Глобальні та національні проблеми. – 2016. – Випуск 14. С. 124-128.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №10 «Дебіторська заборгованість» затв. наказом МФУ від 08.10.99 р. №237. / Режим доступу: URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99.

3. Сливка Я.В. Напрямки оптимізації бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості: факторингові операції / Я.В.Сливка // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. – 2015. – Вип.12. – С. 66-69.

УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ЯК ОСНОВНИЙ РЕЗЕРВ ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

Вакулік А.П., студентка ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Науковий керівник – **Царук Н.Г.,** к.е.н. доцент кафедри обліку і оподаткування ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Одним із найважливіших показників господарської діяльності сільськогосподарських підприємств є собівартість, оскільки вона показує, у що саме обходиться господарству виробництво відповідного виду продукції і наскільки економічно вигідним воно є в конкретних природноекономічних умовах господарювання.

Обчислення собівартості продукції рослинництва є надзвичайно важливим, адже рослинництво – це одна з найголовніших галузей виробництва більшості сільськогосподарських підприємств, без якої неможливе підтримання продовольчої безпеки країни.

Оптимізація рівня собівартості продукції рослинництва є важливою

умовою покращення фінансового результату підприємства і забезпечення розширеного відтворення, що передбачає збільшення виробництва сільськогосподарської продукції і зменшення затрат праці та виробничих ресурсів на її одиницю. Тому важливого значення набуває бухгалтерський облік витрат на виробництво продукції рослинництва та аналіз її собівартості.

Собівартість, як переконані ряд вчених, зокрема Безверхий К.В., Бутинець Ф.Ф., Давидович І. Є., Грещак М.Г., Загорова А. С., Мендюх С.В., Небелюк Н., Олійник Т.І., Примак Л.В., Пятківська К. В., Ратушна О.П., Сук Л., Цал-Цалко Ю.С. є одним з найважливіших показників, який характеризує господарську діяльність підприємств. Особливого значення він набуває в умовах ринкової конкуренції, оскільки конкуренція – це насамперед цивілізована боротьба між товаровиробниками за зниження собівартості продукції. Лише знизивши її, за всіх інших рівних умов, товаровиробник може знизити і ціну, щоб привабити покупця й отримати перевагу над конкурентами. Це основний шлях зміцнення економіки підприємства і важлива передумова підвищення матеріального добробуту його працівників.

Собівартість вважають сумою всіх витрат на створення продукції, вираженою у грошовій формі, одночасно зазначаючи, що собівартість продукції – це об‘єктивна економічна категорія, а її існування зумовлене, насамперед, тим, що кожне підприємство мусить в межах собівартості відшкодовувати витрачені ним ресурси, щоб безперервно продовжувати виробництво.

Істотним напрямком діяльності сільськогосподарських виробників та органів управління є вдосконалення системи показників і класифікації витрат виробництва продукції рослинництва в умовах ринкової економіки.

Необхідно, щоб кожне підприємство для управління витратами проводило

аналіз господарської діяльності, де в якості необхідних і взаємодоповнюючих джерел інформації виступала б організація фінансового та управлінського обліку.

В якості основних напрямків формування дієвої системи управління витратами, метою якої є максимізація прибутку (мінімізація збитків) в умовах ринкової економіки, є наступні: перетворення структури управління підприємством, для чого необхідне створення центрів відповідальності; розрахунок і пропозиція фінансово-економічних моделей функціонування центрів відповідальності; введення системи контролінгу (управлінського обліку); розробка моделі розрахунку управлінської прибутку на основі показника маржинального доходу.

На кожному підприємстві для успішного управління витратами, необхідно застосувати систему показників обліку і аналізу на всіх етапах організації виробництва.

Для своєчасного управління витратами потрібно дотримуватись точного ведення обліку витрат за елементами та статтями, центрами відповідальності, в розрізі об’єктів обліку та оперативно обчислювати витрати ресурсів за видами і собівартість продукції в даному проміжку часу для зіставлення її з плановим показником з метою виявлення відхилень і своєчасного пошуку шляхів впливу на процес виробництва [1]. Втілення в життя всіх названих напрямів удосконалення системи управління витратами виробництва вимагає відповідно повнішої їх класифікації згідно з певними ознаками. Для досконалої класифікації витрат можна виділити три основні підсистеми їх формування: витрати, що використовуються для калькулювання і оцінки готової продукції; витрати, дані про яких є підставою для планування; витрати, що використовуються в системі контролю, регулювання та координації.

Одним з основних напрямків вдосконалення обліку витрат і калькуляції собівартості продукції сільськогого сподарства є розробка науково обґрунтованої номенклатури калькуляційних статей. Номенклатура статей має важливе значення для визначення реальних причин відхилення фактичної собівартості від планової, що сприяє прийняттю найбільш ефективних управлінських рішень щодо недопущення перевитрати праці, матеріальних і фінансових ресурсів, залучення у виробництво невикористаних внутрішньогосподарських резервів подальшого зниження собівартості продукції. Істотний недолік нинішньої оменклатури – значне укрупнення витрат, об‘єднаних в окремі статті витрат, що відображають різні виробничі процеси.

Література

1. Дуляба Н.І. Сутність, роль та значення показника собівартості продукції в управлінні виробництвом / Н.І. Дуляба, Т.А.Ільницька // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.16. – С. 217-222.

2. Зеленко С.В. Проблеми обліку і контролю в системі управління витратами рослинництва / С.В. Зеленко, Ю.І. Грищук // Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, міжпредметні зв'язки – К.: ННЦ «ІАЕ», 2015. – С. 241-244.

РОЗРАХУНКИ З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ ЯК ОБ’ЄКТ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Вальчишин О.А., магістр ВП НУБіП України» «Бережанський агротехнічний інститут»

Науковий керівник – **Качмар О.В.,** к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту ВП НУБіП України» «Бережанський агротехнічний інститут»

Процес ринкової трансформації економіки України зумовив появу низки нових об‘єктів обліку. На сьогодні ситуація складається таким чином, що методологія фінансового обліку на підприємствах України потребує значних змін. Це пов‘язано з тим, що підприємство постає об‘єктом товарно-грошових відносин, набуває економічної самостійності і повністю відповідає за результати своєї господарської діяльності. На підприємствах зросла кількість напрямків руху грошових потоків, підвищилась значимість терміновості розрахунків, ускладнилися правила їх виконання через збільшення фінансових інструментів, грошові кошти отримали статус самостійного об‘єкта бізнесу, який також здатен приносити прибутки незалежно від напрямку основної діяльності підприємства.

Ефективне управління розрахунками з покупцями та замовниками є важливим фінансовим важелем забезпечення прискорення обертання капіталу підприємства. Ритмічність одержання та виконання платежів, створення резерву сумнівних боргів, залучення та розміщення коштів забезпечує фінансову рівновагу підприємств. Активні та ефективні форми управління розрахунками із покупцями та замовниками гарантують додатковий прибуток, а раціональне управління заборгованістю сприяє ритмічності основної діяльності підприємства.

У бухгалтерському обліку розрахункові операції є об‘єктом обліку, по-перше, як динамічний процес (проведення платежу до, одночасно чи після одержання товарів, робіт, послуг) і, по-друге, як статичний стан, тобто заборгованість між суб‘єктами розрахунків [1, с.17]. Оскільки розрахунки включають в себе одночасно двосторонній рух і грошових коштів, і товарів (робіт та послуг), відповідно документи при проведенні розрахункових операцій поділяються на дві такі ж складові: фінансові та товарно-

розрахункові.

Заборгованість є однією з важливих видів оборотних активів підприємства. У той же час надмірний обсяг, порушення термінів її погашення чи неможливість погашення взагалі є досить негативними ознаками стану фінансів підприємства. Заборгованість, формуючись в результаті проведення розрахункових операцій, так чи інакше, пов‘язана з рухом грошових коштів. Грошові кошти або рух грошових потоків є одним з найважливіших і перспективних елементів планування і управління діяльністю підприємства. Для їх ефективності необхідним є визначення взаємозв‘язків і взаємозалежностей між структурними компонентами як оборотних коштів, так і джерел їхнього формування. Встановлення і виявлення таких взаємозв‘язків та взаємозалежностей неможливо без проведення класифікації об‘єктів, у даному випадку класифікації заборгованості.

Будь-яке підприємство, за Б. Райаном [2], створюється на основі взаємовідносин, які утворюються шляхом укладання зобов‘язань. Взаємовідносини як внутрішні, так і зовнішні передбачають, передусім, певний набір рішень. З цього випливає, що за кожним рішенням, яке приймає керівництво або персонал підприємства, виникають ті чи інші зобов‘язання. Однак, не вся сукупність зобов‘язань підприємства стає ними з фінансової точки зору, тобто «передбачає обмін ресурсами, що мають грошовий вимір». Для цього зобов‘язання повинно бути локалізовано у часі, тобто повинні бути момент початку дії зобов‘язання і період часу, на протязі якого воно діє; а також «юридично обґрунтовано».

Відповідно до концепції зобов‘язань Б. Райана [2, с. 39], слід розмежувати зв‘язки між поняттями «зобов‘язання», «розрахунки» та «заборгованість». Зобов‘язання мають масштабний характер і проникають в усі сфери діяльності

підприємства. Вони виникають з моменту прийняття будь-якого рішення, але не кожне зобов‘язання є дійсним. В разі прийняття рішення про практичну реалізацію зобов‘язання, яке передбачає обмін ресурсами, та набуття ним юридичного оформлення, його можна вважати фінансовим зобов‘язанням. Виконання фінансового зобов‘язання відбувається через систему розрахунків, які виникають та припиняються в момент руху тих чи інших ресурсів (або грошових коштів, або товарів, робіт, послуг). Стан розрахунків в будь-який момент їх існування характеризується дебіторською та кредиторською заборгованістю для кожного учасника.

За цих умов в бухгалтерському обліку мають відображатися не зобов‘язання як такі, а саме розрахунки за фінансовими зобов‘язаннями, оскільки вони виникають за належним чином юридично оформленою угодою та з моменту її практичного виконання: з дати появи заборгованості до дати її погашення.

Отже, розрахунки з покупцями і замовниками є важливим об‘єктом бухгалтерського обліку і виступають у формі дебіторської заборгованості підприємства.

Література

1. Васільєва Л. М., Трайно О.В. Організація обліку дебіторської заборгованості та шляхи її удосконалення. *Молодий вчений*. 2017. №10. - С. 485-488.

2. Райан Б. Стратегический учет для руководителя / Пер. с англ. под ред. В.А. Микрюкова. Москва: Аудит, ЮНИТИ, 1998. - 616 с

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ

Герчанівська С.В., доцент кафедри обліку і аудиту ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»

Солтисюк Д.П., студент ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»

Облік заробітної плати – одна з найважливіших і складних ділянок роботи, що займає одне з центральних місць у всій системі обліку на підприємстві, оскільки потребують точних і оперативних даних, у яких відбивається зміна чисельності робітників, витрати робочого часу, категорії робітників. Заробітна плата є об‘єктом наукових економічних досліджень протягом багатьох сторіч.

Важливим питанням удосконалення бухгалтерського обліку оплати праці є вдосконалення чинної моделі аналітичного обліку, оскільки дані аналітичного обліку відіграють важливу роль, характеризуючи розміщення та склад персоналу за місцями його використання, відпрацьований і невідпрацьований час, обсяг виробленої продукції кожним працівником, фонд заробітної плати і його структуру. Реформування бухгалтерського обліку заробітної плати шляхом удосконалення чинної моделі аналітичного обліку знаходить своє відображення в багатьох вітчизняних науковців.

Найбільш часто використовуваним рахункомдля обліку розрахунків із працівниками є рахунок 66 «Розрахунки за виплатами працівникам»із його субрахунків викликає декілька дискусійних питань, зокрема щододоцільності використання рахунку 661 «Розрахунки за заробітноюплатою» під час виплати авансів працівникам, оскільки внаслідок такої операції утворюється

дебіторська заборгованість підприємства, якавідображається в активі Балансу, та логічним було б її відображати на рахунку 377 «Розрахунки із іншими дебіторами» до дати нарахування заробітної плати. Також враховуючи те, що більшість підприємств перейшло на виплату заробітної плати через банківські платіжні картки, субрахунок 662 «Розрахунки з депонентами» поступово втрачає свою актуальність. Дещо проблемним є використання субрахунку 663 «Розрахунки за іншими виплатами», що призначений для розрахунків за виплатами, що не належать до фонду оплати праці, зокрема допомоги по частковому безробіттю, допомогипо тимчасовій непрацездатності. Суть проблеми полягає у тому, що об'єктом оподаткування ПДФО та військового збору є сукупний місячний оподатковуваний дохід працівника, що може охоплювати виплати, що нараховані як нарахунку 661, так і на рахунку 663. Відображення в обліку кореспонденції рахунків із нарахування ПДФО та військового збору у такій ситуації приводить до дилеми стосовно того, який рахунок має кореспондувати за дебетом із кредитом рахунку 641[1; 3].

Сьогодні більшість підприємств для обліку оплати праці використовує програмні продукти російських розробників «1С: Бухгалтерія». Після появи Указу Президента України від 15.05.2017 р.№ 133/2017 про введення санкцій для російського софтвера перед вітчизняними підприємствами постало питання про пошук програмних продуктів, альтернативних «1С: Бухгалтерія».

Компанією IT-Enterprise, яка спеціалізується на розробленні програмного забезпечення для управління підприємством в Україні, створила низку програмних продуктів MASTER [2]. Зокрема, для обліку розрахунків з оплати праці запроваджено до використання програмний продукт «Заробітна плата та табельний облік», який автоматизує завдання розрахунку заробітної плати йуправління персоналом на підприємствах малогота середнього бізнесу та

включає в себе два функціональних модулі: модуль «Зарплата» та модуль «Кадри».

Заключним етапом удосконалення організації бухгалтерського обліку операцій, пов‘язаних з оплатою та нарахуванням заробітної плати, є зменшення відсотка документообороту. Для цього потрібно запровадити багатоденне і накопичувальне документування з застосуванням типових форм документації завдяки введенню багатоденного і накопичувального формату документування, яке буде заздалегідь пристосоване роботи з інноваційними та комп‘ютерними технологіями.

Отже, облік праці та заробітної плати має бути організований таким чином, щоб сприяти підвищенню продуктивності праці та повному використанню робочого часу.

Література

1. Каткова Н.В., Особливості обліку оплати праці в сучасних умовах та шляхи його вдосконалення / Н.В. Каткова. К.В. Маслова // Економіка та суспільство. – 2017. – № 8. – С. 762-767.

2. Програмні продукти MASTER. URL / Режим доступу: http://masterbuh.com/masterbuh_zp.

3. Сіренко Н.М., Удосконалення організації розрахунків з оплати праці в сільськогосподарських підприємствах / Н.М. Сіренко, Ю.О. Щербина, О.Г. Юрченко // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Вип.15. – С. 352-355.

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ТА КАЛЬКУЛЯЦІЇ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА

Дудка А.В., студентка ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Науковий керівник – **Царук Н.Г.,** к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Сучасне скотарство України знаходиться на межі економічної доцільності існування. В Україні протягом останніх років спостерігається негативна тенденція до скорочення чисельності худоби, як молочного, так і м'ясного напряму продуктивності.

Нині в Україні має місце екстенсивний спосіб господарювання у тваринництві: спостерігаються низькі порівняно зі світовими показники середньорічного надою молока від однієї корови, середньодобових приростів великої рогатої худоби, необґрунтовано високі витрати. Тому питання підвищення ефективності виробництва й зниження собівартості потребує невідкладного вирішення.

Питаннями щодо розвитку скотарства в Україні, виходу даної галузі із кризи, в тому числі за рахунок підвищення її ефективності та зниження собівартості продукції галузі займаються такі вітчизняні науковці як: Азізов С.П., Гуторов О. І., Діброва Л.Д., Ксьонжик І. В. , Кучер Л. Ю. , Маслак О., Одінцов М.М., Поліщук О.М., Рибаченко О.М., Сатир Л. М., Шайко О.Г. та інші.

Треба зазначити, що в науковців відсутній єдиний підхід до визначення причин кризового стану скотарства, а отже, й до методів подолання цієї кризи.

Ефективність регулювання доходності галузі скотарства значною мірою

залежить від об'єктивності вимірювання витрат на виробництво продукції тваринництва та від достовірності розрахунку її собівартості, що підкреслює важливість цієї ділянки економічної роботи та вимагає підвищення уваги до неї.

Пошук шляхів зниження витрат виробництва в сучасних умовах слід розглядати як фактор підвищення прибутковості й ефективності роботи підприємств, забезпечення їх стабільності в ринковому середовищі.

Визначення заходів щодо зниження собівартості продукції є дуже важливим для будь-якого підприємства, тому що завдяки їх впровадженню підприємство збільшує свої прибутки, а отже, має можливість для розширення діяльності та подальшого економічного і соціального розвитку.

Як свідчать дані за останнє десятиріччя, одним із найважливіших резервів зниження собівартості продукції та отримання прибутку є зниження невиробничих витрат і втрат.

За видами невиробничих витрат і втрат здійснено угрупування за такими ознаками: від неповного використовування ресурсів, від нераціонального їх використовування, від невиробничого використовування.

Залежно від приналежності до процесу виробництва невиробничі витрати і втрати групуються за такими ознаками: витрати і втрати в процесі виробництва продукції, її розподілу та обігу і втрати, не пов'язані з цими процесами.

Таким чином, основними чинниками скорочення й ліквідації невиробничих витрат і втрат є: вдосконалення організації обліку невиробничих витрат і втрат; введення нових систем оплати і преміювання; підвищення організаційно-технічного рівня виробництва продукції тваринництва.

Одним з основних напрямів зниження собівартості продукції скотарства є

підвищення продуктивності тварин. У сільськогосподарських підприємствах України спостерігаються низький рівень продуктивності сільськогосподарських тварин і високі витрати кормів із розрахунку на одиницю продукції, що зумовлено системними кризовими явищами у відповідних галузях та відсутністю належної державної підтримки.

Важливою умовою для отримання високих показників ефективності виробництва продукції тваринництва економне витрачання кормів, оскільки в структурі собівартості на них припадає понад 55 % витрат. За умови недостатнього забезпечення кормами цього можна досягти за рахунок нормування годівлі залежно від продуктивності тварин, фізіологічного стану, живої маси та віку. За таких умов відносно нормовану годівлю можна здійснити розподілом стада на окремі виробничі групи, кожна з яких повинна складатися із тварин з орієнтовно близькими потребами в поживних речовинах та енергії. Ознаками для розподілу стада на групи можуть бути: величина добового або за попередню лактацію надою, період отелення, фізіологічний стан, вік, жива маса та інші.

Зниження собівартості продукції тваринництва неможливі без державної підтримки. Вона повинна набути наступних форм: створення крупних регіональних агропромислових об'єднань із замкнутим циклом виробництва (від формування кормової бази і до переробки продукції) шляхом об'єднання невеликих тваринницьких комплексів; здійснення державних дотацій на постійній основі та необхідному для галузі рівні. Наприклад, в ЄС діє система дотацій м'ясовиробникам у розмірі 20 - 80 % від вартості продукції; розробка і проведення держаної політики щодо стимулювання експорту продукції галузі тваринництва; реформування системи селекційно-племінної роботи в тваринництві та її державна підтримка; спрощення системи державної

реєстрації підприємств тваринництва; введення тимчасових податкових пільг; формування доступного фінансового ресурсу у вигляді банківського кредиту по кредитній лінії під 5-6 % річних.

Література

1. Березівський П.С. Відродження галузі скотарства у сільськогосподарських підприємствах: оцінка, проблеми, прогнози / П.С. Березівський // Економіка АПК. – 2016. – №2. – С 15-20.

2. Загорова А.С. Роль та місце управління витратами і собівартістю в регулюванні економічних відносин сільськогосподарських підприємств / А.С. Загорова // Вісник Сумського національного аграрного університету. – 2017. – № 11 (54). – С. 82-84.

ОПТИМІЗАЦІЯ СКЛАДСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ АВТОМАТИЗАЦІЇ

Ілляшенко М.С., студентка ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Науковий керівник – **Царук Н.Г.,** к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Якісне функціонування сільськогосподарських підприємств, яке супроводжується безперервним кругообігом ресурсів, неможливе без оборотних активів. А відтак, питання раціональної організації їх обліку, оцінки та документального оформлення є надзвичайно важливими.

Розвитку теорії та практики обліку сировини та матеріалів, забезпеченню його інформаційної бази сприяли праці таких вітчизняних вчених як:

Ф.Ф. Бутинець, М.Ф. Огійчук, Л.К. Сук, Г.В. Коваленко та інші. Однак ряд проблем організації та методики обліку сировини та матеріалів потребують подальших досліджень та наукових розробок.

Важливого значення набуває поліпшення якісних показників надходження і використання сировини та матеріалів, що досягається шляхом економії і більш ефективного споживання кожного їх виду.

За результатами проведеного комплексного дослідження вітчизняної теорії обліку та її практичного застосування в аграрних формуваннях запропоновано систему натурального обліку сировини та матеріалів, яка спирається на традиційні для вітчизняного обліку підходи, зокрема облікове спостереження, поточний обліковий процес, документооборот, звітність і регулювання. Встановлено, що система натурального обліку сировини та матеріалів пов'язана з управлінням матеріальними цінностями в частині обліку й аналізу витрат, пов‘язаних з їх рухом, формуванням оптимальної величини в процесі бюджетування та управління ними як складової виробничої собівартості.

При цьому натуральний облік функціонує в системі оперативного складського обліку, з метою здійснення основних операцій по прийому, відвантаженню, переміщенню і перевірці наявності сировини та матеріалів, а також проведення ревізій, інвентаризації складу.

Система складського обліку повністю інтегрується з існуючою системою бухгалтерського обліку. У бухгалтерію зі складів надходять відомості про усі виконані операції, пов'язані з складським обліком, а також інша контрольна інформація. Така система має модульну структуру, що дозволяє адаптувати її під потреби кожного підприємства і забезпечувати підвищення ефективності складського обліку і контролю шляхом оптимізації складської логістики.

Базою цього обліку є рішення, покладені в основу оптимізації складського обліку в реалізації міжнародних систем SAP BusinessObjects (розробник програмного забезпечення), розгорнуту до рішень SAP WM (управління складом) для уніфікації даних у складському і бухгалтерському обліку.

Система SAP EnterpriseResourcePlanning (ERP) розроблена німецькою компанією SAP AG і призначена для комплексної автоматизації великих підприємств. Комплексна автоматизація означає, що єдина інформаційна система на основі R/3 враховує всі сторони діяльності підприємства за сферами діяльності (планування виробництва, збут, закупівля), а також за рівнями управлінської ієрархії підприємства, від вводу даних на потрібні рівні до підтримки прийняття управлінських рішень на верхніх. R/3 розрахована на спільне інформаційне забезпечення декількох підприємств, що входять у склад концерну або холдингу. Таке охоплення усіх сторін діяльності підприємства призводить до того, що R/3 виставляє жорсткі вимоги до організації облікових і управлінських процесів на підприємстві. Уся інформація, що обробляється в R/3, повинна задовольняти вимоги повноти і своєчасності. Тільки за рахунок цього можна отримати адекватну цілям управління підприємства інформацію.

Система SAPERP складається із набору прикладних модулів, які направлені на різні процеси в компанії, а саме: фінанси FI, контролінг CO, управління основними засобами AM, управління проектами PS, управління виробництвом PP, управління матеріальними потоками MM, збут SD, управління якістю QM, технічне обслуговування та ремонт обладнання PM, управління персоналом HR, управління інформаційними потоками WF.

Структура системи SAP складається з двох рівнів: програмне забезпечення, бази даних та сервери – це верхній рівень, і робочі місця, що розташовані у структурних підрозділах компанії – це нижній рівень. Саме така

структура забезпечує те, що внесена і накопичена інформація є оперативною та достовірною. Завдяки цьому розробляються та погоджуються параметри, що впливають на швидкість прийняття управлінських рішень для ефективного управління бізнесом. Рішення SAP ERP направлені на покращення результативності управління бізнес-процесами, підвищення прозорості та збільшення рейтингу підприємства, а також для більш глибокого розуміння інтегрованих бізнес процесів.

Однією із головних і важливих переваг використання SAPERP є можливість отримання самої актуальної інформації щодо бухгалтерських проводок, кількості використаних матеріалів, обсягів реалізованої продукції тощо в режимі реального часу. Дана система дозволяє менеджерам компанії мати можливість отримувати інформацію, аналізувати її та приймати ефективні управлінські рішення тільки на основі даних, отриманих із SAP.

Література

1. Кононенко В.А. Обліквиробничихзапасів: сучасний стан та напрямки вдосконалення / В.А.Кононенко, Ж.П.Цупаленко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки. – 2016. – Випуск 16. Ч.1. – С. 147–151.

2. Рибалко О.М. Вдосконалення обліку виробничихз апасів / О. М. Рибалко // Держава і регіони. Серія «Економіка та підприємництво». – 2015. – № 3. – С. 210–215.

ОБЛІКОВА ТА ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ДОХОДУ

Качмар О.В., к.е.н., доцент кафедри обліку та аудиту ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»

Гудзиляк С.Т., студент ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»

В умовах ринкової економіки підприємства здійснюють свою діяльність з метою отримання відповідного доходу. Отримання доходів свідчить про те, що продукція підприємства знайшла свого споживача і вона відповідає вимогам та попиту ринку за ціною, якістю, іншими технічними, функціональними характеристиками та властивостями. Отримання доходів створює основу для самофінансування підприємства за умови, що їх розмір достатній для покриття витрат, виконання зобов‘язань та утворення чистого прибутку.

Бухгалтерське трактування поняття доходу підприємства переважно базується на терміні «економічна вигода». Саме такий зміст цієї категорії використовується у теорії та методології західного й українського обліку. Визначення сутності доходу в західному обліку трактується із використанням трьох концепцій: концепції продукту, концепції вибуття і концепції приросту [1, с. 45].

У вітчизняному бухгалтерському обліку методологічною основою формування інформації про доходи є П(С)БО 15 «Дохід» та НП(с)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». П(С)БО 15 «Дохід» відповідає МСБО 18 «Дохід», згідно з яким доходом визнається валове надходження економічних вигод протягом певного періоду, що виникає в ході звичайної діяльності суб'єкта господарювання, коли власний капітал зростає внаслідок

цього надходження, а не внаслідок внесків учасників капіталу [2, с. 36]. Аналогічно коментує зміст доходів Торговий кодекс Німеччини - основний нормативний документ, який регулює бухгалтерський облік у цій країні [3, с. 363].

Тобто в зазначених нормативних документах акцент робиться не тільки на надходженні активів, а й на підвищенні їх вартості. Цей підхід є виправданим, оскільки збільшення вартості активів можливе не лише під час їх надходження, а й внаслідок їх переоцінки. Однак, погоджуючись з думкою Т.Г. Камінської, недоліком такого підходу до визначення доходів варто визнати те, що ця категорія не розглядається в контексті вартісного виміру руху капіталу суб'єкта господарювання і не прив'язана до такої категорії капіталу, як статутний капітал [4, с. 172]. Тому цікавим є аналіз цього визначення у Національних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку. Дохід, згідно із П(С)БО 15 «Дохід», визнається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (крім внеску учасників) за умови, якщо оцінка доходу може бути достовірно визначена [5].

Основною перевагою такого визначення, порівняно з поняттям доходу в міжнародному обліку, є відображення доходу як збільшення капіталу підприємства, але відмежування цього поняття від внесків власників майна. Проте тлумачення доходу як збільшення економічних вигод у формі надходження активів або зменшення зобов'язань, своєю чергою, також піддається критиці науковців як не зовсім коректне. Так, наприклад, Н.М. Ушакова зазначає, що не кожне збільшення активів та зменшення зобов'язань характеризує момент отримання доходу. Про отримання доходу свідчить оплата рахунку, пред'явленого підприємством покупцеві його

продукції (товарів, робіт, послуг). Стосовно зобов'язань підприємства, то за їх безпосереднього погашення жодного зростання капіталу насправді не відбувається. До зростання капіталу призводить не погашення зобов'язань, а відмова кредитора від своїх прав, тобто тоді, коли активи отримані підприємством на безоплатній основі.

Основними причинами наявності деяких розбіжностей у методологічних засадах регламентування аспекту визнання доходу національними П(С)БО відносно вимог МСБО, погоджуючись з думкою Р.Є. Федіва, вважаємо: надмірне державне регламентування цього процесу, невідповідність рівня розвитку економічних зв'язків між суб'єктами господарювання, відсутність механізму здійснення гарантій щодо виконання зобов'язань сторін взаємодії тощо.

На відміну від широкого трактування категорії «дохід підприємства» як за економічним, так і за бухгалтерським підходом, вузьке трактування цього поняття істотно обмежує його зміст за кількісними параметрами. Економісти, що притримуються цього підходу (зокрема М.С. Абрютіна, Ю.І. Продіус) зводять поняття «дохід підприємства» до тієї частини валової виручки і результатів позареалізаційних операцій, що охоплює лише витрати на оплату праці та прибуток.

Отже, в економічній літературі й досі немає єдиної думки щодо трактування сутності доходу. На нашу думку, найбільш вживаним та прийнятним з погляду використання у термінології є визначення поняття доходу як збільшення економічних вигід внаслідок надходження активів і/або погашення зобов'язань.

Література

1. Бучко Н.В. Організаційно-методичні аспекти обліку доходів від

прокату в системі управління / Н.В. Бучко // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації. – Київ, 2013. – Вип. 2(11). – С. 44-51.

2. Войнаренко М.П., Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту: навч. посіб. / М.П. Войнаренко, Н.А. Пономарьова, О.В. Замазій. – Київ: Центр учбової літератури, 2010. – 488 с.

3. Генеза ринкової економіки: терміни, поняття, персоналії : навч. словник-довідник / за ред.: Г. І. Башнянин, В.С. Іфтемічук. – Київ: Магнолія плюс, 2004. – 688 с.

4. Камінська Т.Г. Взаємозв'язок доходів і витрат як категорій оціночних характеристик руху капіталу в обліку / Т.Г. Камінська // Науковий вісник Національного університету біоресурсів та природокористування України. – Київ, 2010. – Вип. 154. Ч. 3. – С. 170-178.

5. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Наказ Міністерства Фінансів України від 29 листопада 1999р. №318. URL / Режим доступу: http // zakon.rada. gov.ua (дата звернення 28.04.2018).

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ

Кошель С.Ю., студент ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Науковий керівник – **Царук Н.Г.,** к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Питання надходження товарів та розрахунків з постачальниками за

отримані товари, виконані роботи, надані послуги підприємств будь-яких форм власності, були і залишаються донині одними з найбільш актуальних, незалежно від суспільно-політичного ладу, що функціонує в окремо узятій країні і всьому світовому співтоваристві в цілому. Розрахунки між суб'єктами господарювання є важливою ланкою розширеного відтворення, від якого залежить не тільки кінцеві результати підприємств, їх фінансовий стан, а й економічне зростання країни в цілому.

Розбіжність у часі проведення платежу і відвантаження продукції або виконання робіт є звичним явищем сучасних економічних взаємовідносин. Проте, розміри заборгованостей між контрагентами не завжди продиктовані економічною доцільністю. Це пов'язано, насамперед, зі створенням необхідного запасу ресурсів для ритмічного та безперебійного процесу діяльності. Визначальним фактором у вітчизняних економічних взаємовідносинах, що впливає на забезпечення виробництва предметами праці, є не стільки їх якісні характеристики чи наявність фінансових можливостей, скільки не прогнозованість у часі поставок та цін на ринку сировини.

Система бухгалтерського обліку є чи не єдиним джерелом інформації про фактичний стан розрахунків між підприємствами. А тому, вирішення проблем із значними сумами поточної заборгованості перед постачальниками і підрядниками лежить у площині обліково-аналітичних процедур.

Серед керівників різних підприємств побутує думка, що ситуація, коли кредиторська заборгованість перед постачальниками перевищує дебіторську - є нормальною і до цього потрібно прагнути. Проте, погашення заборгованості по кредитах перед фінансовими установами для підприємств є першочерговим завданням керівників суб'єктів господарювання, хоча така заборгованість є теж кредиторською.

Проблема у двоякому ставленні до кредиторської заборгованості в даному випадку криється, на наш погляд, у наслідках, які тягнуть за собою недобросовісне виконання взятих на себе зобов‘язань. Тому, для подальшого вивчення проблеми і окреслення напрямів її вирішення, необхідно дослідити порядок відображення інформації про кредиторів на усіх етапах облікового процесу.

Першим етапом обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками є первинний облік. Його зміст становлять первинне спостереження та сприйняття господарського факту (явища або процесу), вимірювання в натуральному та вартісному вираженні, фіксування в носіях облікової інформації - документах.

Другим етапом облікового процесу розрахунків з постачальниками є поточний облік, який являє собою процес реєстрації даних первинного обліку в системі рахунків - в облікових реєстрах.

Підсумковий ета облікового процесу є заключним. Його можна охарактеризувати як упорядковану сукупність операцій з формування показників, що відображають результати виробничої та господарської діяльності підприємства за певний період.

Організація підсумкового етапу обліку розрахунків з підрядниками залежить від якості організації первинного та поточного обліку.

Для ефективного управління кредиторською заборгованістю необхідно: стежити за співвідношенням сум дебіторської та кредиторської заборгованості; контролювати стан розрахунків за простроченою заборгованістю, своєчасно виявляти неприпустимі сумик кредиторської заборгованості та приймати ефективні управлінські рішення щодо її усунення. Керівники підприємств мають змогу різносторонньо досліджувати обсяг своєї кредиторської

заборгованості, проте, вони в більшості випадків це ігнорують. Тому рекомендуємо проведення комплексного фінансового аналізу кредиторської заборгованості, адже управління нею потребує зваженого наукового підходу.

Отже, для поліпшення стану розрахунків з постачальниками та підрядниками запропоновано наступні заходи: необхідно стежити за співвідношеннями дебіторської і кредиторської заборгованості: значна перевага дебіторської заборгованості створює погрозу фінансової стійкості підприємства і робить необхідним залучення додаткових засобів; перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською може привести до неплатоспроможності підприємства; доцільно постійно контролювати стан розрахунків по простроченій заборгованості; при здійсненні оплати за рахунками виникають проблеми контролю за кредиторською заборгованістю за рахунками, з метою їх усунення запропоновано ввести документ - Реєстр до сплати; ввести в План рахунків позабалансовий рахунок 10 «Кредиторська заборгованість»; з метою оцінювання кредиторської заборгованості, що має сприяти визначенню стану підприємства, рекомендовано здійснювати контроль за кредиторською заборгованістю в розрізі розмірів заборгованості окремих кредиторів за строками погашення боргів за графіком та фактично шляхом створення таблиці та графіка фактичної й запланованої сплати постачальникам.

Література

1. Владика О. Є. Шляхи вдосконаленняоблікурозрахунків з постачальниками та підрядниками [Електронний ресурс] / О. Є. Владика // Молодий вчений. – 2016. – № 12.1. – С. 677-681. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2016_12.

2. Матюха В. І. Актуальні проблеми обліку розрахунків підприємства з

постачальниками та підрядниками / В. І. Матюха, Г. В. Мисака // Молодий вчений. - 2018. - № 1(2). - С. 930-932. [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_1(2)__87.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Кізім А.Є., студентка ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Науковий керівник - **Романенко Т.В.,** викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Фінансова політика – багатопланове та певною мірою інтегроване явище. За допомогою фінансових інструментів, таких як податки, дотації, застосування обмежень, штрафів, держава регулює економічну діяльність суб‘єктів господарювання для її спрямування у русло нагальних суспільних потреб. У зв‘язку із цим важливо, щоб фінансова політика сприяла формуванню позитивного іміджу й залученню інвестицій в економіку, забезпечувала зниження рівня безробіття та ін. Внутрішня економічна політика регулюється державою шляхом надання певних пільг, преференцій суб‘єктам господарювання [1, с.21].

Оцінюючи стан реалізації та можливості фінансової політики України, зауважимо, що вона є доволі суперечливою, неоднозначною та недостатньо результативною. Це пов‘язано як з об‘єктивними, так і з суб‘єктивними чинниками впливу. Так, фінансова політика здійснюється у системі міжнародних економічних зв‘язків і зазнає дії зовнішніх чинників, зокрема

системної фінансово-економічної кризи, залежить від експортних можливостей держави, постачання сировини, матеріалів, обміну технологіями. Водночас внутрішніми чинниками впливу є соціальний склад населення, стабільність національної грошової одиниці, розвиток форм кредитування. Нинішня фінансова політика є недостатньо чіткою у контексті зосередження на прискореному розвитку пріоритетних галузей економіки, легалізації тіньових капіталів, формування сприятливих умов для залучення іноземного капіталу [1, с.22].

Основу фінансової політики становить бюджетна політика, яка пов‘язана насамперед із формуванням та виконанням бюджетів усіх рівнів. Економічна нестабільність і спад виробництва негативно впливають на формування доходів та фінансування видатків бюджету [2, с.17].

Фінансова політика відіграє велику роль у функціонуванні кожної держави. Вона може здійснювати сприятливий вплив на розвиток продуктивних сил, поліпшення добробуту населення, підвищення обороноздатності країни, що набуває все більшої актуальності в умовах військових дій на Сході України. Дієздатність фінансової політики залежить від ефективності діяльності держави на кожному етапі й правильності ухвалених рішень.

Основними напрямами фінансової політики сучасного періоду в Україні вважаються:

– сприяння завершенню роздержавлення і приватизації;

– забезпечення соціального захисту населення;

– ефективна співпраця України зі Світовою організацією торгівлі;

– вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності для зміцнення позиції України на світовому ринку;

– проведення адміністративної та пенсійної реформ.

Головними проблемами фінансової політики є забезпечення динаміки зростання, конкурентоспроможності економіки України, утвердження оновленої моделі фінансового розвитку [3, с.58].

Однією з головних проблем реалізації фінансової політики є незабезпечення високої ефективності використання бюджетних коштів для досягнення найкращих показників соціально-економічного розвитку. Вирішення цієї проблеми вбачається у визначенні чітких пріоритетів розвитку економіки, соціальної сфери та посиленні відповідальності розпорядників коштів за їх цільове та ефективне використання. Держава як основний суб‘єкт фінансової політики повинна рішучіше застосовувати фінансові методи планування, управління, контролю, а також фінансові важелі нормативів, санкцій, стимулів для забезпечення фінансової стабільності та підвищення рівня життя населення [2, с.19].

Отже, впровадження ефективних заходів державної фінансової політики сприятиме стабілізації та економічному розвитку національної економіки [3,с.59]. Запорукою успіху фінансової політики є розроблення реальних макропоказників на наступний бюджетний період та їх неухильне виконання. Однією з головних проблем реалізації фінансової політики є незабезпечення високої ефективності використання бюджетних коштів для досягнення найкращих показників соціально-економічного розвитку. Держава як основний суб‘єкт фінансової політики повинна рішучіше застосовувати фінансові методи планування, управління, контролю, а також фінансові важелі нормативів, санкцій, стимулів із метою забезпечення фінансової стабільності та підвищення рівня життя населення [1, с.26].

Література

1. Радіонов Ю. Д. Фінансова політика та проблеми ефективності її реалізації в Україні / Ю. Д. Радіонов // Наукові праці НДФІ. - 2014. - Вип. 4. - С. 21-26. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npndfi_2014_4_4.

2. Селіверстова Л.С. Фінансова політика в умовах інституційної економіки / Л.С. Селіверстова, І.П. Адаменко // Економіка та держава. – № 1/2018.-С.17-19. Режим доступу: http://www.economy.in.ua/pdf/1_2018/5.pdf.

3. Тарасова О.В. Фінансова політика і бюджетна безпека України / Тарасова О.В. – К.: Знання, 2018. – Вип.30-2. – С. 58-59.

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Колесник О.В., студент ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Науковий керівник – **Сук П.Л.,** д.е.н., професор кафедри обліку і оподаткування ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Наявність достатньої кількості виробничих запасів є необхідною умовою підтримання виробничого процесу на підприємстві. Процес виробництва на підприємстві неможливий без наявності необхідної кількості запасів сировини, матеріалів, палива, будматеріалів, запасних частин, інших виробничих запасів тощо. Запаси є вагомою частиною активів підприємства, і вони займають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності, а також при визначенні результатів господарської діяльності підприємства та при висвітленні інформації про його

фінансовий стан [1].

Проблеми розвитку та удосконалення обліку та контролю виробничих запасів відображені у працях багатьох науковців, проте вони і досі не втрачають своєї актуальності й потребують подальшого дослідження. Основними завданнями удосконалення системи обліку та контролю виробничими запасами є: створення раціональної системи організації обліку запасів на підприємстві; удосконалення існуючих методів оцінки та проведення інвентаризації виробничих запасів; удосконалення системи контролю виробничих запасів на всіх етапах технологічного процесу; створення інформаційної бази обліку та контролю виробничих запасів за центрами відповідальності та загалом по підприємству.

Для вирішення наведених вище основних завдань удосконалення системи обліку виробничих запасів слід звернути увагу на типові порушення і помилки пов‘язані з операціями виробничих запасів в обліку, а саме [2]:

– недотримання організаційних вимог щодо організації ведення бухгалтерського обліку операцій з виробничими запасами, зокрема, укладення договорів про матеріальну відповідальність, відсутність аналітичного обліку виробничих запасів;

– правильність визначення первісної вартості виробничих запасів в залежності від способів їх надходження на підприємство;

– правильність визначення суми списання виробничих запасів на виробництво в залежності від передбаченого в Наказі про облікову політику методу списання;

– розкрадання і псування виробничих запасів внаслідок безгосподарності на підприємстві, неправильне визначення розмірів природного убутку, та відображення цих фактів в бухгалтерському обліку;

– неповнота розкриття інформації про виробничі запаси в Примітках до річної фінансової звітності;

– списання виробничих запасів понад норми, передбачені технологічним процесом;

– відсутність проведення щорічної інвентаризації виробничих запасів;

– неправомірна переоцінка виробничих запасів та відображення її вартості в обліку;

– правильність визначення фінансового результату від реалізації виробничих запасів та визначення податкових зобов‘язань.

Література

1. П(С)БО №9 «Запаси», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. № 246 зі змінами і доповненнями / [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua.

2. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України [підручник для студентів вищ. навч. закл. екон. спец.] / Н.М. Ткаченко. – К.: А.С.К., 2016. – 784 с.

ОСОБЛИВОСТІ ГРОШОВОГО ОБІГУ В УКРАЇНІ

Костенко О.О., студентка ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Науковий керівник – **Романенко Т.В.,** викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Вилучення дрібних монет із обігу має зробити розрахунки більш простими та заощадити час користувачів під час їх здійснення. З 1 жовтня 2019

р. монети номіналами 1,2 та 5 копійок для здійснення розрахунків готівкою для зручності користувачів, адже надто велика різноманітність банкнот та монет призводить до плутанини та зайвого часу під час здійснення розрахунків. Завдяки цьому рішенню загальна кількість монет на одну людину зменшиться на третину.Впродовж трьох років можна обміняти ці монети на монети та банкноти інших номіналів у банках та Національному банку. Також із 1 жовтня розпочнеться поступове вилучення з готівкового обігу монет номіналом 25 копійок. Але на відміну від 1,2 та 5 копійок, 25 копійок залишаться в готівковому обігу. Ті 25 копійок, які будуть повертатись до банків, поступово вилучатимуться з обігу. 1,2 та 5 копійок майже припинили відігравати істотну роль в розрахунках населення за товари та послуги, так як значно зросла роль безготівкових розрахунків та змінилась поведінка споживачів. Окрім того, рішення з вилучення монет дрібних номіналів пов'язано і з метою економії коштів держави.Виробництво монет перевищує їх номінальну вартість. Держава зможе економити на виробництві даних монет близько 90 млн. грн на рік.Дані монети до українських банків можна здати до 30 вересня 2020 року, а до Національного банку та його уповноважених банків, Ощадбанку, ПриватБанку та Райффайзен банку, ці монети можна здавати протягом 3 років, а саме до 30 вересня 2022 року. Національний банк планує здійснити перший випуск банкноти номіналом 1000 гривень в обсязі 5 млн штук, а надалі друкувати ці банкноти залежно від замовлень банків та потреб економіки.

Останнього разу Національний банк уводив у обіг новий номінал 13 років тому – у 2006 році. Це була банкнота номіналом 500 гривень. Тоді середньомісячна заробітна плата становила близько 1000 гривень і розмінювалася двома банкнотами найвищого номіналу. Зросли доходи

українців, середньомісячна заробітна плата в Україні за цей час зросла майже вдесятеро. Зараз для отримання середньомісячної заробітної плати необхідно вже не менше 20 банкнот. Як наслідок, стало більше грошей у гаманцях – обсяг готівки у обігу зріс більш ніж уп‘ятеро – до майже 380 млрд грн. Змінилася і структура банкнот в обігу. Зараз більше 55% з них за сумою припадає на банкноти номіналом 500 гривень, і ще третина – на банкноти номіналом 200 гривень. Зважаючи на світовий досвід, таке наближення до 50% може свідчити про потребу введення вищого номіналу.На сьогодні в обігу перебуває 140 млн штук монет номіналом 1 гривня, а номіналом 2 гривні - майже 124 млн штук. В 2018 році Нацбанком було виготовлено 140 млн монет номіналом 1 гривня та 145 млн штук монет номіналом 2 гривні. Як відомо в разі гіперінфляції держави вводять в обіг великі банкноти. Недавній приклад — Венесуела, де інфляція в 2018 році склала 130 060%. В середині червня поточного року там прийнято рішення випустити нові банкноти номіналом 10 000, 20 000 і 50 000 боліварів. 1 долар США можна купити за 248 477 венесуельських болівара.У Зімбабве в кінці 2008 року, інфляція досягла рівня 230 мільйонів відсотків, криза в цій країні дійшла до того, що владі довелося випустити банкноту в 100 трильйонів зімбабвійських доларів. 1 долар США в цій країні коштував 35 квадрильйонів місцевих доларів. В Україні ще пам‘ятають пачки купонів або карбованців, які з‘явилися в 1992 році, після розпаду СРСР як перехідна валюта, замінена потім гривнею. Через інфляцію номінал однієї банкноти доходив до 1 млн купонів. А в 1995 році 1 долар США коштував 147 307 купонів. Кроки Національного банку України щодо виведення банкнот дрібного номіналу і введення більшого, ніяк не пов‘язані з інфляційними або девальваційними очікуваннями. Не дивлячись на бурхливе зростання безготівкових платежів, готівка все ще популярна, і на

неї припадає більша частина розрахунків у торгівлі. Інфляція з 2006 року — період введення вже тепер другої найбільшої банкноти — склала більше 400 %. Введення купюри номіналом одна тисяча гривень — необхідний захід, який потрібно було ввести набагато раніше. Назріла необхідність пояснюється банальною причиною — за останні п‘ять років відбулося суттєве зростання заробітних плат в номінальному розмірі. Тому, рішення випустити купюру більшого номіналу направлено тільки на те, щоб зменшити кількість банкнот. І не варто це пов‘язувати з прогнозованою девальвацією або якимись іншими причинами.

Отже, з 25 жовтня 2019 вводить в обіг банкноту номіналом 1000 гривень, з портретом на лицьовій стороні нової одного із засновників і першого президента Української академії наук Володимира Вернадського. І на зворотному боці надруковано зображення будівлі президії Національної академії наук України.Перед цим з 1 жовтня монети 1, 2 і 5 копійок перестануть бути платіжним засобом в Україні і будуть виведені з обігу.У найближчих планах Національного банку – завершити цей номінальний ряд удосконаленими банкнотами номіналом 50 та 200 гривень. Водночас Національний банк розпочне підготовку до роботи над дизайном наступного – ще сучаснішого – покоління гривні.

Література

1. https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2783375-persij-vipusk-banknot-nominalom-1000-griven-nbu-planue-obsagom-5-miljoniv-stuk.html
2. https://bank.gov.ua/news/all/natsionalniy-bank-uporyadkovuye-nominalniy-ryad-banknot-i-monet-grivni
3. https://hromadske.ua/posts/nbu-vivedennya-z-obigu-monet-nominalom-1-2-ta-5-kopijok-zekonomit-derzhavi-90-mln-grn-na-rik

4. https://itc.ua/news/nbu-vvodit-v-oborot-kupyuru-1000-griven-i-vyvodit-monety-1-2-i-5-kopeek/

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

Кізім А.Є., студентка ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Науковий керівник - **Федоренко Л.В.,** викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Протягом останніх десятиліть господарський облік включав три види: оперативний (здійснювався безпосередньо на місці, де відбувалися господарські операції та процеси), статистичний (вивчення масових кількісних явищ і закономірностей за кожним підприємством та загалом за регіоном), бухгалтерський [1, с.14-16]. Бухгалтерський облік охоплює всю сукупність господарської та фінансової діяльності підприємств; забезпечує контроль за виробництвом і розподілом матеріальних благ, рухом і збереженням майна підприємства; відображає весь процес виробництва і надає можливість простежити за змінами, що відбуваються. Бухгалтерський облік – надзвичайно важлива складова економічного життя країни [2, с.216]. Сучасний стан бухгалтерського обліку в Україні неможна вважати досконалим, він потребує значної модернізації.Вивчення проблем та перспектив розвитку бухгалтерського обліку в умовах сучасної економіки займає сьогодні одне з провідних місць в наукових працях таких вчених-обліковців: Ф. Бутинця, В. Рудницького, В. Сопка, С. Левицької, З. Гуцайлюка, Є. Мниха, І. Яремка,

Пархоменка та інших.Незважаючи на те, що система бухгалтерського обліку розвивався і змінювався протягом тривалого часу, існує ще багато невирішених проблем [3, с.100-106]. На нашу думку, основні проблеми розвитку бухгалтерського обліку в Україні такі: 1) галузева специфіка обліку та звітності. Існують ґрунтовні відмінності у застосуванні вимог національних стандартів підприємствами різних галузей. І хоча держава в особі Міністерства фінансів встановлює певні вимоги і стандарти фінансової звітності, контроль за виконанням цих вимог знаходиться на неприйнятно низькому рівні. 2) Недосконаліть законодавчого регулювання. Досить вагомим є питання визначення переваг ведення бухгалтерського обліку за національними чи міжнародними стандартами. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» визначає перелік суб‘єктів господарювання, які за тим чи іншим критерієм повинні вести бухгалтерський облік за МСФЗ, але це стосується переважної меншості підприємств. 3) Підготовка бухгалтерських кадрів. Міжнародний досвід і практика показують, що післядипломна підготовка й процес постійного підвищення кваліфікації практикуючих бухгалтерів – це прерогатива професійних бухгалтерських організацій. 4) Галузеві особливості обліку та звітності. Сьогодні склалася ситуація, коли стандарти фінансової звітності встановлює Міністерство фінансів України, але їхнє дотримання держава не контролює.Тому стосовно достовірності й правильності звітної бухгалтерської інформації ми можемо покладатися тільки на сумлінного бухгалтера підприємств. Однак де гарантії його сумлінності та професіоналізму? Поки що на це запитання немає відповіді. 5) Регулювання бухгалтерського обліку в країні. Тобто практично в усіх країнах, на відміну від України, де законом визначений єдиний метод регулювання бухгалтерської діяльності – державний, саморегулювання бухгалтерської професії є

обов‘язковою складовою [3, с.107-113]. Шлях удосконалення бухгалтерського обліку на основі його цілісності, системності та дієвості – це збереження його концептуальних основ в межах чинного правового поля. Передумовами подальшого розвитку бухгалтерського обліку є насамперед: уточнення та дотримання в умовах активного розвитку різноманітних облікових систем концептуальних основ і методологічної бази бухгалтерського обліку; уніфікація методики визначення даних бухгалтерського обліку та показників фінансової звітності, термінології бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародної практики стандартизації; безперервна професійна освіта, реалізація програми сертифікації бухгалтерів та аудиторів із забезпеченням прийнятних для широкого загалу умов та належного рівня оцінювання. Отже, є значне коло проблем в галузі бухгалтерського обліку в Україні та суттєві позиції впливових міжнародних організацій щодо необхідності законодавчого й нормативного регулювання цієї вкрай важливої сфери діяльності відповідно до вимог міжнародних стандартів. Вирішення цих проблем допоможе вдосконалити систему державного регулювання та реформування бухгалтерського обліку, адаптація до ринкових змін, міжнародних стандартів та потреб користувачів, в системі прийняття рішень, що буде позитивною зміною для бухгалтерського обліку загалом.

Література

1. Гуцайлюк З. Сучасні проблеми розвитку теорії бухгалтерського обліку / З.Гуцайлюк // Бухгалтерський облік і аудит, 2011. - № 2. – С. 14-19.

2. Куслій І.П. Сучасні проблеми бухгалтерського обліку в Україні / І.П. Куслій // Юність науки – 2016: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених (м. Чернігів, 18-19 травня

2016 р.): у 7 ч. / Чернігів: Черніг. нац. технол. ун-т, 2016.– Ч.3: – 212 с.

3. Жук В. М. Актуальні проблеми бухгалтерського обліку і їх вирішення / В.М. Жук // Фінанси України. – 2012. - №7. – С . 100 – 113.

УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Михайленко А.І., асистент кафедри обліку і оподаткування ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

В умовах сучасної ринкової економіки все більшої ваги набуває вчасний товарообіг. Для забезпечення та утримання каналів збуту підприємства змушені реалізовувати товари із відстрочкою платежів, що вимагає ефективного управління та жорсткого контролю для збереження фінансової стійкості підприємства, що призводить до уповільнення платіжного обороту.

Важливою особливістю сільського господарства є те, що операційний цикл тут визначають природно-кліматичні умови. Таким чином, характерна особливість сільськогосподарського виробництва – велика тривалість виробничого циклу, часті перерви у процесах праці, а отже неспівпадіння часу виробництва та робочого періоду. Дана особливість впливає на періоди реалізації товару та оплати за нього.

Основним законодавчим актом, який регулює облік дебіторської заборгованості є П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість». Згідно з ним дебіторська заборгованість визначається як сума заборгованостей дебіторів підприємству на певну дату. При цьому дебіторами є всі юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми

грошових коштів [1].

Основною метою управління дебіторською заборгованістю є мінімізація термінів її погашення та зменшення розмірів простроченої заборгованості. Також важливим є не просто зменшити дебіторську заборгованість, а й не втратити покупців і збільшити обсяги реалізації. Управління дебіторською заборгованістю передбачає вибір певної дисконтної та кредитної політики для своїх покупців, шляхи повернення боргів і зменшення безнадійної заборгованості, а також вибір умов продажу, що забезпечать гарантоване надходження коштів [2].

Ефективність системи управління дебіторською заборгованістю визначається рівнем контролю стану розрахунків по підприємству та аналізу співвідношення дебіторської і кредиторської заборгованості, так як значне перевищення дебіторської заборгованості створює загрозу фінансовій стійкості і робить необхідним залучення додаткових джерел фінансування [1].

Для зменшення ризику несплати боргу одним чи кількома дебіторами, необхідно орієнтуватись на більшу кількість споживачів. В сучасній економічній літературі виділяють такі основні способи оптимізації сум дебіторської заборгованості: продаж рахунків дебіторів факторинговій компанії або банку; виставляння рахунку покупцям одразу ж при продажу великої кількості товару; страхування кредитів для захисту від значних збитків з безнадійних боргів; контролювання співвідношення кредиторської і дебіторської заборгованостей; формування системи штрафних санкцій за прострочене виконання зобов'язань контрагентами. Також покращення дебіторської заборгованості може реалізуватися шляхом пропонування передоплати та створення резерву сумнівних боргів [2]. Тому досить важливим є визначення основних (ключових) етапів формування політики управління

дебіторською заборгованістю:

- аналіз дебіторської заборгованості сільськогосподарського підприємства у попередньому періоді;

- формування принципів кредитної політики, яка передбачить формування системи спеціальних кредитних умов, формування стандартів оцінки покупців і диференціація умов надання кредиту;

- формування процедури інкасації дебіторської заборгованості;

- забезпечення використання на підприємстві сучасних форм обліку дебіторської заборгованості.

У системі управління дебіторською заборгованості для її контролю необхідно також використовувати інформаційні технології. Для оцінки надійності того чи іншого дебітора необхідно проаналізувати дані, що характеризують повноту і своєчасність погашення заборгованості у попередні періоди. Інформаційна система, за допомогою якої здійснюється управління дебіторською заборгованістю, враховує дату визнання дебіторської заборгованості, умови відвантаження за кожним контрагентом, а також термін виконання зобов'язань [2].

Використання інформаційні системи забезпечить сільськогосподарським підприємствам:

- автоматичне здійснення розсилки листів із попередженням про терміни платежу та інформацію про те, які заходи можуть бути застосовані до боржника при невиконанні ним зобов'язань у визначений термін;

- автоматичне блокування відвантаження, якщо перевищений ліміт або період прострочення виконання зобов'язань за попереднім постачанням перевищив допустимі значення;

- на підставі договірних умов нараховувати пеню та штраф;

- оперативно поновлювати дані про стан дебіторської заборгованості й надходження платежів від компаній – дебіторів.

Отже, у сучасних умовах господарювання розробка ефективного управління дебіторською заборгованістю є одним із ключових завдань у вирішенні задач підприємства з позиції забезпечення належного рівня фінансової безпеки та досягнення позитивних результатів у фінансовому оздоровленні підприємств.

Література

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.1999 №237, зі змінами і доповненнями.

2. Бабіч В.В. Фінансовий облік (облік активів): навчальний посібник / В.В.Бабіч, С.В.Сагова. – К.: КНЕУ, 2016. – 282 с.

ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

Нікіфоров Н.В., студент ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Науковий керівник – **Столяренко О.М.,** д.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Сільськогосподарська продукція – це продукція, яка пройшла всі стадії оброблення, приймання, укомплектування за умовами договорів із замовниками та відповідає технічним вимогам та стандартам.

Готова продукція на сільськогосподарському підприємстві проходить такі

операції:

а) випуск продукції з виробництва і здача її на склади;

б) зберігання продукції на складах підприємства;

в) відпуск продукції на місці одногороднім і відправка (відвантаження) іногороднім покупцям;

г) відпуск продукції для внутрішніх потреб, для збуту продукції.

Готову продукцію класифікують

- за формою: уречевлена (матеріальна), результати виконаних робіт, результати наданих послуг;

- за ступенем готовності: готова продукція, напівфабрикати (продукти окремих технологічних фаз, які повинні пройти одну або декілька технологічних фаз обробки, перш ніж стати готовою продукцією), незавершене виробництво;

- за технологічною складністю: проста, складна.

Методологічні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про готову сільськогосподарську продукцію визначаються П(С)БО 9 «Запаси» та 16 «Витрати».

Оцінка готової продукції при її продажу залежить від облікової політики підприємства, в частині оцінки запасів при їх вибутті. При цьому можуть застосовуватися методи, передбачені П(С)БО 9 «Запаси».

При відображенні продажу готової продукції в бухгалтерському обліку зазначаються дві її оцінки: оцінка, що прийнята підприємством згідно з обліковою політикою, – первісна вартісна (по дебету рахунку 901 «Собівартість реалізації готової продукції»), та оцінка, що визначаються за домовленістю сторін (по кредиту рахунку 701 «Дохід від реалізації готової продукції»[1].

Готова продукція оформлюється здавальною накладною і передається на склад. На невеликих сільськогосподарських підприємствах готова продукція прямо на виробництва, проминувши склад, відвантажується покупцям.

На складі готова продукція обліковується в кількісному виразі за її видами на картках або в книгах складського обліку. В картці або книзі визначаються назва продукції, її номенклатурний номер, одиниця виміру, розмір, марка, ціна за одиницю. Облік готової продукції на складі ведеться в міру її надходження на склад або відпуску зі складу. В картках або книгах складського обліку робляться записи про надходження та відпуск готової продукції і щоденно виводяться її залишки. На підставі здавальних накладних, що виписуються у двох примірниках, складається відомість випуску продукції.

Облік готової продукції повинен забезпечити контроль за виконанням завдань по випуску продукції згідно з договірним асортиментом на всіх стадіях її руху; зберігання готової продукції за обсягом,асортиментом та якістю; своєчасною випискою документів на відвантаження; використання фінансових і матеріальних ресурсів за допомогою складання планових і фактичних калькуляцій собівартості продукції.

Кількісний облік сільськогосподарської продукції за її видами та місцями зберігання може бути організований декількома способами:

1) в сортових картках складського обліку, при якому в бухгалтерії складають або обробляють групувальні відомості оприбуткування продукції за її видами в розрізі підрозділів-виробників та за місцями зберігання;

2) безкартковим способом, при якому за допомогою ЕОМ кожен день складають оборотні відомості обліку випуску продукції з виробництва і руху готових виробів у розрізі складів та інших місць зберігання. Залишки готових виробів періодично інвентаризуються.

Якщо облік готової продукції ведеться за обліковими цінами, то по закінченні звітного періоду, після визначення фактичної собівартості готової продукції, записи по випуску і відвантаженню корегуються на суму відхилень фактичної собівартості від її вартості за обліковими цінами шляхом їх співставлення. Від'ємна сума відхилень фіксується методом червоного сторно, додатня – звичайним записом [2].

Сільськогосподарські підприємства враховують рух продукції рослинництва, тваринництва та переробки протягом року за плановою виробничою собівартістю готової продукції, яку в кінці звітного періоду доводять до фактичної собівартості.

Отже, організація обліку сільськогосподарської продукції залишається однією з основних проблем бухгалтерського обліку. Недосконаліть законодавчої бази, недостатнє забезпечення автоматизації обліку, недостатня кваліфікація працівників негативно впливають на господарську діяльність підприємства. Таким чином вирішення вищезазначених проблем сприятиме розвитку сільськогосподарського підприємства.

Література

1. Людвенко Д.В. Проблеми організації обліку готової продукції та її реалізація на підприємствах АПК [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=47449.

2. Фабіянська В.Ю. Організація бухгалтерського обліку в сільськогосподарських підприємствах / В.Ю. Фабіянська // Економіка АПК. – 2018. – № 3. – 103 с.

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Павлюк Б.В., студент ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Науковий керівник – **Сук П.Л.,** д.е.н., професор кафедри обліку і оподаткування ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Одним із найважливіших аспектів організації бухгалтерського обліку на підприємствах є розробка класифікації доходів, витрат і фінансових результатів, здатної максимально задовольняти інформаційні потреби користувачів.

Особливістю ведення діяльності сільськогосподарських підприємств є те, що дуже часто при виробництві основної продукції дані суб‘єкти господарювання одержують і супутню продукцію (другорядну). Якщо частка такої продукції в загальному обсязі виробництва значна – доходи від її реалізації відображаються на основних рахунках обліку доходів від реалізації. Більш складною є ситуація, коли частка такої продукції є незначною. Є незрозумілим, як правильно показувати на рахунках обліку доходи від реалізації такої продукції [1].

Облікова політика підприємства на сьогодні виступає фактором управління доходами від операційної діяльності і одним із основних напрямів удосконалення обліку доходів та відображення інформації про них у фінансовій звітності. Необхідно відмітити, що одним із найсуттєвіших елементів облікової політики, які впливають вливають на визначення фінансових результатів є моменти визнання доходів і витрат, і, зокрема, доходів від операційної діяльності [2].

Об‘єктами облікової політики щодо формування й обліку фінансових результатів є доходи, витрати та, власне, фінансові результати, елементами – сукупність методів і облікових процедур щодо обліку фінансових результатів діяльності підприємства. Елементи облікової політики стосуються всіх без винятку об‘єктів бухгалтерського обліку, а тому впливають на фінансові результати.

Важливим аспектом обліку виробничих витрат сільськогосподарського підприємства є облік незавершеного виробництва. У зв‘язку з тим, що розмір залишків незавершеного виробництва та готової продукції не буває постійним, тому визначають їх зміни. Порядок визначення залишків незавершеного виробництва залежить від характеру виробництва

Удосконалення підходів щодо визначення фінансових результатів малих підприємств в умовах трансформаційних змін обліку, має передбачати виключення їх коригувань на незавершене виробництво. У зв‘язку з тим, що незавершене виробництво складає незначні суми, а на більшості підприємств є відсутнім, то недоцільно витрачати значний обсяг часу на інвентаризацію цих залишків, а тому пропонуємо фінансовий результат визначати як різницю між сукупними доходами і витратами без вказаного коригування [1].

Аналітичний та синтетичний облік фінансових результатів діяльності підприємства є необхідною складовою частиною бухгалтерського обліку. Створення системи аналітичного відображення облікової інформації доходів, витрат і фінансових результатів на підприємствах повинне враховувати їх організаційну структуру, а також направленість та зміст завдань поточного менеджменту, що вирішуються у процесі їх звичайної діяльності. З метою врахування особливостей ведення діяльності сільськогосподарськими підприємствами та удосконалення методики обліку доходів операційної

діяльності доцільним є доходи від реалізації супутньої продукції (за умов незначного її обсягу, порівняно з основною продукцією) показувати у складу доходів іншої операційної діяльності.

Для удосконалення обліку доходів та витрат на підприємстві слід внести зміни до субрахунків доходів і витрат, Загалом, уточнення субрахунків до рахунків з обліку доходів і витрат, що підлягають списанню на фінансові результати дозволить без додаткового перегрупування інформації визначити фінансовий результат за видами діяльності підприємства. Відповідно, для достовірного визначення фінансових результатів операційної діяльності в частині валового прибутку (збитку), доцільно до рахунку 90 «Собівартість реалізації» субрахунку 903 «Собівартість реалізованих робіт і послуг» відкрити також відповідні субрахунки. Водночас слід мати на увазі, що прямі витрати включаються до собівартості прямо (на основі первинних документів), а непрямі – за розподілом пропорційно до обраної бази. Оскільки базу розподілу підприємство обирає самостійно, то беззаперечно, обрана методика розподілу не може бути економічно обґрунтованою, а завжди умовна.

Обчислення прибутку (збитку) в розрізі галузей виробництва є необхідним для прийняття як оперативних, так і стратегічних управлінських рішень. Визначення фінансового результату за видами продукції, робіт чи послуг забезпечить керівництво підприємства інформацією про найбільш вигідні для вирощування культури (надані послуги) та внесок кожного виду продукції (послуг) у покриття витрат підприємства. Визначення результату діяльності в розрізі каналів реалізації забезпечить керівництво інформацією про найбільш та найменш вигідні контракти [2].

Таким чином, запропоновані методичні засади обліку забезпечать необхідну деталізацію інформації про доходи, витрати і фінансові результати

та розширять можливості її використання центрами відповідальності для прийняття управлінських рішень.

Література

1. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський і фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: ПП «Рута», 2015. – 912 с.

2. Сопко В.В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу : Підручник / В. В. Сопко, В. П. Завгородній.– К.: КНЕУ, 2016.– 412 с.

ОСОБЛИВОСТІ СУДОВО-БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ЕКСПЕРТИЗИ НАРАХУВАННЯ ТА СПЛАТИ ПОДАТКІВ

Пазич Е.Б., студент ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Науковий керівник – **Шиш А.М.,** к.е.н., доцент кафедри статистики та економічного аналізу НУБіП України

При розгляді господарських спорів важливим є реалізація економічних знань відповідно до поставлених слідством завдань та потреб правоохоронних органів. Це, в свою чергу, вимагає чітких дій як у власній діяльності експерта, так і в його взаємодії з іншими особами. Відповідно в умовах різноманітності видів і матеріалів справ, що розслідуються, актуальності набуває питання організації судово-бухгалтерської експертизи в цілому та діяльності експерта-бухгалтера в процесі експертизи, зокрема.

Основний вид експертизи, яка призначається при розслідуванні ухилення

від сплати податків, зборів (обов‘язкових платежів) та інших економічних злочинів, є судово-економічна експертиза. Об‘єктом дослідження при проведенні судово-економічної експертизи є інформація, що міститься в певних процесуальних матеріалах, первинних зведеннях, звітних бухгалтерських документах, установчих, реєстраційних, договірних, фінансових, банківських, планово-економічних, статистичних, ревізійних, інвентаризаційних, митних, приватизаційних податкових та подібних їм матеріалах [3, с. 210].

При розслідуванні ухилення від сплати податків, зборів (обов‘язкових платежів), найпоширенішою та найважливішою експертизою являється експертиза бухгалтерського та податкового обліку (судово-бухгалтерська експертиза), яка, у свою чергу, являється підвидом економічної експертизи. Судово-бухгалтерська експертиза є важливим засобом захисту інтересів громадян і юридичних осіб, сприяє швидкому, повному та неупередженому розслідуванню, виконує цілу низку найважливіших завдань, які визначені Інструкцією «Про призначення і проведення судових експертиз», затвердженою наказом Міністерства юстиції України 08.10.1998 р. № 53/5. Коло питань, які висвітлюються в процесі судово-бухгалтерської експертизи, визначається її завданнями.

Сучасний стан нашої економіки характеризується рядом негативних явищ, серед яких особливе місце займають зростання економічної злочинності, що в свою чергу обумовлює необхідне підвищення якості роботи правоохоронних органів, які все частіше стикаються з криміналізацією економічних стосунків.

Експертиза, як спосіб використання спеціальних бухгалтерських знань, організовується правоохоронними органами, а проводиться експертом

(комісією експертів). Нормативно-правовими актами які регулюють питання призначення та проведення судових експертиз є Закон України «Про судову експертизу», Кримінально-процесуальний кодекс (КПК), Цивільний процесуальний (ЦПК) та Господарський процесуальний (ГПК) кодекси України.

Судово-експертна діяльність може здійснюватися на підприємницькій основі на підставі спеціального дозволу (ліцензії), а також громадянами за разовими договорами. В Україні застосовується атестація судових експертів взагалі й експертів-бухгалтерів зокрема, метою якої є забезпечення належного-професійного рівня фахівців.

Незалежно від того, по яких справах призначається судово-бухгалтерська експертиза, предметом її є господарська діяльність, відображена в документах бухгалтерського обліку та бухгалтерських регістрах, що стали об‘єктом розслідування чи судового розгляду і у відношенні яких перед експертом-бухгалтером поставлені слідчим або судом питання, що потребують застосування спеціальних знань з бухгалтерського обліку і аналізу господарської діяльності підприємств.

При розслідуванні ухилянь від сплати податків та інших обов‘язкових платежів (стаття 212 Кримінального кодексу України) судово-бухгалтерська експертиза є найефективнішим засобом захисту від необґрунтованого обвинувачення в здійсненні злочину. Сьогодні коли щоденно відбуваються зміни у бухгалтерському та податковому законодавстві, державні експерти зобов‘язані слідкувати за усіма законодавчими нововведеннями, досліджувати їх та удосконалювати свої професійні можливості.

В найближчий час на допомогу судово-бухгалтерським експертам законопроектом «Про засади запобігання та боротьбу з економічними

правопорушеннями і здійснення фінансового контролю» передбачено створити службу фінансових розслідувань. Службу фінансових розслідувань планується створити на базі Державної фінансової інспекції, підрозділів податкової міліції та інших підрозділів відповідних правоохоронних органів, які протидіють економічним правопорушенням.

Проведення судово-бухгалтерської експертизи під час розслідування правильності обчислення або ухилення від сплати податків являється основним способом дослідження документів, як з економічної, так і з криміналістичної точки зору. Більшість порушень економічного законодавства знаходить своє відображення в бухгалтерському та податковому обліку. Оскільки суддя та слідчий не володіє необхідними знаннями в галузях бухгалтерського та податкового обліку, необхідною умовою є використання спеціальних наукових і практичних знань експерта-бухгалтера, без якого дуже складно, а часто практично неможливо провести кваліфіковано експертизу.

Література

1. Доник Н.Я. Судова бухгалтерія / Н.Я. Доник, Г.П. Доник. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 208 с.

2. Кравчук С.Й. Економічна злочинність в Україні. Курс лекцій : навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл./ С.Й. Кравчук. – К. : Кондор, 2009. – 280 с.

3. Судово-бухгалтерська експертиза : навч. посібник / Л. В. Гуцаленко та ін. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 352 с

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АУДИТУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

Попова А.С., студентка ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Науковий керівник – **Столяренко О.М.,** д.е.н., професор кафедри обліку і оподаткування ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Розширення сфери використання нематеріальних активів, недосконаліть законодавчої бази та класифікації об‘єктів, недостатня розробка методики оцінки, зумовлює потребу в удосконаленні їх обліку та аудиту.

Значний внесок у розвиток та дослідження обліку і аудиту нематеріальних активів внесли українські науковці, такі як І.А. Бігдан, Л.В.Бражна,Ф.Ф.Бутинець, Н.Г. Виговська, С.Ф. Голов, І.П. Житна, В.П. Завгородній, М.В. Кужельний, В.Б. Моссаковський, С.Й. Сажинець та інші. Проте, визнаючи значний доробок цих учених, слід зазначити, що сучасні умови господарювання ставлять нові завдання до вирішення проблем обліку нематеріальних активів. До невирішених на сьогодні проблем щодо обліку нематеріальних активів слід віднести: невизначеність категорії нематеріальних активів, інтелектуальної власності, гудвілу; оцінки нематеріальних активів; формування та відображення в обліку витрат на дослідження та розробки результатом яких є створення нематеріальних активів; документального оформлення обліку нематеріальних активів тощо.

Одним із найважливіших чинників ефективного використання нематеріальних активів є систематичний бухгалтерський контроль за їх рухом та використанням.

Аналіз та контроль за використанням нематеріальних активів є досить

важливим питанням для підприємців, бухгалтерів та аудиторів. Отож особливого значення набуває така форма контролю, як аудит. Його основна мета – забезпечити контроль достовірності інформації, відображеної у фінансовій і податковій звітності.

Основною передумовою аудиту є взаємна зацікавленість підприємства (фірми) в особі його власників (акціонерів), держави в особі податкової адміністрації й самого аудитора в забезпеченні реальності та достовірності обліку і звітності. Аудит є незалежною експертизою фінансової звітності комерційних підприємств уповноваженими на те особами (аудиторами) з метою підтвердження її достовірності для державних податкових органів і власників. Іншими словами, аудит - це надання практичної допомоги керівництву й економічним службам підприємства щодо ведення справ і управління його фінансами, а також щодо налагодження бухгалтерського фінансового і управлінського обліку, надання різних консультацій. Аудит також дає змогу здійснити оцінку майна під час приватизації та при акціонуванні підприємств різних форм власності.

Під аудиторською перевіркою нематеріальних активів слід розуміти дослідження прав підприємства на користування природними надрами, майном, землею, авторським правом у сфері науки, літератури, мистецтв, об‘єктами промислової власності тощо.

Метою аудиту нематеріальних активів є встановлення дотримання підприємством методики їх обліку вимогам нормативних актів, які регулюють формування собівартості продукції (товарів, робіт, послуг) і фінансових результатів, а також вимогам відповідних стандартів, які визначають правила їх обліку.

Основними завданнями аудиту нематеріальних активів є дослідження:

питань документального оформлення наявності об‘єктів нематеріальних активів; правильності відображення їх початкової балансової вартості; організації обліку нематеріальних активів; правильності ведення аналітичного та синтетичного обліку нематеріальних активів, нарахування їх зносу; правильності списання об‘єктів нематеріальних активів з балансу; відповідності показників синтетичного і аналітичного обліку та їх зносу даним Головної книги та звітності тощо.

При перевірці операцій з нематеріальними активами аудитору слід звернути особливу увагу на: правильність та обґрунтованість включення об‘єктів до складу нематеріальних активів; документальне оформлення факту наявності об‘єкта нематеріальних активів; правильність відображення первісної оцінки вартості нематеріальних активів; дотримання вимог законодавства при списанні об‘єкта нематеріальних активів з балансу підприємства; нарахування амортизації на об‘єкти нематеріальних активів; правильність ведення синтетичного й аналітичного обліку нематеріальних активів.

Отже, основні питання, які треба розглянути при плануванні аудиту нематеріальних активів - це мета; застосовувані критерії; процес виконання завдання та можливі джерела доказів; попередні судження про суттєвість та ризик; персонал та вимоги щодо необхідності досвіду, зокрема участь експертів. Обсяг планування залежить від розмірів суб‘єкта господарювання, складності завдань аудиторської перевірки, досвіду роботи аудитора з певним суб‘єктом господарювання, а також від знання його бізнесу.

Плануючи перевірку обліку нематеріальних активів, аудитор аналізує, які дії й операції призводять до помилок і викривлень даних фінансової звітності підприємства щодо питань нематеріальних активів. Аудиторська оцінка

залишків на бухгалтерських рахунках і укладених угод дає змогу вирішити, які питання і статті фінансової звітності слід проаналізувати, які вибірки використати і які аналітичні процедури провести.

Література

1. Бутинець Ф.Ф. Аудит і ревізія підприємницької діяльності : навч. посібник / За ред. проф. Ф.Ф.Бутинця. – Житомир: ПП «Рута», 2015. – 416 с.

2. Миронов Д. Нематеріальні активи в податковому і бухгалтерському обліку / Д. Миронов // Дебет-Кредит – 2016 – №12. – С.32–38.

3. Стельмах Л. Проблемиаудитунематеріальнихактивів / Л. Стельмах // Вісник Тернопільської академії народного господарства. – 2014. – №18. – С.91–93.

СПІЛЬНІ ТА ВІДМІННІ РИСИ ОЦІНКИ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ЗА НП(С)БО ТА МСБО

Примак В.О., студент ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Науковий керівник – **Сук П.Л.,** д.е.н., професор кафедри обліку і оподаткування ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Господарська діяльність будь-якого сільськогосподарського підприємства неможлива без активів, які формуються за рахунок власних і залучених коштів. Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», активи – це ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до надходження економічних вигід у майбутньому [1].

Оборотні активи – грошові кошти та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

Головною формою фінансової звітності, що містить інформацію про надходження та видаток грошових коштів в результаті ведення господарської діяльності на підприємстві, є «Звіт про рух грошових коштів» за звітний період. Даний звіт складається з трьох розділів, оскільки відображає рух грошових коштів від трьох таких видів діяльності, як операційна, інвестиційна та фінансова. Звіт може складатися двома способами: за прямим або непрямим методом з використанням відповідної форми. Користувачі, проаналізувавши подану у звіті інформацію, можуть зробити висновки про сильні і слабкі сторони підприємства, його теперішні та потенційні проблеми, певні недоліки в управлінні, фінансовій або господарській діяльності.

В Україні основні положення, які регулюють складання та подання «Звіту про рух грошових коштів» наведенні у НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», у зарубіжних країнах застосовується МСБО 7 «Звіт про рух грошових коштів» [2].

Спільною рисою вітчизняних та зарубіжних стандартів є побудова звіту, а саме наявність таких розділів:

1.Рух коштів у результаті операційної діяльності. НП(С)БО 1 дає таке визначення терміну «операційна діяльність» – основна діяльність підприємства та інші її види, що не відносяться до інвестиційної та фінансової діяльності. Основна діяльність – це всі господарські операції, які пов‘язані з виробництвом та реалізацією продукції, тобто діяльність, яка є головною метою заснування підприємства та забезпечує основну частку доходу.

2.Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності. Відповідно до

НП(С)БО 1, інвестиційна діяльність – це придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів [1]. Однак в МСБО 7 інвестиційна діяльність не включає інвестиції, які вважаються грошовими еквівалентами. У міжнародній практиці інвестиція визначається як еквівалент грошових коштів, коли вона вільно конвертується у певну суму грошових коштів та характеризується незначним ризиком зміни вартості. Таким чином, згідно МСБО 7 поточні фінансові інвестиції можуть бути віднесені до складу операційної діяльності.

3.Рух коштів у результаті фінансової діяльності. НП(С)БО 1 дає наступне визначення фінансовій діяльності: діяльність, яка призводить до змін у складі та розмірі власного або позикового капіталів підприємства. Національні стандарти відносять банківські позики, зокрема овердрафти, до фінансової діяльності. У міжнародних стандартах банківські позики, зазвичай, відносять до фінансової діяльності. Однак що стосується банківських овердрафтів, які погашаються за вимогою, то їх показують у складі операційної діяльності, оскільки вони є важливою частиною управління грошовими потоками та характеризують операційну діяльність [2].

Відмінною рисою є трактування поняття грошові кошти. Згідно з НП(С)БО 1 термін грошові кошти включає готівку, кошти на рахунках в банках і депозити до запитання, а згідно МСБО 7 до грошових коштів відносять готівку в касі та депозити до запитання. У національних стандартах використовують поняття «рух грошових коштів», тоді як у міжнародних застосовують термін «грошові потоки», хоча тлумачення термінів є однаковими. Відповідно до національних стандартів форма Звіту про рух грошових коштів є регламентованою та обов‘язковою для всіх підприємств,

тоді як МСБО 7 лише в загальному описує форму такого звіту.

Ще одною відмінною рисою є те, що за НП(С)БО сплату податку на прибуток показують у Звіті про рух грошових коштів у складі операційної діяльності. Тоді, як при застосуванні міжнародних стандартів, грошові потоки, які виникають від податку на прибуток, класифікують як грошові кошти від операційної діяльності лише тоді, коли їх не можна ототожнити з фінансовою або інвестиційною діяльністю [1].

Отже, хоча національні стандарти обліку складаються на основі міжнародних стандартів, все одно існують розбіжності обліку в Україні та зарубіжних країнах, пов‘язані із специфікою національної системи. Перш за все, потрібно відмовитись від жорсткої регламентації обліку, удосконалювати національні стандарти та гармонізувати їх з міжнародними стандартами та забезпечити належне професійне навчання практикуючих бухгалтерів.

Література

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13.

2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності». [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_013.

ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗАТРАТ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ: НЕВИРІШЕНІ ПИТАННЯ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Степанов Є.В., студент ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Науковий керівник – **Гуренко Т.О.,** к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Ефективність діяльності суб‘єкта господарювання значно залежить від якості управління персоналом та раціональності використання робочого часу, що в свою чергу впливає на величину понесених затрат на оплату праці. Невизначеність складу даних затрат та недосконаліть застосовуваних методів внутрішнього контролю впливає на неправильність формування показників собівартості продукції (робіт та послуг), що в подальшому негативно відображається на результатах здійснення господарської діяльності підприємства. Для вирішення даних проблем важливим є забезпечення ефективної та дієвої організації внутрішньогосподарського контролю затрат на оплату праці суб‘єктом господарювання.

Теоретичні та методичні питання внутрішньогосподарського контролю затрат на оплату праці знайшли своє відображення в працях таких вітчизняних та зарубіжних авторів, як Р.А. Алборова , Г.В. Л.В. Гончар, І.А. Кожемяко, А.В. Манецької, Ю.Г. Одєгової, І.Г. Пахомової , А.Є. Рубана, І.М. Ткачук, Л.П. Шевчук та ін. Проте, на даний час відсутні комплексні наукові праці з проблем організації і методики внутрішнього контролю затрат на оплату праці.

Для успішного виконання внутрішній контроль затрат на оплату праці потребує належної організації, яка передбачає вирішення ряду питань. На

сьогодні не існує єдиного підходу авторів щодо організації внутрішнього контролю.

Об‘єктами внутрішнього контролю затрат на оплату праці є елементи облікової політики, господарські операції, записи в первинних документах, облікових регістрах, звітності щодо затрат на оплату праці та інформація про порушення у веденні обліку затрат на оплату праці. Виокремлення даних об‘єктів внутрішнього контролю затрат на оплату праці надасть змогу отримати воєчасну та повну інформацію щодо формування та віднесення на собівартість продукції затрат на оплату праці.

Проаналізувавши форми організації внутрішнього контролю на підприємстві визначено, що найдоцільнішим є застосування функціонального контролю при здійсненні внутрішнього контролю затрат на оплату праці, який повинен мати місце на всіх підприємствах незалежно від їх розміру та специфіки діяльності.

Функціональний контроль має ряд переваг та недоліків, які можуть проявлятися в процесі здійснення внутрішнього контролю затрат на оплату праці. Реалізація внутрішнього функціонального контролю даного об‘єкту є важливим елементом організації ефективної системи внутрішнього контролю затрат на оплату праці, що надасть змогу зменшити трудомісткість контрольних процедур та забезпечить своєчасне реагування управлінського персоналу на виникнення відхилень та порушень у частині затрат на оплату праці та пошуку шляхів їх усунення.

З метою здійснення раціонального внутрішнього контролю затрат на оплату праці запропоновано використовувати нижченаведені форми робочих документів. Відомість результатів перевірки процесу формування затрат на оплату праці, за складання даної форми відповідальні керівники структурних підрозділів, що визначають причини виникнення відхилень та

приймають необхідні рішення щодо їх усунення в подальшому здійсненні господарської діяльності.

Для здійснення ефективного бухгалтерського контролю пропонуємо форму робочого документу у вигляді Відомості контролю сум затрат та витрат на оплату праці. Представлена Відомість контролю сум затрат та витрат на оплату праці формує повну інформацію щодо показників продуктивних затрат та непродуктивних витрат на оплату праці. Дана форма надає можливість проаналізувати доцільність понесення затрат та витрат на оплату праці, а також визначити питому вагу затрат на оплату праці, яка впливає на виробничу собівартість продукції (робіт, послуг).

Підсумковим документом суб‘єктів внутрішнього контролю є Звіт про результати проведення внутрішнього функціонального контролю в частині перевірки затрат на оплату праці, що містить інформацію про результати проведеної перевірки. У даному звіті контролер відображає дані виявлених під час здійснення функціонального контролю порушень, помилок, відхилень з оцінкою законності, правильності та достовірності відображення затрат на оплату праці в системі бухгалтерського обліку та звітності суб‘єкта господарювання.

Таким чином, інформація у даному Звіті повинна відповідати критеріям законності, достовірності, своєчасності та відповідності з метою подальшого узагальнення та формування на її основі управлінських рішень. У результаті аналізу інформації, що представлена у Звіті про результати проведення внутрішньогофункціонального контролю в частині перевірки затрат на оплату праці суб‘єкти здійснення контролю формують пропозиції щодо усунення виявлених помилок, відхилень та порушень.

Використання запропонованих рекомендацій з удосконалення організаційних засад функціонування системи внутрішнього функціонального контролю

забезпечує високий рівень та якість проведення перевірок щодо затрат на оплату праці, уніфікацію діяльності суб'єктів функціонального контролю, зниження трудомісткості контрольних процедур на основі усунення дублювання дій, підвищення ступеня обробки та узагальнення інформаційних даних щодо затрат на оплату праці, оперативне виявлення порушень та відхилень у процесі застосування контрольних процедур.

Література

1.Бєлік В.Д. Внутрішній контроль діяльності підприємства: організаційно-методичний підхід: дис. на здобуття наук. ступеню к.е.н.; спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / В.Д. Бєлік. – Житомир, 2015. – 347 с.

2.Гончар Л.В. Організація внутрішньогосподарського контролю операцій з оплати праці та шляхи його удосконалення / Л.В. Гончар, А.Є. Рубан // Вісник ЖДТУ/ Серія: Економічні науки. – 2016. – № 3(53). – С. 59-61.

ДО ПИТАННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Стемковська І.В., старший викладач ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»

Шумінська О.Б., студентка ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»

При організації обліку готової продукції основним моментом є визначення її характеру. В економічній літературі готову продукцію класифікують відповідно до ряду ознак: за формою, за ступенем готовності і за технологічною складністю (рис. 1.)

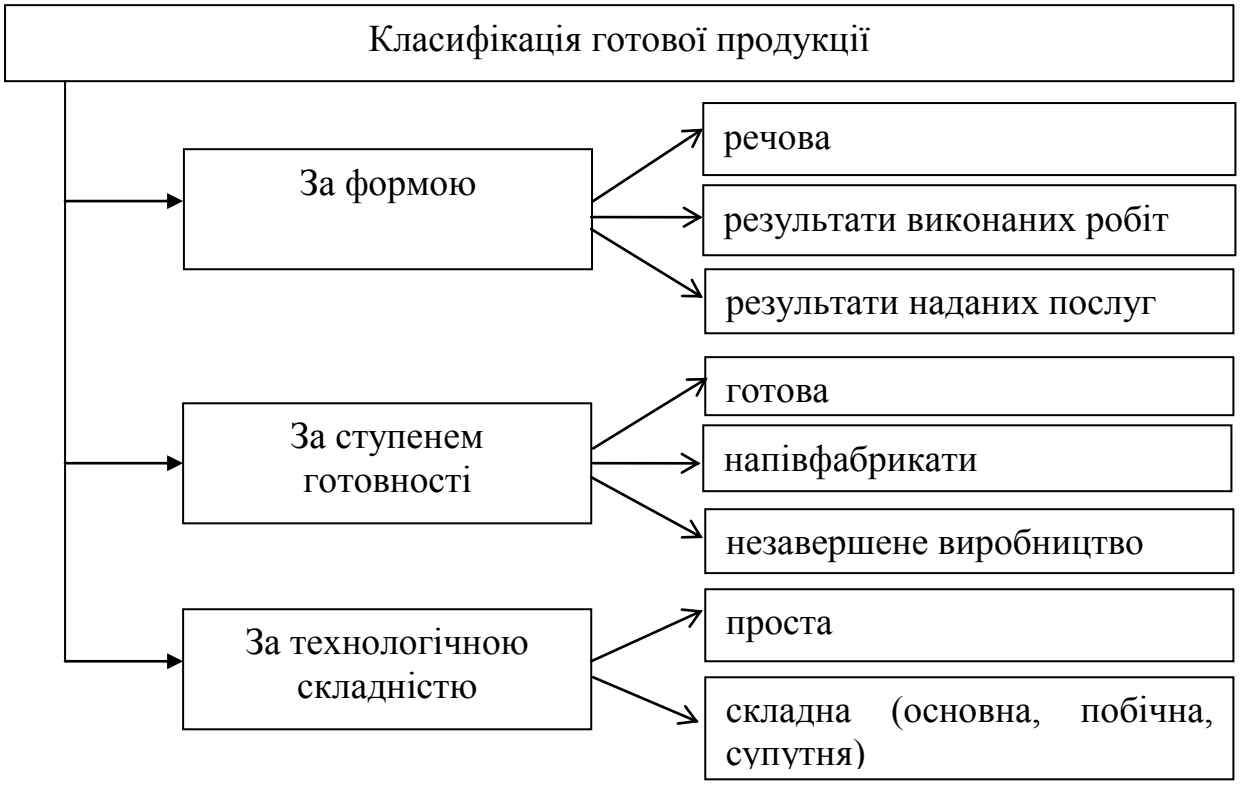

Рис. 1. Класифікація готової продукції за її характером

За формою продукцію поділяють на таку, яка має речову форму, тобто виріб і таку, яка має форму результату роботи (ремонт) або форму послуги.

За ступенем готовності продукцію поділяють на готову, напівфабрикати (напівпродукти) та неготову (незавершене виробництво). Готова – продукція, яка завершена в обробці, призначена для реалізації та повністю відповідає стандартам, а у разі їх відсутності – технічним, договірним або іншим умовам. Під напівфабрикатом розуміють продукт окремих технологічних фаз (переробок, цехів, дільниць, бригад тощо), який повинен пройти одну або декілька технологічних фаз обробки, перш ніж стати готовою продукцією. Проте для даної стадії (фази, переробки) він є закінченим продуктом [1, с. 192]. Напівфабрикати, що отримані у виробничих одиницях, цехах підприємствах і вимагають доробки (в наступних виробничих одиницях, цехах або переробних підприємствах) чи укомплектування у вироби, називають

напівфабрикатами власного виробництва.

За технологічною складністю продукцію поділяють на просту і складну. При цьому вона може бути основною, побічною або супутньою.

В поточному обліку продукція (роботи, послуги) групується за укрупненими позиціями: вироби основного виробництва; товари широкого вжитку, вироблені з відходів; запасні частини; виконані роботи та надані послуги [1, с.196].

Сільськогосподарське виробництво – це вид господарської діяльності з виробництва продукції, яка пов‘язана з біологічними процесами її вирощування й призначена для споживання в сирому і переробленому вигляді та для використання на нехарчові цілі.

До готової продукції сільськогосподарського виробництва відносять продукцію, одержану від власних рослинницьких, тваринницьких та промислових підрозділів підприємства, яка призначена для продажу на сторону та для іншого невиробничого споживання видачі й продажу працівникам, передачі в невиробничу сферу, наприклад у дитячі садки, їдальні тощо [2, с. 322].

Що ж стосується сільськогосподарської продукції, то вона поділяється за цільовим призначенням, господарською цінністю, економічними вигодами від використання на: основну, супутню та побічну.

Основною є сільськогосподарська продукція, використання якої може приносити найбільші економічні вигоди підприємству і отримання якої є метою утримання біологічних активів, здатних давати таку сільськогосподарську продукцію (у рослинництві – зерно, овочі, фрукти, насіння соняшнику, виноград, коренеплоди тощо; у тваринництві – молоко в молочному скотарстві, приріст живої маси при вирощуванні і відгодівлі

тварин, вовна основного стада овець, мед, товарна риба тощо).

Супутньою є сільськогосподарська продукція, яка одержана від біологічного активу або їх групи одночасно з основною продукцією, відповідає встановленим стандартам або технічним умовам і призначена для подальшої переробки або реалізації (у рослинництві – насіння льону і конопель; у тваринництві – молоко від основного стада овець, віск у бджолярстві тощо).

Побічною є сільськогосподарська продукція, яка одержується від одного біологічного активу або їх групи одночасно з основною, але має другорядне значення, а економічні вигоди від її використання є несуттєвими. На відміну від супутньої (допоміжної), вона не потребує додаткових витрат (у рослинництві – солома, гичка; у тваринництві – гній, пташиний послід тощо).

Отже, для забезпечення своєчасного та правильного обліку та контролю готової продукції на підприємстві має бути розроблена економічно обґрунтована класифікація готової продукції за такими ознаками: за формою, за ступенем готовності і за технологічною складністю. Таким чином, розглянута класифікація готової продукції дає змогу сприяти покращенню стану сучасного виробництва.

Література

1. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підруч. для студ. спец. «Облік і аудит» ВНЗ. 8-е видання, доп. і перероб. / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: ПП «Рута», 2009. – 912 с.

2. Огійчук М.Ф. Фінансовий та управлінський облік на сільськогосподарських підприємствах: підручник / М.Ф. Огійчук, В.Я. Плаксієнко, М.І. Беленкова та ін. 5-те вид., перероб. і допов. – Київ: Алерта, 2009. –1056 с.

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З ГРОШОВИМИ КОШТАМИ

Сливінська О.Б., к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»

Колісник Н.Т., студент ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»

Грошові кошти посідають основне місце у функціонуванні підприємства і відіграють важливу роль у його діяльності. Саме тому облік грошових коштів займає основне місце в обліку підприємства. Грошові кошти в касі, на рахунках в банку, грошові документи є складовою частиною оборотних активів підприємства. Вони необхідні для розрахунків з основними постачальниками, для оплати праці працівників, розрахунків з кредитними організаціями, розрахунків з органами соціального страхування, бюджетними і позабюджетними органами, покупцями і замовниками. Наявність грошових коштів впливає на платоспроможність підприємства, його фінансову стійкість. Облік грошових коштів ведуть всі підприємства, тому від правильного відображення в обліку операцій з коштами залежить ефективне його функціонування [2].

Найбільш обґрунтовано облік грошових коштів було висвітлено в наукових працях таких учених, як: А.М. Андросов, С.Л. Береза, М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, А.С. Гальчинський, А.М. Герасимович, С.Ф. Голов, Г.Г. Кірейцев, А.М. Кузьмінський, В.В. Сопко, Н.М. Малюга, М.С. Пушкар, М.Г. Чумаченко, В.О. Шевчук, Г.В. Савіцька та ін.

Процес здійснення процедури відображення в бухгалтерському обліку і розкриття інформації про грошові кошти у фінансовій звітності регламентує

НП(С)БО1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

На сучасному етапі основною проблемою обліку операцій з грошовими коштами є несвоєчасне, неповне та неправдиве відображення операцій у системі обліку – через що виникають складнощі з визначення реального розміру коштів, наявних на підприємстві, оскільки, вони не повністю і несвоєчасно оприбутковані. Це створює додаткові проблеми, зокрема, відсутність інформації про рух реальних грошових потоків, не дає можливості результативно здійснювати керування капіталом і прогнозувати можливі збитки для підприємства.

Центральною проблемою обліку операцій з грошовими коштами є ухилення від оподаткування шляхом використання поза облікованих грошових коштів. А така ситуація має як наслідок неправильне відображення податкових стягнень та ряд інших помилок, які можливо виявити лише під час інвентаризації.

Для забезпечення дійового контролю за рухом грошових коштів слід виконувати своєчасний контроль за надходженням і витратами грошових коштів. Доцільно створювати прогнозуючі показники на наступний рік, де буде відображений розрахунок планового доходу від основної діяльності та витрати коштів у розрізі статей витрат. При цьому, важливим є впровадження автоматизованого обліку грошових коштів, що забезпечить високу точність та правильність облікових даних, матиме вплив на підвищення продуктивності праці працівників.

Отже, для того щоб підвищити результативність процесу управління, можна застосовувати таку систему контролю, що спроможна значно вплинути на діяльність підприємства та виявити шляхи покращення фінансового стану підприємства.

Література

1. Войнаренко М.П. Міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту: навчальний посібник / М.П. Войнаренко. – К.: ЦУЛ, 2010. – 488 с.

2. Жолнер І.В. Фінансовийоблік за міжнародними та національними стандартами: навчальний посібник / І.В. Жолнер – К.: ЦУЛ, 2012. 368 с.

3. Міжнародні стандарти фінансової звітності та бухгалтерського обліку.– К.:Сварог, 2012. – 734 с.

НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ТА СУЧАСНІ ПІДХОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Федоренко Л.В., викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Бухгалтерський облік є невід‘ємною складовою частиною господарської діяльності людства з багатовіковою історією. Поява обліку – неминуча, об‘єктивна закономірність, а його подальший розвиток – наслідок економічного прогресу людства, адже чим складнішою та різноманітнішою ставала господарська діяльність, тим складнішим ставав облік. Він є поєднуючою ланкою між господарською діяльністю і особами, які приймають рішення, є своєрідною «мовою бізнесу».

В сучасних умовах рівень управління економікою підприємства багато в чому залежить від того, як організовано бухгалтерський облік на підприємстві, від повноти та достовірності інформації, яка міститься в бухгалтерському обліку. За допомогою бухгалтерського обліку забезпечуються умови для збереження майна підприємства, виконуються внутрішні контрольні функції

робітників бухгалтерії та інших відповідних органів, здійснюється розподіл та перерозподіл ресурсів в галузях економіки. Прийняття ефективних управлінських рішень неможливе без раціональної організації системи бухгалтерського обліку.

В умовах ринкової економіки стрімко зростає значущість системи бухгалтерського обліку на підприємствах, оскільки система бухгалтерського обліку є основним джерелом інформації, необхідної внутрішньому обліку та зовнішнім користувачам для оцінки діяльності підприємства в цілому, а також для цілей фінансового аналізу, прийняття ділових та управлінських рішень. Система бухгалтерського обліку потребує реформування, запровадження методології розкриття економічної інформації за міжнародними стандартами для забезпечення відкритості, прозорості та зіставності фінансової звітності суб'єктів господарювання.

На сучасному етапі особливо актуальною стала проблема розробки концепції бухгалтерського обліку, що дасть змогу вивести його на передові позиції в світі. В основі такої концепції мають бути можливості впровадження низки теоретичних і практичних положень, що відповідають потребам управління держави в цілому та кожного підприємства зокрема, що дасть змогу піднести бухгалтерський облік як науку на рівень інших наук. При формуванні концептуальних засад нової парадигми бухгалтерського обліку треба насамперед взяти до уваги той факт, що суттєво змінюється його місце в ринковій економіці.

На жаль, саме об‘єктивності та відкритості сьогоднішній економіці не вистачає. Виходячи з цього, передусім, потрібно переоцінити основні функції бухгалтерського обліку: інформаційну, контрольну й оцінювальну. Необхідною є також переоцінка процесу реформування системи

бухгалтерського обліку шляхом як розробки концепції, так і проведення низки організаційних заходів, що дасть змогу усунути наявні невідповідності, і врешті-решт удосконалити систему бухгалтерського обліку.

Таким чином, шлях удосконалення бухгалтерського обліку на основі його цілісності, системності та дієвості – це збереження його концептуальних основ в межах чинного правового поля. Передумовою подальшого розвитку бухгалтерського обліку є насамперед: - уточнення та дотримання в умовах активного розвитку різноманітних облікових систем концептуальних основ і методологічної бази бухгалтерського обліку; - уніфікація методики визначення даних бухгалтерського обліку та показників фінансової звітності, термінології бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародної практики стандартизації; - гармонізація на основі міжнародних стандартів фінансової звітності та з урахуванням вітчизняних потреб і можливостей методики обліку підприємницької та непідприємницької діяльності; - безперервна професійна освіта, реалізація програми сертифікації бухгалтерів та аудиторів із забезпеченням прийнятних для широкого загалу умов та належного рівня оцінювання. Як спеціальна галузь наукового знання бухгалтерський облік перебуває на стадії швидкого накопичення емпіричних даних, виникнення нових теоретичних положень та методологічних підходів. Проте базова чисельність різноманітних економічних ресурсів і процесів реальної економіки зростає ще стрімкіше, на які традиційна бухгалтерська методологія ефективної відповіді не має, що є однією з проблем розвитку бухгалтерського обліку в умовах сучасної економіки. Тому сучасний етап розвитку концептуальної основи обліку вирізняється інтенсивним законодавчим розробленням наявних теоретичних положень.

Отже, подальший розвиток теорії бухгалтерського обліку пов‘язаний з

інтеграцією всіх підсистем і видів обліку в єдину інформаційну систему на основі новітніх комп‘ютерно-інформаційних технологій. Звичайно, загальноприйняті в бухгалтерському обліку постулати за своєю суттю не є догматичними і вони можуть змінюватися. Однак, за нашими переконаннями, такі зміни мають бути науково обґрунтованими і враховувати як специфіку розвитку національної економіки, так і ментальність бухгалтерівпрактиків. Із зазначеного випливає насамперед потреба у критичному аналізі всіх наявних методичних засобів бухгалтерського обліку та складових (елементів)його методу з позицій їх відповідності вимогам ринкової економіки та можливостей подальшої модифікації. Необхідно зауважити, що однією з важливих умов правильної організації бухгалтерського обліку є використання засобів обчислювальної техніки. Застосування комп‘ютерної техніки вносить значні зміни до організації бухгалтерського обліку, причому обчислювальна техніка з допоміжного засобу перетворюється на визначний фактор організації обліку. Вдосконалення облікової техніки вивільняє у працівників обліку час для більш кваліфікованої, змістовнішої контрольно-аналітічної роботи, для активної їх участі в боротьбі за виявлення і мобілізацію резервів. Таким чином, грамотно організований бухгалтерський облік дозволяє уникнути систематичних помилок бухгалтерії, негативно впливаючих на фінансовий стан підприємства.

Література

1. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку : змін. та доповн. / Перекл. з англ. за ред. С.Ф. Голова. – К.: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 2011. – 426 с.

2. Концептуальна основа фінансової звітності [Електронний ресурс] / Рада з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (РМСБО) / Режим доступу: http:// www . zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_009

3. Левицька С. Бухгалтерський облік: основи, перспективи розвитку / С. Левицька // Бухгалтерський облік і аудит, 2007. – № 8. – С. 7-11.

ПЕРСПЕКТИВИ ОРГАНІЗАЦІЇ АВТОМАТИЗОВАНОГО ОБЛІКУ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Хоменко Д.А., студентка ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Науковий керівник – **Царук Н.Г.,** к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

В Україні залишається актуальним пристосування системи бухгалтерського обліку для отримання інформації про наявність, рух та використання земельних ресурсів. Це зумовлено тим, що в Україні досі неврегульовані питання пов‘язані з землеволодінням та землекористуванням.

Основою для вдосконалення системи відносин держави з підприємствами та підприємств з орендодавцями є організація автоматизованого обліку земель сільськогосподарського призначення.

З метою організації автоматизованого обліку земель на сьогодні створено чимало програмного забезпечення.

На українському ринку програмного забезпечення якісний продукт пропонує компанія «ІнтелТех», а саме: консультації щодо асортименту програмних продуктів; надає методичні матеріали; займається підбором найефективніших програмних продуктів; встановлення програмного забезпечення; подальше обслуговування згідно умов договору.

Для сільськогосподарських підприємств зі значним земельним банком

компанія «ІнтелТех» пропонує спеціально розроблену програму «Облік землі».

Програма являє собою базу даних, в якій зібрана вся необхідна інформація про договори, пайовиків, паї, орендну плату. Така база даних створена з використанням сучасних методів, наприклад, таких як керовані форми та схема компоновки даних. База даних легко інтегрується з будь-якими системами, і буде представляти собою додаток у вигляді окремої підсистеми [1].

Програма «Облік землі» надає такі функціональні можливості: інвентаризація договорів;правильне та коректне введення інформації щодо спадкоємців та переоформленими з ними договорами; введення інформації по особах (довірені особи), від імені яких було укладено договір; інформація щодо питань пов‘язаних з розірванням договорів; інформація по картах розпаювання; введення залишків щодо заборгованості з орендної плати, її нарахування та виплата; формування звітності.

Для невеликих сільськогосподарських підприємств, земельний банк яких складає від 10 тис. га до 20 тис. га доцільно запроваджувати систему управління підприємством «Дебет Плюс». Дана програма забезпечує інформацією про господарські процеси, що відбуваються на підприємстві протягом заданого періоду та в конкретний момент. Програмна система «Дебет Плюс» в будь-який момент надає доступ та можливість контролю фінансового стану підприємства. Компанія працює на вітчизняному ринку з 1991 року і позитивно зарекомендувала себе. Ця система розроблена українськими програмістами для українських реалій постійних змін в законодавства.

Конфігурація «Сільське господарство» призначена саме для сільськогосподарських підприємств України й передбачає ведення

бухгалтерського, податкового та оперативного обліку. Конфігурація включає окремо розділ «Обліку земельних та майнових паїв». Переваги даної системи:містить довідник договорів оренди земельних паїв; автоматизоване нарахування орендної плати; передбачено виплату орендної плати в натуральному та грошовому еквіваленті.

До числа найпрогресивніших серед програмного забезпечення агровиробництві належить Soft.Farm, яка призначена для організації та ведення сільськогосподарської діяльності. Функціональні можливості програмного забезпечення Soft.Farm: всі необхідні інструменти для ведення, контролю та обліку роботи підприємства; зручно використовувати на комп'ютері, ноутбуці, планшеті і мобільному телефоні; робочий інструмент, довідкова література і всі документи в одному місці; облік використання сільськогосподарської техніки і контроль за виконанням робіт; розрахунки, економія і розподіл добрив, зменшення витрат на ведення господарства.

Компанія здійснює свою діяльність спільно з партнерами: GPS партнер – OVERSEER та партнер з прогнозування та моніторингу погодних умов – meteotrek.

Програмне забезпечення Soft.Farm порівняно з попередніми є інноваційним, прогресивним та економічно виправданим.

Отже, основні напрями запровадження автоматизованого обліку земельних відносин в Україні полягають в наступному:

1) визначення цілей формування земельного ринку та створення абсолютно незалежної системи оцінки землі;

2) розвиток інфраструктури земельного ринку України;

3) розробці антикорупційної системи купівлі-продажу землі та механізму її відчуження;

4) здійсненні належного державного контролю за використанням та охороною земель сільськогосподарського призначення та надання рекомендацій щодо усунення виявлених недоліків.

Література

1. Ільчак О.В. Бухгалтерський облік і контроль земельних ресурсів сільського господарства: дис. канд. екон. наук: 08.00.09 / О.В.Ільчак. – Національний університет біоресурсів і природокористування України. – К., 2016. – 234 с.

2. Жук В.М. Обліково-аналітичне забезпечення земельних відносин / В.М. Жук // Агроінком. – 2017. – № 7-9. – С. 116-121 [Електронний ресурс] / Режим доступу: http:// magazine.faaf.org.ua.

ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І АУДИТУ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Царук Н.Г., к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Проблеми щодо кола питань пов‘язаних з дослідженням обліку та аудиту земель сільськогосподарського призначення займалися чимало вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема Ф.Ф. Бутинець, Б.С. Гузар, О.Л. Бєсєда, С.І. Дерев‘янко, П.Т. Саблук, Г.Г. Кірейцев, Л.А. Суліменко, Е.О. Сисак, Т.П. Остапчук, О.Ф. Ярмолюк, В.М. Жук та інші, які спільними інтересами досягли значних результатів. У працях дослідників увага цілеспрямовано зосереджена на проблемах та факторних особливостях обліку земель саме у

складі основних засобів.

Актуальним це питання залишається й сьогодні, оскільки постійні законодавчі та зміни в системі бухгалтерського обліку вимагають пристосування сільськогосподарських підприємств.

Метою бухгалтерського обліку земельних ділянок сільськогосподарського призначення є надання точних відомостей про землю, необхідних для зовнішніх користувачів з метою інвестування, для покращення земельних угідь і внутрішніх користувачів для прийняття управлінських рішень, пов‘язаних із забезпеченням ефективного використання земель України [2].

На сьогодні жодним чином не зменшено важливість проблем пов‘язаних з організацією обліку та контролю за раціональним використанням земель сільськогосподарського призначення, не залежно від виду оренди чи форми власності.

Важливою складовою системи використання земельних ресурсів є вдосконалення питань організаційного забезпечення обліку і аудиту земель сільськогосподарського призначення. Особливо актуальним залишається коло питань пов‘язане з обліку розрахунків орендної плати з власниками земельних ділянок.

Під впливом змін та європейських тенденцій питаннями які потребують дослідження залишаються: продаж заставлених земельних ділянок; перехід права власності на землю у випадку смерті орендодавця; створення відкритої бази даних про кількісні та якісні характеристики земель сільськогосподарського призначення; правильність оформлення установчих документів; дооцінка вартості земельної ділянки за рішенням Уряду.

Кожна ситуація є індивідуальна, особливо коли мова йде про відносини підприємства (орендаря) та селянина (орендодавця). Чимало недоліків діючої

системи можна визначити в процесі проведення аудиту. Інтенсивна всеохоплююча робота щодо вдосконалення організаційного забезпечення обліку і аудиту земель сільськогосподарського призначення забезпечить довіру інвесторів. Інвестиції є важливим важелем регулювання більшості невирішених питань та є гарантом на світовому ринку. Інвестування значною мірою впливає на напрямки державної політики, оскільки цим визначається ділова активність країни. Очевидним є те, що сільськогосподарські підприємства теж зацікавлені в надходження інвестицій й таким чином, реалізують свою інноваційну діяльність. Сільськогосподарські землі України є надзвичайно привабливі для іноземних інвесторів. Більшість іноземних виробників сільськогосподарської продукції зізнаються, що за їх підрахунками вигідними є умови вирощування сільськогосподарської сировини, потім її транспортування до місця переробки (заводу) та безпосередня реалізація готової продукції (товару).

Ефективна та взаємна зацікавленість державних органів та підприємства щодо вдосконалення організаційного забезпечення обліку і аудиту земель сільськогосподарського призначення матиме однозначно позитивний вплив на репутацію передумов створення ринкової системи України. Історія становлення ринку земель в Україні.

Економічна стратегія агроформуваньпропорційно залежить від благоустрою домогосподарств. Коли село «живе добре», це означає високий соціальний рівень, розвинена інфраструктура та перспектива трудового потенціалу. Цей фактор зумовлює додаткову необхідність вдосконалення бухгалтерського обліку та аудиту. Саме з цієї точки зору, бухгалтерський облік є інструментом цивілізованих відносин між підприємством та населенням села, в якому таке агроформування проводить свою діяльність.

Отже, організаційні аспекти бухгалтерського обліку та аудиту виражають першооснову обліково-оцінюючого забезпечення для включення землі до економічного обороту та створення її ринку. Формування державної політики спрямованої на організацію землекористування повинно базуватися на розумінні ключової складової землі в економічному обороті країни. Збільшення матеріальних, фінансових та трудових витрат на ділянку земельної площі далеко не завжди є запорукою раціонального підвищення сільськогосподарського підприємства.

Література

1. Калетнік Г.М. Перспективи розвитку земельних відносин та ринку землі в Україні / Г.М. Калетнік, С.В. Козловський, В.М. Ціхановська // Агросвіт. – 2012. – № 12. – С. 2-6.

2. Ціцька Н.Є. Актуальні питання обліку земель сільськогосподарського призначення / Н.Є. Ціцька. // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – №6. – С. 897-900.

3. Юрченко Т. В. Земельні ресурси як об‘єкт бухгалтерського обліку / Т.В. Юрченко // Агросвіт. – 2017. – № 13. – С. 43-51.

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В УМОВАХ АВТОМАТИЗОВАНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Чобітько О.Ю., студент ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Науковий керівник – **Шиш А.М.**, к.е.н., доцент кафедри статистики та економічного аналізу НУБіП України

На сьогодні більшість вітчизняних підприємств ведуть бухгалтерський облік поставлений таким чином, щоб інформація, яка в ньому міститься, була придатна для оперативного управління та аналізу. В сучасних умовах господарювання інформаційні технології займають все більш вагоме місце. Без комп'ютерної обробки даних не обходиться не один поважний відділ будь-якого підприємства. Автоматизація бухгалтерського обліку набуває повального характеру. Тож облікова інформація для управлінських потреб також потребує своєї специфічної форми автоматизації.

Кожний керівник, а тим більше засновник, хоче бачити результати діяльності підприємства в цілому, а також у розрізі різних відділів, філій або різних напрямків діяльності. У цей час багато підприємств використовують тим або іншим способом програми, що автоматизують управлінський облік і формування управлінської звітності. Ці програми можна умовно поділити на 5 груп, які одночасно є й свого роду етапами автоматизації:

1. Електронні таблиці (Excel, Lotus і т.д.).

2. Програми бухгалтерського обліку з можливістю ведення в них управлінського обліку.

3. Програми написані власними силами (макроси в Excel, SQL Server і т.д.).

4. Профільні програми для управлінського обліку.

5. ERP-системи (комплексна автоматизація підприємства), у рамках яких використається блок по веденню управлінського обліку.

Часто фінансовий директор або навіть керівник підприємства постає перед вибором, у якій програмі вести управлінський облік.

Проаналізуємо позитивні та негативні сторони усіх перелічених вище етапів автоматизації управлінського обліку:

1. Електронні таблиці Excel. Плюси: не вимагає витрат на придбання програмного забезпечення (входить до пакету програм MicrosoftOffice), відсутня необхідність у навчанні персоналу роботі на даному програмному забезпеченню; широкі можливості форматування звітів; побудови будь-яких графіків. Мінуси: більша ймовірність появи в розрахунках помилок, мимовільного видалення даних; напівавтоматизований режим роботи; для одержання консолідованої звітності необхідно багато часу для збору даних; закладена архітектура у файлах Excel не дозволяє одержувати звіти за будь-який період часу.

2. Програми бухгалтерського обліку з можливістю ведення в них управлінського обліку. Плюси: при вдалому настроюванні дозволяє заощадити досить багато часу на введення операцій, тому що дані, внесені бухгалтером, попадають і в управлінську звітність. Мінуси: несумісність бухгалтерських даних з даними управлінської звітності, складність у впровадженні даної системи й технічному супроводі, більші витрати ресурсів при необхідності зміни структури програми.

3. Власні розробки. Плюси: при достатньо високій кваліфікації фахівців АСУ та фінансових менеджерів велика ймовірність одержання програми автоматизації управлінського обліку, що відповідає всім необхідним вимогам. Можливість безболісної зміни структури системи. Мінуси: необхідний час для розробки даного програмного продукту, необхідність постійної підтримки й настроювання програмного продукту, велика ймовірність появи помилок у створюваній програмі.

4. Спеціалізовані програми управлінського обліку. Плюси: невисока ціна, впровадження програми за короткий проміжок часу, що відповідає всім необхідним вимогам. Мінуси: необхідність залучення сторонніх фахівців для

істотної зміни структури системи.

5. ERP-системи. Плюси: широкі можливості автоматизації всіх процесів підприємства; швидке впровадження (декілька місяців); великі можливості щодо моделювання, планування, аналізу та конфігурації звітності; можливості по автоматизації всіх контурів планування; додаткові можливості для консолідації даних по декількох підприємствах; відносно невисока вартість впровадження. Мінуси: висока вартість системи, проблеми з адаптацією під конкретні умови, складності у зміні впровадженої архітектури системи. Висновки. Із зазначеного можна зробити висновок, що управлінський облік охоплює всі види інформації для внутрішнього використання на всіх рівнях управління, тому основна його мета полягає у створенні корисної інформації для надання допомоги керівництву в плануванні, контролі, прийнятті рішень.

Аналізуючи різні варіанти автоматизації управлінського обліку, керівництво може обирати той, що найбільше підходить саме для даного підприємства. Тобто, ми пропонуємо використовувати сугубо індивідуальний підхід до процесу з урахуванням кожного окремого підприємства. Однак, до того, як приймати кінцеве рішення, необхідно обов‘язково ознайомитись з тими проблемами, які були висвітлені у нашому дослідженні.

Література

1. Бенько М.М. Особливості та структурна схема організації бух обліку в автоматизованій формі / М.М Бенько // Бізнес – інформ. – ХНЕУ: Інжек, 2014. - №4 (397). – С.100-102.

2. Ковальчук Є. Бухгалтерський облік як інформаційна система управління / Є. Ковальчук, В. Панасюк // Економічний аналіз. – 2015. – № 6. – С. 77 – 80.

3. Проданчук М. Теоретико-прикладні аспекти концепції формування

продукту бухгалтерського обліку в управлінні аграрним бізнесом / М. Проданчук // Економіка АПК. – 2017. – № 9. – С. 45 - 55.

ОБЛІК І КОНТРОЛЬ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯМИ НАПІДПРИЄМСТВІ

Шкуліпа А.С., студент ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Науковий керівник – **Столяренко О.М.,** д.е.н., професор кафедри обліку і оподаткування ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Ефективна робота суб'єктів підприємницької діяльності в ринкових умовах залежить від знаходження резервів залучення і доцільного використання фінансових ресурсів, які надходять як із зовнішніх, так із внутрішніх джерел фінансування. Основним видом таких ресурсів є зобов'язання, а тому саме рівень управління впливає на такий показник діяльності підприємства як збільшення величини капіталу за умови мінімізації його вартості. Вирішення даного питання обумовлює необхідність розвитку інформаційної системи щодо управління зобов'язаннями, удосконалення її структури і поєднання інформаційнихпотоків.

У теперішній час швидких та суперечливих змін в економіці держави вирішальну роль для ефективної роботи підприємства відіграє економічна інформація, яка надана в потрібний час і потрібній особі.

Економічна інформація – це всі відомості в сфері економіки, які необхідно фіксувати, передавати, обробляти і зберігати для використання в процесі планування, обліку, контролю та аналізу.

На сучасному етапі розвитку підприємств ефективне застосування економічної інформації в системі управління можливе при застосуванні інформаційних технологій на етапі проектування інформаційної системи контрольно-аналітичного процесу. Під інформаційною технологією необхідно розуміти систему методів і способів пошуку, збору, накопичення, зберігання і обробки інформації на основі застосування обчислювальної техніки.

Сучасним інформаційним технологіям повинні бути притаманні такі основні риси: персоналізація використання засобів обчислювальної техніки, створення локальних мереж ЕОМ і багаторівневих розподільних систем оброблення обліковихданих; організація автоматизованих робочих місць (АРМ) спеціалістів з обліку, контролю іаналізу.

В умовах інформаційних технологій підприємства мають всі необхідні підстави для забезпечення сучасного рівня організації обліку, аналізу і контролю зобов‘язань на основі автоматизованих робочих місць бухгалтера.

Автоматизоване робоче місце бухгалтера (АРМБ) – це функціонально спеціалізована людино-машинна система, яка складається з програмно-технічного комплексу, інформаційного, інструктивно-методичного та організаційно-технологічного забезпечення та використовується для автоматизації функцій обліку, аудиту, контролю.

Перший рівень доцільно призначати дляформування і обробки первинної інформації щодо зобов‘язань. На цьому рівні необхідно проводити обробку первинної інформації і відображення результатів для прийняття управлінських рішень за місцем здійснення операції.

Систематизацію і узагальнення інформації щодо зобов‘язань доцільно виконувати на другому рівні інформаційної системи. Цей рівень слід застосовувати для проведення контрольно-аналітичних процедур за

комплексами завдань і прийняття оперативних управлінських рішень.

На третьому рівні інформаційної системи доцільно формувати звітну облікову інформацію, здійснювати ретроспективний аналіз і заключний контроль зобов‘язань підприємства. Якісні характеристики інформаційних потоків третього рівня безпосередньо залежать від організації попередніх етапів облікового процесу, які формують дані первинного та поточного обліку.

Підсумковий облік – це завершальна стадія облікового процесу, на якій реалізується інформаційний продукт. На цій стадії пропонуємо здійснювати: видачу інформації згідно із встановленими пріоритетами (адресність і терміновість); багатопрограмний режим забезпечення користувачів інформацією у реальному масштабі часу; складання фінансової звітності та її надання за належністю; ретроспективний аналіз та заключний контроль зобов‘язань; прогнозування показників позикового капіталу.

Отже, застосування інформаційних технологій в роботі підприємства практично повністю вирішить проблему забезпечення точності і оперативності інформації, підготовки різноманітних деталізованих даних, які допоможуть керівництву прийняти обґрунтовані рішення при виборі альтернативних варіантів залучення і використання зобов‘язань.

Література

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов‘язання», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20 [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cginreg=z0085-00.

2. Травінська С.І. Класифікація поточних зобов‘язань в законодавстві та бухгалтерському обліку / С.І. Травінська [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://bukuniver.edu.ua/Applications/zbirnik/n6/31_Klas.pdf.

Напрям 2

РЕГІОНАЛЬНІ ТА ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

ОБЛІКУ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ З ВИКОРИСТАННЯМ СУЧАСНИХ ПРОГРАМНИХ ПРОДУКТІВ

Байда В.Ю., студент НУБіП України

Науковий керівник – **Ганяйло О.М.,** к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування НУБіП України

Однією з головних сфер діяльності аграрних підприємств є процес виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, що потребує певних витрат і відповідно правильного відображення їх в обліку.

Питанням автоматизації обліку витрат виробництва сільськогосподарської продукції займалися такі вчені, як М.І. Бондар, Г.І. Клепар, О.В. Клименко, О. Шеремет та багато інших. Проте низка проблем із цього питання потребує подальшого дослідження.

У сучасних умовах ефективне виробництво неможливе без використання сучасних програмних продуктів, які дозволяють автоматизувати облік витрат виробництва та калькулювання продукції (робіт, послуг) у сільськогосподарських підприємствах.

У результаті дослідження ринку інформаційних продуктів ІТ-фахівцями найбільш використовуване програмне забезпечення з автоматизації обліку було згруповане таким чином: міні-бухгалтерія («Інфо Бухгалтер», «Турбо-Бухгалтер», «Парус-Підприємство», «1С:Бухгалтерія» та ін.); комплексні системи бухгалтерського обліку (ІС-ПРО, «Компас Гігант» та ін.); інтегровані системи й бухгалтерські комплекси, які формують інформацію для одночасного вирішення задач як бухгалтерського, так і управлінського обліку («ABACUS», «Парус,» «1С: Підприємство,» «Інфософт» та ін.); корпоративні інформаційні

системи (КІС), які призначені для управління великими підприємствами зі складною організаційно-виробничою структурою («BAS ERP», «R/3», «SAP», «Галактика», «Axapta», «Platinum», «SQL» тощо) [1].

Однак, існуючі автоматизовані системи обліку і контролю витрат потребують інтеграції різних видів обліку і системи бюджетування та адаптації їх до специфіки сільського господарства. Сьогодні на ринку програмного забезпечення спостерігається тенденція до збільшення застосування комплексних автоматизованих інформаційних систем для управління підприємством, так званих «ERP-систем».

«BAS ERP» є інноваційним рішенням для побудови комплексних інформаційних систем управління діяльністю багатопрофільних підприємств. Рішення розроблено з урахуванням кращих практик автоматизації великого та середнього бізнесу і враховує специфіку обліку в Україні. Особливу увагу під час розробки було приділено реалізації функціональних можливостей, затребуваних великими підприємствами різних напрямків діяльності, зокрема з технічно складним виробництвом.

Конфігурація «Управління витратами і розрахунок собівартості» дозволяє організувати контроль за матеріальними потоками і споживанням ресурсів, що забезпечують виробничу, управлінську та комерційну діяльність підприємства. Облік витрат і розрахунок собівартості продукції виконується на основі даних оперативного обліку.

Підсистема управління витратами забезпечує:

- облік фактичних витрат підприємства за видами діяльності у необхідних розрізах в натуральному і вартісному вимірах;
- оперативний кількісний облік ресурсів у незавершеному виробництві;

- облік фактичних залишків незавершеного виробництва на кінець звітного періоду в необхідних розрізах;
- надання даних про структуру собівартості випуску.

Розрахована собівартість може бути деталізована до обсягу вихідних витрат незалежно від кількості переділів виробничого процесу. Такий аналіз істотно підвищує наочність і контроль обґрунтованості виконаного розрахунку собівартості.

Основні інновації рішення в підсистемі:

- Роздільний облік витрат за видами діяльності.
- Відокремлений облік собівартості за замовленнями.
- Розподіл витрат за напрямками діяльності.
- Надання даних про структуру собівартості випуску до первинних витрат.
- Покращений майстер закриття місяця [2].

Потужною системою планування ресурсів підприємства (ERP) є SAP . SAP ERP забезпечує глобальне планування потреб у ресурсах підприємства із застосуванням спеціалізованого управління потоками операцій.

Використання стандартних рішень системи ERP SAP відкриває шлях до автоматизації операційних процесів фінансово-господарської діяльності з можливістю планування, обліку, проведення аналізу і підготовки управлінських рішень. У результаті впровадження системи підприємство отримує конкурентні переваги, які полягають у комплексному контролі за усіма бізнес-операціями, повній прозорості фінансової звітності, спрощенні періодичного трудомісткого процесу закриття періоду, зниженні операційних витрат та зростанні економічної вартості компанії, її інвестиційної привабливості [2].

Таким чином, автоматизація системи обліку надає змогу істотно полегшити працю бухгалтера, позбавити його трудомісткої роботи, підвищити

оперативність й точність облікової інформації, дає можливість поглибити проведення розрахунків економічного і фінансового аналізу роботи підприємства для прийняття відповідних управлінських рішень.

Література

1. Клименко В.О. Інформаційні системи і технології в обліку : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В.О. Клименко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 320 с.

2. Лучик С.Д. Особливості автоматизації обліку витрат виробництва / С.Д. Лучик // Бухгалтерський облік, аналіз і аудит. – 2014. – Вип. IV (56). – С. 209 – 217.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОБЛЕМ ТЕРНОПІЛЬЩИНИ

Біднюк В.С., студент Технічного коледжу Тернопільського національного технічного університету ім.І.Пулюя

Науковий керівник – **Кущак О.М.,** викладач Технічного коледжу Тернопільського національного технічного університету ім.І.Пулюя

Закономірним явищем розвитку світової економіки є виникнення різноманітних проблем на регіональному та глобальному рівні. Вирішення тієї чи іншої загрози вимагає в людини здатності аналізувати фактори, які впливають на економіку. Регіональна економічна система є частиною глобальної, тож загрози, які виникають на регіональному рівні без надання їм належної уваги та зусиль для їх вирішення можуть перерости у глобальні.

Нечітке бачення перспективи розвитку певного регіону, низьке фінансування,нераціональне розміщення виробництва,суперечності щодо

використання ресурсів, відплив робочої сили та відносний рівень наукового прогресу створюють перешкоди для розвитку регіональної економіки. Також важливим перешкоджаючим фактором є низька соціальна відповідальність підприємств.

Економіка міцно пов‘язана з соціальними, екологічними, технічно-науковими, міграційними,політичними та іншими процесами, які відбуваються на планеті. Глобальні проблеми розвитку економіки виникають з дій та відносин між державами та загрожують великій частині суспільства, а саме: військові дії, відсутність належної охорони навколишнього середовища, неконтрольоване використання ресурсів планети, відмінностів економічному розвитку країн.

Якщо регіональні проблеми можна вирішити силами однієї країни то глобальні проблеми вимагають задіяння більшої кількості ресурсів, в тому числі- трудових. Важливим фактором для вирішення глобальних проблем є високий рівень кваліфікації суспільства в конкретних сферах. Розвиток глобальної економіки включає колообіг трьох елементів: кризи, стабілізації, процвітання. Для кожної країни вони відбуваються в різні часові періоди, але кожен процес обов‘язково проходить свій цикл і є невід‘ємною частиною економіки. Однією з причини глобальної кризи 2008р.експерти вважають нечітке бачення цього процесу.

Наслідком кризи, в тому числі,стало відкриття ринків праці у Польщі. Цеє одним з чинників міграції робочої сили з України.На кінець 2018р. кількість мігрантів за офіційними даними склала 3.2 млн. активного населення (за данимиміністра соціальної політики України Андрія Реви). Для підприємців постала проблема найму кваліфікованих фахівців. Підняття заробітної плати на приватних підприємствахвище середньої регіональної та мінімальної на

загальнодержавному рівні лише частково змогло вирішити дану проблему. Для підприємців, окрім пошуку спеціалістів, виникають ще декілька перешкод, а саме:значний податковий тиск на підприємницьку діяльність та високі відсотки по кредитах. Частковим вирішенням цих проблем є зниження податків у перші роки діяльності підприємств та збільшення їх розміру з плином часу для того, щоб виробництво розвивалось та було платоспроможним.

В економіці нашої держави підприємці намагаються ухилитись від податків, використовуючи неофіційне працевлаштування, а цей фактор скорочує надходження до бюджету держави: за даними державної статистики за 2018р. кількість неформально зайнятих працівників становила 3 млн. 541,3 тис. осіб. Використання нижчого рівня оподаткування підприємницької діяльності зможе дати підприємцям можливість прозоро вести свою діяльність.

Важливим є перегляд витрат регіону з метою скорочення нераціонального використання коштів та спрямування їх на більш важливі потреби суспільства. Уконкретних регіонах відбувається різке закриття об‘єктів медичної допомоги та їх об‘єднання з метою скорочення витрат на їх фінансування. Така форма оптимізації медичної допомоги не є досконалою через низьку якість дорожніх шляхів. Це спричиняє загрозу для життя людей оскільки зростає тривалістьдоставки пацієнтів до пункту медичної допомоги. Зокрема, для жителівсела Скоморохи, що на Тернопільщині, щоб дістатись до найближчої лікарні, слід пересуватись двома автобусами до сусіднього села. Поїздка займає близько 45 хвилин, що може становити загрозу для життя людини. Вирішенням цієї проблеми є ремонт дорігта запровадження рейсового автобуса, що може знизити час поїздки до 10-15хв. В лікарні, де обслуговуються жителі села Скоморохи, ліквідовано інфекційний відділ. Це змушує людей звертатись за

допомогою до спеціалістів районної лікарні, що ускладнює отримання медичних послуг всіма пацієнтами, а особливо дітьми та людьми похилого віку.

Для економічного розвитку регіону та держави в цілому пріоритетним є розбудова інфраструктури. Це, в свою чергу, дозволить раціонально використовувати ресурси, включаючи трудові, та сприятиме зниженню відтоку міграції кваліфікованих фахівців за кордон, що дозволить покращити економічну ситуацію в країні.

Література

1. Прес-конференція Міністра соціальної політики України Андрія Реви: [посилання на конференцію- https://www.youtube.com/watch?v=uatxfwm2t4A дані про еміграцію 17хв.], дата проведення конференції 22.12.2018р.
2. Відкриті дані Державної служби статистики України: [посилання на дані- www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2017/rp/eans/eans_u/arch_nzn_smpsz_u.htm; назва архіву: «Неформально зайняте населення за статтю, місцем проживання та статусом зайнятості у 2018 році»].

ОСВІТНЯ МОБІЛЬНІСТЬ І ПРОБЛЕМА МІГРАЦІЇ МОЛОДІ

Біляєв Я.М., аспірант Національної академії державного управління при Президентові України

Науковий керівник – **Ситнік П.К.,** д.ф.н., професор кафедри соціальної і гуманітарної політики Національної академії державного управління при Президентові України

Освітня мобільність є для молодих людей ефективним способом збільшення шансів на працевлаштування в майбутньому, а також здобуття

нових професійних кваліфікацій, при одночасній підтримці громадянської активності. Завдяки освітній мобільності вони можуть здобуття нові знання, також набути мовних і міжкультурних компетенцій. Якщо молода людина мобільна ще будучи студентом, то більш ймовірно, що вона буде мобільною і в подальшому житті, як працівник. Роботодавці цінують випускників, які мають досвід освітньої мобільності.

ЄС давно підтримує освітню мобільність через різні програми та ініціативи, серед них найвідоміша – програма Erasmus. Україна долучається до програм мобільності ЄС, зокремапрограм ErasmusMundus і Tempus. Підтримується мобільність і обміни студентів між університетами Європи і поза нею, а також працівників середньої школи і вищих навчальних закладів. Завдяки програмам студентських обмінів молоді люди здобувають цінний досвід і вміння, які потім зможуть ефективно застосувати вже на ринку праці.

Навчання і робота за кордоном користуються великою популярністю серед молоді. Але проблемою для України стає еміграція молодих людей, які після стажування за кордоном, залишаються там працювати. Причому більшість вже й не планує повертатися в Україну. Таким чином, зростає відтік кваліфікованих робочих рук і освічених талановитих молодих людей (braindrain – відтік розумів).

Можливості часто мають сильний вплив на прагнення, наприклад, освіта часто призводить до більш високих прагнень, виконання яких часто можливе тільки через міграцію.Дослідження показують, що чим вища кваліфікація, тим вища ймовірність міграції. Висококваліфіковані молоді люди можуть вільно вибирати місця прикладання своїх знань та розраховувати на високі доходи. Переважно молодь мігрує вже після закінчення освіти, тому що тоді їхні доходи вищі. Ймовірність міграції молодих людей після 30-річного віку падає. І це не

дивно: чим старша людина, тим більше вона прив'язана до місця свого проживання (подружжям, дітьми, домом).

Потрібно пропагувати серед студентів освітню віртуальну мобільність, як альтернативу фізичній мобільності, завдяки застосуванню сучасних інформаційних технологій, e-learningu.

Література

1. Концепція нової української школи. Ухвалена рішенням колегії Міністерства освіти і науки. 2016. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf

2. Концепціяосвітидорослих в Україні / Укл.: Лук‘янова Л.Б. – Ніжин: ПП Лисенко М.М., 2011. – 24 с. [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://lib.iitta.gov.ua/5474/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%86%D0%B5%D0%BF%D1%86%C2%A6%D1%8F.pdf

3. Михалев В.В. Летние ста жировки и практики студентов как фактор успешного трудоустройства выпускников В.В. Михалев // Вчені записки Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія». – Харків. – 2015. – Т. 21. – С. 581-585.

ДОЦІЛЬНІСТЬ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО ПТАХІВНИЦТВА УКРАЇНИ

Булига І.П., студентка ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Науковий керівник: **Лавська Н.В.,** к.с.г.н., викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

На сучасному етапі розвитку ринкових відносин в Україні, коли посилюється роль євроінтеграційних процесів, зростають ризик і невизначеність умов функціонування підприємств, збільшується ступінь залежності від маркетингового середовища, посилюється конкурентна боротьба за ринки збуту товарів, особливу актуальність набуває проблема забезпечення конкурентоспроможності підприємств. Для забезпечення конкурентоспроможності продукції птахівництва доцільно провести аналіз тенденцій розвитку птахівничої галузі в Україні і сформувати основні аспекти її розвитку в сучасних умовах.

Період найвищі обсяги споживання м‘яса і м‘ясопродуктів спостерігаємо в 2013 році 56,1 кг на особу. Щодо обсягів споживання яєць, то в порівнянні з 2000 роком в 2016 році населення споживало на 101 шт. яєць більше або на 60,84%. Така тенденція в обох випадках може пояснюватися збільшенням кількості підприємств-виробників даних видів продукції, що спричинило нарощення обсягів виробництва м‘яса і м‘ясопродуктів, а також яєць. Якщо проаналізувати рівень доходів споживачів за 2015 рік та 2016 рік та ціни на продукцію тваринництва за аналізований період бачимо, що найдоступніший за цінами і з високими споживчими властивостями являється продукція птахівництва. Найвищі ціни на м'ясо свиней і м'ясо ВРХ. Проводячи аналіз прослідкуємо тенденцію зміни обсягів виробництва продукції тваринництва в 2016 році проти 2000 року та 2005 року розрахувавши показники абсолютного та відносного відхилення. Так, в 2016 році порівняно з 2000 роком на 39,74 % зросли обсяги виробництва м‘яса у забійній масі по всіх видах тварин. Щодо конкретних видів м‘яса тварин, то обсяги виробництва яловичини і телятини скоротилися в 2016 році на 50,21 %, а порівняно з 2015 роком на 2,19 %, м‘яса свинини в 2016 році стали виробляти на 10,61 % більше ніж в 2000 році і на

1,59 % менше ніж в 2015 році, інша ситуація з виробництвом м‘яса птиці, в 2016 році обсяги виробництва збільшилися на 503,9 % тобто у п‘ять разів проти 2000 року та на 2,02 % проти 2015 року, зменшилися обсяги виробництва баранини та козлятини в 2016 році на 22,09 % проти 2000 року та на 2,19 % проти 2015 року, кролятини – на 12,23 % виробили менше ніж в 2000 році та на 8,27 % менше ніж в 2015 році, а конини виробили на 3,61 % менше ніж в 2000 році і на 2,44 % менше ніж в 2015 році. Аналізуючи отримані результати розрахунків структури виробництва м‘яса варто зазначити, що в 2016 році спостерігаємо кардинальну зміну в структурі виробництва м‘яса, зокрема птиці, що свідчить про збільшення кількості птахофабрик в Україні, зростання поголів‘я птиці. Така ситуація спричинена впливом наступних чинників: птахівництво один з найменш затратних видів тваринництва, ціна м‘яса птиці набагато дешевша і не менш поживна ніж інші види м‘яса, зростання попиту споживачів на м‘ясо птиці в останні роки, кулінарні і біологічні властивості м‘яса птиці та інші.

Виходячи з даних таблиці 1 бачимо, що в порівнянні з 2000 роком в 2016 році обсяги споживання м‘яса і м‘ясопродуктів збільшилися на 18,6 кг на 1 особу або на 56,71%, що свідчить про більшу потребу споживачів в даній продукції. Проте за аналізованийна 58 тисяч тонн. Схожу ситуацію спостерігаємо з показниками імпорту м‘яса, загальна сума імпорту всіх видів м‘яса в 2016 році становить 182 тисячі тонн проти 158 тисяч тонн в 2015 році. Аналізуючи виробництво м‘яса птиці, така динаміка є позитивною, що свідчить про забезпеченість вітчизняних споживачів м‘ясом українського виробництва і можливістю його експорту в інші країни. Дещо негативним моментом є збільшення обсягів імпорту м‘яса птиці в 2016 році на 21 тисячу тонн, при цьому ж збільшився і експорт даної продукції в 2016 році на 78 тисяч тонн.

Оскільки, продукцією птахівництва є не лише м‘ясо птиці, а й яйця і продукти їх переробки, то доцільно провести аналіз балансу яєць (включаючи яйце продукти) за період з 2010 по 2016 роки. Інформацію подано в таблиці 5, де ми маємо змогу спостерігати динаміку зміни обсягів виробництва та споживання яєць, а також показників їх експорту та імпорту за аналізований період. Здійснюючи аналіз даних таблиці і розрахованих відхилень можна зробити висновки в наступних аспектах. По-перше, майже всі показники мають тенденцію до зменшення, зокрема скоротилися обсяги виробництва яєць на 10,01 % в 2016 році проти 2015 року, також на 5,04 % скоротився обсяг їх споживання на відміну від 2015 року. По-друге, вдвічі або на 54,55 % скоротилися обсяги імпорту, що є позитивним моментом для розвитку галузі, оскільки споживачі надають перевагу продукції вітчизняного виробництва, яка відповідає вимогам державних і міжнародних стандартів якості продукції. Ще одним позитивним чинником стало зростання обсягу експорту яєць і яйце продуктів за кордон, існує постійний попит на продукцію вітчизняного птахівництва, зокрема, експорт в 2016 році збільшився на 49,33 % або на 37 тисяч тонн яєць проти 2010 року, проте на 11,11 % зменшився проти 2015 року. Як бачимо, обсяг експорту яєць почав зростати починаючи з 2013 року, коли Україна офіційно отримала право експорту власної продукції птахівництва до країн ЄС. Україна посідає перше місце з виробництва харчових яєць серед країн ЄС

КООПЕРАЦІЯ ЯК ФАКТОР ЕКОНОМІЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Бурдаш У. Є., Дудка У.Т., викладачі ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний коледж»

Аграрна криза в Україні є певною мірою кризою організаційної структури. Впровадження моделі багатофункціонального сільського господарства є запорукою сталого сільського розвитку. Єдиним шляхом стати рівноправними, конкурентоспроможними учасниками ринкових відносин для дрібних та середніх товаровиробників є кооперація. Саме кооперація має необхідний потенціал для забезпечення більш конкурентоспроможної економіки, здатної ефективніше використовувати ресурси, у розумному балансі із навколишнім природним середовищем. Учені розглядають питання розвитку кооперації в умовах глобалізаційних процесів, агресивного наступу трансконтинентальних компаній, великого національного приватного бізнесу.

На сьогодні кооперативний рух поширений майже в усіх прогресивних країнах світу, адже в остаточному підсумку він дає переваги не лише учасникам об‘єднання, а й економіці країни в цілому. Нині в 120 країнах (високорозвинених і відсталих) нараховується близько 850 млн кооперативів. Європейські країни через кооперативні формування в аграрному секторі реалізують понад 60% усієї виробленої фермерами продукції, а скандинавським належить навіть понад 80%. Кооперативи ж Китаю та Японії реалізують на внутрішньому та зовнішньому ринках понад 90% сільськогосподарської продукції, виробленої своїми членами [1].

Кооперативи вже довели свою ефективність, і кожна країна сама вибирає, яким чином розвивати цю ідею. Наприклад, у США, Франції і Канаді

кооперативи організовуються самими фермерами, в Малайзії ними керують чиновники, в Китаї потрібно купувати акції, щоб увійти в об'єднання, а в Ізраїлі кооперативи втілюють ідею соціалізму [2].

Найбільш близькою за духом, спорідненою історично для нашої країни є Польща. Отже, польський досвід у справі побудови організаційної структури сільського господарства на засадах кооперування та формування інших господарських зв‘язків є цікавим та корисним. У Польщі під кооперативами розуміють ринкові організації фермерів – «групи сільськогосподарських виробників» як вертикально організовані добровільні організації, основною метою яких є спільний продаж продукції учасників. Базовим являється законодавчо передбачена державна підтримка діяльності польських кооперативів, яка реалізується в таких формах, як пільгові умови отримання інвестиційного кредиту; забезпечення (гарантування) кредиту Агентством з реструктуризації та модернізації сільського господарства; звільнення від оподаткування робіт з модернізації основних засобів, які перебувають у володінні групи понад 5 років з моменту їх реєстрації в органах місцевої влади; надання субсидій (допомоги) у відсотках від товарообігу. Розмір відсотка змінюється залежно від року функціонування кооперативу та обсягу його річного обороту [3].

Кооперація в Україні має довгу історію починаючи із XIX ст., коли селяни змушені були вчитись давати раду своїм господарствам. Базуючись на самоорганізації громад розвивалася кредитна, збутова, переробна, споживча кооперація. Плюсами кооперації, як показує досвід являється соціальна підтримка та захист широких верств населення.Кооперація здатна пом‘якшувати соціальну напругу, виступає важливою складовою

демократичних процесів у суспільстві, зорієнтована на загальнолюдські цінності, збереження національних традицій, общинних зв‘язків тощо.

На сьогодня частка виробничих сільськогосподарських кооперативів у загальному обсязі виробленої сільськогосподарської продукції в Україні становить менше 1%, а кількість фізичних осіб – членів сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів – є меншою за 30 000 осіб, тобто менше 0,2% сільського населення України.

Враховуючи історичний досвід української кооперації і успішний досвід інших країн, Україні потрібно розвивати цей напрям, а також вибрати свій шлях, спираючись на досвід інших країн.

Література

1. Українського села не буде, якщо не буде сільської кооперації, [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.zerno.org.ua/articles/coop/257-українського-села-не-буде-якщо-не-буде-сільської-кооперації.

2. Як працюють аграрні кооперативи в різних країнах. URL: http://carefield.com.ua/blog/id/jak-pracjujutagrarni-kooperativi-v-riznih-krajinah-136.

3. Манжура О.В. Аграрна кооперація: досвід Європейського союзу для України / О.В. Манжура // Управління розвитком.– 2015. – № 1(179) – С. 15–20.

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Городничий І.Г., студент ВП НУБІП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Науковий керівник – **Дворник І.В.,** к.е.н., викладач ВП НУБІП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Розвиток економіки України в останні роки демонструє нестійку динаміку, що підтверджує різну адаптованість її галузей до викликів сучасності, та має наслідком зниження рівня інвестиційно-інноваційної активності й конкурентоспроможності. До того ж, Українастабільнопосідає «почесні» місця серед найкорумпованіших країн [3, ст. 75].

Інновація (англ. innovation — нововведення) — ідея, новітній продукт в галузітехніки, технології, організаціїпраці, управління, а також у інших сферах наукової та соціальної діяльності, засноване на використанні досягнень науки і передового досвіду, є кінцевим результатом інноваційної діяльності.

Інноваційна економіка - тип економіки, заснованої на потоці інновацій, на постійному технологічному вдосконаленні, на виробництві та експорті високотехнологічної продукції з дуже високою додатковою вартістю і самих технологій.

Важливим для підвищення конкурентоспроможності вітчизняної економіки є перехід України на інноваційний розвиток. Залежність України від імпорту, надмірні масштаби якого обумовлюють вимивання в теперішній час з економіки країни величезних коштів в інтересах інвестування країн - імпортерів своєї продукції в Україну, унеможливлюють створення нових робочих місць, необхідних для забезпечення повної зайнятості робочої сили, та сприяння інноваційному розвитку секторів економіки України. Однак становлення країни, як високотехнологічної конкурентоспроможної держави, неможливе без впровадження новітніх технологій. У структурі ВВП України доля підприємств 4го (літаки, автомобілі, кораблі тощо) та 5го (мобільного зв'язку, мікроелектроніки та інформатики) технологічних укладів невелика. Не відповідають інноваційному курсу і низькі витрати на дослідження і розробки, особливо у промисловості України. Тому причиною

низького рівня інновацій підприємства традиційно вважають нестачу коштів. Разом з тим, в цілому на інноваційну діяльність підприємств України було витрачено більше 3 млрд.грн., з яких на здійснення технологічних інновацій прийшлося майже 64%. Україні належить подолати значне відставання за рівнем інноваційної активності підприємств цей показник не перевищує 20%, тоді як середній показник по ЄС, вже не кажучи про країни, які є інноваційними лідерами, близько 44%) [4, ст. 98].

Та є потенціал для зростання:

- сільське господарство і все довкола нього (35% українського експорту – агропродукція) –Україна може виробляти і вдвічі більше;

- хай-тек – Україна має тисячі компаній з високими технологіями, здебільшого малих, це велика конкурентна перевага;

- постачання–Україна може стати потужним «субпостачальником» на європейські ринки – як зробили Болгарія і Румунія.

Слабке впровадження високих технологій, відсутність інноваційної інфраструктури, низька інноваційна активність – все це унеможливлює характеризувати будь-який з регіонів України як високотехнологічний. Хоча інноваційність все-таки є визначальною характеристикою сучасних науково-технічних, виробничих, соціально-економічних та суспільних процесів нашої держави. Про це йдеться в Стратегії сталого розвитку «Україна-2020» (…Україна має стати державою з сильною економікою та з передовими інноваціями), в Національній доповіді «Інноваційна Україна-2020», в Проекті «Стратегії інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізацій них викликів» та інших державних програмах та документах [2, ст.125].

Головне – навіть не кошти, на першомумісці, вважаю, – молодіосвічені кадри та наука. На жаль, вони практично не використовуються в Україні, тому щонемаєвнутрішньогопопиту на інтелект і новезнання, немаєінфраструктури, яка цей попит забезпечить. Інтелект і знання є одним з головних резервів країни, причому єдиним відновлюваним ресурсом.

Таким чином, перехід до дієвої державної політики інноваційного розвитку України є одним із першочергових завдань державного управління. Всі учасники інноваційного процесу мають бути зацікавлені в поєднанні їх інтересів і зусиль у створенні і застосуванні нових знань та технологій з метою виходу на внутрішній і зовнішні ринки з високотехнологічною продукцією. У реалізації цієї взаємодії і створенні економіки, заснованої на знаннях, роль державної влади є стрижневою. Для забезпечення ефективного інноваційного розвитку економіки доцільно створити фонд сприяння формуванню малих підприємств у науково-інноваційній сфері; запровадити мінімальні орендні ставки для малих інноваційних фірм; встановити квоти для малих інноваційних підприємств при формуванні держзамовлень на інноваційну продукцію; створити керовану інноваційну модель розвитку країни шляхом затвердження національних пріоритетів, на основі яких необхідно започаткувати стратегічні програми розвитку, які об‘єднають власні наукові розробки, кадровий супровід, вітчизняний виробничий сектор і бізнес.

Література

1. Антохов А.А. Інноваційний розвиток економіки України через призму зарубіжного досвіду / А.А. Антохов // Науковий вісник МНУ ім. В.О. Сухомлинського: зб. наук. праць. – 2015. – № 2 (5). – С. 7-8.

2. Аналітична доповідь центру Разумкова. Інноваційний розвиток в Україні: наявний потенціал і ключові проблеми його реалізації [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.uceps.org/additional/analytical_report_NSD55_ukr.pdf.

3. The Global Innovation Index: Stonger Innovation Linkages for Global Growth // World Intellectual Property Organization; INSEAD [Електроннийресурс]. – Режимдоступу: http: // www.wipo.int / freepublications / en / economics/gii_2015.pdf.

4. Прохорчук С.В. Інноваційна спроможність економіки України в умовах глобалізації / С.В. Прохорчук // Науково-виробничий журнал. – Херсон. – 2015. – № 1 (36). – С. 93- 94.

ІНДЕКС ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ: ДИНАМІКА ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Дворник І.В., к.е.н., викладач кафедри аграрної економіки ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Індекс людського розвитку (ІЛР) – це підсумковий показник для оцінювання довгострокового прогресу людського розвитку у трьох основних площинах:

1) довготривале та здорове життя,
2) доступ до знань,
3) гідний рівень життя.

Довге і здорове життя вимірюється середньою тривалістю життя. Рівень знань вимірюється середньою кількістю років, витрачених на освіту дорослим населенням, тобто середньою кількістю років навчання протягом життя у людей віком від 25 років; а доступ до навчання та знань —

очікуваними роками навчання для дітей-першокласників, тобто загальною кількістю років навчання, на які дитина, що досягає шкільного віку, може розраховувати, якщо моделі вікових показників зарахування до школи залишаються незмінними протягом життя дитини. Рівень життя вимірюється валовим національним доходом (ВНД) на душу населення в доларах постійної купівельної спроможності рівня 2011 року, конвертованих за коефіцієнтами переходу на паритет купівельної спроможності (ПКС).

У 2018 році Україна перебувала на 88 місці у рейтингу з 189 країн, для яких вираховується ІЛР, хоча в 2016 році- на 84 місці.

Згідно з рейтингом ООН, індекс людського розвитку в Україні 0.751, очікувана тривалість життя 72 роки, очікувана тривалість навчання 15 років, а середня – 11, 3 роки.

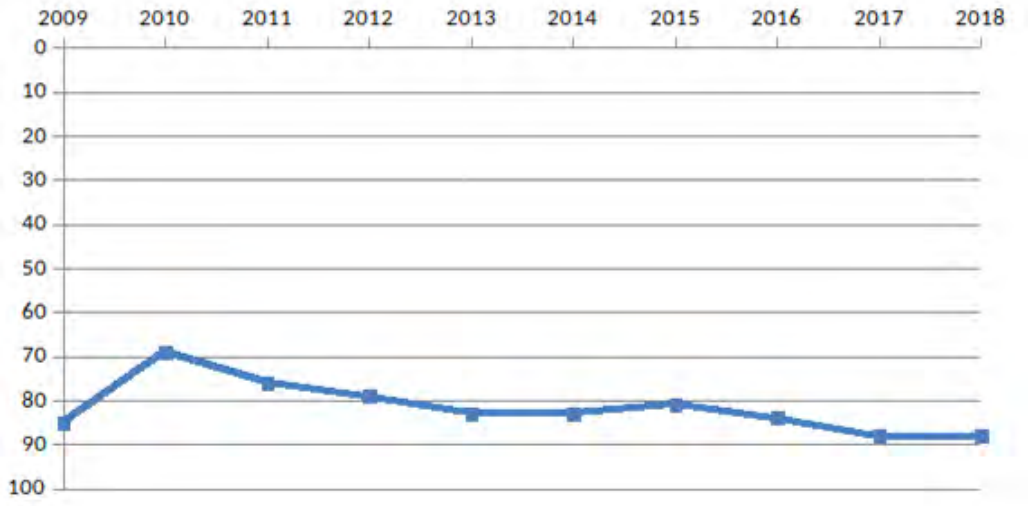

Рис. 1. Місце України в міжнародних рейтингах людського розвитку

Індекс людського розвитку (HDI) в Україні визначений на рівні 0,751. Для порівняння, Норвегія, яка посіла перше місце, має індекс 0,953, Швейцарія та Австралія (друге й третє місце) – відповідно 0,944 та 0,939. До першої десятки також потрапили Ірландія, Німеччина, Ісландія, Гонконг, Швеція, Сінгапур і

Нідерланди. Останніми у списку є Південний Судан, ЦАР і Нігер з індексами 0,388, 0367 та 0,354 відповідно.

Між Україною та іншими країнами залишаються значні відмінності, коли йдеться про благополуччя населення. Дитина, народжена зараз у Норвегії – країні з найвищим ІЛР – ймовірно проживе понад 82 роки і навчатиметься майже 18 років. Водночас хлопчик, народжений в Україні, найімовірніше проживе 63 роки і присвятить навчанню 12 років.

Отже, поки країни з подібними умовами та проблемами, які має Україна, поступово рухаються вперед та підвищують свій ВНД, потенціал людського розвитку в Україні використовується недостатньо, а розрив з іншими країнами зберігається.

Визнаючи важливість усіх інших складових Індексу людського розвитку, слід підкреслити, що саме економічний розвиток і справедливий розподіл ресурсів може найбільше сприяти підвищенню місця країни у рейтингу людського розвитку.

Рецепт для цього добре відомий: Україна потребує сприятливого інвестиційного клімату, чесної судової системи, реальної боротьби з корупцією та інших реформ, про які говорять міжнародні донори та які визначені в угоді про асоціацію з ЄС.

Амбітні реформи, у центрі яких стоять інтереси людей, — єдиний спосіб досягнення прогресу у рівні людського розвитку України.

Система ООН в Україні вживає всіх можливих заходів для сприяння Україні у цьому напрямі. Доповідь ООН містить низку рекомендацій щодо заходів, яких повинні вжити органи влади. Важливо, щоб програми були розроблені для всіх категорій населення та охоплювали тих, хто раніше залишався поза увагою.

Прогрес щодо усіх цілей сталого розвитку, запорукою якого є глибокі та системні реформи, неодмінно приведе до підвищення рівня людського розвитку в Україні.

Література

1. Оцінка людського потенціалу: регіональний аналіз і прогноз: монографія / В.М. Нижник, Л.Б. Мартинова, М.Я. Зуб та ін.; за наук ред. Нижника В.М. Хмельницький: ХНУ. – 2015. – 501 с.

2. Смачило В.В. Теоретико-методичні аспекти оцінки трудового потенціалу регіону. Соціально-трудові відносини: теорія і практика: зб. наук. пр. / Ін-т соц.-труд. відносин ; ред. кол. : А.М. Колот (голова) [та ін.]. Київ : КНЕУ. – 2016. Вип. 1. – С. 230–239.

3. Індекс людського розвитку: Україна посіла 88 позицію серед 189 країн [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/presscenter/pressreleases/2018/human-development-indices--where-does-ukraine-rank--.html (датазвернення: 25.11.2018).

4. HumanDevelopmentReports [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://hdr.undp.org/en/2018-update (дата звернення 25.11.2018).

5. Семів Л.К. Регіональна політика: людський вимір: монографія / Л.К.Семенов. – Львів: ІРД НАН України – 2004. – 392 с.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РИНКУ ЗЕМЛІ В УКРАЇНІ

Дроб'язко В.Ю., студентка ВП НУБІП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Науковий керівник – **Дворник І.В.,** к.е.н., викладач кафедри аграрної економіки ВП НУБІП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Ринок землі має широке поняття, в основу якого покладено юридичне визнання землі капіталом і можливість здійснення фізичними та юридичними особами загальновизнаних у світі земельних операцій. Відповідно до сказаного ринок землі можна визначити як сукупність юридично-правових і економічних відносин, що виникають між суб'єктами такого ринку в процесі обігу земельних ділянок: їх оренди, обміну, купівлі-продажу, застави, дарування і спадкування.

Найважливішою умовою становлення повноцінного ринку землі є утвердження приватної власності на землю, яке дає право володіти, користуватися і розпоряджатися нею. Водночас мають бути створені умови для практичної реалізації цього права. Скажімо, власник земельної ділянки повинен мати можливість вільно в межах чинного законодавства використовувати право розпорядження землею шляхом її продажу, дарування, міни, передачі в заставу, спадщину та оренду. Має також бути економічна мотивація виходу на земельний ринок продавців земельних ділянок і їх покупців. При цьому покупці повинні мати відповідну платоспроможність і можливість отримувати прийнятний для них дохід від підприємницької діяльності в сфері сільськогосподарського виробництва. В свою чергу це вимагає створення сприятливого економічного середовища та інфраструктури земельного ринку [1].

Новим Земельним кодексом реалізована вимога ст. 14 Конституції України про гарантії права приватної власності на землю для всіх суб'єктів господарювання та положення про їх рівність перед законом. З метою еволюційного розвитку ринку землі в Україні, набуття селянами, які одержали земельні ділянки у приватну власність, відчуття справжнього власника вказаним законом накладений трирічний мораторій на право купівлі-продажу землі. Ця норма не розповсюджується на ділянки, що передані у приватну

власність для ведення особистого підсобного господарства, для ведення садівництва, дачного і гаражного будівництва [2].

Слід зазначити, що введене новим Земельним кодексом тимчасове обмеження щодо розміру земельної ділянки для сільськогосподарського використання, яка може бути у приватній власності, розцінюється неоднозначно. З одного боку воно обмежує рух землі до більш ефективного власника, а з іншого – через нерозвинутість інфраструктури ринку, низьку платоспроможність багатьох селян, які можуть ефективно працювати на землі, але не в змозі тепер її купити, є загроза скупівлі землі людьми, які мають грошовий капітал (а це — не селяни), але самостійно працювати на землі не будуть. Враховуючи це, тимчасове обмеження розміру земельнихділянок у приватній власності є виправданим.

Питання ринку землі в Україні сьогодні є актуальним, оскільки 5 вересня 2019 року Кабінет Міністрів затвердив законопроект про ринок землі. За допомогою програми уряду зі здешевлення кредитів на купівлю землі, ставки на ці кредити знизять нижче 5% річних, на що передбачили у 2020 році 4,4 млрд грн [3].

В Україні планується запуск ринку землі з 1 жовтня 2020 року тільки для резидентів України (у тому числі юридичних осіб з власниками-іноземцями). На Антимонопольний комітет покладатиметься недопущення концентрації в руках пов'язаних осіб більше 15 % земель області та 0,5 % на рівні країни [3].

У Кабінеті міністрів України очікують, що після скасування мораторію на продаж землі сільськогосподарського призначення її ефективність та продуктивність зростатиме на 6% щороку, прогнозується зростання вартості оренди сільськогосподарської землі з 1700 грн за гектар до 4000 грн за гектар у 2024 році.

Паралельно із запровадженням ринку землі уряд планує провести дерегуляцію у цій сфері, а також запровадити запобіжники, які унеможливлять рейдерство землі. І в документі йдеться про те, що під час купівлі менше 500 га землі фермери матимуть можливість отримати дешевий кредитний ресурс за ставкою, що не перевищує рівня інфляції.

Якщо проаналізувати вартість землі сільгосппризначення в Європі, то найдорожчою вона є в таких країнах як Швейцарія, Нідерланди та Австрія.

Швейцарія є однією з найрозвинутіших в аграрному секторі, де 100% земельної власності перебуває у приватних руках. І тому влада жодним чином не регулює ціноутворення і зараз вартість 1 га складає $70 тис.

Нідерланди в агросекторі вважаються однією із найпрогресивніших країн у світі. Там використовуються інноваційні системи виробництва, які забезпечують продуктивність, що в 5 разів перевищує середньоєвропейську. Вартість 1 тис. га становить $63,7 тис., а у приватній власності перебуває майже 90% оранки.

Австрія хоч і не відноситься до найбільших агрокраїн ЄС, проте у приватній власності зосереджено трохи більше 50% земельних угідь, а вартість самих земель становить $42 тис.

Найдешевшою є Латвія, вартість 1 га складає $1,4 тис, оскільки ринок землі там є невеликий, але достатньо розвинутий.

Узагальнюючи викладене, необхідно сказати, що питання ринку землі в Україні є надзвичайно актуальним, оскільки торкається кожного громадянина нашої країни. Важливим залишається врегулювання нормативно-правової бази та визначення реальної вартості земельних угідь.

Література

1. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств. Підручник. / В.Г. Андрійчук. – К.:КНЕУ. – 2002. – 624 с.

2. Конституція України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141).

3.Вінокуров Я. Післявідкриття ринку земліпродуктивністьсільгоспземель в Українізростатиме на 6% щороку — програмадій уряду / Я. Вінокуров. [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://hromadske.ua/posts/pislya-vidkrittya-rinku-zemli-produktivnist-silgospzemel-v-ukrayini-zrostatime-na-6-shoroku-programa-dij-uryadu.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ:ПРОБЛЕМИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Дудка У.Т., Бурдаш У.Є., викладачі ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний коледж»

За період незалежності України нерівномірність соціально-економічного розвитку регіонів значно посилилась. Серед основних причин варто виділити стихійність структурних трансформацій територіально-виробничих комплексів через втрату старих адміністративних механізмів регулювання і повільне опанування нових. Трансформація економічної системи України не тільки виявила, але і поглибила значні структурні диспропорції суспільного виробництва, серед яких можна виділити зростаючу орієнтацію на сировинні галузі, значну енерго- та матеріаломісткість виробництва, незначну частку кінцевої продукції і скорочення питомої ваги високотехнологічних галузей в структурі виробництва [1].

У Стратегії розвитку Тернопільської області на період до 2020 року висвітленітакі основні проблеми соціально-економічного розвитку області[2]:

- Низька якість транспортної мережі та руйнація доріг.

- Низька диверсифікація промисловості, висока енергоємність та ресурсоємність виробництва.

- Високий рівень фізичного зносу основних фондів, застарілі технології.

- Висока трудова міграція населення, відтік інтелектуальних ресурсів, особливо молоді за межі області.

- Низький рівень офіційної зайнятості, високий рівень безробіття,особливо в сільській місцевості, а також серед молоді.

- Бюджет області є дотаційним.

- Відсутність підприємств з переробки та утилізації твердих побутових відходів.

-Зношеність інженерних мереж у житлово–комунальному господарстві,особливо теплових та водопровідно-каналізаційних.

- Недостатній рівень впровадження інновацій у промисловість.

- Низький рівень реальнихдоходів населення.

- Низький рівень використання джерел альтернативної енергії, провадження енергоефективних технологій.

- Міжрайонні диспропорції у соціально-економічному розвитку.

-Складна демографічна ситуація, перевищення кількості померлих над кількістю новонароджених.

- Недостатній рівень сприяння органами місцевого самоврядування із виділення земельних ділянок для реалізації потенційними інвесторами (в тому числі іноземним) власних інвестиційних проектів.

- Низький рівень готовності вільних виробничих площ промислових об‘єктів для їх використання потенційними інвесторами.

Відповідно до Стратегії розвитку Тернопільської області на період до 2020 року зазначимо основні можливості соціально-економічного розвитку Тернопільської області, а саме [2]:

- Поглиблення інтеграції з ЄС.

- Створення сприятливого інвестиційного клімату, отримання міжнародно-технічної допомоги (МТД).

- Покращення бізнес-клімату в Україні, відновлення стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу.

-Проведення адміністративно-територіальної, конституційної, податкової, судової реформ, децентралізації влади.

- Скорочення енергоспоживання через активне впровадження енергоефективних технологій увиробництві, житлово-комунальній та соціальній сферах.

- Реалізація державної політики щодо боротьби з корупцією.

- Зростання кількості високотехнологічних сільськогосподарських та переробних підприємств, які будуть використовувати інноваційний потенціал та робочусилу регіону.

- Розвиток внутрішнього туризму.

- Підвищення транзитного потенціалуобласті.

- Підвищення ефективності наукового потенціалу.

Для підвищення соціально-економічного розвитку області слід досягти макроекономічної стабілізації, мінімізувати негативні соціальні наслідки, забезпечити підтримкою найуразливіші верства населення, недопускати підвищення рівня безробіття, поступово підвищувати рівень економічної активності та створювати умови для відновлення економічного зростання, створити умови для сталого розвитку людських ресурсів при ефективній

системі соціальних послуг,стимулювати розвиток малого і середнього бізнесу, збільшувати обсяги інвестицій у пріоритетні галузі економіки області, сприяти впровадженню енерго- та ресурсозберігаючих технологій, сприяти розвитку виробничої та соціальної інфраструктури області, розвивати сучасну туристично-рекреаційну інфраструктуру та підтримувати культурний потенціал, стабілізувати податкову базу, створити умови для збільшення власних податковихнадходжень місцевих бюджетів різних рівнів.

Література

1. Бутко М.П. Регіональні особливості економічних трансформацій в перехідній економіці : автореф. дис ... д-ра екон. наук : 08.10.00 / Микола Петрович Бутко; В.о. НАН України, Рада по вивченню продукт. сил України.– К. : [Б.в.]. – 2003.– 35 с.

2. Стратегія регіонального розвитку Тернопільської області на період до 2020 року. [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://economy-te.gov.ua/strategiyado-2020-roku/strategiya-regionalnogo-rozvitku-te/.

СУЧАСНІ СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СТАРТАПІВ НА СВІТОВІЙ АРЕНІ

Костенко О.О., студентка ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Науковий керівник - **Потопальська Н.В.,** викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

У 1939 року почав існування термін «стартап». Із того часу стартапи пережили багато змін у своєму вигляді та значенні. Станом на 2019 рік, стартап

є одним із найприбутковіших методів заробітку, а також способом вивести певну ідею чи розробку на ринок за допомогою коштів інвестора. Не дивлячись на популярність стартапів, ця тема не є досконало вивченою та особливо популярною серед науковців. Аналізуючи обізнаність у сфері стартапів та венчурного бізнесу, можна зробити висновок, що велика кількість людей на території України не розуміють того, як працюють стартап процеси. Знаковою тенденцією сучасного бізнесу стало стрімке поширення стартапів – особливої організаційної структури, що спрямована на розроблення та впровадження високотехнологічного та інноваційного продукту. Це зумовлюється зростаючим попитом на високотехнологічні товари та послуги, а також високими технологічними стандартами у світі.

До характерних рис стартапу належать такі:

1) тимчасовість існування: через декілька років успішний стартап перевтілюється на повноцінну компанію, продається або стане підрозділом іншої компанії;

2) орієнтованість на розроблення інноваційного продукту, що задовольнить певні потреби ринку;

3) високий потенціал розвитку, здатність до масштабованості бізнесу;

4) нестійке становище на ринку і невизначеність існування.

Ще одною важливою рисою стартапів, що залишалась поза увагою науковців, є високий інтелектуальний потенціал команди засновників. Саме тому, за оцінками західних експертів, майже 100% вартості стартапу базується на його інтелектуальній власності.

Сьогодні стартапи досить активно відвойовують свою нішу у світовій економіці. Практично в кожній країні створюються колективи, які активно просувають свої інноваційні ідеї або продукти на ринок товарів і послуг.

Загалом, можна помітити, що розвиток стартапів має певні закономірності в своєму розвитку та тенденції, які характеризують практично всі проекти останніх років:

1) використання Інтернету в роботі. Інтернет дає величезні можливості для того, щоб успішно організовувати і контролювати виконання свого проекту. Усе більше в роботі використовуються хмарні сервіси для зберігання великої кількості даних і для можливості роботи співробітників віддалено. Це дає свободу в пересуванні, можливість залучати в проекти людей з усіх куточків світу. І велика кількість стартапів стає багатонаціональними проектами. Активно зростає роль Інтернету для просування свого продукту, розміщення великої кількості реклами в мережі;

2) активне використання різних соціальних мереж із метою просування своєї ідеї. Соціальні мережі стають багатофункціональним інструментом у руках керівників проектів. Це пошук та підбір персоналу, реклама свого продукту, проведення різних досліджень серед аудиторії соціальних мереж, пошук потенційних інвесторів у продукт або послугу, зв‘язок між віддаленими учасниками проекту і багато іншого;

3) більшість проектів орієнтуються на створення мобільних додатків для смартфонів. Ніша смартфонів зараз активно розвивається і вимагає великої кількості якісних та інноваційних програм для користувача;

4) у ніші стартапів намічається тенденція залучення у свої проекти фахівців із великих корпорацій. Причому це спостерігається у всіх країнах. Професіонали стали більше орієнтуватися на вільну і цікаву роботу в проектах, ніж на стабільність у великих компаніях. Це дозволяє підняти рівень виконання проектів і є великим плюсом для самих користувачів. Загалом, можна зазначати, що протягом останніх 5 років ринок стартапів активно розвивається,

підвищуються якість і унікальність створених продуктів, залучається до роботи все більше талановитих молодих людей.

Таким чином, можна зробити висновок, що ринок стартапів досить привабливий для інвестиційної діяльності. По-перше, ринок стартапів досить інтенсивно розвивається у глобальних масштабах; – по-друге, найпоширенішими методами фінансування стартапів виступають франчайзинг та венчурний капітал. Однак у розрізі нових стартапів на провідні ролі виходять країни, що розвиваються. Сратегією розвитку компанії та обмеженими ресурсами.

Література

1. Гладка Л., Колєснік Є. Українські стартапи: сучасний стан розвитку інноваційного підприємництва. Молодий вчений. – 2018. – № 4(44). С. 647–651.

2. Ситник Н. Концептуальні основи стартапів: їх сутність і класифікація. БізнесІнформ. – 2018. – № 8. – С. 64–68.

3. Ковальова А. Підходи до створення успішного стартапу: світовий досвід. URL: http://confcontact.com/2014_02_meshko/ 37_Kovalyova.htm

РИЗИКИ ВИРОЩУВАННЯ ОЗИМИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНІ

Лавська Н.В., к.с.г.н., викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Аграрії України цього року не поспішають розпочинати сівбу озимих культур. Нестача вологи, посуха, високі температури – причини, через які сільгоспвиробники ризикують не досіяти частину прогнозованих площ під ріпаком, пшеницею та іншими культурами.

За даними сервісу Посівна Онлайн, у розрізі озимих зернових засіяно:

- озимої пшениці — 779 тис. га (13% до прогнозу);
- жита — 32 тис. га (26% до прогнозу);
- озимого ячменю — 29 тис. га (3% до прогнозу).

«У зв‘язку з погодними умовами, що склались цього сезону, структура сівозміни в нас буде коригуватися. Ми не мали змоги досіяти близько 10 тис. га ріпаку. У Сумській області жодного гектару не посіяли. Відповідно, будемо засівати нашими основними культурами: соняшником, соєю, кукурудзою», — зауважив Віктор Марценюк, начальник агрономічної служби МХП.

В окремих місцях після сівби вже пройшов дощ, що однозначно позитивно вплинуло на сходи. Але опади були дуже локальні і нерівномірні, десь випало 100 мм, а десь і «пилюку не прибило».

В цілому ж по Україні ситуація із посівною ріпаку також досить невтішна: існує ризик не досіяти 1 млн га озимого ріпаку. Такі умови спричинили затримку з проведенням польових робіт та дефіцит продуктивної вологи на полях. Прогноз щодо площ недосіву на початку вересня озвучила Тетяна Адаменко, начальник відділу агрометеорології Гідрометцентру.

«У північних областях України вже почалися оптимальні терміни для сівби озимих культур, але зазвичай в останні роки терміни проведення сівби переносяться на більш пізні строки, тому на сьогодні ще є ймовірність, що випадуть опади до кінця вересня або на початку жовтня і ще вдасться вдало провести посівну компанію озимих культур. Враховуючи, що практично до 20 чисел вересня на більшій частині України істотних опадів не передбачаються, існує загроза, що стан озимих культур на кінець осені, або початок зими на багатьох площах може бути незадовільним. Може бути і таке, що аграріями

буде посіяно менше озимих культур», — повідомляє і Анатолій Прокопенко, заступник директора Українського гідрометеорологічного центру.

Сівба озимої пшениці в господарствах МХП також вже розпочалась, старт припав на 5 вересня в північних регіонах. Станом на 16 вересня посіяли вже близько 25% від запланованих площ.

«Ми буквально ловимо поля, де пройшов хоч якийсь дощ, і намагаємося максимально швидко засіятись. Йдеться в першу чергу про Західну Україну. З Київщиною та Черкащиною важче, опадів майже немає, землю проблемно обробити», — розповів головний агроном МХП.

Загалом по країні запаси продуктивної вологи в орному шарі ґрунту (0-20 см) під озимими культурами та на площах, призначених під їх сівбу, були і залишаються незадовільними і не перевищують 10 мм, але ситуація на Півдні і частково в Центрі й до того не дотягує. Дощів не було кілька місяців.

Під урожай 2020 р. структура посівних площ у МХП планується така: приблизно 40% кукурудзи, 16% соняшнику, 14% пшениці, 10% сої і 8% ріпаку. Це вже з урахуванням недосіяних площ по озимому ріпаку. Але, зазначає Віктор Марценюк, можливо, структура буде ще трохи коригуватися. Імовірно, це може відбутися за рахунок площ під озимою пшеницею. Адже поки що незрозуміло, чи вдасться засіяти усі заплановані площі в оптимальні терміни через брак вологи.

Ще одним трендом цієї осені, до слова, також не надто позитивним, є підвищення цін на добрива всіх типів. На середину вересня вартість збільшилась в середньому на 15-20%. Ситуація щодо здорожчання добрив була прогнозованою та стала наслідком нещодавно введеного обмеження імпорту міндобрив. Одразу після оприлюднення відповідної урядової ініціативи Сергій

Рубан, голова Асоціації агрохіміків України, спрогнозував здорожчання добрив щонайменше на 10%, і вже зараз ці прогнози повністю справджуються.

«У зв‘язку з цією ситуацією ми будемо коригувати свої плани стосовно закупівлі продуктів живлення. Ймовірно, це вплине на частку фосфорно-калійних добрив. Зменшимо їх кількість на користь азотних, але все залежить від ситуації на ринку», — акцентував Віктор Марценюк.

Здорожчання відбулось також із засобами захисту рослин, їх ціна підвищилась приблизно на 10%, що також вплине і на вартість посівної, і на собівартість кінцевого продукту у підсумку.

Незважаючи на всі складнощі, посівну треба продовжувати, не залишиться ж Україна без основних зернових. Тому сподіваємось на вчасні і продуктивні дощі.

ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Мельник О.А., студентка ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Науковий керівник - **Федоренко Л.В.,** викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Світ, у якому ми живемо, став надто контрастним у соціально-економічному відношенні. Лише три-чотири десятки країні з двохсот, що населяють нашу планету, можуть сьогодні похвалитися достатньо комфортними умовами життя свого населення. Водночас добра півсотня країн відома тільки тим, що тамтешнє населення проживає за межею бідності, у злиднях та голоді.

Насторожує і те, що ця прірва між багатими і бідними країнами за ступенем розвитку виробництва, рівнем і якістю життя продовжує поглиблюватися. Вона давно стала фактором міжнародної напруженості, постійно генерує загрози загальній безпеці.

Закономірно постає питання: якщо заможні сьогодні країни змогли вирватися далеко вперед в соціально-економічному, науково-технічному і політичному (демократичному) розвитку завдяки ринковим принципам організації господарського життя, то чому економічно відсталі, бідні країни не можуть перейняти цей досвід і кинутися наздоганяти лідерів? Тим паче, що урок такого ривка уже є: його наочно демонструють так звані азійські "дракони" (Південна Корея, Тайвань, Сінгапур та ін.).

Основні чинники бідності країн:

• ***відсталість виробничої бази.*** Ці країни залишилися на узбіччі науково-технологічного прогресу — вони не пройшли стадію індустріалізації свого виробництва. Як наслідок, мають архаїчну структуру господарства: переважає рутинне аграрне виробництво, а промисловість здебільшого займається первинною переробкою та видобуванням природних ресурсів;

• ***неефективність державного управління.*** Державна влада у цих країнах зазвичай некомпетентна і корумпована; одні клани при владі змінюють інших; реформи гальмуються чиновниками та компрадорські налаштованим бізнесом;

• ***несприятливі умови для розвитку.*** До таких відносяться:

• природні фактори (дефіцитродючих земель, прісної води, посушливий клімат, брак транспортних комунікацій тощо);

• грабіжницькі «ножиці цін» у зовнішній торгівлі (низькі ціни на експортовану сировину й аграрну продукцію, з одного боку, та зависокі ціни на імпортованутехніку, з іншого);

• величезні зовнішні борги (позики з процентами);

• злиденне становище населення, масова неграмотність та хвороби;

• пережитки феодальних і родоплемінних суспільних відносин, міжконфесійні конфлікти та війни.

Як бачимо, бідні країни перебувають у порочному колі бідності: бідування більшості населення, яке, до того ж, швидко розмножується, стримує нагромадження капіталу і розвиток підприємництва, що, в свою чергу, прирікає країну на застій, хронічну бідність. Вирватися із цього порочного кола могли б самі ці країни, якби їхні народи виявили волю та спромоглися добитися демократичних змін, змусили владу проводити аграрні та ринкові реформи заради національного прогресу.

Разом із тим, слід пам'ятати, що багато бідних країн протягом декількох століть (починаючи ще з XV-XVI віків) перебували у колоніальній залежності від своїх метрополій. Колонізація (захоплення) слабких країн давала змогу метрополіям (Великій Британії, Франції, Іспанії, Португалії та ін.) нещадно експлуатувати їх, тобто використовувати зовсім дешеву, а часто і дарову, робочу силу та грабувати їхні матеріальні багатства. Колоніальні грабежі, работоргівля, нееквівалентна торгівля із поневоленими народами — це ціла епоха, яка залишила у спадок одним країнам бідність і низку супутніх їй наслідків, а іншим відкрила можливості збагатитися за чужий рахунок, зокрема забезпечити сировинними ресурсами масове індустріальне виробництво, а у США — працею африканських рабів плантаторське господарство (вирощування цукрової тростини, бавовни тощо).

Лише у другій половині XX ст. політична карта світу суттєво змінилася: бідним країнам вдалося нарешті добитися політичної незалежності. Утім, вони й надалі залишилися економічно залежними від індустріально розвинених

країн. Ця реальна економічна залежність (виробнича, технологічна, фінансова, науково-освітня тощо) має назву неоколоніалізму.

Ставши рівноправними членами ООН, країни, які вважають себе жертвами колоніалізму, а тепер і неоколоніалізму, настійливо вимагають зміни світового економічного порядку. Їхні основні вимоги до розвинених країн: послабити торговельні бар'єри для своєї продукції; переглянути і списати частину зовнішніх боргів; збільшити міжнародну допомогу тощо.

Звичайно, у розвинених країнах не тільки усвідомлюють суть та глибину соціально-економічних проблем найбідніших країн, але й надають їм різноманітну практичнудопомогу. Так, зокрема, в рамках ООН, починаючи з 2001 р., реалізується програма «Цілі розвитку тисячоліття», спрямована на істотне поліпшення економічних та соціальних умов розвитку найбідніших країн. Ця програма передбачає 8 цілей: 1) подолання абсолютної бідності та голоду; 2) забезпечення загальної початкової освіти; 3) сприяння статевій рівності у здобутті освіти; 4) скорочення дитячої смертності; 5) поліпшення охорони материнського здоров'я; 6) боротьба зі СНІДом, малярією та іншими хворобами; 7) забезпечення екологічної стійкості; 8) формування всесвітнього партнерства задля досягнення цілей розвитку. Кожна з розвинених країн зобов'язалася виділяти певну частку свого національного доходу на допомогу тим країнам, які за критеріями ООН відносяться до найбідніших. Міжнародні фінансові організації (МВФ, Світовий банк та ін.) також готові надати допомогу цим країнам шляхом списання частини їх зовнішньої заборгованості.

Звісно, що всяка матеріальна допомогамає бути обов'язково адресною. Адже неприпустимо, коли така допомога у корумпованих державах розкрадається, а кошти, вивільнені від сплати зовнішніх боргів, спрямовуються на військові цілі та розкішне життя їх правителів. Тому-то заможні країни та

міжнародні донори прагнуть надавати відповідну допомогу бідним країнам за тієї умови, що тамтешні уряди використовуватимуть її на соціально-економічний розвиток своїх країн, на проведення необхідних реформ. Має бути жорстка відповідальність та звітність з боку країн-реципієнтів. У цьому, знову-таки, проявляється головний гальмівний фактор — неефективність інституту влади у бідних країнах, проти якого міжнародній спільноті доводиться шукати дієвих засобів впливу.

Література

1. Сіденко С. Соціально-економічний вимір сучасної глобалізації / С.Сіденко, 2010. №13 – [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.kneu.kiev.ua/journal/ukr/article/2004_1_Sidenko_UKR.pdf.

2. Философия глобальных проблем. 2007. [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/…/33.html.

3. Характеристика глобальних проблем світовоїекономіки. 2015. [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://referat-ok.com.ua/ekonomichna-teoriya/harakteristika-globalnih-problem-svitovoji-ekonomiki

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Мірошник А.І., студентка ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Науковий керівник - **Терещенко І.М.,** викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Розглядаючи розвиток країн, а саме стан розвитку в сфері економіки, в різних частинах світу можна дійти висновку, що ми знаходимося в різних

умовах, але економіки та фінансові системи наших країн взаємопов‘язані, адже глобалізація як сукупність явищ, підходів, заходів, методів перетворення ринків та країн на цілісну економічну, соціальну, політичну систему охопила весь світовий ринок. Її ефективне функціонування відбувається за умов визначення та узгодження спільних інтересів держав, внаслідок аналізу і обґрунтування пріоритетів формування та напрямів погодження економічних інтересів держав. Основними рисами сучасного економічного стану України є:

– значна заборгованість держави, окремих галузей і підприємств зарубіжним країнам;

– відставання сектору економіки, який виробляє товари, від сектору економіки, який їх споживає;

– паливно-енергетична залежність від Росії;

– надмірний контроль економіки з боку українського уряду, що має ефект придушення того її сектору, що виробляє товар;

– криміналізація стосунків між державним установами і бізнесом, розподілення між кланами найприбутковіших секторів економіки України;

– «відірваність» України від світової економіки

Вразливість економіки України до глобальних дисбалансів пояснюється тим, що сучасна економічна депресія є невід‘ємною складовою кризи утвореного глобального світоустрою, західної цивілізації та міжцивілізаційних взаємодій. Економічний розвиток України ускладнюється впливом світової фінансово-економічної кризи через зумовленість насамперед серйозними внутрішніми причинами, котрі виходять за межі фінансових проблем, які переросли в економічний спад виробництва, зростання безробіття, зниження рівня життя широких верств населення. Говорячи про подальший економічний розвиток України, потрібно сказати, що світова економіка увійшла в

небезпечну нову фазу, що вимагає виняткової пильності, координації та готовності до рішучих дій — мова йдеться про так званий «фінансовий апокаліпсис світу». Свій ефект дасть те, що прийнято називати глобалізацією, адже наша країна не стоїть осторонь від інших. Як тільки у інших держав виникнуть економічні проблеми через Сполучені Штати, вони різко скоротять покупки нашої продукції. До нас буде надходити менше коштів, почнуть скорочуватися виробництва, робочі місця, споживання тощо. Аналізуючи прогнози більшості експертів, можна зробити висновок, що на світову економіку чекають вельми повільні темпи відновлення. МВФ в останньому огляді погіршив прогноз для світової економіки. Світова економічна депресія також не дає підстав очікувати у 2013 р. значного економічного ефекту від набуття Україною членства у локальних зонах вільної торгівлі — СНД та ЄС. Досить велика ймовірність того, що найдинамічніше зростатиме зовнішній попит на вітчизняну продукцію сільського господарства та певних супутніх підгалузей (наприклад, засоби агрохімії). Тобто, в якості основного рушія зростання для економіки України слід розглядати внутрішній ринок на товари як споживчого, так і інвестиційного призначення, й саме стимулювання цього попиту мало б складати головний зміст державної політики зростання. Та водночас посилення ролі внутрішнього ринку неможливе без суттєвої структурної перебудови ключових галузей економіки, які сьогодні є не лише експортоорієнтованими, але й не адекватними до потреб внутрішнього ринку. Тож, об‘єктивнообумовленою тенденцією стане посилення мобілізаційних «мотивів» української економіки, що полягатимуть в цілеспрямованій державній політиці з консолідації фінансових ресурсів та пере спрямування їх на цілі розвитку шляхом здійснення прямих бюджетних інвестицій; заохоченняінвестиційноїдіяльності, насамперед — великого бізнесу;

консолідації розпорошеного фінансового потенціалу — коштів населення, дрібного бізнесу; раціоналізації використання активів комерційних банків; «перезавантаження» експортного чинника через оволодіння новими важелями конкурентоспроможності на нових ринках. Вищесказане дозволяє зробити висновок, що необхідною умовою подолання наслідків економічної депресії і стабілізації економічного розвитку України є розробка стратегії модернізації з чітким висвітленням цілей і способів їх досягнення. Тож, головним завданням поточного періоду є надання керованості економічним реформам та створення соціально-орієнтованої ринкової економіки на базі відродження та прискореного розвитку перспективних секторів власного вітчизняного виробництва, моделювання його за критерієм оцінки приросту економічного ефекту.

Література

1. Геоекономічні сценарії розвитку і Україна: монографія / М. З. Згуровський [та ін.]; ред. А. С. Філіпенко. – К.: Академія, 2010. – 323 с.

2. Сучасний стан економічного розвиткуУкраїни [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://union-qp.com.ua/suchasniy-stan-ekonomichnogo-rozvitku.html.

3. Сучасні проблеми економічного розвитку України [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://buklib.net/books/22538/.

ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА В УКРАЇНІ: ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ

Мельник О.А., студентка ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Науковий керівник - **Романенко Т.В.,** викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

З переходом до ринкової економіки Україна зіштовхнулася з вирішенням проблем національного господарства перехідного періоду. Одним із дестабілізуючих факторів, що відчутно впливає на економіку, є наявність значного тіньового сектору.

Тіньова економіка – це економічна діяльність, яка не відображається в обліку та звітності суб‘єктів підприємницької діяльності, а також не враховується і не контролюється державними органами і спрямована на отримання неконтрольованого державою доходу, шляхом порушення чинного законодавства, від якої держава не одержує податкових надходжень [1]. Зростання тіньового сектору економіки призводить до структурних деформацій та нестабільності соціально-економічного розвитку країни, перешкоджає процесу розбудови держави, демократизації суспільства та європейської інтеграції України. Зростання тіньового сектору економіки також призводить до скорочення державних доходів, що створює проблему дефіциту державного бюджету.

Рівень тіньової економіки в регіонах України майже всюди на одному рівні - від 44% до 50% від ВВП.

Рівень тіньової економіки в Україні у 2018 році становив 47,2% від офіційного валового внутрішнього продукту (ВВП) порівняно з 46,8% у 2017 році. Про це повідомила старший науковий співробітник Київського міжнародного інституту соціології Ольга Лиса під час презентації відповідних результатів дослідження рівня тіньової економіки України в рамках проекту Shadow.

«Рівень тіньової економіки в Україні у 2017 році становив 46,8% (від ВВП - УНІАН), але з 2017 року і по 2018 рік він трохи зріс і становить 47,2%. Якщо порівнювати ці дані з опублікованими даними Мінсоцполітики, то ми,

звичайно, набагато вище оцінили рівень тіньової економіки. Але якщо брати оцінки незалежних експертів, то наші оцінки дуже близькі до тих оцінок, які публікують міжнародні компанії та організації», - повідомила Лиса.

Згідно з презентацією результатів дослідження, в розрізі регіонів рівень тіньової економіки на півдні країни у 2018 році становив 44,7% проти 43,5% у 2017 році, на півночі/центрі у 2018 році цей показник зменшився до 45,9% з 50,2% у 2017 році.

У свою чергу, рівень тіньової економіки на заході України в минулому році зріс до 47,6% з 45,3% у 2017 році, а на сході - також зріс до 46,1% з 44,3% у 2017 році. При цьому, рівень тіньової економіки в Києві у 2018 році становив 45,7% порівняно з 44,9% в 2017 році.

«Рівень тіньової економіки в Україні не дуже сильно варіюється по регіонах, майже всюди на одному рівні від 44% до 50%», - додала експерт.

Згідно з дослідженням, левову частку тіньової економіки в Україні займає незадекларований дохід бізнесу, далі йдуть зарплата в конвертах і неоформлені працівники.

Під час збору даних для дослідження в березні-травні поточного року було опитано 800 керівників і топ-менеджерів великих, середніх, малих підприємств, а також мікробізнесу по всіх регіонах України і секторах економіки за допомогою телефонного інтерв'ю.

Як повідомляв УНІАН, за даними Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, рівень тіньової економіки України у 2018 році став найнижчим, починаючи з 2009 року і становив 30% від офіційного валового внутрішнього продукту, що на 2 процентних пункти менше порівняно з 2017 роком [3].

Через те, що в Україні високі ставки та кількість податків і платежів,

високі ставки відрахувань з фонду заробітної плати, важкий механізм обчислення розмірів податків тощо, суб'єкти господарювання намагаються уникнути оподаткування. Якщо в країні невисокий рівень оподаткування, відсутні або зведені до мінімуму адміністративні бар'єри, прозора та проста процедура створення, реорганізації й ліквідації підприємств, то мотивація підприємців до приховування своєї діяльності у тіні зводиться до мінімуму [2].

Реалізація зазначених рекомендацій та інших заходів щодо подальшої детінізації економіки не лише сприятиме формуванню повноцінного ринкового середовища, розвитку економіки, легалізації капіталу, процесу демократизації економіки, а й забезпеченню ефективного розвитку підприємництва.

Література

1. Савченко І.Г. Тіньовий сектор економіки України: аналіз стану та напрями детінізації / І. Г. Савченко, А.Е. Іорданов // Зовнішня торгівля: право, економіка, фінанси. – 2012. – № 3. – С.108-110.

2. Приварникова І.Ю., Степанюк К. В. Тіньова економіка України: причини, обсяги та шляхи їх зменшення // Вісник ЗІДМУ.— Запоріжжя: Вид-во ЗІДМУ. – 2010. – № 9. – С. 166-168.

3. https://www.unian.ua/economics/finance/10716873-riven-tinovoji-ekonomiki-v-ukrajini-zbilshivsya-do-47-2-vid-vvp-doslidzhennya.html.

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ, ЯК ОДНА З ГОЛОВНИХ ПРОБЛЕМ ЕКОНОМІКИ

Нечваль В.І., студент ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Науковий керівник - **Терещенко І.М.,** викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Конкурентоспроможність підприємства складається з наступних чинників:

- ресурсного чинника – витрати ресурсів на одиницю готової продукції;

- цінового - рівень і динаміка цін на всі використовувані ресурси і готову продукцію;

- «фактора середовища» - в даний фактор входять: економічна і політична обстановка в країні і ступіньвпливудержави на ринкового контрагента.

Конкурентоспроможність підприємства залежить від ряду факторів, які можна вважати компонентами (складовими) конкурентоспроможності.

Їх можна розділити на три групи факторів:

- техніко-економічні;

- комерційні;

- нормативно-правові.

Техніко-економічні фактори включають: якість, продажну ціну і витрати на експлуатацію (використання) або споживання продукції або послуги. Ці компоненти залежать від продуктивності і інтенсивності праці, витрат виробництва, наукомістке (tm) продукції та ін.

Комерційні фактори визначають умови реалізації товарів на конкретному ринку. Вони включають:

- кон'юнктуру ринку (гострота конкуренції, співвідношення між попитом і пропозицією даного товару, національні та регіональні особливості ринку, що впливають на формування платоспроможного попиту на дану продукцію або послугу);

- наданий сервіс (наявність дилерско-дистриб'юторських пунктів виробника і станцій обслуговування в регіоні покупця, якість технічного обслуговування, ремонту та інших послуг, що надаються);

- рекламу (наявність і дієвість реклами і інших засобів впливу на споживача з метою формування попиту);

- імідж фірми (популярність торгової марки, репутація фірми, компанії, країни).

Нормативно-правові чинники відбивають вимоги технічної, екологічної та іншої (можливо, морально-етичної) безпеки використання товару на даному ринку, а також патентно-правові вимоги (патентної чистоти і патентного захисту). У разі невідповідності товару діючим в розглянутий період на даному ринку нормам і вимогам стандартів і законодавства товар не може бути проданий на даному ринку. Тому оцінка цієї групи факторів і компонент за допомогою коефіцієнта відповідності нормативам позбавлена сенсу.

Під зовнішніми факторами слід розуміти:

- Заходи державного впливу: економічного характеру (амортизаційну, податкову, фінансово-кредитну політику); адміністративного характеру (вдосконалення і реалізацію законодавчих актів, демонополізацію економіки, державну систему стандартизації і сертифікації).

- Основні характеристики самого ринку діяльності данного підприємства (його тип і ємність, наявність і можливості конкурентів).

- Діяльність громадських і недержавних інститутів.

- Діяльність політичних партій, рухів, блоків, що формують соціально-економічну обстановку в країні.

Управління конкурентоспроможністю передбачає сукупність заходів щодо систематичного вдосконалення вироби, постійного пошуку нових каналів його збуту, нових группокупців, поліпшення сервісу, реклами.

Література

1. https://lib.snau.edu.ua.

2. http://referatu.net.ua/referats/18/38528/?page=6.

3. http://irbis.library.dp.ua/cgi-bin/irbis64r_12/cgiirbis_64.exe?LNG=UK&C21COM=S&I21DBN=RBPW&P21DBN=RBPW&S21FMT=fullwebr&S21ALL=%28<.>K%3DУІ$<.>%29&FT_REQUEST=&FT_PREFIX=&Z21ID=&S21STN=1&S21REF=&S21CNR=20.

НАЙБІЛЬШ РЕНТАБЕЛЬНІ ДЛЯ ВИРОЩУВАННЯ С/Г КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

Нещерет Л.С., студентка ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Науковий керівник - **Лавська Н.В.,** к.с.г.н., викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Україна увійшла в десятку головних експортерів сільськогосподарської продукції в країни Євросоюзу і займає восьме місце. У 2015 році ЄС імпортував української с/г продукції на суму в 3,5 мільярда євро. Хоча, варто відзначити, що за поточний рік цей показник зменшився майже на 15 відсотків.

Олійні культури є найбільш рентабельними в Україні. Наприклад, рентабельність вирощування соняшнику становить від 60 до 80%, залежно від врожаю і кон‘юнктури цін в конкретному періоді. Через це, до 2016 р. площі під соняшником були збільшені на 20,2% в порівнянні з 2013 р., до 6 млн га, що склало 23% всіх посівних площ в Україні.

Цьогоріч однією з найрентабільніших культур для аграріїв експерти називають пивоварний ячмінь. Світова ціна на нього зараз - $238-240. Це на $10-15 вище за третій клас продовольчої пшениці та на $73-75 за кукурудзу.

Пивоварний ячмінь. Цьогоріч однією з найрентабільніших культур для аграріїв експерти називають пивоварний ячмінь. Світова ціна на нього зараз - $238-240. Це на $10-15 вище за третій клас продовольчої пшениці та на $73-75 за кукурудзу. Останніми роками пивоварний ячмінь стає все більш привабливою фінансово та цікавою аграріям культурою. Його вирощують і досвідчені «ячменезнавці», й початківці. Це досить тонка культура, котра потребує специфічного підходу та вимагає знання певних нюансів у технології.

Соняшник. Сьогодні в Україні на високоолеїновий (з великим вмістом олії) гібриди соняшнику припадає всього близько 3% виробництва. Тому ніша практично вільна, а конкурентів не так і багато.Чому його вигідно вирощувати? За своїми якостями олія високоолеїновий соняшник нагадує оливкову, але дешевше в ціні. Воно містить понад 85% олеїнової кислоти (Омега 3) і малий відсоток лінолевої кислоти (Омега-6).Для прикладу олія класичного соняшнику містяться не більше 35% олеїнової кислоти і близько 50-55% лінолевої. Так, високоолеїнова олія може в 70 випадках замінити пальмову. Крім того, в його експорті зацікавлені країни Європейського Союзу.

Чому українські аграрії не готові виробляти у великих обсягах те, що добре б пішло на експорт?

За останні роки ЄС нарощує імпорт органічної продукції, до якої відноситься і високоолеїнова олія. Але соняшник, з якого його виготовляють, не має промислових генно-модифікованих гібридів, а органічне вирощування складно для звичайного фермера. Потрібні спеціальні технології вирощування, зберігання і переробки.За прогнозами аналітиків консалтингової компанії Baker Tilly Ukraine, в майбутньому попит на органічну продукцію стане ще більш значущим через що привабливість високоолеїнової олії посилиться.

Крім соняшнику, українські аграрії приділяють увагу і іншим високомаржинальним олійним, серед яких виділяються соя та ріпак. Сої в минулому році було зібрано 4,4 млн н, а ріпаку — 2,6 млн т.

Серед бобових культур лідируюче положення за посівними площами займає горох — 415,8 тис. га з 565,4 тис. Під бобовими в цілому в 2017 р. У порівнянні з 2016 р. посадки гороху збільшилися відразу на 73%, і прогнозується, що ця тенденція продовжиться, оскільки попит на бобові на світовому ринку значно більше пропозиції.

Сорго. Нова і незвідана для українських аграріїв культура вже змогла здобути статус конкурента кукурудзи. Ціна нижче, невибагливий до умов вирощування, а значить, вирощувати може практично кожен бажаючий фермер.Величезний плюс – сорго може обходитися без вологи до двох тижнів. Мінус – непереносимість заморозків.Врожайність не надто залежить від кількості добрив, а сама культура допомагає боротися з дзигою (дрібні комахи, які харчуються соком рослин). Крім того, за минулий рік Україна експортувала понад 150 тис. тонн сорго, що говорить про його торговельний потенціал.У чому користь сорго? Він є цінним джерелом протеїну та вуглеводів. Тому крупу з зернового сорту використовують як добавки до спортивного харчування.Сорго також широко використовується для виготовлення крохмалю і борошна. Крохмаль застосовується як у харчовій промисловості, так і в медицині. Цукор з сорго – дієтичний, а тому не шкідливий для діабетиків.Деякі види культури корисні не тільки для людей, але і в якості корму для тварин. З них виходить відмінний силос. Відзначається збільшення виробництва яєць у птиці, при додаванні сорго в раціон.Сьогодні у сфері біоенергетики з сорго виготовляють біоетанол, біогаз і тверде паливо. Це набагато дешевше, ніж виробництво такого палива з кукурудзи.

За останні сезони внутрішнє споживання сорго оцінюється в 22%. Решта йде на експорт. У минулому році цю культуру активно закуповували Іспанія та Ізраїль.

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Олексюк Ю.М., студентка ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Науковий керівник – **Новодворська В.В.,** к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Грошові кошти відіграють значну роль як в економіці в цілому, так і в життєдіяльності окремого підприємства, адже переважна більшість економічних відносин між суб‘єктами економіки відбувається у грошовій формі. Забезпечення діяльності підприємства грошовими коштами залишається завданням першочергової важливості для менеджменту. Регулювання грошових потоків є важливою складовою діяльності будь-якого підприємства, адже потоки грошових коштів супроводжують господарські процеси на усіх стадіях виробництва і виконують одну з головних ролей в отриманні фінансового результату. Тому питання дослідження грошових коштів і грошових потоків залишається актуальним.

Розвиток економічних відносин зумовлює підвищення уваги до грошових коштів і грошових потоків, що обслуговують діяльність будь-якого підприємства – управління грошовими потоками набуває стратегічного значення і відіграє значну роль при досягненні високих результатів підприємницької діяльності.

Метою дослідження є узагальнення і подальший розвиток теоретичних і методичних підходів до обліково-аналітичного забезпечення управління грошовими потоками підприємства.

Різноманітність підходів до розуміння економічної сутності грошових потоків обумовлена тим, що вони становлять основу всієї фінансової системи підприємства і мають тісний зв‘язок фактично з усіма його економічними процесами. У результаті аналізу було виявлено, що більшість науковців визначають поняття «грошові потоки» як надходження, вибуття і розподіленість у часі грошових коштів, тобто враховують не усі критерії щодо їхньої ролі у фінансово-господарській діяльності суб‘єкта господарювання, ігноруючи інші. Тому комплексний підхід до визначення сутності цього поняття відсутній. На основі розглянутих визначень можна сформувати таке, що найбільш точно відображає сутність і роль грошових потоків у господарській діяльності підприємства. Отже, грошові потоки – це розподілені в часі надходження і вибуття грошових коштів та їхніх еквівалентів, що генерується в результаті господарської діяльності та слугує джерелом фінансової стабілізації підприємства, направленої на підвищення його платоспроможності та фінансової стійкості [1]. Одним із найважливіших аспектів фінансового менеджменту на підприємстві є процес управління грошовими потоками, у результаті чого забезпечується платоспроможність і ліквідність підприємства, що є запорукою фінансової стійкості та стабільного функціонування.

Процес управління грошовими потоками підприємства є складовою загальної системи управління господарською діяльністю і базується на таких принципах: системності, комплексності, динамічності, інтегрованості, альтернативності, оптимальності, наукової обґрунтованості. Ураховуючи зазначені вище принципи управління грошовими потоками, сам процесу

правління ними складається із взаємопов‘язаних етапів [2]. Їх характеристику наведено в табл. 1.

Таблиця 1.

Етапи управління грошовими потоками підприємства

Етап управління	**Зміст і завдання етапу**
1	2
Облік грошових потоків і формування звітності	Формування інформаційної складової системи управління грошовими потоками підприємства: забезпечення повного та достовірного обліку вхідних і вихідних грошових потоків, формування необхідної звітності та забезпечення менеджменту інформацією для наступних етапів управління грошовими потоками
Аналіз грошових потоків підприємства у попередньому періоді	Дослідження системи показників, що характеризують формування, рух, динаміку грошових потоків, виявлення основних тенденцій і закономірностей, з‘ясування резервів підвищення ефективності управління грошовими потоками
Планування грошових потоків підприємства в розрізі різних видів діяльності	Досягнення фінансової рівноваги в майбутньому через забезпечення ритмічності й синхронності грошових потоків, що включає як поточне фінансове планування, так і прогнозування – обчислення можливих джерел надходження і напрямів витрачання грошових коштів
Оптимізація грошових потоків підприємства	Досягнення фінансової рівноваги через забезпечення збалансованості позитивних і від‘ємних грошових потоків за обсягами і в часі, тісного взаємозв‘язку між грошовими потоками в розрізі видів діяльності та визначення оптимального розміру чистого грошового потоку
Контроль за грошовими потоками підприємства	Спостереження за формуванням, рухом і динамікою грошових потоків з метою виміру ступеня відхилення фактичних показників відпланових, розроблення й ухвалення оперативних управлінських рішень щодо нормалізації грошових потоків та коригування окремих цілей і показників розвитку в разі потреби

Отже, поетапне здійснення процесу управління грошовими потоками підприємства дозволить забезпечити постійний контроль за формуванням і рухом грошових потоків, що може позитивно вплинути на ефективність управління грошовими потоками, досягнення фінансової рівноваги.

Література

1. Любимова С.С. Аналіз дефініції поняття «грошові потоки» [Електронний ресурс] / С.С. Любимова, С.В. Шубіна // Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики». – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://khibs.ubs.edu.ua/naukova-diyalnist/mizhnarodni-naukovi-konferencii/mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferenciyafinansovo-kreditna-diyalnist-problemi-teorii-ta-praktiki.

2. Нагайчук В. В. Управління грошовими потоками підприємства / В.В. Нагайчук // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2014. – № 1. – С. 245–249.

3. Шубіна С.В. Обліково-аналітичне забезпечення управління грошовими потоками підприємства / С.В. Шубіна, Р.О. Піскунов,С.С. Любимова // Вісник Університету банківської справи. – 2017. – № 3 (30). – С. 89-94.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В ОСВІТІ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА РИНОК ПРАЦІ ТЕРИТОРІЙ

Павлова Л.О., викладач кафедри управління персоналом і економіки праці Київського національного економічного університету ім.В.Гетьмана

В останні роки в Україні активізовуються питання децентралізації послуг, у тому числі у сфері освіти. Відповідно до концепції децентралізації в Україні

створюються освітні округи, опорні навчальні заклади та їх філії. Мета створення опорних закладів освіти – забезпечення рівного доступу до освіти, підвищення якості освіти, ефективне використання наявних ресурсів. Останнє передбачає відповідність компетенцій випускників потребам ринку праці.

Як показує дослідження, на сьогодні є багато позитивних практик реалізації ідей децентралізації та управління освітою в ОТГ на партнерських засадах і забезпечення шкільної автономії саме на рівні громад, зокрема Вишнівецької та Почаївської громад Тернопільської області, Чаплинської громади Херсонської області, Калитянської громади Київської області, Чоповицької громади Житомирської області та інших [4].

У процесі реформування освіти в умовах децентралізації створюються відповіді підрозділи виконавчого органу об‘єднаної територіальної громади, тобто відбувається децентралізація управління освітою, що передбачає передачу повноважень і відповідальності за результати діяльності освітніх закладів та їх фінансування новообраним органам місцевого самоврядування. Водночас розроблення політики та філософії стратегічного розвитку освіти, перспективних напрямів освітньої реформи залишаються на рівні Кабінету Міністрів України та Міністерства освіти і науки України [3, с. 114].

Зазначимо, що розвиток децентралізованого управління закладами освіти, зокрема загальної середньої, пов‘язаний передусім з сучасними вимогами суспільства до якості освіти, викликами сучасного ринку праці, посиленням зв‘язку із зовнішнім середовищем, що постійно змінюється та розвивається [3, с. 115].

Децентралізація в освіті корелює з процесами децентралізації ринку праці територій. Стратегічними напрямами реформування українського ринку праці з точки зору децентралізації влади є такі: оптимізація фінансування програм

професійної підготовки; набуття нових компетенцій; посилення впливу соціального діалогу; запровадження додаткових гарантій для найманих працівників; заохочення підприємців та домогосподарств до фінансування відтворення людського капіталу тощо [5]. Роботодавці часто нарікають на неспроможність української системи професійної освіти надати випускникам необхідні для успішної трудової діяльності базові вміння та навички, невідповідність обсягів та напрямів професійного навчання потребам економіки та ринку праці, недостатній рівень якості професійної підготовки. В таких умовах діалог між промисловістю та закладами професійно-технічної освіти є вкрай важливим. Наступні кроки дадуть можливість нівелювати проблеми у професійній освіті та підвищити ефективність взаємодії профтехучилищ із бізнесом [5].

Через слабке узгодження ринку освітніх послуг і ринку праці підприємствам не вистачає одних фахівців і наявності перевиробництво інших. Потреби в освіті не зводяться тільки до тих знань, які отримав чоловік в процесі освіти. Вони проявляються в активному і результативному сприйнятті фахівця на ринку освітніх послуг, а потім і на ринку праці.

Децентралізація регіонального комплексу регулювання зайнятості вимагає системного взаємоузгодження дій державними органами, органами місцевого самоврядування, а також інших суб‘єктів, які функціонують на ринку праці [2].

В Україні наявні освітньо-кваліфікаційні особливості та диспропорції регіонального ринку праці. Диспропорційність професійної освіти в області та попиту на кваліфіковану робочу силу проявляється через нерівномірність розподілу зайнятих за професіями та видами економічної діяльності. Це призвело до перекосів у кількісно-якісній структурі ринку праці та посилення невідповідності рівня кваліфікації потребам роботодавців на рівні територій [1,

с. 103]. Зазначені диспропорції потребують децентралізації як в освіті, так і на ринку праці.

Таким чином, проведене дослідження дає змогу виділити зв'язок між децентралізацією освіти та територіальним ринком праці:

– особливості територіальних ринків праці є передумовами визначення напрямів управління закладами освіти на місцевому рівні;

– відповідно потребам ринку праці територій визначаються напрями фінансування освітніх програм та визначення ключових компетенцій майбутніх фахівців;

– відбувається соціальний діалог між органами управління закладами освіти та владою, що визначає напрями розвитку територіальних ринків праці.

Отже, в Україні впроваджуються механізм децентралізованого управління закладами освіти з метою відповідності освіти та компетенцій випускників потребам на ринку праці, усунення існуючих диспропорцій та нерівномірності в області попиту та пропозиції робочої сили.

Література

1. Близнюк В., Юрик Я. Освітньо-кваліфікаційні диспропорції регіонального ринку праці України / В. Близнюк, Я. Юрик // Економіка прогнозування, 2019. – № 2. – С. 101-109.

2. Казюка Н.П., Романюк М.Д. Реалізація політики децентралізації в контексті забезпечення зростання рівня зайнятості населення регіону. Ефективні моделі управління в сучасних умовах: теорія і практика / Н.П. Казюма, М.Д. Романюк [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://core.ac.uk/download/pdf/81588389.pdf#page=70 (дата звернення 10.10.19).

3. Мелешко В. Особливості управління опорними закладами освіти в умовах децентралізації / В. Мелешко // Збірник наукових праць. – 2018. – № 25(2), Частина 1. – С. 113-120.

4. Онаць О.М. Стан управління опорними закладами освіти в умовах децентралізації та ОТГ / О.М. Онаць // Педагогічна думка. – 2018. – №4. – С. 222-223.

5. Подікіна В. Врятувати професійну освіту / В. Подікіна [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://www.segodnya.ua/novaposhta/lisovenko.html.

ВИВЧЕННЯ ДОСВІДУ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ТА ДОЦІЛЬНОСТІ ЙОГО ЗАПРОВАДЖЕННЯ У АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

Рибка Н.В., викладач Горохівського коледжу Львівського національного аграрного університету

Рибка Ю.М., студент Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С.З. Гжицького

Розуміння проблем і перспектив розвитку аграрної галузі у більшості поверхневе, засмічене штампами, нав'язане людьми, які ніколи не ставилися до аграрного виробництва як до власної життєвої справи. У нас так і не сформувалося бачення розвитку аграрної галузі. Здається, весь аграрний дискурс зведено до питання зняття мораторію з продажу землі. Водночас, ми не маємо відповідей на багато запитань. Як працювати в цій сфері, щоб слова «продовольча безпека» перестали бути порожнім звуком? За яких умов народжується доглянуте польське, німецьке, канадське, французьке, австралійське село? Як забезпечити високі врожаї, не знищуючи при цьому

екосистему країни? Сьогодні ми можемо розглянути цивілізовані (європейські та американські) підходи до аграрного виробництва.

Сільське господарство в США мало ключову роль ще з моменту заснування країни. Для мігрантів, які переселялися на нову землю, в основному з Європи, фермерство здебільшого було гарантією успішного розвитку, адже продукти харчування були товаром гарантованого продажу, а земля у власності закріплювала майбутні перспективи. Але згодом ця перевага перетворилося на недолік – проблему надвиробництва.

Часом фермерський бізнес також потерпав від неврожаю, що суттєво било по кишені фермерів. Для того, щоб підтримати галузь, яка сприяла появі робочих місць, давала без перебільшення стратегічний за своїми розмірами прибуток до бюджету, підштовхувала розвиток транспортної системи та іншого виробництва й послуг, американський уряд запроваджував різні види допомоги. Головним чином, вони зводилися до прямого субсидування фермерів.

Наприклад, серед субсидій, які можуть отримати фермери, існує програма гарантування частини позики, яку готова взяти на себе держава. Претендувати на цю програму можуть малі чи середні підприємці або, наприклад, молоді фермери віком до 39 років. Додаткові кошти позики, які фермер отримає під гарантії, мають бути витрачені на чітко визначені цілі, наприклад, оптимізацію виробництва, покращенням якості продукції або умов утримання тварин.

Сільське господарство Франції – найбільш опікувана державою галузь, хоча основа його – приватне землеволодіння. Кількість фермерських та приватних сільськогосподарських підприємств у Франції сягає майже 1 млн. За обсягом виробленої продукції Франція посідає 1-е місце в Західній Європі і третє місце в світі.

Суттєвий вплив на аграрну політику держави надає розвинена мережа

профспілок, які піклуються про умови праці та життя фермерів, а також про збереження «мінімального рівня доходів» навіть у разі неврожаю або природних катаклізмів.

Австралія на четвертому місці серед світових експортерів. Колись країна оголосила боротьбу проти дискримінації своєї продукції на ринку країн ЄС.

Сільськогосподарські угіддя Австралії становлять приблизно дві третини її площі. Періодично трапляються посухи. Більшість сільськогосподарських угідь використовується для потреб тваринництва (луки і пасовища). Близько двох третин вартості продукції сільського господарства забезпечує тваринництво.

ФРН посідає друге місце за обсягом виробництва продукції тваринництва, а також зернових у країнах ЄС. При цьому в аграрному секторі, де дуже високий рівень механізації, зайняті лише 2-3% працездатного населення держави, а його частка не дотягує в структурі ВВП і до 1%. Базується німецьке сільське господарство на невеликих сімейних фермерських господарствах.

В Польщі і зараз популярними є маленькі приватні сільськогосподарські господарства, які спеціалізуються на виготовленні одного виду продукції. Зараз, близько 2 млн малих приватних сільськогосподарських підприємств Польщі (мають по 5-10 га землі) володіють 90% орних земель країни. Польща – європейський лідер у вирощуванні картоплі, цукрового буряка, яблук.

15% усіх працюючих в Польщі задіяні в сільському господарстві. Цей сектор польської економіки генерує частку приблизно 4% ВВП Польщі. Однак, спостерігається тенденція до її поступового зменшення. В окремих регіонах країни, зокрема у східній частині країни, рівень працевлаштування в цьому секторі сягає понад 30% від усього працюючого населення.

Новий польський уряд нещодавно підготував програму дій, у якій

вказується, зокрема, що уряд повинен використати всі існуючі можливості для збільшення допомоги польським аграріям у бюджетній перспективі ЄС на 2014-2020 роки. У програмі підкреслюється також, що слід докласти максимальних зусиль, аби модель популярних малих сімейних сільськогосподарських підприємств не була витиснута великими фермерськими підприємствами.

Іноземні держави намагаються всіляко підтримувати дрібні аграрні підприємства, які демонструють поступову динаміку зростання виробництва, особливо у світлі європейських доплат за орні землі чи окремі види продукції. У зарубіжних країнах популярним є також пільгове кредитування аграрного сектора, коли підприємець може сплатити лише 3%, а решту суми по відсотковій ставці банку повертає держава.

Тим не менше, розвинуті економіки, такі як американська, цілком можуть підтримувати високий рівень субсидування сільського господарства, в той час як у менш розвинутих країнах така схема може здаватися надто витратною.

Література

1. Славкова О.П. Розвиток сільських територій: теорія, методологія, практика / О.П. Славкова. – Суми, 2010. – 330 с.

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Романенко Т.В., викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Інноваційний шлях розвитку сільськогосподарського виробництва є однією з актуальних проблем агропромислового комплексу України і її окремих регіонів. Широке впровадження інновацій в усіх напрямах діяльності

сільськогосподарських підприємств (технологічного, маркетингового, організаційного) забезпечує їх успішне функціонування і надає конкурентні переваги.

В усіх видах економічної діяльності України зараз домінують галузі низьких технологічних устроїв, але особливо це стосується сільського господарства, де відбувся перехід від широкого механізованого виробництва до виробництва основної маси продукції тваринництва, овочів і картоплі, плодів у господарствах населення, що побудований лише на ручній праці.

І тому, сьогодні особливо актуальним є питання створення механізму, який би трансформував наукові знання на продуктові з метою реалізації технологічних нововведень.

Вирішальну роль у цьому процесі повинен відіграти перехід до інноваційної моделі розвитку економіки країни.

Про перехід економіки України на шлях інноваційних перетворень свідчить розробка Стратегії інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів. Результатом реалізації Стратегії має стати утвердження в Україні інноваційної моделі її економічного і соціального розвитку, підвищення ефективності використання інтелектуального потенціалу країни, всіх її людських і природних ресурсів, забезпечення підвищення конкурентоспроможності національної економіки, досягнення стабільного сталого розвитку і підвищення добробуту громадян. Реалізація Стратегії створить можливості для успішного просування України по шляху розбудови економіки і суспільства, заснованих на знаннях.

Державна інноваційна політика може бути ефективною за умови вдосконалення адекватного організаційно-економічного механізму

регулювання і стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності в матеріальному виробництві [1, с.3].

Інноваційний розвиток зумовлюється багатьма факторами, зокрема це «високий інтелектуальний потенціал суспільства, рівень фінансування наукових досліджень і розробок, сформована система менеджменту в галузі трансферту (передавання) результатів науково-дослідних праць агороформуванням, створення повноцінного ринку науково-технічної продукції та його відповідної інфраструктури» [4, с.4].

На сучасному етапі інноваційний розвиток стає вирішальним чинником розвитку сільського господарства. У зв'язку з цим, важливим етапом в аналізі ефективності є науковотехнічні і технологічні напрямки в економіці підприємств сільського господарства.

Однією із складних проблем впровадження інноваційних розробок є визначення їх вартості та економічної ефективності використання.

Література

1. Амоша О. Інноваційний шлях розвитку України: проблеми та рішення / О.С.Амоша // Економіст. - 2016. - № 6. - С.28-32.

2. Антонюк Л. Інноваційна конкурентоспроможність України та її регіонів / Л.В.Антонюк // Актуальні проблеми економіки. - 2015. - №4. - С.37-45.

3. Балясников С. Передумови створення інноваційної моделі розвитку економіки України / С.П.Балясников // Актуальні проблеми економіки. - 2015. - №10. - С. 135-142.

4. Ржига Л. Економічна ефективність науково-технічного прогресу / Ржига Л. - М.: Вид-во: «Економіка». – 1999. - С. 20-28.

ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Руденко О.М., студент ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Науковий керівник – **Новодворська В.В.**, к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Проблеми підвищення конкурентоспроможності підприємств є актуальними у сучасних умовах за наявності кризових явищ. При цьому дуже важливим є забезпечення конкурентоспроможності підприємств у всіх сферах діяльності. Вирішальною умовою конкурентоспроможності на внутрішньому і зовнішньому ринках в умовах ринкової економіки є забезпечення якості товарів та послуг з одночасним пошуком резервів зниження витрат.

Вищезазначене є основним джерелом підвищення рентабельності фінансово-господарської діяльності, підвищення фінансової стабільності та конкурентоспроможності суб'єктів господарювання.

Виробництво – це процес створення чого-небудь, вироблення яких-небудь речей, а також це відтворення самого життя людей, оскільки при цьому забезпечуються засоби їхнього фізичного існування, а також реалізація і розвиток власних здібностей. У процесі виробництва взаємодіють праця і природа, тобто це така людська діяльність, яка спрямована на створення матеріальних і духовних благ для задоволення потреб людини.

Витрати иробництва – це спожиті в процесі виробництва засоби виробництва, які втілюють у собі минулу працю (сировину, матеріали,

амортизацію основних засобів, працю працівників, зайнятих у процесі виробництва) з відповідними на неї нарахуваннями та ін.

Витрати на виробництво продукції класифікуються за елементами і статтями калькуляції.

Класифікація за економічними елементами (економічний елемент – сукупність економічно однорідних витрат) передбачає поділ витрат на матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація необоротних активів, інші витрати.

Витрати за статтями калькуляції – це витрати на окремі види виробів, а також витрати на основне і допоміжне виробництва.

Під методом обліку витрат розуміють сукупність способів відображення, групування та систематизації даних про витрати, що забезпечують досягнення визначеної мети, вирішення конкретного завдання.

Розглядючи облік витрат та калькулювання як єдиний процес, можна зазначити, що останній складається з взаємопов‘язаних етапів:

перший етап – облік витрат, що включає організацію аналітичного обліку витрат та розподілу витрат на виробництво продукції між об‘єктами обліку;

другий етап – калькулювання собівартості, що включає операції по визначенню собівартості виробів та одиниць продукції.

Зміст методу обліку фактичних витрат полягає у послідовному накопиченні даних про фактичні виробничі витрати без відображення в обліку даних про їх величину за діючими нормами.

Методами обліку витрат є: нормативний метод; позамовний метод; по передільний (попроцесний) метод.

Використання елементів нормативного методу обліку забезпечує своєчасне виявлення економії чи додаткових витрат за рахунок недотримання

встановленого технологічного процесу, зміни стану витраченої сировини, напівфабрикатів та матеріалів, асортименту випущеної продукції, її сортності; є основою незалежного контролю й аналізу витрат сировини, обґрунтованого калькулювання фактичної собівартості продукції, контролю за дотриманням та удосконаленням норм.

Рекомендації щодо оптимізації витрат підприємства з метою забезпечення його конкурентоспроможності:

- упровадження безвідходної технології виробництва, застосування ресурсозберігаючих технологій. Це забезпечить економію матеріалів та енергії;

-використання інноваційного обладнання, що забезпечить виготовлення продукції в короткі строки;

-ефективність праці, активізація менеджменту персоналу, що забезпечить правильний підбір кваліфікованих кадрів.

Література

1. Бутинець Ф.Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління / Бутинець Ф.Ф. // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу: міжнар. зб. наук. праць. Серія: Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. – 2012. – №1 (22). – С. 11-18.

2. Голубовський Л. Аналіз сучасних методів управління витратами/ Л.Голубовський // Галицький економічний вісник, 2010. – №1(26). – С. 187-192.

3.Гришко Н.В.Сучасні концепції управління витратами промислових підприємств / Н.В. Гришко [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.lukyanenko.at.ua/ load/0-0-0-208-20.

4.Давидович І.Є. Управління витратами [Текст] :навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / І.Є. Давидович. – К.: Центр учбової літератури. – 2008. – 320 с.

ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ ГРОШОВИХ КОШТІВ

Савченко Д.М., студент ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Науковий керівник – **Герасимович А.М.**, д.е.н., професор кафедри обліку і оподаткування ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Гроші відіграють важливу роль в економіці будь-якого суспільства. Значення та функції грошей на макрорівні протягом багатьох століть привертали до себе увагу економістів-дослідників. Ними були досліджені функції, що виконують гроші в умовах товарного обігу, розроблені теорії грошей та закони грошового обігу. Теоретично визначено вплив обсягу грошей на темпи зростання національного багатства та розвиток окремих держав.

Гроші – це представник вартості як еквівалента, який учасники ринку згодні приймати для сплати за свої товари, роботи і послуги. Згідно з таким підходом, можуть бути розкриті і функції грошей: засіб обміну, засіб платежу, засіб нагромадження, міра вартості.

На теперішній момент не потрібно починати підприємництво без наявної грошової маси та без їх надходження. Гроші необхідні для проведення розрахунків. В господарюванні підприємства між надходженням та вибуттям грошових коштів постійно є розірвання, тому що фірма має резервні гроші на рахунку в комерційному банку.

Оцінка законодавства по становленню обліку грошових потоків дає наступні результати: в теперішній час законодавство щодо обліку, аналізу і аудиту грошових потоків загалом необхідніт овариствам.

Бухгалтерський облік операцій з грошовими коштами на підприємствах здійснюється на основі документів первинного обліку, які фіксують факти

проведення господарських операцій. Систематизація інформації на первинних документах здійснюється на рахунках фінансового обліку в регістрах синтетичного та аналітичного обліку шляхом кореспонденції рахунків їх на взаємопов'язаних рахунках фінансового обліку. Дані аналітичних рахунків відповідають даним рахунків синтетичного обліку на перше число кожного місяця. На основі даних, занесених у обліковій відомості, інформація в автоматичному режимі групується та систематизується в регістрах аналітичного та синтетичного обліку центральної бази даних.

Аналіз грошових потоків проводиться насамперед для прийняття ефективних управлінських рішень, які, в свою чергу, заключаються у виявлені резервів оптимізації грошових потоків та їх планування в майбутньому. На підприємствах необхідно застосовувати методи активізації грошових потоків, що є однією із найважливіших функцій управління грошовими потоками та направлена на підвищення їх ефективності в плановому періоді. Основним об‘єктом оптимізації виступає оптимізація середнього залишку фінансових активів. Потреба в операційному залишку грошових активів характеризує мінімальну їх суму, необхідну для здійснення поточної господарської діяльності. Важливим регулятором інтенсивності грошових потоків і розміру середнього залишку монетарних активів підприємства виступає оптимізація його платіжного обороту. Основу оптимізації платіжного обороту товариства складає забезпечення збалансованості об‘ємів надходження і вибуття його потоку в часі. На ефективність господарювання підприємства негативну дію здійснює як невистачання, так і надлишковий грошовий потік.

Важливою аналітичною характеристикою підприємства є її фінансова незалежність від зовнішніх позичкових джерел. Ця незалежність характеризується коефіцієнтом фінансової незалежності (автономності). Для

забезпечення синхронності руху грошей и покращення обернення коштів потрібно проводити планування грошових потоків. В теперішній час велика кількість підприємств не проводять планування руху грошових коштів, що призводить до незбалансованості руху грошей. Розробка планів руху коштів має немало позитивних моментів.

Важливою складовою аудиторської перевірки фінансово-господарського стану підприємства є аудит грошових коштів, який проводиться за такими напрямками: аудит касових операцій; операцій на поточному, валютному та інших рахунках у банках. Досліджуючи ці напрямки, можна зробити висновок про доцільність та ефективність використання грошових коштів клієнтом.

Література

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI із змінами та доповненнями / [Електронний ресурс]: за даними Верховної Ради України № 2755-17, станом на 04.07.2013р. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17.

2. Про аудиторську діяльність: Закон України від 22.04.1993 р. № 3125 – XII. (в редакції від 12.12.2012 р.). - [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. - Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3125-12.

3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV (в редакції від 16.10.2012 р.). - [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. - Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14.

4. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV (в редакції від 04.07.2013 р.). - [Електронний ресурс]: Верховна Рада України. - Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14.

ЕКОСИСТЕМА СУЧАСНОГО МІСТА

Стець Д.О., студент ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Науковий керівник – **Савченко І.Є.,** викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Якщо говорити про екосистему сучасного міста, то слід розпочати з «екологічної рівноваги». Точніше, загальних закономірностей екологічної системи населених пунктів. Вони і визначають, яким чином складаються ті чи інші відносно стійкі умови міської екосистеми. Зауважимо, що термін «екологічна рівновага» зараз популярний в світі ідей охорони природи. Тобто, «рівновага» - явище, що виникло природним шляхом. У цілому екологічна система розглядається як ціла сукупність живих істот з усіма своїми взаємними зв'язками, які перебувають у спільному для них середовищі проживання.

Місто як екосистема значно відрізняється від природних екосистем. Сучасне місто як середовище проживання абсолютно еволюційно унікальне, тому що в ньому поєднуються штучні неживі об'єкти (будинки, дороги, автотранспорт і т.д.) і величезна кількість різновидів живої природи. Міста виникли та існують у природних ландшафтах; їхня екосистема, в якійсь мірі включає в себе елементи колишньої, що існувала до виникнення міста, природної екосистеми. Але це лише окремі елементи, а не цілісна система. В екосистемах здійснюється кругообіг речовини та енергії. У природних екосистемах існує в основному замкнутий кругообіг речовин. Тварини отримують їжу і, відповідно, енергію, від місцевих зелених рослин. Потім органіка передається по харчовим ланцюгам (від травоїдних до хижаків), речовина всіх відмерлих тварин і рослин повертається назад в цикл за

допомогою мікроорганізмів, які розкладають ці речовини. У місті цикл в основному розімкнутий. Рослини є лише незначним компонентом екосистеми, і їх велика кількість регулюється людиною, яка саджає або знищує зелені зони, парки, сквери, газони та ін. Харчові зв'язки між видами в природній екосистемі існують у вигляді складних багатоланкових ланцюгів. Кожен вид тварин споживає «органіку», що надається іншими організмами, і сам служить їжею для наступних ланок харчових ланцюжків. У місті ж харчові зв'язки в значній мірі випадкові та короткі, тому що в харчуванні тварини прив'язані до людини, а не один до одного. Стабільність екосистем - природної і міської - різна. В природній екосистемі жоден вид не може різко змінити умови, в місті - людина володіє такою можливістю. «Природна екосистема - має порівняно високу стабільність, є динамічна рівновага і саморегуляція. У міській - стабільність низька, система постійно піддається різним антропогенним явищам. Саморегуляція майже відсутня, людина сама повинна виконувати регуляторну функцію.

Особливо хочеться звернути увагу на ідею про нібито притаманну міським тваринам саморегуляцію своєї чисельності. Саморегуляцію чисельності тварин в місті можна ототожнювати з водою в склянці. Тобто чим більшу за розміром склянку візьме людина, тим більше води в неї влізе. Розміри склянки – це розміри міста, в якому проживають залежні від людської діяльності тварини. Чим більш сприятливі в екологічному сенсі умови створить людина, тим більше буде чисельність цього виду. Стійкі умови - результат людської діяльності. Отже, місто - це штучна система, яка створена та підтримується людиною, щось на зразок величезної квартири, в якій тільки її господар - людина - може підтримувати той чи інший стан, тобто ту саму «рівновагу». Отже, в місті та чи інша екологічна ситуація виникає не сама собою, а

визначається як протилежність дії або бездіяльності людини, залежить від його вміння або невміння управляти створеної ним екосистемою. Людина своєю діяльністю постійно змінює умови проживання. Іноді ці зміни мають негативні якості. З кожним роком гострота проблеми забруднення міста зростає. Якщо в найближчому майбутньому не вжити кардинальних заходів щодо поліпшення екологічного стану міст, то значній частині населення Землі загрожує недовге, повне захворювань і незручностей життя.У великих містах змінені всі компоненти навколишнього середовища: рельєф, поверхневі та грунтові води, склад грунтів, температура і склад атмосфери і т.д. Така зміна екосистем має дуже серйозні не тільки екологічні, але й соціально-біологічні та економічні наслідки. Забруднення атмосфери - це головна екологічна проблема будь-якого великого міста. Основні джерела забруднення атмосфери - це промислові підприємства та автотранспорт. Шумове забруднення носить локальний характер і викликається засобами міського транспорту, а також залізничним і авіаційним транспортом. Забруднення водного басейну відбувається в двох напрямках: забруднення води в зоні водоспоживання, а також забруднення водного басейну промисловими і господарськими стоками в межах міста. Негативний внесок у забруднення водних басейнів великих міст вносять різні хімічні речовини, які використовуються в сільськогосподарському виробництві. Одночасно з ростом населення і відповідним зростанням обсягів споживання у великих містах гостро стоїть питання збору та утилізації різних промислових і побутових відходів. Проблема ускладнюється тим, що деяка частина відходів або взагалі не розкладається, або має довгий термін розкладання, і тому може протягом значного періоду часу перебувати на полігонах захоронення відходів (звалищах) і отруювати навколишнє середовище.

Сталий розвиток міста, високу якість життя і здоров'я його населення може бути забезпечено при підтримці відповідного стану навколишнього середовища: запобігання негативних екологічних наслідків в результаті господарської діяльності людини; проведення екологічної перевірки атмосферного повітря, ґрунтів, зелених насаджень, водних об'єктів; реабілітація територій і акваторій, які постраждали внаслідок техногенного впливу на навколишнє середовище; насадження клумб, створенням скверів, парків; будівництво житлових будинків на віддалі від промислових зон і транспортних магістралей з урахуванням дотримань екологічних норм; ефективна утилізація твердих побутових відходів (ТПВ) утилізаційними способами тощо. Збереження навколишнього середовища дозволяє забезпечити сталий розвиток міста, реалізацію прав громадян на проживання в сприятливому навколишньому середовищі та забезпечення екологічної безпеки населення, поліпшення показників якості стану навколишнього середовища.

Література

1) Ларічева І.С. Напрямки розвитку екосистеми міста в сучасних умовах. Студентка економічного факультету Національного мінерально-сировинного університету «Горный»-2012.-УДК 577.4 І.С. Ларічева.

2) http://base.garant.ru/12125350.htm

3) http://news.kremlin.ru/acts/540.htm

4) Токарев А.С.[1], Медведєв В.С.[2] Екологія великих міст. [1]Токарев Олексій Сергійович - студент; [2]Медведєв Владислав Сергійович - студент, факультет лісопромислових технологій і садово-паркового будівництва, Митіщинська філія Московського державного технічного університету ім. Н.Е. Баумана.

ОБЛІК І ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

Татарчук Т.В., студентка ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Науковий керівник – **Герасимович А.М.**, д.е.н., професор кафедри обліку і оподаткування ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Одним з найважливіших показників фінансового стану підприємств є наявність власних фінансових коштів. Прийняття ефективних управлінських рішень можливе лише за умови володіння необхідною інформацією про наявність усіх ресурсів підприємства, у тому числі й власного капіталу. З нього починається життєдіяльність нового підприємства і за умови ефективного використання власного капіталу підтримується життєздатність та конкурентоспроможність діючого підприємства на ринку.

Зростання якості керування пов'язане з опануванням сучасними методами оцінки операцій з власним капіталом, його наявності, витрачання та поповнення, з формуванням комплексного підходу до оцінки взаємовпливу показників господарювання підприємства та ефективності застосування власного капіталу.

Щоб здійснити бухгалтерський облік власного капіталу підприємств відповідно до плану бухгалтерських рахунків, що затверджений згідно наказу МФУ від 30 листопада 1999 року № 291, призначений розділ 4 «Власний капітал і забезпечення зобов‘язань». До власного капіталу підприємств включені: зареєстрований, додатковий, резервний капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток) та неоплачений і вилучений капітали.

Зареєстрований капітал – це валова сума активів, що зафіксовано у Зареєстрованому документі, яка являється внесками засновників в капітали

підприємств. Необхідно зауважити, що для акціонерного товариства розмір зареєстрованого капіталу повинен бути більше за еквівалент 1250 мінімальних заробітних плат. Власники можуть вносити в зареєстрований капітал активи в монетарних формах, у вигляді матеріальних та різноманітних нематеріальних ресурсів. Необхідно визначити, що для цього заборонено використовувати ресурси бюджету, кредитні та заставні ресурси.

Зареєстрований капітал акціонерних товариств формується за рахунок залучення вільних коштів інвесторів через придбання ними акцій. Він представляє собою джерела фінансування господарювання підприємств та розподілений на конкретну чисельність акцій, яка дорівнює їх номінальній вартості.

Акція - це вид ціннихпаперів, що не мають встановлених строків обертання, що посвідчують часткову участь у зареєстрованому капіталі акціонерних товариств та дає права її власнику на частину прибутків у вигляді дивідендів та на участь у розділі майна в час знищення товариства.

Щоб узагальнити інформацію щодо стану зареєстрованого капіталу і його рух, використовується рахунок пасивного типу №40 «Зареєстрований (пайовий) капітал».

Створення ринкових структур, зміна форм власності та комерціалізація і корпоратизація підприємств, самостійних акціонерних фірм, концернів, товариств, а також інфраструктури ринку викликали необхідність змін у методах, принципах, основах управління. Вирішенню цих завдань багато в чому буде сприяти оволодіння мистецтвом менеджменту та маркетингу, які включають аналіз, планування, проведення заходів, спрямованих на досягнення передбачених цілей і контролю за їх виконанням.

Зміни статутного фонду (зареєстрованого)	
Збільшення (+)	**Зменшення (-)**
❖ Здійснення внесків власників ❖ Випуск нових акцій ❖ Конвертація зобов'язань в акції ❖ Збільшення номінальної вартості акцій ❖ Збільшення кількості акцій існуючої номінальної вартості ❖ Направлення прибутку до статутного фонду ❖ Виплата дивідендів акціями	❖ Анулювання викуплених у власників акцій по номінальній вартості ❖ Зменшення номінальної вартості акцій
Зміна пайового капіталу	
Збільшення (+)	**Зменшення (-)**
❖ Здійснення обов'язкових пайових внесків індивідуальними та колективними членами союзів і іншими підприємствами ❖ Зарахування дивідендів власниками в поповнення пайя.	❖ Повернення (вилучення) внесків пайщиками.
Зміна додатково вкладеного капіталу	
Збільшення (+)	**Зменшення (-)**
❖ Емісійний дохід	----
Зміна іншого додаткового капіталу	
Збільшення (+)	**Зменшення (-)**
❖ Дооцінка позаоборотних активів ❖ Доход від перепродажу акцій по ціні вищої їх номінальної вартості ❖ Безоплатно отримані активи ❖ Інші.	❖ Уцінка позаоборотних активів (якщо вона не перевищує суму попередньої дооцінки цих активів) ❖ Збитки від перепродажу акцій по ціні нижчої їх номінальної вартості (в межах попередньо отриманого доходу від перепродажу) ❖ Інші.

Рис. 1. Чинники змін по статтях власного капіталу

Для здійснення внутрішньогосподарського контролю власного капіталу підприємства необхідна всебічна, вичерпна, об‘єктивна, своєчасна та достовірна інформація про стан, рух, ефективність використання даного об'єкту контролю. Щоб мати таку інформацію, необхідно її збирати, обробляти, аналізувати і видавати замовникам та споживачам у найбільш доступній формі.

Отже, для забезпечення пошуку невикористаних внутрішніх резервів підвищення ефективності використання власного капіталу і обгрунтування на цій основі оптимальних управлінських рішень на базовому підприємстві

необхідно було б застосовувати ПЕОМ, використання яких порушує питання машинного інформаційно-довідковогозабезпечення контрольно-аналітичних задач, аналізу результативних показників, машинної передачі аналітичної інформації для систематичного використання в управлінні власним капіталом.

Література

1. Камінська Т.Г. Внутрішній контроль кругообороту капіталу підприємства в умовах інтеграційних процесів / Т.Г. Камінська // Бізнес Інформ, 2014. – № 2. – С. 271-276.

2. Коркушко О.Н. Застосування комп‘ютерних технологій для удосконалення формування облікової інформації про власний капітал / О.Н. Коркушко // Інноваційна економіка. – 2013. – № 7. – С. 325-329.

3. Якимов Ю.О. Законодавчі прогалини та колізії в нормативноправовій базі обліку та контролю власного капіталу / Ю.О. Якимов [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://jrnl.nau. edu.ua/index.php/PPEI/article/viewFile/373/362.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Терещенко І.М., викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Процес глобалізації є однією з найактуальніших проблем на сьогодні, оскільки характеризує стан і розвиток сучасної економічної системи. В сучасних умовах спостерігається все більша залежність національної економіки від дії зовнішніх факторів. Ці фактори сприяють формуванню глобального підходу до ведення бізнесу. Саме процес глобалізації створив умови до

переорієнтації потенціалу національних компаній від внутрішніх та регіональних до світових ринків.

Розглянуто сутність глобальних проблем, причини їх виникнення, концептуальні підходи вчених до цих проблем, їх економічні аспекти, а також перспективи та загрози, які несуть ці проблеми світовому розвитку та економічному розвитку України.

Виникнення глобальних проблем пов‘язане як з конкретною сферою життєдіяльності суспільства, так і з конкретним соціально-економічним середовищем, де реалізується та чи інша сфера діяльності людей. У зв‘язку з цим слід окреслити основні шляхи розв‘язання глобальних проблем. Теоретичною основою дослідження є праці закордонних вчених В. Леонтьєва, Я. Тинбергена, Э. Пестеля, Д. Медоуза, М. Месаровича та інших., у яких втілено інтегрований екологоекономічний підхід до категорій добробуту, ефективності громадського виробництва, продуктивності громадської праці та іншим соціально-економічним явищам і процесам [2].

Глобальні проблеми, як і сама глобалізація, суперечливі й різноманітні, а їх сукупність тією чи іншою мірою стосується таких сфер:

1) проблеми, які виникають унаслідок взаємодії природи і суспільства. Серед них: надійне забезпечення людства сировиною, енергією, продовольством, збереження природного навколишнього середовища, освоєння ресурсів світового океану, оволодіння космічним простором;

2) проблеми суспільних взаємовідносин, а саме відносини між державами різних соціальноекономічних устроїв; подолання економічної відсталості багатьох країн світу; локальні міжнародні воєнні регіональні і національні конфлікти; відвернення загрози ядерної війни;

3) проблеми розвитку людини як особистості та забезпечення її життєдіяльності і майбутнього існування. Серед них боротьба з голодом, бідністю і хворобами; сучасною урбанізацією; проблемою забезпечення планети продовольчими товарами; проблемою протидії тероризму у всіх його формах; міжнародної злочинності; виробництву і розповсюдження наркотиків тощо [2].

Найзагальнішими причинами виникнення і загострення глобальних проблем є:

а) швидке зростання народонаселення або демографічний вибух;

б) нерівномірне збільшення населення в різних країнах та регіонах;

в) низький рівень упровадження ресурсно- та енергозаощаджуючих екологічно-чистих технологій;

г) швидка урбанізація населення, зростання гігантських мегаполісів;

д) варварське ставлення людини, монополій і суспільства до природних ресурсів, навколишнього середовища, лісів і земельних ресурсів [1].

Найгострішою проблемою сучасності є проблема війни та миру, мілітаризація та демілітаризація економіки. Гонка озброєння – це велика загроза людства не тільки як загроза ядерної війни. Під воєнні бази відведено значну частину території багатьох країн. Виготовлення та нарощення великих арсеналів зброї нанесло і наносить непоправну шкоду навколишньому середовищу. Утримання армії, виробництво озброєння і воєнні дослідження вимагають великих витрат ресурсів, відволікають їх від мирного виробництва [5].

Глобальні проблеми економічного розвитку суспільства неможливо вирішити лише зусиллями однієї країни. Тому потрібний єдиний міжнародний

механізм їх розв‘язання і регулювання, мобілізація ресурсів усіх країн світу, визначення міжнародних правових та економічних норм цього регулювання.

Література:

1. Внучко С.М. Глобальні проблеми сучасності: причини виникнення та шляхи їх розв‘язання / С.М. Внучко // Теорія і методологія політичної науки. – 2013. – С. 97-98.

2. Кулішов В.В. Сучасні проблеми глобальної економіки / В.В. Кулішов // Інноваційна економіка. – 2013 – № 41. – С. 8-10.

3. Степура О.С. Політична економія / О.С. Степура. – К. : Лібра, 2009. – 188 с.

4. Хаустова В.Є. Теоретичні аспекти виникнення та розвитку кризових явищ в економіці / В.Є. Хаустова // Проблеми економіки. – 2011. – № 4. – С. 13-23.

5. Хомюк Н.Л. Сутність та раціональне використання земельних ресурсів / Н.Л. Хомюк // Економіка природокористування та екологізація навколишнього середовища. – 2013. – № 45(1). – С. 143-145.

МІСЦЕ БАЛАНСУ У СИСТЕМУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ: ВІТЧИЗНЯНА ТА МІЖНАРОДНА ПРАКТИКА

Турик І.В., студентка НУБіП України

Найковий керівник – **Ганяйло О.М.**, к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування НУБіП України

Основним документом фінансової звітності у всіх країнах є Баланс підприємства (Звіт про фінансовий стан), який є головним джерелом інформації

про фінансово-майновий стан підприємства для всіх зацікавлених користувачів. В основу Балансу в будь-якій країні належить головне рівняння бухгалтерського обліку, що відображає взаємозв'язок між активами, пасивами (зобов'язаннями) і власним капіталом: *актив = капітал + зобов'язання.*

Останнім часом роль бухгалтерського обліку та звітності значно підвищилась. Це пов‘язано зі зміною адресності бухгалтерської фінансової звітності, розширенням кола суб‘єктів, які приймають інвестиційні та інші господарські рішення і спираються при цьому на бухгалтерські дані. Відповідно змінюються вимоги до фінансової звітності. При цьому акцент ставиться на якість звітної інформації, що визначається реальністю, змістовністю, оперативністю даних та забезпечується за рахунок методологічних основ її формування.

Удосконалення системи бухгалтерського обліку України передбачає застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності, що характерно для більшості країн з розвиненою інфраструктурою ринкових відносин. Максимальна інтеграція та приведення бухгалтерського обліку в Україні до загальноприйнятих у міжнародній практиці принципів є необхідною умовою її активної співпраці з усіма цивілізованими зарубіжними країнами і розширення зовнішньоекономічних зв‘язків українських підприємств.

Незважаючи на те, що міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) служили основою для створення національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (П(С)БО), на даний час існують вагомі розбіжності між П(С)БО та МСФЗ. Порівнявши НП(С)БО та МСФЗ, що стосуються фінансової звітності, виявлено певні розбіжності щодо складання фінансової звітності відповідно до національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

Національний стандарт регламентує перегляд вимог і структури Звіту про фінансовий стан, що не суперечать МСФЗ. Проаналізуємо, наскільки повно усунено розбіжності складання цієї основної форми звітності за новими вітчизняними та існуючими міжнародними вимогами. З переходом підприємств на міжнародні вимоги складання звітності відбулися зміни не лише в законодавчій базі фінансової звітності, але безпосередньо і в самих формах.

Згідно НП(С)БО 1, деякі статті Балансу не змінились, незважаючи на невідповідність вимогам МСФЗ. Так, за міжнародними стандартами не існує окремого об‘єкта обліку як незавершені капітальні інвестиції (рядок 1005), вони входять за МСБО 16 «Основні засоби» до їх складу. МСФЗ також не вимагають окремого подання у звіті накопиченої амортизації (зносу), рекомендуючи їх деталізацію у Примітках до статей «Нематеріальні активи» (рядок 1000) та «Основні засоби» (рядок 1010). Так, підприємства могли б ці активи показувати або одним рядком за залишковою вартістю з розкриттям показників первісної вартості та зносу у Примітках до фінансової звітності, або двома – окремо первісна вартість, окремо, у дужках, нарахований знос. Обов‘язкові рядки для відображення зносу (1002 та 1012) заперечують можливість одного з варіантів такого відображення. [2]

Відповідно до МСФЗ є недоречним і окреме відображення статті "Витрати майбутніх періодів". Разом з тим, необхідно визнати, що НП(С)БО 1 усунув невідповідності у відображенні дебіторської заборгованості у звіті. Стосовно пасиву, що за структурою він наближений до Балансу згідно міжнародних вимог. Але деякі вимоги залишились не виконані. Так, не знайшли свого відображення у розділі «Власний капітал» статті до МСФЗ, де підприємства можуть відображати такі компоненти капіталу, як його частина, що виникла у зв‘язку з корегуванням на гіперінфляцію або дольовий компонент

конвертованих облігацій, які не можуть бути віднесені до додаткового капіталу. Залишилась обов‘язковою стаття «Цільове фінансування» (рядок 1525), але таке поняття у МСФЗ відсутнє. Серед позитивних змін слід відмітити розкриття статті «Довгострокові забезпечення» (рядок 1520), яка надає можливість підприємствам створювати гарантійні та інші резерви та забезпечення, що передбачені МСБО 37 «Забезпечення, умовні забезпечення та умовні активи». Розкриття поточних зобов‘язань також враховує вимоги МСФЗ. Наближенням національного Балансу до міжнародних вимог стало і визнання поточних забезпечень з виділенням окремого рядку – 1660 [3].

Перехід вітчизняних підприємств на МСФЗ зумовлює значний перелік практичних питань, однак система бухгалтерського обліку та звітності в Україні має розвиватись таким чином, щоб забезпечити поступову позитивну адаптацію МСФЗ шляхом вивчення, порівняння і прогнозування впливу невідповідностей національної та міжнародної облікових систем на інформаційне забезпечення користувачів звітності.

Література

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk

2. Петраченко О.А. Перехід України на міжнародні стандарти фінансової звітності: проблеми і перспективи / О.А. Петраченко, Ю.П. Франко, О.О. Яковенчук [Електронний курс] / Режим доступу: http://www.rusnauka.com/33_DWS_2010/33_DWS_2010

3. Венгрін Т.П. Основні підходи до складання балансу за міжнародними стандартами фінансової звітності / Т.П. Венгрін // Вісник ВІЕМ. – 2012. – №4. – С. 62-64.

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Храновська Т.С., студентка ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж»

Науковий керівник - **Гурська Л.Л.,** викладач ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж»

У сучасних умовах господарювання переважна більшість українських підприємств аграрної сфери перебуває у нестабільному економічному та суспільно-політичному середовищі, переживає спад виробництва і знаходиться у критичному стані закриття або банкрутства.

Проблема розвитку підприємств України, формування їх фінансово-економічної безпеки є предметом дослідження вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів: Б.М. Андрушківа, О.Г. Білоруса, А.І. Бутенко, Б.І. Валуєва, Т.Г. Васильціва, Б.М. Данилишина, І.О. Дергачова, О.П. Зайцевої, І.І. Іщенко, М.Б. Ковальчука, А.І. Кредісова, Г.Г. Козоріз, Н.О. Кухарської, М.Г. Чумаченка ін. Однак вплив постійно змінюваного зовнішнього середовища на функціонування підприємств в умовах кризи потребує їх адаптації до конкретних умов розвитку економіки країни та світу.

Комплексну систему економічної та фінансової безпеки підприємства науковці трактують як сукупність взаємопов‘язаних організаційно-правових заходів, що здійснюються спеціальними службами, підрозділами підприємства, спрямованих на захист життєвоважливих інтересів підприємства від реальних і потенційних загроз з метою забезпечення успішного фінансово-економічного розвитку [1, с. 56]. Фінансово-економічна безпека підприємств як суб‘єктів господарювання відображає їх стійкість, захищеність і самостійність на всіх

рівнях управління бізнес-процесами. Вона означає спроможність своєчасно усувати різноманітні загрози й виклики або пристосуватись до існуючих умов і означає наявність гнучкості системи управління підприємством [3, с. 148].

Основна мета фінансово-економічної безпеки підприємства полягає в тому, щоб гарантувати його стабільне та максимально ефективне функціонування сьогодні і високий потенціал розвитку у перспективі [2, с. 114].

Яскравим прикладом формування фінансово-економічної безпеки та захисту своїх брендів є діяльність агроіндустріального холдингу «Миронівський хлібопродукт». МХП – вертикально інтегрований лідер українського аграрного виробництва з європейським акціонерним капіталом і закордонними виробничими активами, що працює в галузях птахівництва, рослинництва, зернопереробки, виробництва комбікормів, м‘ясопереробки та тваринництва.

ПРАТ «Миронівський хлібопродукт» (МХП) один з найбільших агропромислових комплексів України, що об єднує 26 підприємств по всій території країни і є найбільшою українською компанією з розведення птиці, зерновиробництва, а також виготовлення та продажу продуктів із курячого м'яса. МХП – провідний виробник курятини в Україні з найбільшою часткою на ринку і високою впізнаваністю бренда своїх продуктів. МХП контролює всі етапи виробництва курятини: від вирощування зернових та олійних культур, виробництва комбікормів до виробництва інкубаційних яєць і вирощування бройлерного поголів я, переробки, збуту, дистрибуції та продажу м яса птиці. Вертикальна інтеграція мінімізує залежність МХП від постачальників і цін на сировину, дозволяє втілювати сувору політику біобезпеки, контролювати якість сировини, а також безпечність продукції до точок продажу.

Захистивши свої бізнес-інтереси, ПРАТ «Миронівський хлібопродукт» зайняв свою ринкову нішу та забезпечує 55% вітчизняного ринку м_яса курки. До українського споживача м_ясо курки потрапляє під торговою маркою «Наша ряба», а також у вигляді напівфабрикатів під торговими марками «Легко!», «Бащинський», «Сертифікований Ангус», «Фуа Гра» та інші [4].

Отже, фінансово-економічна безпека відіграє значну роль в управлінні підприємством, сприяє захищеності його фінансово-економічних інтересів від негативних внутрішніх і зовнішніх загроз, захищає фінансові інтереси власників підприємства, здійснює контроль за фінансовими ресурсами підприємства, здатна протистояти існуючим і виникаючим небезпекам. Сформувавши і підтримуючи фінансово-економічну безпеку, підприємство забезпечує свою життєздатність.

Література

1. Васильців Т.Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення: [монографія]. – Львів: Арал. – 2008. – 384 с.

2. Донець Л.І. Економічна безпека підприємства: [навч. посіб.] / Л.І. Донець, Н.В. Ващенко. – К : Центр учбової літератури. – 2008. – 240 с.

3. Мойсеєнко І.П. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства: [навч. посіб.] / І.П. Мойсеєнко, О.М. Марченко. – Львів, 2011. – 380 с.

4. ПРАТ «Миронівський хлібопродукт» [Електронний ресурс] / – Режим доступу: https://www.mhp.com.ua/ru/home

Секція 3

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ ТРАНСПОРТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АВТОМОБІЛІВ-ЦИСТЕРН

Дощенко Є.Л., студентка ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Науковий керівник - **Дяченко Л.А.,** к.т.н., викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Автомобілями та автопоїздами-цистернами називається спеціалізований рухомий склад, що служить для перевезення і тимчасового зберігання рідких, газоподібних і сипучих вантажів.

До автомобілів-цистерн відносяться також автозаправники, які призначені як для перевезення паливно-мастильних матеріалів (палива, масла, спирту, спеціальних охолоджуючих рідин і т.д.), так і для заправки ними транспортних і інших енергетичних засобів Класифікація автомобільних цистерн

Автомобільні цистерни за конструктивними ознаками підрозділяються: а) рамні; б) несучі.

За іншими ознаками резервуари цистерн розподіляються:

а) за матеріалом – із звичайної сталі, зварної міцної сталі, некородуючої сталі, алюмінієвих сплавів, звичайної сталі з внутрішнім покриттям із сталі, ебоніту, свинцю, епоксидної плівки, із пластмаси, армованої скловолокном;

б) за формою – круглого або еліптичного поперечного перерізу з розширювачами і без них, (6) прямокутного, циліндрично–конічного, прямокутні постійного або перемінного перерізу, сферичні;

в) за наявністю перемичок та призначенням – для магістральних перевезень, для роботи на невеликих відстанях, з одним відсіком, з додатковим відсіком, з декількома відсіками (хвилерізами);

г) за тиском – без надлишкового тиску та з надлишковим тиском;

д) за термоізоляційними властивостями – термоізольовані скловолокном, поліуретановою масою або іншою ізоляцією, ізотермічні, що обігріваються парою, гарячою водою, електрикою;

е) за обладнанням для розвантаження – розвантаження під дією сили тяжіння (з прямим люком, з боковим люком, із збірним колектором, з різними типами затворів); розвантаження під тиском, з використанням автономної або розташованої на цистерні помпи; пневматичне розвантаження, з використанням компресора (стаціонарного або розташованого на тягачі або напівпричепі – цистерні).

Автомобільні цистерни находять все більш широке застосування. Цьому сприяють такі фактори:

1. розвиток нафтової та технічної галузей, які створили необхідність перевезень багатьох різних продуктів (наприклад синтетичні смоли та ін.);
2. розвиток міжнародних перевезень;
3. розширення перевезень різноманітних порошкоподібних вантажів з використанням пневматичного розвантаження;
4. використання багатоцільових цистерн, особливо з легованих сталей, в яких можна перевозити самі різноманітні вантажі.

Резервуари цистерн встановлюють на одиночні автомобілі (наприклад, вантажопідйомністю 3–10 т – для перевезення на невеликі відстані) і напівпричепи (наприклад, вантажопідйомністю більше 40 т – для дальніх перевезень).

В автомобільних цистернах перевозять такі вантажі:

нафтопродукти (наприклад, бензин, дизельне пальне, мазут, бітум, розчинники);

продукти харчування (наприклад, вина, пиво, молоко, соки, рослинні жири);

хімічні речовини (наприклад, кислоти, синтетичні продукти); порошкоподібні речовини (наприклад, цемент, гіпс, вапно);

стиснуті та зріджені гази (наприклад, бутан, пропан, аміак, хлор, азот тощо);

тверді речовини в розплавленому виді (наприклад, сірка, нафталін тощо). Автоцистерни діляться на двох типів: транспортні – призначені для перевезення нафтопродуктів; заправні – необхідні для перевезення і заправки паливом. Відрізняються ці автоцистерни лише кузовом. Автоцистерни можуть бути, як оснащені, так і не оснащені устаткуванням для заправних робіт. Кожен транспортний і заправний напівпричіп-цистерна модифікований для перевезення світлих і темних нафтопродуктів, які не можна перевозити в однакових ємкостях. Автоцистерна для перевезення світлих і темних нафтопродуктів, які не можна перевозити в однакових ємкостях. Автоцистерна для перевезення світлих нафтопродуктів (бензовоз) призначена для перевезення бензину, дизельного палива, моторного масла. Бензин складається з летких і вибухонебезпечних часток, тому бензовози виготовляють з врахуванням високих вимог до пожежної безпеки. Конструкція бензовозу дозволяє перевозити одночасно декілька видів палива.

Автоцистерна для перевезення темних видів нафтопродуктів (бітумовоз) призначена для перевезення нафти, бітуму, мазуту. Темні нафтопродукти мають досить густу консистенцію і можуть замерзнути при низьких температурах, що ускладнить процес перекачування. Тому, найчастіше, автоцистерна бітумовоза оснащена спеціальними системами, які здатні забезпечити підігрівання вантажу до 250С, що дозволяє транспортувати

нафтопродукти на далекі відстані.

Автоцистерна для харчових рідин має спеціальні механізми, які дозволяють управляти завантаженням і вивантаженням, закриванням і відкриттям люків для зручності їх використання. Автоцистерна для перевезення харчових рідин обов'язково укомплектована сходами і майданчиком для того, щоб користувачеві було зручно обслуговувати її. Автоцистерна для молока може також служити як тимчасове сховище.

Автоцистерна для газів використовуються для перевезення зріджених вуглеводневих газів (СУГ), в основному пропан-бутанових сумішей і заправки газових станцій, автомобільних газозаправних станцій. Автомобіль-газовоз є напівпричепом-цистерною, а також автоцистерною на шасі. Сучасна газова система газовоза (резервуар для зрідженого газу, комплект насосів і устаткування для рахунку, замочно-запобіжна арматура).

На ринку напівпричепів пропонуються моделі автоцистерн, що самозагружающихся, і несамозагружающихся. Система самозавантаження запобігає втратам сипких вантажів, а також дозволяє виробляти завантаження з будь-яких складських приміщень і безпосередньо з критих залізничних вагонів, барж з подачею до 25 метрів.

У будівництві для перевезень бетонної суміші на далекі відстані від бетоновиготовітельних пунктів із збереженням потрібної консистенції суміші широко застосовуються автомобілі-бетономєсітєлі, які забезпечують безперервне перемішування суміші в процесі перевезення. Крім того, вони можуть доставляти сухі компоненти бетонної суміші і готувати її після прибуття до місця бетонування.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Романенко О.С., студент ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Науковий керівник **- Горбач В.І.**, викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Транспортно-дорожній комплекс України має високий потенціал у розвитку, оскільки країна розташована на перетині шляхів сполучення між західними європейськими та східними азіатськими країнами, має розгалужену сітку транспортних шляхів і розвинутий сучасний рухомий склад усіх видів транспорту.

Територією України проходять 4 з 10 Міжнародних транспортних коридорів. За даними досліджень англійського інституту «Рендел» Україна посідає перше місце серед європейських країн за коефіцієнтом транзитності. Отже, український транспортно-дорожній комплекс є одним з провідних у Європі за обсягами пасажирських і вантажних перевезень, перевезенням та оформленням транзитних вантажів, а також за наявністю магістральних газо- та нафтопроводів.

На даний час розвиток інфраструктури, сервісного обслуговування, а також загального економічного та технічного стану транспортної галузі нашої країни знаходиться ще на досить низькому рівні. Внаслідок недосконалості нормативно-правової бази, недостатніх інвестицій до транспортно-дорожнього комплексу збільшується зношеність технічних засобів, погіршується їх структура, не дотримується належна безпека руху, зростає негативний вплив діяльності транспорту на навколишнє природне середовище та здоров‘я людини. Це призводить до витіснення українських перевізників з міжнародних

ринків транспортних послуг, особливо в умовах жорсткої конкуренції, знижує якість обслуговування вітчизняних підприємств і населення, створює реальну загрозу економічній безпеці держави.

Не дивлячись на технічні та експлуатаційні можливості, розвиток кожного виду транспорту бажає кращого. Так, залізничний транспорт має застарілий основний фонд (парк транспортних засобів, технічне оснащення колій). Хоча останнім часом рухомий склад поступово оновлюється закупівлею та будівництвом як закордонних, так і вітчизняних вагонів та локомотивів, технічний стан колій, вокзалів та станцій ще знаходяться на недостатньому рівні. Також проблемою є невідповідність ширини колій української залізниці та європейської. Це значно сповільнює проходження пасажирських та вантажних поїздів через кордон. Навіть автоматичне регулювання ширини візків вагонів, не кажучи вже про перевантаження вантажів або пересадки пасажирів, займає значний час.

Автомобільний транспорт є найбільш розповсюдженим. Саме тому на його частку припадає найбільша кількість негативного впливу. Головною проблемою є поганий стан доріг, до чого приводять кліматичні умови нашої країни, недосконала технологія виробництва дорожнього покриття, пересування великовагових автомобілів по дорогах загального призначення тощо. А оскільки Україна є транзитною країною, ця проблема є актуальною не лише для наших перевізників, а й для закордонних. Вирішенням може стати як капітальна реконструкція вже існуючих, так і будівництво нових доріг. Для цього важливо дотримуватися жорсткого контролю за технологією виробництва та ремонту дорожнього покриття, залучити закордонних інвесторів, а також забезпечити державне фінансування комплексу.

Так як Україна має розгалужену річкову мережу та вихід до Чорного та Азовського морів, водний транспорт є досить перспективним, але занедбаним. Застарілий рухомий склад, причали та пристані, навантажувально-ровантажувальні засоби, недостатнє фінансування та використання річкового флоту не може задовольнити потреби у перевезенні вантажів та пасажирів. Перспективність контейнерних перевезень морським транспортом для України має бути пріоритетним напрямом, оскільки наявність морських портів є запорукою економічного співтовариства з іншими країнами.

Висока ціна перевезень та застарілий парк авіаційного транспорту України не може конкурувати з іншими країнами. Тому регулювання галузі на державному рівні дасть змогу покращити привабливість для іноземних компаній.

З огляду на вищесказане, можна зазначити, що головним напрямом розвитку транспортної галузі є вигідне геополітичне розташування України. А оскільки транспортна галузь цілком залежить від державної підтримки, то державна політика щодо розвитку транзиту є основною.

Література

1. Карпінський Б.Б. Транспортна система України в контексті європейської інтеграції / Б. Карпінський, Б. Макух // Економіка України. – 2003. – №7 (440). – С. 17–23 с.

2. Осоченко І.В. Транспортне співробітництво як ефективний засіб регулювання зовнішньоекономічної діяльності в регіоні / І.В. Осоченко // Регіональні перспективи– 2000. – № 1(8). – с. 64-66.

3. Заставний Ф.Д. Географія України / Ф.Д. Заставний. – Львів. – 1997. – 580 с.

ТРАНСПОРТ ПІВНІЧНОЇ ЄВРОПИ

Дощенко Є.Л., студентка ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Науковий керівник - **Горбач В.І**., викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Країни регіону та їх райони з'єднані між собою (крім Ісландії) усіма видами транспорту, які утворюють складну транспортну мережу.

Морський транспорт – основний в регіоні. За тоннажем явний лідер – Норвегія (38,3 млн т), яка посідає 1-ше місце в Європі і 3–4-те у світі за величиною торгового флоту. Основні порти регіону: Ґетеборг, Гельсінборг (Швеція), Копенгаген, Фредерисія (Данія), Шелдвік, Гельсінкі (Фінляндія), Нарвік, Осло, Берген (Норвегія). (4) Судноплавство у Фінській і Ботнічній затоках узимку здійснюється за допомогою криголамів.

Залізничний транспорт за значенням вантажообігу посідає 2-ге місце і відіграє головну роль у внутрішніх перевезеннях на великі відстані у Швеції та Фінляндії.

Найбільша довжина залізниць – у Швеції (12 543 км із 25 426 км у всьому регіоні). В Ісландії через природні умови залізничного транспорту немає зовсім.

Озерний транспорт розвинутий у Швеції та Фінляндії, де озера з'єднані каналами і мають вихід у море. У Фінляндії знаходиться Сайменський канал (58 км), побудований у середині XIXст., який дає вихід у Фінську затоку через територію Росії.

Автотранспорт створює значну конкуренцію залізничному транспорту. Стан автошляхів у Північній Європі – один із найкращих у світі.

Загальна довжина їх – 463 669 км, з них із твердим покриттям – 386 660 км. Автопарк регіону нараховує 9 млн. пасажирських і 1,3 млн. вантажних автомобілів.

Повітряний транспорт розвинутий, у міжнародних повітряних перевезеннях важливу роль відіграє САС – об'єднання авіакомпаній скандинавських країн. Понад 95 % усіх авіаперевезень здійснює компанія «Флюглейір». побудовано 157 аеропортів, із яких найбільші в Стокгольмі та Копенгагені.

Безпосередньо з морських платформ Північного моря підводними трубопроводами нафта транспортується у Велику Британію, а природний газ – у Німеччину.

У заполярних районах регіону місцеві мешканці – самі замість традиційних запрягів із північних оленів дедалі більше віддають перевагу пересуванню на снігоходах.

У рамках проекту eRoadArlanda в Швеції відкрита перша в світі електрифікована дорога, на якій в процесі руху можна заряджати електромобілі. Довжина відрізку складає 2 км, однак дорожнє агентство уряду країни вже склало національну карту для подальшого розширення.

Напруга з відбійників-троллеїв передається на електромобілі за допомогою особливих рухомих струмознімачів, які визначають місце розташування тролів і поки авто знаходиться над ними, перебувають у робочому положенні. На дорозі використовуватимуться особливі електровантажівки, розроблені в рамках проекту eRoadArlanda. Також зазначається, що вартість такої дороги у 50 разів нижча, ніж та, яка потрібна для будівництва міської трамвайної лінії

Для зручності обслуговування пасажирів використовуються валідатори , за допомогою яких пасажир може розрахуватися за проїзд розрахунковою картою,

чи білетом зі штрих кодом, який млжна придбати на зупинці в автоматі або QR-code.

У північній Європі великими темпами поширюються електроавтобуси , який може проїхати більше 1 годин після 3 - 5 хвилин зарядки акумуляторів. На кінцевій зупинці маршруту водій експрес-автобуса просто натискає кнопку, і спеціальний пристрій для підзарядки під'єднується до джерела енергії. Зарядна установка в аеропорту - одна з найпотужніших зарядних станцій в Європі. Її максимальна потужність досягає 400 кВт, що в три рази більше, ніж у швидкісних зарядок TeslaSupercharger (їх потужність - 145 кВт, але вона розподіляється між двома підключаються електромобілями).

За даними виробника шведського електробуса, компанії HybriconBusSystem, в їх планах створити зарядну установку потужністю 500 - 1000 кВт, що дозволить заряджати батареї електробуса на кінцевих станціях маршрутів за 2 - 3 хвилини.

Електробуси їздять не на літій-іонних, а на літій-тітанатних акумуляторах, які здатні заряджатися швидко. Щоб проїхати годину шляху буде достатньо 3 - 5 хвилин підзарядки. Навіть взимку, коли температура може падати нижче 20С. При цьому електроенергія використовується також і для обігріву салону.Протягом 5 років компанія планує замінити всі автобуси на головних транспортних маршрутах міста на електробуси. Планується випустити як мінімум 24 великих пасажирських автобуса. До 2020 року 80% всього автобусного парку повинні перейти на «безвуглецевий» режим.

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТА СТАН АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ

Остапець Є.Б., студент ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Науковий керівник - **Приходько С.П.,** викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Автомобільний транспорт відіграє важливу роль в соціально-економічному розвитку країни.Для України є характерним підвищення ролі транспорту, що забезпечує життєдіяльність населення, функціонування і розвиток економіки держави, збереження її обороноздатності, можливість досягнення зовнішньоекономічних цілей.

Автомобільний транспорт задовольняє потреби національної економіки та населення у перевезеннях, але структура парку автобусів та вантажних автомобілів є недосконалою, більшість транспортних засобів за своєю конструкцією, пасажиромісткістю, вантажністю, класом комфортності, витратами палива, екологічними показниками не відповідають сучасним вимогам [1].

Перехід економіки України на ринкові умови господарювання і швидка приватизація підприємств змінили систему проведення транспортного процесу. Автотранспортні підприємства працюють в умовах відсутності централізованих замовлень, це викликає нестабільність формування обсягів їх послуг протягом запланованого періоду часу. Результатом є невпевненість підприємств в досягненні позитивних результатів від їх виробничо-господарської діяльності.

Виникає проблема компенсації втрат доходів автомобільних перевізників у зв‘язку з перевезенням пільгових категорій громадян та перевезень за

регульованими тарифами.

Недосконалою є система організації міжнародних перевезень пасажирів та вантажів автомобільним транспортом, зокрема механізм перетинання державного кордону, розмитнення вантажу та отримання віз водіями транспортних засобів.

Крім того, викиди в атмосферу шкідливих речовин, що здійснюються автомобільним транспортом, становлять 95 % [2].

Висновки. Для вирішення цих проблем необхідно удосконалити систему державного управління в галузі автомобільного транспорту, підвищити якість надання послуг з перевезення пасажирів та вантажів шляхом:

- розвитку автомобільних доріг, як державного, так і місцевого значення, енергозбереження, підвищення безпеки дорожнього руху;

- створення послуг для перевезення пасажирів у сільській місцевості та осіб з обмеженими фізичними можливостями;

- удосконалення нормативно-правової бази щодо охорони навколишнього природного середовища, енергозбереження, енергоефективності;

- запровадження економічного механізму, який спрямовано на підвищення конкурентоспроможності автомобільних перевізників, забезпечення збереження та створення нових робочих місць;

- запровадження механізму виплати окремим категоріям громадян адресної дотації для пільгового проїзду автомобільним транспортом;

- розроблення та запровадження єдиного механізму оподаткування автомобільних перевізників, які надають послуги з перевезення пасажирів та вантажів та провадять господарську діяльність в однакових конкурентних умовах;

- зниження розміру ставок ввізного мита під час ввезення транспортних

засобів, які не виробляються в Україні;

- удосконалення механізму нарахування та сплати податку для власників транспортних засобів;

- запровадження механізму проведення безготівкових розрахунків за перевезення пасажирів на маршрутах міського автобусного сполучення;

- створення умов для оновлення автомобільними перевізниками парку рухомого складу та оптимізації його структури, використання новітніх технологій та інформаційних систем [3].

Підвищити рівень безпечності перевезень пасажирів та вантажів шляхом:

- удосконалення системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації персоналу автомобільного транспорту;

- посилення вимог до безпечності конструкції та технічного стану транспортного засобу відповідно до європейських норм та стандартів у сфері безпеки дорожнього руху;

- розроблення гармонізованого з європейськими вимогами положення щодо режиму праці та відпочинку водіїв транспортних засобів;

- створення нормативно-правової бази щодо затвердження типу колісних транспортних засобів, предметів обладнання та частин до них відповідно до європейського законодавства;

- розроблення та запровадження технічного регламенту надання послуг з технічного обслуговування та ремонту транспортних засобів;

інтегрувати систему автомобільного транспорту до європейської шляхом:

- об‘єднання з транс‘європейською транспортною мережею відповідно до Європейської політики сусідства, підвищення ефективності використання транзитного потенціалу [3].

Література

1. Гудима Р.Р. Проблемні аспекти розвитку транспортної інфраструктури України / Р.Р. Гудима // МФУ, БДФА та ін. гол. ред. В.В.Прядко. – Чернівці, 2009. – С.238 – 239.

2. Мягких І.М. Роль і місце автомобільного транспорту в системі споживчої кооперації та напрями покращення транспортних послуг в Україні / І.М. Мягких // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 7. – с. 71 – 75.

3.Левковець П.Р. Управління автомобільним транспортом: Навчальний посібник / П.Р. Левковець, Д.В. Зеркалов, О.І. Мельниченко, О.П. Казаченко. – К.: Арістей, 2008. – 420 с.

ВПЛИВ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

Хімич В.С., студент ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Науковий керівник - **Приходько С.П.,** викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Основними штучними джерелами забруднення довкілля, що виникли в результаті діяльності людини, є об'єкти транспорту, промисловості, енергетики, сільського та комунального господарств. Переважаючим серед цих джерел є саме транспорт. До того ж вплив транспортного засобу необхідно відслідковувати впродовж усього життєвого циклу: створення (добування і переробка сировини, виробництво конструкційних, експлуатаційних, дорожньо-будівельних матеріалів, транспортування, зберігання); виробництво; використання; відновлення роботоздатності та утилізація.

Вплив транспорту на екологічну систему полягає у:

- споживанні нафтопродуктів і природного газу, які є паливом для ДВЗ, води для систем охолодження і мийки транспортних засобів, виробничих і побутових потреб підприємств транспорту, земельних ресурсів, відчужених під будівництво автомобільних доріг;

- забрудненні атмосфери, водних об'єктів і земель;

- виділенні теплоти в довкілля під час роботи ДВЗ;

- створенні високих рівнів шуму і вібрації;

-травмуванні та загибелі людей, тварин, нанесення великих матеріальних збитків внаслідок аварій і катастроф.

Одним з негативних факторів, пов'язаних з масовим використанням автомобілів у сучасному світі, є зростаючий шкідливий вплив їх на навколишнє середовище та здоров'я людини. Це зумовлено, насамперед, викидом значної кількості шкідливих речовин та шумом, що супроводжує роботу автомобіля.

Джерелами викидів шкідливих речовин є відпрацьовані гази автомобільних двигунів, випаровування з системи живлення, підтікання пального і мастил у процесі роботи та обслуговування автомобілів, а також продукти зносу фрикційних накладок зчеплення, накладок гальмівних колодок, шин. Потрапляючи в атмосферу, водойми, грунт шкідливі речовини, що викидаються автомобільним транспортом, негативно впливають на біосферу.

Найбільшу небезпеку становить забруднення атмосфери відпрацьованими газами автомобільних двигунів [1].

До числа шкідливих компонентів відносяться і тверді викиди, що містять свинець і саджу.

При роботі бензинових двигунівутворюєтьсяоксид вуглецю. Причиною виникнення є нестача кисню для повного окислення вуглецю, який входить до

складу палива. Оксид вуглецю - високотоксична сполука, що зберігається в повітрі 1-5 років [2].

Токсичний вплив оксиду азоту при його викидах проявляється в двох шарах атмосфери. В стратосфері він пов'язаний з існуванням захисного шару Землі. Каталітичне руйнування озонового шару спричиняє недопустиме зростання біологічно активної радіації і ставить під загрозу існування біосфери. Частина оксиду азоту потрапляє в стратосферу з тропосфери. Оксид азоту зберігається в оточуючій його атмосфері протягом 3-4 днів [2].

Вуглеводневі сполуки, які потрапляють в атмосферу, є також однією з складових, що утворює смоги у великих містах. Особливу небезпеку становить наявність у складі вуглецю канцерогенних речовин, які викликають захворювання на рак (наприклад, бензапірен) [1].

Розповсюдження сірчаного газу в повітряному середовищі відрізняється великою нерівномірністю. Сірчаний газ не отруйний, але в сполученні з іншими забрудненнями і вологою подразнює очі, ніс та горло, шкідливо впливає на легені, вбиває рослини,викликає корозію металів і зменшує прозорість атмосфери.

Наявність сполук свинцю у відпрацьованих газах є наслідком додавання тетраетилсвинцю в бензини для підвищення октанового числа. Певна кількість сполук свинцю потрапляє в повітря при безпосередньому випаровуванні бензинів з паливного бака та карбюратора.

Вміст в повітрі вуглекислого газу не нормований. Зростання концентрації вуглекислого газу небезпечне в тому відношенні, що створює „парниковий ефект"на поверхні землі.Тривалість знаходження вуглекислого газу в повітрі - 4 роки [1].

При неповному згорянні палива з відпрацьованими газами викидається

сажа. Особливо багато сажі утворюється в дизелях. Головна небезпека в тому, що вона може бути носієм канцерогенних речовин, які адсорбуються на поверхні її частинок [2].

Вплив небезпечних речовин на навколишнє середовище може викликати незворотні зміни і навіть загибель флори і фауни.

Шум також є різновидністю несприятливого впливу автомобільного транспорту на навколишнє середовище. При русі автомобіля він виникає в результаті роботи його агрегатів і взаємодії шин з поверхнею дороги.

Для забезпечення розвитку екологічної безпеки автомобільного транспорту необхідне ефективне використання наявних інфраструктур, зниження потреб на перевезення і готовність переходу до використання екологічно чистих транспортних засобів.

Література

1. Гутаревич Ю.Ф. Шляхи підвищення екологічної безпеки дорожніх транспортних засобів / Ю.Ф. Гутаревич, В.П. Матейчик, А.О. Копач // Вісник східноукраїнського НУ ім. Володимира Даля. – Луганськ, 2004. –№ 7(77), ч 1. – С. 11-15.

2. Рудзінський В.В. Новітні системи нейтралізації шкідливих викидів дизелів вантажних автомобілів / В.В. Рудзінський // Автошляховик України. – 2008. – № 1. – С. 8-9.

3. Підлісна М.С. Облікування та нормування викидів забруднюючих речовин в атмосферу парком озброєння і техніки / М.С. Підлісна // Наук.-техн. зб. – Львів: ЛВІ. – 2004, вип. 3. – С. 72-76.

Напрям 4

ЛОГІСТИЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА БЕЗПЕКА РУХУ НА ТРАНСПОРТІ

БЕЗПЕКА ДОРОЖНЬОГО РУХУ В ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ: ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ

Верес А.О., студентка Технічного коледжу Тернопільського національного технічного університету ім.І.Пулюя

Науковий керівник – **Фігурка Я.Р.,** викладач Технічного коледжу Тернопільського національного технічного університету ім.І.Пулюя

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я у світі кожного року в автомобільних аваріях гине близько 1,3 млн. осіб. Це в середньому 16,9 загиблих на 100 тис. населення.Україна має середній показник, а з числа європейських країн, один з найвищих – 13,5 на 100 тис. осіб [1]. На Тернопільщині з початку року (9 місяців) цей показник вже становить 6,5 загиблих на 100 тис. населення.

За три квартали 2019 року в Тернопільській області трапилося понад 1600 ДТП. 350 аварій – з травмованими, в яких 68 людей загинули, а 453 людини – отримали травми.Основними причинами травмувань та загибелі людей у ДТПза даними управління превентивної діяльності ГУНП в областіє: обгони (528 аварій, 33%) – у них загинули 16 людей, перевищення швидкості – 248 дорожньо-транспортних пригод, 15,5% –в них загинули 23 людини,аварій за участі водія в стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння трапилось 186, або 11,6%. У них загинули 2-є людей. Інші причини – 638 аварій (27 людей загинуло).

Фахівцями відділу безпеки дорожнього руху ДП «ДерждорНДІ» спільно з представниками Служб автомобільних доріг у Тернопільській області та представниками Національної поліції проведено обстеження аварійно-небезпечних ділянок та ділянок (місць) концентрації ДТП на автомобільних

дорогах державного значення Тернопільської області.

На обстежених ділянках, де це необхідно, було рекомендовано облаштувати пішохідні переходи відповідно до Державної програми підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні до 2020 року, а саме: позначити пішохідний перехід розміткою червоно-білого кольору з використанням стійких маркувальних матеріалів, замінити дорожні знаки на ідентичні з жовтою каймою, влаштувати контрастне освітлення безпосередньо над пішохідним переходом та інші.

На перехрестях, для зменшення кількості конфліктних точок та перерозподілу потоків, розробляються проекти на влаштування кільцевих транспортних розв'язок.

На деяких ділянках автомобільних доріг державного значення у 2019 році закінчено поточний середній ремонт, влаштовано світлофорні об'єкти, що суттєво впливає на безпеку дорожнього руху.

Але є випадки, коли підвищення якості автомобільної дороги після проведення поточного середнього ремонту призводить до збільшення кількості ДТП на даних ділянках через перевищення допустимої швидкості руху водіями. Тому неухильне дотримання Правил дорожнього руху є обов'язковою вимогою для всіх його учасників [2].

Тернопільською обласною державною Адміністрацією розроблено стратегічні напрями дій по забезпеченню безпеки дорожнього руху [3]. Серед них:

- Зобов‘язати управління регіонального розвитку, інфраструктури та дорожнього господарства облдержадміністрації та рекомендувати Головному управлінню Національної поліції в області, Управлінню патрульної поліції в області забезпечити:

1) періодичне проведення оперативно-профілактичних заходів із забезпечення контролю за підготовкою автотранспортних підприємств, що надають послуги з перевезення пасажирів і вантажів, для безпечної експлуатації транспортних засобів;

2) постійний контроль за дотриманням вимог щодо належного технічного стану транспортних засобів, правил дорожнього руху, режимів праці та відпочинку водіїв;

3) запровадження системи обміну, збору та обробки даних щодо дорожньо-транспортних пригод для проведення системного аналізу ризиків, причин і тенденцій аварійності;

Управлінню освіти і науки облдержадміністрації спільно з Головним управлінням Національної поліції в області, Управлінням патрульної поліції в області вжити заходів щодо:

1) організації проведення в освітніх закладах профілактичних заходів (змагань, конкурсів, вікторин, театралізованих уроків) спрямованих на зниження рівня дитячого травматизму;

2) популяризації серед дітей навичок поведінки на дорогах та вулицях населених пунктів.

Систематично в області проводяться місячники безпеки дорожнього руху, до яких залучаються групи реагування патрульної поліції, активісти, представників засобів масової інформації.

На вулицях міст Тернопільщини розмістили 40 сіті-лайтів, які закликають користуватися ременями безпеки, не перевищувати швидкість та не вживати спиртне за кермом. Адже саме ці порушення найчастіше призводять до ДТП з тяжкими наслідками. Мета інформаційної кампанії, яка триває в області – переконати жителів краю у необхідності дотримуватися правил дорожнього

руху.

Література

1. Безпека дорожнього руху. [Електронний ресурс] / Режим доступу: URL:http://www.nbuviap.gov.ua/index.php?option=com content&view=article&id=1455:dorozhnij-rukh&catid=8&Itemid=350

2. Моніторинг ділянок (місць) концентрації ДТП. [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://dorndi.org.ua/ua/monitoring-dilyanok-miscy-koncentraciyi-dtp.

3. Про забезпечення безпеки дорожнього руху. . [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.oda.te.gov.ua/data/upload/catalog/main/ua/63941/_72.pdf.

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІДВИЩЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Гілінський Р.В., студент Технічного коледжу Тернопільського національного технічного університету ім.І.Пулюя

Науковий керівник – **Базар Є.М.,** викладач Технічного коледжу Тернопільського національного технічного університету ім.І.Пулюя

Українці гинуть у «невидимій» війні на дорогах – кількість жертв та постраждалих внаслідок ДТП вражає. Лише в Одеській області 21 вересня у ДТП в результаті зіткнення переповненої людьми маршрутки з вантажівкою загинули 9 осіб,а загалом по всій Україні за вихідні 21-22 вересня 2019 року ця цифра досягла позначки у 46 осіб. За 3 літні місяці у зоні ООС через обстріли бойовиків з непідконтрольних територій Донецької і Луганської областей загинуло 30 військовослужбовців. І хоча ці показники порівнювати недоречно, кожен громадянин України може уявити собі масштаби трагічних подій не лише на фронті, але й на дорогах нашої держави.

Навіть за офіційною статистикою смертельних ДТП в Україні в п'ять разів більше, ніж у країнах Євросоюзу. Щороку в Україні в дорожньо-транспортних пригодах гинуть більше 3 тис осіб і понад 30 тис отримують травми. Щорічно через ДТП країна втрачає 5 млрд дол або 2,5% ВВП.

Є причини вважати, що офіційна статистика занижує кількість загиблих і травмованих у ДТП. Про це ЕП повідомила заступник директора Центру демократії і верховенства права CEDEM Олеся Холопик. Це аналітично-адвокаційний центр, який з 2005 року працює в громадському секторі України за підтримки уряду Швеції [1].

Тому для оцінки стану аварійності в Україні приведемо дані Державного підприємства «Державний дорожній науково-дослідний інститут імені М.П.Шульгіна» [2].

На рисунку 1 показана діаграма зміни кількості ДТП по Україні за 2010-2018 роки. Згідно з останніми даними, показник України становить 9,11 смертей на 100 тисяч населення. При цьому дослідники віднесли Україну до країн з «низькою» кількістю смертей у ДТП. У рейтингу Україна посідає 131 місце. Втім, більшість європейських країн мають суттєво нижчий показник смертності, ніж Україна.

За даними Департаменту патрульної поліції основними причинами ДТП з постраждалими є: перевищення безпечної швидкості (34%); порушення правил маневрування (20%); порушення правил проїзду перехресть (8%) [3].

Чому ж такі низькі показники безпеки в нашій державі, від чого залежить безпека руху на наших дорогах? Відповідь проста: перш за все, це наші не зовсім безпечні дороги; це байдужі до правил дорожнього руху учасники цього руху; це невідповідні транспортні засоби, якими користуються учасники дорожнього руху; це невідлагоджена логістична та матеріально-технічна

системи надання невідкладної допомоги при виникненні дорожньотранспортної пригоди [4].

Рисунок 1. Динаміка ДТП по Україні за 2010-2018 роки

З цього приводу можна виділити дві основні позиції як і в рядових громадян, так і в чиновників різного і навіть вищого рангу. Одні вважають, що головним є пдвищення контролю і посилення відповідальності за порушення Правил дорожнього руху. Інші вбачають основну причину ДТП в незадовільному стані наших доріг. При чому мається на увазі не стільки рівне гладке покриття, як відповідність дороги умовам безпечного руху. А це наявність розділювальної смуги між зустрічними потоками, кільцеві перехрестя, розмітка проїздної частини, наявність і інформативність дорожніх знаків, огородження дороги.

Для підвищення безпеки руху на дорогах ключовим повинно бути забезпечення на відповідному рівні автодорожньої інфраструктури власниками доріг, якими в переважній більшості є держава. Дороги мають бути безпечними! Це стосується не тільки верхнього покриття доріг, а й самого планування прокладених шляхів: дорожніх розв‘язок, перехресть, обладнання

технічними засобами регулювання дорожнього руху тощо. Проектування повинне виходити не тільки з економічної доцільності, а перед усім – з позиції безпеки подальшої експлуатації [5].

Другим базовим фактором, що впливає на безпеку руху є самі учасники цього руху. Низький рівень розуміння теоретичних засад, що лежать в основі положень ПДР, формальна практична підготовка водіїв сприяють низькій компетентності майбутніх кермувальників механічними транспортними засобами. В кожного з учасників дорожнього руху на рефлексному рівні має бути вироблений інстинкт дотримання ПДР і велика відраза свідомого їх порушення та глибоке розуміння наслідків і відповідальності за скоєнні правопорушення.

Потрібно згадати і про третій фактор. До автобусних перевезень пасажирів повинен допускатись тільки рухомий склад великих спеціалізованих автопідприємств в яких є і достатня ремонтна база, і досвідчений персонал, діє служба безпеки руху, регулярно проводяться передрейсові технічні огляди рухомого складу і медогляди водіїв.

Щоб виправити становище і наблизитись до європейського рівня в безпеці дорожнього руху, Кабінет Міністрів України в червні 2017 року схвалив Стратегію підвищення рівня безпеки дорожнього руху в Україні на період до 2020 року, на основі якої слід було розробити план заходів та державну програму.

Стратегія має запровадити ефективну систему управління безпекою руху та знизити рівень смертності від ДТП щонайменше на 30 % у порівнянні з 2016 роком.

Література

1. Всеволод Некрасов. Смерть на дорозі: що приховує офіційна статистика

про ДТП в Україні. [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://www.epravda.com.ua/publications/2018/09/3/640036.

2. Статистика аварійності за 2018 рік. Державне підприємство «Державний дорожній науково-дослідний інститут імені М.П.Шульгіна» [Електронний ресурс] / Режим доступу**:** http://dorndi.org.ua/ua/statistika-avariynosti-za-2018-rik

3. Марія Волошин, «Вголос». [Електронний ресурс] / Режим доступу**:** https://vgolos.com.ua/articles/ubyvchi-dorogy-chomu-dtp-zabyrayut-bilshe-zhyttiv-ukrayintsiv-anizh-vijna_326612.html

4. Бабій М.В. Обґрунтування раціональної тривалості робочого часу водія при виконанні транспортних операцій [Текст] / М.В. Бабій, А.Й. Матвіїшин, А.В. Бабій // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства. «Деревооброблювальні технології та системотехніка лісового комплексу». – Харків, 2016. – Вип. 169 – С. 232-236.

5. Попович П.В. Аналіз ринку автотранспортних перевезень України [Текст] / Попович П.В., Шевчук О.С., Бабій М.В., Дзюра В.О. // Вісник машинобудування та транспорту, 2017. Науковий журнал. – ВНТУ, Вінниця : ВНТУ, 2017. – Вип. №2. – С. 124-130.

ПРАВО ЗДІЙСНЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ТРАНСПОРТНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

Мірошник А.І., студентка ВП НУБіПУкраїни «Ніжинський агротехнічний коледж»

Науковий керівник - **Грабовецький О.І.,** викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Міжнародні перевезення здійснюються різними видами транспорту, тому для їх правового регулювання характерною є наявність міжнародних договорів, які визначають норми для конкретного виду транспорту і для змішаних перевезень (кількома видами транспорту), або для певного виду товарів чи певними засобами перевезення. У багатьох випадках окреме конвенційне регулювання було здійснено для міжнародних перевезень пасажирів і багажу та вантажу. Більшість міжнародних договорів у цій сфері розроблялась у межах спеціалізованих міжнародних організацій. Також важливу роль відіграє ООН, за допомогою якої було розроблено низку міжнародних договорів.

Правове регулювання міжнародних перевезень здійснюється за допомогою:

- – міжнародних договорів:
  а) багатосторонніх договорів (конвенцій);
  б) двосторонніх договорів (угод між державами);
- – внутрішнього права держави.

До законів України, які регулюють міжнародні перевезення, належать: Кодекс торговельного мореплавства України від 23 травня 1995 р. № 176/95-ВР, Повітряний кодекс Українивід 19 травня 2011 р. № 3393-VI, Закони України «Про транспорт» від 10 листопада 1994 р. № 232/94-ВР, «Про транзит вантажів» від 20 жовтня 1999 р. № 1172-XIV, «Про залізничний транспорт» від 4 липня 1996 р. № 273/96-ВР, «Про автомобільний транспорт» від 5 квітня 2001 р. № 2344-III тощо.

На нормативно-правовому (національному) рівні не дається загального визначення поняття «міжнародні перевезення», однак в окремих внутрішніх нормативно-правових актах та конвенціях зустрічаються визначення міжнародних перевезень, що здійснюються тими чи іншими різновидами

транспорту. Міжнародними вважаються перевезення вантажів і пасажирів між двома чи кількома державами. Вони виконуються на умовах, що встановлені укладеними цими державами міжнародними угодами (транспортними конвенціями).

Ознака національної належност історін договору не має жодного значення. Вирішальним у цій ситуації є факт укладення договору перевезення, який передбачає перетин кордонів не менш як двох держав, та відповідно до положень якого пункт відправлення та пункт призначення розміщені на території різних країн або (та) передбачається транзитна зупинка на території іншої держави.

Договір міжнародного транспортного перевезення є різновидом зовнішньоекономічних договорів (контрактів). Щодо цього договору застосовуються колізійні прив'язки, передбачені Законом України «Про міжнародне приватне право», зокрема положення ст. 32, 41, 42, 43.

Передбачено, що право власності та інші речові права на рухоме майно, яке за правочином перебуває в дорозі, визначаються правом держави, з якої це майно відправлене, якщо інше не встановлено за згодою сторін (ст. 41), а згідно зі ст. 44 Закону, у разі відсутності згоди сторін договору про вибір права, що підлягає застосуванню до цього договору, застосовується право, яке має найбільш тісний зв'язок з правочином; при цьому стороною, що повинна здійснити виконання, яке має вирішальне значення для змісту договору, є: перевізник - за договором перевезення; експедитор – за договором транспортного експедирування. Застосовним є, звичайно, і принцип автономної волі сторін. Відповідно до ст. 6 Закону України «Про транзит вантажів» від 20.10.1999 № 1172-XIV, транзит вантажів супроводжується товарно-транспортною накладною, складеною мовою міжнародного спілкування.

Залежно від обраного виду транспорту, такою накладною може бути авіаційна вантажна накладна (AirWaybill), міжнародна автомобільна накладна (CMR), накладна УМВС (СМГС), накладна ЦІМ (CIM), накладна ЦІМ/УМВС (CIM/SMGS, ЦИМ/СМГС), коносамент (BillofLading). Крімцього, транзит вантажів може супроводжуватися (за наявності) рахунком-фактурою (Invoice) абоіншим документом, де зафіксовановартість товару, пакувальним листком (специфікацією), вантажноювідомістю (CargoManifest), книжкою МДП, книжкою АТА. Відповідно до митного законодавства України, під час декларування транзитних вантажів до органів доходів і зборів подається вантажна митна декларація (ВМД) або накладна УМВС (СМГС), накладна ЦІМ (CIM), накладна ЦІМ/УМВС (CIM/SMGS, ЦИМ/СМГС), книжка МДП (Carnet TIR), книжка АТА (Carnet ATA), необхідні для здійснення митного контролю.

Література

1.Міжнародне приватне право: навч, посіб. / за ред. В.М. Гайворонського, В.П. Жушмана. – К.: ЮрінкомІнтер. – 2006. –С. 341-343.

2. Про автомобільний транспорт: Закон Українивід 5 квіт. 2001 р. № 2344-III // Відом. Верховної Ради України. – 2001. – № 22. – С. 105 -107.

3. Про транзит вантажів: Закон Українивід 20.10.99 № 1172-XIV // Відом. Верховної Ради У країни. – 1999. – №51. – С. 446.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА БЕЗПЕКА ДОРОЖНЬОГО РУХУ В УКРАЇНІ

Нечваль В.І., студентка ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Науковий керівник - **Грабовецький О.І.,** викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Безпека дорожнього руху — це комплекс та система правил, заходів і засобів, що забезпечують умови безпечного дорожнього руху, які спрямовані на захист і збереження життя і здоров'я активним та пасивним учасникам дорожнього руху, а також захист і збереження довкілля та майна.

До технічних засобів підвищення безпеки дорожнього руху в межах населених пунктів та за їх межами є правильна побудова дорожньої та вуличної інфраструктури.

Зокрема, на в'їздах в населені пункти з траси, а також на перехрестях і дорогах самих населених пунктів практикують спорудження елементів для зниження швидкості руху транспорту. При в'їзді в населений пункт можливо запроектувати спеціальний вигин дорожнього полотна, який примушуватиме водіїв для успішного проходження цього вигину знижувати швидкість до безпечної або до дозволеної. На міських немагістральних вулицях використовують доступні для міста засоби зниження швидкості: шикани, штучні дорожні нерівності (підвищені пішохідні переходи, підвищені перехрестя, «берлінські подушки», «лежачі поліцейські»).

Головними складовими безпеки дорожнього руху, що залежать від водія, є: безпечний інтервал, безпечна дистанція, безпечна швидкість.

Організація дорожнього руху на автомобільних дорогах, вулицях та залізничних переїздах здійснюється із застосуванням технічних засобів інформаційно-телекомунікаційних та автоматизованих систем керування та нагляду за дорожнім рухом відповідно до правил і стандартів, а також на основі проектів і схем організації дорожнього руху, погоджених із відповідними підрозділами Національної поліції. До вказаних проектів і схем за приписами відповідних підрозділів Національної поліції можуть бути внесені зміни та доповнення.

Шляхи вдосконалення організації дорожнього руху:

1. Вдосконалення конструкцій транспортних засобів;

2. Підвищення культури учасників дорожнього руху;

3. Вдосконалення методів управління дорожнього руху, розробка автоматизованих засобів управління;

Створення об‘їзних доріг для руху транзитного транспорту топ-5 причин, які за даними Департаменту ПП, стали основними при виникненні ДТП в першій половині 2018 року.

- порушення правил проїзду перехресть;
- недотримання правил безпечної дистанції;
- порушення правил маневрування;
- перевищення допустимої швидкості руху;
- керування транспортними засобами у стані алкогольного сп'яніння.

За 2018 рік в Києві трапилося 34409 ДТП, з кожним роком ця цифра збільшується.

У сфері транспорту Національна поліція уповноважена розглядати справи та виносити постанови в разі вчинення протиправних діянь, передбачених: ч. 1–4, 6 ст. 109 (Порушення правил по охороні порядку і безпеки руху на залізничному транспорті), ст. 110 (Порушення правил користування засобами залізничного транспорту), ч. 3 ст. 114 (Порушення правил по охороні порядку і безпеки руху на морському транспорті), ч. 1 ст. 115 (Порушення правил користування засобами морського транспорту), ст. 1162 (Порушення правил, що забезпечують безпеку експлуатації суден на внутрішніх водних шляхах), ч. 2 ст. 117 (Порушення правил користування річковими і маломірними суднами), ч. 1 і 2 ст. 119 (Порушення правил користування засобами автомобільного транспорту та електротранспорту), ч. 5 та 6 ст. 130 (Керування транспортними

засобами або суднами особами, як іперебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції).

Суб'єктам адміністративних правопорушень у сфері транспорту здебільшого є фізична осудна особа, яка досягла 16 років, тобто загальний суб'єкт. Водночас у разі вчинення окремих правопорушень на транспорті допускається наявність спеціального суб'єкта, зокрема посадових осіб (ст. 1162 КУпАП) та судноводіїв (ч. 5 і 6 ст. 130 КУпАП).

Література

1. Ясинок М.М. Кодекс адміністративного судочинства України. Науково-практичний коментар / М.М. Ясинок. – Алерта. – 2018. – 522 с.

2. Адміністративне судочинство України: навч. посіб. [для студентів, викл. ВНЗ України] / Н. П. Бортник, О. І. Остапенко, У. М. Парпан та ін. ; за ред. О.І. Остапенка ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Львів. Політехніка». – Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2016. – 236 с.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ

Проскуріна Л.І., викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Логістична система – це організаційно-господарський механізм управління матеріальними та інформаційними потоками. Вона включає матеріальні засоби, що забезпечують рух товарів по логістичному ланцюгу (склади, вантажно-розвантажувальні механізми, транспортні засоби), виробничі запаси та засоби управління усіма ланками ланцюга. Логістична система є адаптивною

системою зі зворотним зв'язком, яка виконує певні логістичні функції та операції [4]. Залежно від виду логістичних ланцюжків логістичні системи поділяються на системи з прямими зв‘язками, гнучкі та ешелоновані.

Межі логістичної системи визначаються циклом оберту засобів виробництва. Спочатку закуповують засоби виробництва. Вони у вигляді матеріального потоку надходять до логістичної системи, складуються, обробляються, знову зберігаються, а потім переходять з логістичної системи у споживання в обмін на фінансові ресурси, котрі надходять до логістичної системи. Виявлення меж логістичної системи на базі циклу обороту засобів виробництва отримало назву «принцип сплати грошей – отримання грошей» [3].

Для стабільного функціонування системи першорядне значення має достовірне планування виробництва, збуту і розподілу. Причому перевага надається стратегічному плануванню перед оперативним. З метою досягнення високої надійності такого плану необхідно вивчати динаміку зовнішнього середовища, насамперед ринку, ідентифікувати можливі ситуації і одержувати стратегічні відповіді на питання, що постають у зв‘язку з цим. Стратегічне планування – надійний інструмент у боротьбі фірм зі своїми конкурентами, в якій використовується практика військової стратегії, бо кон‘юнктура ринку розглядається як поле битви. У науковому прогнозі, що є основою стратегічного планування, використовують дані минулих періодів, методи екстраполяції. Однак такі моделі використовують настільки, наскільки вони відповідають логіці технічного прогресу та перспективних перетворень у сфері економіки. У галузі логістики також застосовується принцип, згідно з яким стратегічне планування спрямовується більше на цілі, ніж на процеси, виходячи з того, що творчість неможлива без інновацій. Слід зазначити, що

логістика – унікальна сфера творчої діяльності, спрямована на стратегічну орієнтацію. Та виробленням стратегії поведінки фірм в умовах логістики процес планування не завершується.

Стратегічне планування генерує ланцюжок технічних планів, коли ідентифіковані цілі та дії в оперативних ситуаціях на кожен день [2].

Логістична система підприємства складається з п'яти базисних компонентів: місцезнаходження і планування; комунікація; транспорт; запаси; склади й упаковка. Коли спостерігається дисбаланс між цими компонентами, то реальні збитки за масштабами наближаються до потенційних, знижується прибуток. Для досягнення балансу необхідно і достатньо, щоб між компонентами (місцезнаходження і планування, комунікація, транспорт, запаси, склади й упакування) існувала координація на основі системного підходу. Саме в такий спосіб вони вибудовуються в логістичну систему [5].

Для цього на практиці при формуванні логістичних систем мають враховуватися такі принципи:

– послідовного просування етапами створення системи (система спочатку повинна досліджуватись на макрорівні, тобто у взаємовідносинах із зовнішнім середовищем, а потім на мікрорівні, тобто всередині власної структури);

– поєднання інформації, ресурсних та інших характеристик системи, що проектуються;

– відсутності конфліктів між цілями окремих підсистем і цілями всієї системи.

У сучасному бізнесі відбуваються постійні зміни навколишнього середовища, тому дуже важливо враховувати вплив факторів навколишнього середовища. На думку М.А. Окландера, навколишнє середовище логістики складається з восьми факторів: конкурентного; георинкового; техніко-

технологічного; паливно-енергетичного; соціально-економічного; структури логістичного ланцюга; тенденцій розвитку сервісу; ступеня державного регулювання.

При створенні логістичної системи та проектуванні її окремих елементів слід передбачати додержання вимог гуманізації технологічних процесів з урахуванням створення сучасних умов праці, запобігання несприятливому впливу на зовнішнє середовище. Однією з обов'язкових умов є урахування сукупності витрат по всьому логістичному ланцюгу з орієнтацією на ринок, надання послуг на рівні сучасних вимог, гнучкість, надійність та висока якість робіт.

Формування логістичної системи на промисловому підприємстві не можливо без логістичних операцій, що приводять в рух логістичні потоки. Невиконання будь-якої з цих операцій призводить до порушення взаємозв‘язків між елементами та розбалансування логістичної системи в цілому.

Література

1. Крикавський Є.М. Логістика підприємства / Є.М. Крикавський. – Львів: Львівська політехніка. – 2006. – 160 с.

2. Неруш Ю. М. Коммерческая логистика [Текст] : учеб. для вузов / Ю. М. Неруш.– М.: Банки и биржи : ЮНИТИ, 1997. – 271 с.

3. Окландер М. А. Контуры экономической логистики: [монография] / М.А.Окландер. – К.: Наукова думка, 2000. – 174 с.

4. Логістика : [навч. посібник] / О.М. Тридід, Г.М. Азаренкова, С.В. Мішина, І.І.Борисенко. – К: Знання, 2008. – 566 с.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЛОГІСТИЧНОГО УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Ющук А.Ф., студентка ВСП «Рівненський коледж НУБіП України»

Науковий керівник – **Олійник Г.А.,** викладач ВСП «Рівненський коледж НУБіП України»

Прискорення соціально-економічного розвитку України, підвищення добробуту суспільства в цілому реалізується на рівні окремих підприємств, перш за все через вищий менеджмент підприємства, який в свою чергу повинен бути соціально орієнтованим. Проблеми пошуку пріоритетних напрямків підвищення ефективності управління підприємствами, в тому числі на основі логістичної концепції, присвячені роботи А.М. Гаджинського, Є.В. Крикавського, Ю.М. Неруш, С.А. Уварова, Д. Уотерса та інших вітчизняних і зарубіжних вчених .

Серед причин, що стримують розвиток логістики в Україні, слід зазначити наступні. Першою з них являється дефіцит державного зацікавлення до підходу проблем логістики, що проявляється у відсутності юридичної бази, центрів їх підготовки і фахівців. Друга причина, загальна економічна криза, що до невирішених питань власності і зниженням обсягів виробництва які гальмують будь-які змінення. По-третє, логістика включає в себе комплексний облік витрат, при якому збільшення витрат в транспортно-складському господарстві можливо перекрити ефектом, отриманим за межами цієї області. По-четверте, логістичний підхід включає радикальні зміни в структурі підприємства, та змогу впровадити більш гнучкі організаційні структури, створити спеціалізовані цехи і служби транспортно-складського господарства. По-п‘яте, розвиток ідей логістики можна стимулювати за допомогою недоліків

професійної підготовки кадрів.

Сьогодні спостерігається цільовий попит на практичне використання логістики. Прогресує також традиційний попит на фрагментарні логістичні рішення, наприклад, в сфері поставок і транспортувань [1, с.103]. Логістика може підвищити ефективність роботи підприємства і змінити його конкурентні позиції, якщо при організації та впровадженні логістичного управління виконується ряд умов: забезпечення взаємодії логістичного управління зі стратегією, в цілому прийнятої підприємством; можливість розробки та практичного здійснення заходів щодо реорганізації та управління економічними потоками. Індекс ефективності логістики (LPI – LogisticPerformanceIndex) – індекс Світового банку, який розглядає легкість здійснення поставок товарів та стан торгової логістики на національному та міжнародному рівні [3].

Аналізуючи динаміку показників LPI по Україні з 2010 по 2016 р., можна констатувати, що найбільший показник країна продемонструвала в 2014 р. (61-е місце і 2,98 бали), найменший – у 2010 р. (102-е місце і 2,57 бали). Але навіть перебуваючи у стані війни, ми показали кращий результат порівняно з 2010 р., коли Україна опустилася на 102-е місце. Але чому Україна знизила позиції порівняно з попереднім 2014 р., адже і дороги будуються, і компанії розвиваються, і послуги нарощуються[2, с.97]? Відповідно до офіційної статистики, вантажний автомобільний транспорт сприяє збільшенню ВВП України на 2-3% (всі види транспорту: 7%), і в ньому задіяно таку ж частку робочої сили країни (всі види транспорту: 6-7%). Майже 70% усіх внутрішніх вантажів у розрахунку на вагу перевозиться автомобільним транспортом, що відповідає лише приблизно 12% показників роботи транспорту у тонно-кілометрах. Середня собівартість вантажоперевезень автотранспортом

теперішнім часом складає 17 грн/км на внутрішніх та близько 13 грн/км на міжнародних маршрутах з відповідними тарифами (цінами) близько 20 грн/км в обох випадках. Розподіл витрат як на внутрішньому, так і на міжнародному транспорті має приблизно такий вигляд: 17% на водія, 47% на пальне, 17% на транспортний засіб, 13% на накладні видатки та 6% інших витрат.Німеччина і Сінгапур мають найбільш ефективну логістику. Україна посідає лише 80-е місце з 160 країн згідно з індексом ефективності логістики (ІЕЛ), обчисленим Світовим банком у 2016 році. Загальні орієнтовні обсяги витрат, необхідних для реалізації Стратегії сталої логістики для України на період до 2030 року (не враховуючи витрати, пов‘язані з необхідним відновленням вантажного автомобільного або морського флоту), оцінюються приблизно в 110 млн євро на рік (у 1500 млн євро до 2030 року). Очікується, що близько 730 млн євро від загальних витрат покриються державним сектором (кошти бюджетів усіх рівнів), а решта - 770 млн євро - приватним сектором [3].

З вищевикладеного можна зробити висновок про необхідність наукового обґрунтування та вдосконалення механізму управління підприємством з використанням логістичної системи (системи логістичних взаємозв‘язків) на підставі врахування впливу організаційно економічних чинників на формування витрат логістичної системи підприємства та розробки практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності підприємства на основі логістичного підходу, що забезпечує підвищення його конкурентоспроможності в ринкових умовах за рахунок раціонального використання матеріальних і фінансових ресурсів.

Література

1. Крикавський Є.В. Логістика. Основи теорії : підруч. / Є. В. Крикавський. – Львів: Національний університет «Львівська політехніка» (Інформаційно-

видавничий центр «ІНТЕЛЕКТ+» Інституту післядипломної освіти), «Інтелект-Захід». – 2004. – 416 с.

2. Науменко А.М. Соціально-економічне значення впровадження логістичних систем управління на промисловому підприємстві / А.М. Науменко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2003. – № 3(22). – С.81–82.

3. https://biz.censor.net.ua/resonance/3039448/komu_nalejat_nayiblsh_zalznichn_ekspeditori

Напрям 5
ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Грабовецький О.І., викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Дієва нормативна регламентація сфери інформаційної безпеки держави в умовах російської гібридної агресії сьогодні є вкрай необхідною.

Доречно взяти за вихідну основу даного дослідження твердження Уляни Ільницької про те, що інформаційна безпека є інтегрованою складовою національної безпеки і її розглядають як пріоритетну функцію держави. Інформаційна безпеки, з одного боку, передбачає забезпечення якісного всебічного інформування громадян та вільного доступу до різних джерел інформації, а з іншого – це контроль за непоширенням дезінформації, сприяння цілісності суспільства, збереження інформаційного суверенітету, протидія негативним інформаційно-психологічним пропагандистським впливам та захист національного інформаційного простору від маніпуляцій, інформаційних війн та операцій [4].

Застосування Російською Федерацією технологій гібридної війни проти України перетворило інформаційну сферу на ключову арену протиборства. Саме проти України Російська Федерація використовує найновіші інформаційні технології впливу на свідомість громадян, спрямовані на розпалювання національної і релігійної ворожнечі, пропаганду агресивної війни, зміну конституційного ладу насильницьким шляхом або порушення суверенітету і територіальної цілісності України.

Комплексний характер актуальних загроз національній безпеці в інформаційній сфері потребує визначення інноваційних підходів до

формування системи захисту та розвитку інформаційного простору в умовах глобалізації та вільного обігу інформації [1].

Аналіз антиукраїнських дій в інформаційному просторі вказує на те, що слід зробити акцент на збереженні національної ідентичності та популяризації національної культури як базису не лише інформаційної безпеки України, але й загалом національної. Захист інформаційного суверенітету України виділяється як один із пріоритетних напрямів забезпечення національної безпеки [5].

На противагу російській інформаційній агресії в Україні схвалено Доктрину інформаційної безпеки, створено Міністерство інформаційної політики, почала діяти Мультимедійна платформа іномовлення України, у 2015-2016 рр. українська сторона ввела пакетні санкції проти російських ЗМІ, журналістів, діячів культури, видавництв тощо, український Уряд зупинив дію міжурядової угоди з РФ про співробітництво у сфері телебачення і радіомовлення, протягом 2014-2016 рр. Національна рада з телерадіомовлення заборонила ретрансляцію 78 російських телеканалів, Державне агентство України з питань кіно відмовило у прокаті і трансляції понад 500 російських фільмів і серіалів [2].

Але хоча метою Доктрини встановлюється уточнення засад формування та реалізації державної інформаційної політики, та все ж таки механізм цієї реалізації, як справедливо наголошує Сергій Гордієнко, викликає величезний сумнів, адже в документі мало б бути детально зазначено, як саме численні органи виконавчої влади мають забезпечувати в межах своїх компетенцій формування і реалізацію державної політики у сфері реалізації державної політики у сфері інформаційної безпеки України. На його думку, «усе це, скоріше, схоже на гасла» [3].

Слід констатувати, що наразі політика протистояння російській медіа-

експансії, як влучно називає цю форму агресії Бондаренко І.Д., переважно зводиться до максимальної мінімізації російської присутності в національному інформаційному просторі. Однак, загалом контрзаходи української сторони є часто ситуативними, не повною мірою відповідають масштабам російської експансії. Тому однією із ключових задач на фронті контрпропаганди в середній перспективі має бути створення якісного конкурентоспроможного національного інформаційного продукту. Та його популяризація серед населення [2].

Застарілість, складність системи охорони державної таємниці та службової інформації, створення умов для її несанкціонованого розповсюдження, переважна ~~н~~наперовість" носіїв такої інформації ставить питання щодо необхідності гармонізації інформаційного законодавства з нормами міжнародного права і правовими актами ЄС, РЄ і НАТО, що перш за все ґрунтується на невід'ємному праві доступу до інформації. І в першу чергу, саме держава має забезпечувати якісний доступ всіх категорій громадян до виробленої нею інформації, як до офіційних матеріалів, так і до роз'яснення змісту своєї власної діяльності [5].

Література

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України»: Указ Президента України від 25 лютого 2017 року №47/2017 // База даних «Законодавство України» // ВР України. URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show.

2. Бондаренко І.Д. Інформаційна складова гібридної війни РФ проти України / І.Д. Бондаренко // Актуальні проблеми управління інформаційною безпекою держави: Збірник тез наукових доповідей [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://academy.ssu.gov.ua/upload/file/konf_04_04_2019.pdf.

3. Гордієнко С.Г. Доктринальні положення інформаційної безпеки України в умовах сучасності / С.Г. Гордієнко [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/doktrynalni-polozhennya-informatsijnoyi-bezpeky-ukrayiny-v-umovah-suchasnosti/.

4. Ільницька У.В. Інформаційна безпека України: сучасні виклики, загрози та механізми протидії негативним інформаційно-психологічним впливам / У. Ільницька // Humanitarian vision. - 2016. - Vol. 2, Num. 1. - С. 27-32. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hv_2016_2_1_7.

5. Солодка О.М. Пріоритети удосконалення інформаційної безпеки України / О.М. Солодка // Інформація і право.– № 3(15)/2015.

ЩО ТАКЕ КІБЕР ВІЙНА І ЧИМ ВОНА ЗАГРОЖУЄ?

Кочур Д.О., викладач ВП НУБіП Україна «Ніжинський агротехнічний коледж»

Будь-яке досягнення вчених і технологій підприємливі військові намагаються поставити на службу богу війни. Підпадають під це правило і комп'ютерні технології, які також можна використовувати для нанесення реального збитку потенційному супротивникові. Дані технології навіть отримали окрему назву - кібервійна.

Що це таке і чим подібні віртуальні бойові дії загрожують простим жителям - питання яке слід розглянути детальніше.

Кібервійна - це особливий рід протистояння в мережі інтернет, який спрямований на підрив нормального функціонування відповідних систем в державних органах, фінансових організаціях, поштових службах та інших

підприємствах, які активно використовують даний вид зв'язку. Для проведення подібних військових дій необхідно тільки одна зброя - ПК, підключений до глобальної мережі та кваліфікована людина, яка сидить за монітором.

Методики кібервійни полягають в проведенні спрямованих хакерських атак на певні ключові елементи в державних структурах і керуючі елементи, які відповідають за нормальне функціонування водопостачання, розподіл електроенергії, транспортних потоків, енергоресурсів і зв'язок.

У зв'язку з найширшим поширенням інформаційних технологій у всіх сферах нашого життя подібна підривна діяльність в разі успіху може завдати шкоди, який буде порівнянний з вибухом кількох атомних бомб. Таким чином можна дезорієнтувати і деморалізувати противника, не застосовуючи звичайних засобів озброєння і не вводячи на територію ворожої держави жодного солдата.

Сучасна історія вже знає приклади проведення бойових дій у віртуальному середовищі. Наприклад, у 2012 році подібні комп'ютерні битви велися між Південною та Північною Кореєю.

Відомий випадок, коли звичайні хакери змогли взяти під свій контроль комп'ютерні пристрої в самому Пентагоні. Тому не викликає великого подиву той факт, що деякі організації терористів почали навчання цілих підрозділів кібервоїнів.

Інструментами всіх атак подібного роду виступають шкідливі програми і віруси, а значить, для протистояння в кібервійні необхідно використовувати якісний захист і грамотних фахівців.

Позитивним моментом розвитку подібних технологій, що дозволяють руйнувати комп'ютерні системи противника, можна вважати створення таким чином ефективного інструменту боротьби проти потенційної загрози з боку машин. І якщо у нас виникне ситуація, яка описується в фільмі «Термінатор»,

то у нас буде чим відповісти претендує на світове панування штучного розуму.

Література

1. Дубов Д. В. Геополітичне суперництво у кіберпросторі як чинниквпливу на національну безпеку України / Д.В. Дубов. – Київ: Національний Інститут Стратегічних Досліджень. – 2016. – 216 с.

2. Інформаційна на кіберберзпека: соціотехнічний аспект / [Бурячок В.Л, Толубко В.Б., Хорошко В.О., Толюпа С.В]. – Київ: Державний університет телекомунікацій. – 2015. – 311 с.

РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНОГО ТРАНСПОРТУ В УКРАЇНІ

Корх В.Ю., студент ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Науковий керівник – **Савченко І.Є**., викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Якщо дронами вже нікого не здивуєш, то безпілотний автотранспорт в Україні і світі – поки що новація. Галузь безпеки і охорони, агросектор, перевезення, гірнича промисловість – безпілотні автомобілі для цих сфер вже існують та тестуються. Розповідає Юрій Тихонов, менеджер з розвитку напрямку виробництва безпілотників ТОВ «ІНФОКОМ ЛТД».

Сучасний розвиток виробництва в напрямку Індустрії 4.0. означає максимальне звільнення людини від важкої праці. Для цього розгортають кіберфізичні системи зв‘язку реальних об‘єктів з віртуальними об‘єктами обробки і процесів через інтернет, хмарні технології, нейронні мережі,

машинний зір. І доступність цих технологій дає можливість розвитку безпілотного транспорту вже сьогодні.

За прогнозами, майбутні дороги належатимуть автономному електротранспорту. В Україні цей тренд також підхопили… Запорізька компанія ТОВ «ІНФОКОМ ЛТД» – одна з перших в Україні у виробництві та тестуванні реальних моделей безпілотного наземного транспорту для різних сфер, особливо для військового та цивільного транспорту. «Переобладнати на безпілотне керування можливо будь-який транспортний засіб, – зазначає Юрій Тихонов. – Встановлюються актуатори на кермо, коробка передач, камери по периметру транспортного засобу, радар та інфрачервона камера. Встановлюється електроніка та програмне забезпечення». Спочатку запорожці створили і презентували на державному рівні безпілотний автомобіль на базі КРАЗ під назвою «Спартан». Його призначення – охорона, патрулювання, розвідка, розмінування, доставка вантажів, евакуація людей. Такі автомобілі можуть бути корисні у різних секторах промисловості для охорони великих територій підприємств, кар‘єрів, комбінатів. Наразі спеціалістами «ІНФОКОМу» створюються безпілотні вантажівки на базі «БілАЗ» для використання у важких умовах гірничодобувної промисловості: вони рухаються колоною на автопілоті за заданим маршрутом та перевозять вантажі без простоїв. «Переваги «безпілотного» управління для вантажівки – це відсутність факторів ризику для водія при роботі в кар‘єрах, точне стеження за маршрутом, оновлення маршруту у разі перешкод, фіксація часу прибуття до пункту завантаження», – пояснює Юрій. На тестуванні знаходяться розроблені в «ІНФОКОМі» безпілотні легкові автомобілі на базі «Джип» і «Ланос». Це майбутні таксі чи приватні автомобілі з системою «автопілот», які допоможуть водієві у визначенні перешкод, знаків, дорожньої розмітки тощо, а з часом –

замінять водія. Запорізькою компанією було розроблено та протестовано також безпілотні автомобілі для спецслужб: швидка допомога, пожежна машина, автомобіль для МНС, поліції та ін.

Актуальним для України є розвиток безпілотних потягів з системою «автопілот», зокрема для перевезення сировини внутрішніми територіями підприємств. Безпілотна наземна транспортна система призначається для транспортування природних ресурсів на великі відстані без машиніста потягу. «Робот» здійснює функцію управління локомотивом.Найперспективнішою у найближчому майбутньому сферою використання безпілотного транспорту в Україні Юрій Тихонов називає агросектор. Трактори, комбайни, обладнані системою «автопілот», здатні автоматично обробляти поля та збирати, перевозити врожай. При цьому безпілотні автомобілі оптимально визначають шлях руху, радіус повороту, зовсім не залежать від «людського фактору», не відволікаються на простої і не доставлять врожай не туди, куди потрібно власникові. Безпілотні трактори та комбайни здатні працювати з точністю до 10 см завдяки системі міток, які встановлюються додатково до орієнтування за системою глобального позиціонування GPS. На жаль, в Україні фермери ще не зважилися спробувати цю технологію. «Ми шукаємо партнерів серед українських фермерів, які готові спробувати використовувати безпілотний транспорт на своїх полях, – каже Юрій Тихонов. – Комплектація обладнанням комбайна коштуватиме приблизно 15 тис. дол., але щоб практично показати переваги безпілотного транспорту фермерам та подолати їхню упередженість, ми готові обладнати перший комбайн за свій кошт».Працюють в Україні, зокрема й в «ІНФОКОМі», й над поєднанням технологій безпілотних літальних апаратів та безпілотного наземного транспорту. Так, дрони можуть супроводжувати автомобілі, оцифровуючи місцевість у режимі онлайн і

перевіряючи безпечність дороги, та служити літаючою міткою «Flying RFID».Безпілотні авто, у свою чергу, можуть служити системою управління, платформою для злету чи посадки дронів. В агробізнесі дрони можуть створювати аерокарту поля та контролювати роботу безпілотних тракторів і комбайнів за допомогою відеоспостереження.

Література

1. Бабій О. Я. Гранти 2017. Каталог донорських організацій / О.Я. Бабій, О.В. Петрик, М.Р. Скорохода [Електронний ресурс] /Режим доступу : http://www.oblrada.pl.ua/grant/granti_2017.pdf.

2. Біла книга – Транспорт. 2011 [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.tur.org.ua/sites/default/files/white_book_transport_2050_ukr_0.pdf.

3. Білорус О. Г. Стратегічні імперативи адаптації та трансформації зовнішньоторговельної діяльності України в умовах європейської інтеграції / О. Г. Білорус, О. В. Гаврилюк // Економіка України. – 2015. – № 11. – С. 4–15. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2015_11_2.

4. Більше 100 тисяч електромобілів підкорюють дороги Норвегії [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://ecotown.com.ua/news /Bil%60she100-tysyach-elektromobiliv-pidkoryuyut%60-dorogy-Norvegiyi/.

ЗАСТОСУВАННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ В ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІЙНАХ

Лавський В.О., студент Національного університету біоресурсів і природокористування України

Науковий керівник – **Шкарупило В.В.,** к.т.н., доцент кафедри комп'ютерних систем і мереж Національного університету біоресурсів і природокористування України

В сучасних умовах Інтернет все активніше і масштабніше використовується в інтересах інформаційного протиборства сторін, які є учасниками різних конфліктів. Він надає широкі можливості в плані надання впливу на формування громадської думки, прийняття політичних, економічних і військових рішень, впливу на інформаційні ресурси противника і поширення дезінформації. Активне використання мережі Інтернет для ведення інформаційного протиборства обумовлено наявністю ряду її істотних переваг перед звичайними засобами і технологіями: оперативність, економічність, скритність джерела впливу, масштабність можливих наслідків, комплексність подачі інформації та її сприйняття, доступність інформації , дезінформація [1, с.14-16].

Так, навесні 2001 року було зафіксовано проникнення в комп'ютерну систему одного з каліфорнійських операторів, контролюючого підключення до електричних мереж в західній частині країни і керуючого розподілом навантаження на значній території штату. Напад почався 25 квітня, але було виявлено тільки через 17 днів. Розслідування показало, що атака здійснювалася з території однієї з провінцій Китаю через американські вебсервери, розташовані в трьох містах США [2, с.156-157].

Будь-який користувач може розмістити власну інформацію (нерідко безкоштовно) на серверах, зареєстрованих в інших державах, або організувати розсилання повідомлень по всьому світу. Такою можливістю, наприклад, скористалися оператори югославської радіостанції «B92» після застосування урядом перешкод для «глушіння» підготовлених ними програм, зробивши подальше радіозаглушення безглуздим.

В мережі інформаційного протиборства використовуються всілякі способи впровадження різних видів вірусів і їх модифікації. Розробляються спеціальні «бойові» різновиди комп'ютерних вірусів. Так, військове відомство Тайваню створило близько 1 тис. вірусів, які в разі кризової ситуації можуть вивести з ладу комп'ютерні системи КНР. Їх здатність проривати телекомунікаційну мережу «противника» була перевірена в ході навчань. Таким чином, розвиток глобальної мережі Інтернет супроводжується все більш широким використанням наданих нею можливостей для здійснення інформаційного протиборства, зростанням координації, масштабів і складності дій її учасників, в якості яких виступають як держави або їх коаліції, так і окремі організовані групи, в тому числі терористичні.

Об'єктом інтернет - а так все частіше стають інформаційні ресурси, виведення з ладу або утруднення функціонування яких може завдати протистоїть стороні значних економічних збитків або викликати великий суспільний резонанс.

Наступ інформаційної ери призвело до того, що інформаційний вплив, що існував споконвіку у взаєминах між людьми, в наші дні все більш очевидно набуває характеру військових дій. В даний час накопичений значний досвід наукових досліджень у галузі інформаційного протиборства та інформаційно-психологічних війн. Який би зміст у поняття «інформаційна війна» не

вкладався, воно народилося в середовищі військових і позначає, перш за все, жорстку, рішучу і небезпечну діяльність, яку можна порівняти з реальними бойовими діями. Військові експерти чітко уявляють собі окремі її грані і види, стратегії і тактики. Громадянське ж населення поки не готове в силу причин соціального та психологічного характеру в повній мірі відчути всю небезпеку неконтрольованого застосування НКТ в інформаційній війні. Інформація дійсно стала реальною зброєю. Вона йде вже в третьому поколінні.

Сергій Гриняв, доктор технічних наук дає наступну класифікацію:

- 1-е покоління інформаційної війни - це РЕБ (радіоелектронна боротьба). Дротова, частотна, стільниковий зв'язок, підслухачкою, глушилки, блокування, перешкоди і т.д.;

- 2-е покоління інформаційної війни - це РЕБ плюс партизанська і контрпартизанських пропаганда. Так було в Чечні в 90-х. У сепаратистів-бойовиків були свої пропагандистські сайти в Інтернеті, вони поширювали газети і бойові листки, організовували інтерв'ю для західних журналістів. Контрпропаганда велася доступними федерального центру засобами як на території конфлікту і суміжних територіях, так і на більш широку громадськість.

- 3-е покоління інформаційної війни - це глобальна інформаційна війна, фахівці називають її так само «війною на ефектах». Інформаційна війна навколо подій в Південній Осетії - саме війна третього покоління. В епоху інформаційного суспільства ключове значення набули ЗМІ, Інтернет-канали і контроль над інформпотоками. З представленого матеріалу очевидно, що Україна в цьому відношенні значно відстає від провідних країн світу. Для формування нового багатополярного світового порядку в Україні необхідно робити рішучі дії для прориву в інформаційній сфері і боротьбі із інформацій-

ними війнами у практичному аспекті [3, с.46 -47].

Література

1. Кузнецов Н.А. Информационная безопасность систем организационного управления. Теоретические основы [Текст]: в 2 т. / Н.А. Кузнецов, В.В. Кульба, Е.А. Микрин и др.; [отв. ред. Н.А.Кузнецов, В.В.Кульба] ; Ин-т проблем передачи информации РАН. – М.: Наука. – 2006. – 348 с.

2. Новиков Д.А. Рефлексивные игры [Текст] / Д.А.Новиков, Г.А.Чхартишвили - М.: СИНТЕГ. – 2003. – 264 с.

3. Почепцов Г.Г. Інформаційні війни / Г.Г.Почепцов. – М.: ВЦ Гарант, 2008. – 453 с.

АСИМЕТРИЧНЕ ШИФРУВАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ СЕРІЙНОГО НОМЕРУ ЗОВНІШНЬОГО ПРИСТРОЮ

Масталярчук Є.В., **Куделя О.О.**, викладачі ВСП «Рівненський коледж НУБіП України»

З розвитком і ускладненням засобів, методів і процесів обробки інформації підвищується залежність сучасного суспільства від ступеня безпеки використовуваних ним інформаційних технологій. З часом збільшується кількість фінансових злочинів з використанням обчислювальної техніки. Все частіше можна спостерігати нелегальне копіювання та комп‘ютерні диверсії. Саме тому безпека інформації є однією з найважливіших проблем інформаційних технологій.

Під безпекою розуміється захищеність системи від випадкового або навмисного втручання в нормальний процес її функціонування, від спроб

розкрадання (несанкціонованого отримання) інформації, модифікації або фізичного руйнування її' компонентів, тобто здатність протидіяти різним підбурює впливів на ІС.

Механізми шифрування – криптографічне закриття інформації. Ці методи захисту все ширше застосовуються як при обробці, так і при зберіганні інформації. При збереженні та передачі інформації по каналах зв'язку цей метод є єдино надійним.

Для шифровки файлів і захисту від несанкціонованого копіювання розроблено багато алгоритмів. Одним з методів захисту є прихована мітка файлу: мітка (пароль) записується в сектор на диску, яка не зчитується разом з файлом, а сам файл розміщується з іншого сектора, тим самим файл не вдається відкрити без знання мітки.

До сьогоднішнього дня немає жодного 100% надійного програмного забезпечення, котре повністю унеможливлювало б витік інформації за межі програмного середовища чи опиралося б стороннім ризикам. Безпека інформаційного середовища – це те що постійно розвивається. Так як зловмисники постійно шукають шляхи вторгнення у цілісність програмного забезпечення та програмних систем, так і розробники постійно шукають шляхи вдосконалення розроблюваних програмних продуктів для підтримки високого рівня безпеки.

Враховуючи на сьогоднішній день високу пріоритетність конфіденційності інформації не даремним є впровадження все нових механізмів її збереження. Тому метою даної статті є висвітлення одного з принципів для забезпечення цілісності та конфіденційності інформації у програмних системах за допомогою шифрування з прив‘язкою до носія інформації.

В основі методів асиметричного шифрування лежить поняття

односпрямованої функції, що має такі властивості [2]:

– прості (не вимагають значних ресурсів) обчислення значення функції $y = f(x)$;

– існування оберненої функції $x = f^{-1}(y)$;

– складні (вимагають ресурсів за межами можливостей сучасних комп‘ютерів) обчислення значення оберненої функції $x = f^{-1}(y)$.

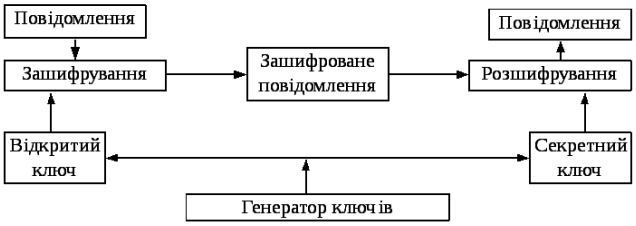

Рисунок 1. Метод асиметричного шифрування

На рисунку 1 наведено загальну схему використання асиметричного шифрування. Фактично в асиметричній криптографії використовується підклас односпрямованих функцій – односпрямовані функції з обхідними шляхами, для яких оборотна функція може бути обчислена так само просто, як і пряма, тільки якщо відома спеціальна інформація про обхідні шляхи. Ця спеціальна інформація виконує роль секретного ключа.

Методи асиметричного шифрування передбачають використання двох ключів. Один з них, несекретний (він може публікуватися разом з іншими відкритими відомостями про користувача), застосовується для зашифровування, інший (секретний, відомий тільки одержувачу) – для розшифрування.

В якості такого секретного ключа для дешифрування інформації доцільно

використовувати індивідуальну характеристику для кожного носія інформації – серійний номер зовнішнього пристрою для збереження.

В результаті використання описаного підходу для кожного користувача чи кожного окремого набору інформації може бути створений свій власний, унікальний ключ дешифрування. Це унеможливлює перехоплення зловмисниками алгоритму дешифрування даних, а тим паче розробку універсальної утиліти для отримання конфіденційної інформації з набору даних програмної системи.

Не варто забувати, що рівень кібербезпеки критично залежить від коректності дій користувачів і кваліфікації фахівців. Навчання користувачів завжди було одною із важливих складових побудови системи захисту. Різні організації проводять навчання і сертифікацію фахівців. Сертифікації охоплюють широке коло завдань, які повинні розв'язувати адміністратори і менеджери систем.

Література

1.https://www.iso.org/standards-catalogue/browse-by-ics.html;

ЗАГРОЗИ НАЦІОНАЛЬНІЙ І ДЕРЖАВНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ

Корх В.Ю., студент ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Науковий керівник - **Грабовецький О.І.,** викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Відповідно Закону України «Про Службу безпеки України» Служба безпеки є державним органом спеціального призначення з правоохоронними

функціями, який забезпечує державну безпеку України. На Службу безпеки України покладається зобов`язання в межах визначеної законодавством компетенції захист державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, економічного, науково-технічного і оборонного потенціалу України, законних інтересів держави та прав громадян від розвідувально-підривної діяльності іноземних спеціальних служб, посягань з боку окремих організацій, груп та осіб, а також забезпечення охорони державної таємниці.

Відповідно до статті 107 Конституції України, частини другої статті 2 Закону України «Про основи національної безпеки України». До завдань Служби безпеки України також входить попередження, виявлення, припинення та розкриття злочинів проти миру і безпеки людства, тероризму, корупції та організованої злочинної діяльності у сфері управління і економіки та інших протиправних дій, які безпосередньо створюють загрозу життєво важливим інтересам України. Відповідно до Закону України «Про основи національної безпеки України», Стратегії національної безпеки України, особливостей розвитку оперативної обстановки на сучасному етапі основними реальними та потенційними загрозами державній безпеці України, стабільності в суспільстві, протидія яким повністю чи частково належить до компетенції СБУ, насамперед, є:

- здійснення спеціальних інформаційних операцій, спрямованих на підрив обороноздатності, деморалізацію особового складу Збройних Сил України та інших військових формувань, провокування екстремістських проявів, підживлення панічних настроїв, загострення і дестабілізацію суспільно-політичної та соціально-економічної ситуації, розпалювання міжетнічних і міжконфесійних конфліктів в Україні;

• неефективність державної інформаційної політики, недосконаліть законодавства стосовно регулювання суспільних відносин в інформаційній сфері, невизначеність стратегічного наративу, недостатній рівень медіа-культури суспільства;

• поширення закликів до радикальних дій, пропаганда ізоляціоністських та автономістських концепцій співіснування регіонів в Україні.

Українська Гельсінська спілка з прав людини говорить,що закон «про основи національної безпеки України» є не допрацьованим тим є їхні твердження:

• Замість використання загальноприйнятої класифікації збройних конфліктів (міжнародний збройний конфлікт та збройний конфлікт неміжнародного характеру), у законі відображено інший підхід. Так, видами воєнного конфлікту виступають війна та збройний конфлікт. Натомість збройний конфлікт розглядається як міжнародний збройний конфлікт, або ж внутрішній збройний конфлікт. З огляду на це в подальшому можуть виникнути проблеми в частині ефективної імплементації положень закону, оскільки зазначені терміни відіграють в цьому ключову роль.

• Відсутнє чітке розмежування між термінами «національні інтереси України» та «національні цінності України», включаючи «фундаментальні національні інтереси», що відповідно можуть мати різне тлумачення, а відтак здійснювати негативний вплив на реалізацію інших положень закону.

• Дефініція національної гвардії як військового формування з правоохоронними функціями, наділеного з-поміж іншого функціями щодо охорони громадського порядку (в тому числі під час мирних зібрань) викликає сумніви з огляду на конституційну заборону використання військових формувань для обмеження прав і свобод громадян.

• Наведені у законі визначення «воєнна безпека», «державна безпека», «національна безпека» не відповідають ні ст. 3 Конституції України, в якій найвищою соціальною цінністю виступають людина, її життя і здоров‘я, недоторканість і безпека, ні ч.1 ст. 3 зазначеного закону.

Як висновок можу сказати, що Україна, хоча захищена законодавчо, але не захищена від зовнішньої негативної пропагандистської інформації. Тим є доведення інформаційного впливу Росії на Україну. Тому захист інформаційного суверенітету потрібний не тільки теоретичний, а й практичний, тому потрібно створювати потужну та ефективну систему інформаційної безпеки України та розроблення дієвих стратегій і тактик протидії медіа-загрозам.

Література

1. Конституція України від 28.06. 1996 р.

2. Закон України "Про основи національної безпеки України" від 19.06. 2003 р.

3. "Концепція (основи державної політики) національної безпеки" від 18.07. 1995 р.

4. Українська Гельсінська спілка :Аналіз Закону України «Про національну безпеку України»: [Електронний ресурс] / О.Мартиненко, А. Галай.:

https://helsinki.org.ua/articles/analiz-zakonu-ukrajiny-pro-natsionalnu-bezpeku-ukrajiny/

СУЧАСНІ СИСТЕМИ ВИЯВЛЕННЯ АТАК В ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ СИСТЕМАХ І МЕРЕЖАХ

Шостак О.С., студент ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Науковий керівник – **Кочур Д.О.,** викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Наприкінці XX – початку XXI сторіччя завдяки глибоким системним перетворенням, викликаним синтезом перспективних ІКТ та бурхливим розвитком ІТ систем і мереж у світі та Україні зокрема суттєво активізувалась робота за напрямами:

- виявлення інформаційних потреб та добору джерел інформації;
- пошуку та збору інформації у відкритих і відносно-відкритих, а також її добування із закритих електронних джерел;
- опрацювання інформації, оцінювання її повноти і значущості;
- подання інформації у зручному для користувачів вигляді та організації зворотного зв‘язку з нею;
- використання інформації для оцінювання тенденцій, розробки прогнозів, оцінювання альтернатив рішень і дій, вироблення стратегій тощо.

Цьому сприяло створення спеціальних ІТ систем (СІТС), що мали високі споживчі якості та були здатні реалізовувати певні обчислювальні, відслідковувальні, запам‘ятовувальні, комунікаційні, інформаційні, регулювальні, оптимізаційні, прогнозні, аналітичні та документувальні функції.СІТС – сукупність інформаційних та телекомунікаційних систем, що складаються з ряду взаємозалежних функціональних елементів – підсистем та їх окремих компонентів, орієнтованих на виконання визначених функцій і

завдань та які у процесі обробки інформації діють як єдине ціле. Мета їх створення полягає в тому, щоб у гранично короткі терміни створити систему обробки даних, яка має забезпечити їх інформаційну і кібернетичну безпеку. При цьому кібернетична безпека СІТС [3] має бути спрямована на забезпечення своєчасного виявлення реальних і потенційних, фактично неприхованих викликів, кібернетичних втручань і загроз випадкового або навмисного, природного або штучного характеру, а також запобігання спробам впливу на нормальний процес функціонування таких систем на різних етапах їх життєвого циклу, а інформаційна [3] – на протидію спробам одержання, всупереч установленим правилам, доступу до інформації, що циркулює в СІТС, її несанкціонованого поширення, модифікації або руйнування, порушення процедур ідентифікації та аутентифікації користувачів і процесів тощо.

Через високу складність і дорожнечу розробки захищених СІТС з часом з‘явився йпочав активно розвиватися напрямок інформаційної безпеки, пов‘язаний з виявленням стороннього кібернетичного впливу проти таких систем. Поступово він одержав єдину узагальнену назву – ~~с~~истема виявлення атак” (СВА) й був орієнтований на реалізацію таких основних функцій [4, 5]:

- збір даних про значення контрольованих ознак;
- виявлення та ідентифікація несанкціонованих дій;
- реагування на вторгнення з метою блокування його розвитку.

Сучасні СВА передбачають виявлення і фіксацію усіх зловживань та аномалій, починаючи зі входу до СІТС, включення комплексу засобів забезпечення безпеки з метою перевірки конфіденційності, цілісності та доступності інформації, повноважень користувачів та аналізу збоїв, а також реагування на події порушення безпеки СІТС з метою блокування їх розвитку. При цьому головне завдання засобів, що реалізують технології виявлення атак

полягають в тому, щоб автоматизувати усі функції управління захистом СІТС та зробити їх зрозумілими для користувачів. Враховуючи таке типова архітектура моделі виявлення атак може бути представлена схемою. Схема поєднує у собі мережеві і хостові засоби збору інформації (сенсори), а також засоби реагування та засоби управління.

Дотримання основних вимог системи виявлення загроз безпеці інформації, що обробляється у СІТС дасть можливість:

- понизити навантаження на персонал, що відповідає за інформаційну та кібербезпеку, а саме за виконання ним поточних операцій з контролю за користувачами , а також за системами та мережами, що є компонентами СІТС;
- ідентифікувати відомі атаки та інші прояви кіберзагроз й попереджати про них відповідальних за забезпечення інформаційної та кібербезпеки;
- керувати засобами захисту та підвищити імовірність подолання загрози за рахунок їх раціонального використання тощо.

Література

1. Закон України «Про телекомунікації»: за станом на 15.10.2011 р. / Затверджений ВР України, 18.11.2003, № 1280-IV. – Офіц. вид. – К.: Урядовий кур‘єр від24.12.2003, № 243.

2. Закон України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах»: за станом на 30.04.2009 р. / Затверджений ВР України 05.07.1994, № 80/94-ВР.–Офіц. вид. – К.: Відомості Верховної Ради України від 02.08.1994.

3. Бурячок В.Л. Основи формування державної системи кібернетичної безпеки: Монографія. – К.:НАУ, 2013. – 432 с.

4. Милославская Н.Г. Интрасети: обнаружение вторжений / Н.Г. Милославская, А.И. Толстой М: Юнити-Дана, 2001. – С. 261 – 278.

Напрям 6

НОВІТНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

Білан Л.В., Якимович О.М., викладачі ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний коледж»

Інформаційні технології (ІТ) в освіті нині є необхідною умовою переходу суспільства до інформаційної цивілізації. Сучасні технології і телекомунікації дозволяють змінити характер організації навчально-виховного процесу, повністю зануритистудента в інформаційно-освітнє середовище, підвищити якість освіти, мотивувати процеси сприйняття інформації і отримання знань. Нові інформаційні технології створюють середовище комп'ютерної і телекомунікаційної підтримки організації і управління в різних сферах діяльності, у тому числі в освіті. Інтеграція інформаційних технологій в освітні програми здійснюється на усіх рівнях: шкільному, внз і післявузівському навчанні.

Постійне вдосконалення навчально-виховного процесу разом з розвитком і перебудовою суспільства, із створенням єдиної системи безперервної освіти, є характерною рисою навчання в Україні.

У навчальному процесі учбового закладу вивчення ІТ передбачає вирішення завдань декількох рівнів :

- Використання інформаційних технологій як інструмента освіти, пізнання, що здійснюється в курсі «Інформатика»;
- Інформаційні технології в професійній діяльності, на що спрямована загальнопрофесійна дисципліна «Інформаційні технології», що розглядає їх теорію, компоненти, методику;
- Вивчення прикладних інформаційних технологій, орієнтованих на спеціальність, призначених для організації і управління конкретною

професійною діяльністю, що вивчається в дисциплінах спеціальності.

- Організація і проведення комп'ютерних експериментів з віртуальними моделями.
- Здійснення цілеспрямованого пошуку інформації різних форм в глобальних і локальних мережах, її збору, накопичення, зберігання, обробки і передачі.
- Обробка результатів експерименту з елементами прогнозування та оцінками гіпотез.

Наприклад, дисципліна «Інформаційні технології в економіці» і синонімічна їй «Інформаційні системи і технології в управлінні» входить в освітню програму навчання студентів економічних спеціальностей. Сучасний економіст повинен уміти приймати обґрунтовані рішення на основі інформаційних потоків, окрім традиційних економічних знань студент має бути знайомий з процесом обробки даних і володіти навичками побудови інформаційних систем.

Методичні матеріали з цих дисциплін численно представлені у літературі, в електронних варіантах, супроводжуються різними застосуваннями і застосовними програмами. Розібратися в такій великій кількості запропонованого матеріалу самостійно досить складно. Якщо взяти, наприклад, лише той факт, скільки джерел запропоновані в мережі Інтернет: список рекомендованої літератури, інтерактивні посібники і онлайн-підручники, реферати і тому подібне. На запит користувача «Дисципліна «Інформаційні технології в економіці» пошукова система Google видає близько 100 тисяч посилань.

Розібратися в ситуації, що склалася, і допомогти в засвоєнні навчального матеріалу може допомогти тільки кваліфікований фахівець-викладач: він не

лише організовує самостійну роботу студентів (реферати, тестування, контрольні і курсові роботи), але в умовах регламенту часу на вивчення дисципліни уміє вибрати найбільш важливі аспекти для вивчення. Нині викладачі, переслідуючи подібні цілі, створюють авторські педагогічні програмні засоби, реалізовані в мультимедійній і гіпермедійній формі, на сайтах в мережі Інтернет.

В даний момент широко використовуються інтегровані заняття із застосуванням мультимедійних засобів. Навчальні презентації стають невід'ємною частиною навчання, але це лише простий приклад застосування ІТ.

Останнім часом викладачами створюються і впроваджуються авторські педагогічні програмні засоби, в яких відбивається певна предметна тема, в тій чи іншій мірі реалізується технологія її вивчення, забезпечуються умови для здійснення різних видів навчальної діяльності. Типологія використовуваних в освіті педагогічних програмних засобів дуже різноманітна: навчальні; тренажери; діагностичні; контролюючі; моделюючі; ігрові.

Підвищення рівня комп'ютерної підготовки студентів, збільшення кількості і розширення різновидів авторських педагогічних програмних засобів, використання нових інформаційних технологій в науці і освіті в цілому, є одним з основних напрямів вдосконалення середньої спеціальної, вищої і післявузівської освіти в нашій країні.

Література

1. Концепція впровадження медіа-освіти в Україні // Інститут соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.ispp.org.ua/news_44.htm.

2. Машбиць Ю.І. Основи нових інформаційних технологій навчання: Посібник для вчителів / Машбиць Ю.І., Гокуль О.О., Жалдак М.І. та ін./ за ред.

Машбица Ю.І. // Інститут психології ім. Г.С. Костюка АПН України. К.: ІЗМН. – 1997. – 264 с.

3. Балабін В.В. Євроатлантична інтеграція України / В.В.Балабін, О.О. Безносюк, О.Г. Заруба та ін. Електронний підручник. / За заг. ред. Балабіна В.В. - К.: CD- ІТТЛВ. – 2007. – С. 68-72.

4. Коваль Т.І. Професійна підготовка з інформаційних технологій майбутніх інженерів-економістів: монографія / Т.І. Коваль. – К. : Ленвіт, 2007. – 264 с.

ХМАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ В НАВЧАННІ. ІНТЕЛЕКТ–КАРТА

Вишневецька Л.Є., викладач ВСП «Ногайський коледж Таврійського державного агротехнологічного університету»

Швидкий темп розвитку інформаційних технологій та зміна системи освіти вимагає створення нових інноваційних форм навчання. Викладач повинен використовувати сучасні інформаційні технології, розвивати професійні компетенції, допомагати студентам розуміти інформацію, а не зазубрювати; перебувати в творчому пошуку тощо.

Сучасні технології дозволяють не лише підвищити ефективність традиційних форм навчання але й спрямовані на активізацію самостійної роботи студентів з вивчення дисципліни, об‘єктивності процесу контролю та оцінки знань студентів.

Ефективним засобом модернізації освіти є впровадження «хмарних технологій» у навчальний процес.

Хмарні технології – це технологія, яка надає користувачам Інтернету доступ з будь-якого комп'ютера або мобільного пристрою до ресурсів сервера і використання програмного забезпечення як онлайн-сервіса. При цьому користувачеві не потрібно ніяких особливих знань про інфраструктуру «хмари» або навичок управління цією «хмарною» технологією. До переваг хмарних технологій слід віднести:

- ✓ відкритість освітнього середовища для користувачів;
- ✓ з‘являється можливість використання відео і аудіо файлів прямо з Інтернету, без додаткового завантаження на комп‘ютер;
- ✓ доступність з різних пристроїв і відсутня прив‘язка до робочого місця;
- ✓ забезпечення захисту даних від втрат; та інше.

Кожен викладач має електронний навчально – методичний комплекс з дисципліни(як правило, розташований в хмарі), до якого мають доступ студенти. Проте, процес міцного засвоєння знань, що включає сприйняття матеріалу, його осмислювання, запам‘ятовування і оволодіння є психологічно складним.

Я розумію, «Вища математика» - це не та дисципліна, яку легко самостійно засвоїти навіть тоді, коли є дуже гарні конспекти. Тому виникає необхідність створити інтелект - карту, яка містить відеолекції за темами навчальної програми.

Переді мною стало питання: як структурувати ідею і за допомогою якого інструмента це можливо зробити?

В останні роки все більшої популярності набувають так звані інтелект–карти. Інтелект - карта (ментальна карта, діаграма зв'язків, карта думок, асоціативна карта, mind map) - це графічний спосіб представлення ідеї, концепції, інформації у вигляді карти, що складається з ключових і вторинних

тем, які пов‘язані між собою гілками. Тобто, це інструмент для стуктурірования ідей.

Для створення інтелект – карти була застосована MindMup карта.

ІНТЕЛЕКТ - КАРТА(карта відеолекцій) З ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ

Посилання

https://drive.mindmup.com/map/0BzLZ_7ddciQadzNpakpfWFZBcFk#

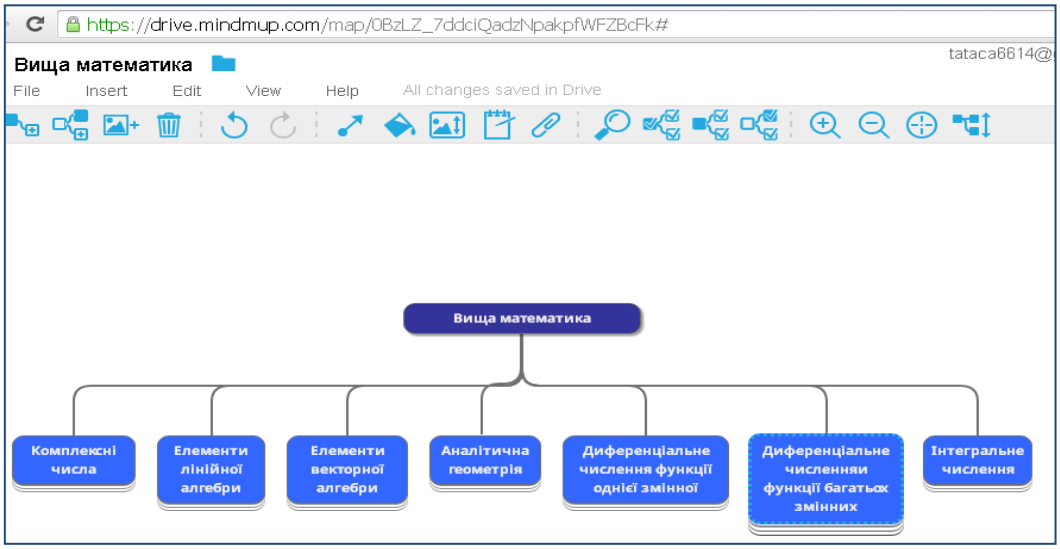

Примітка: 1.

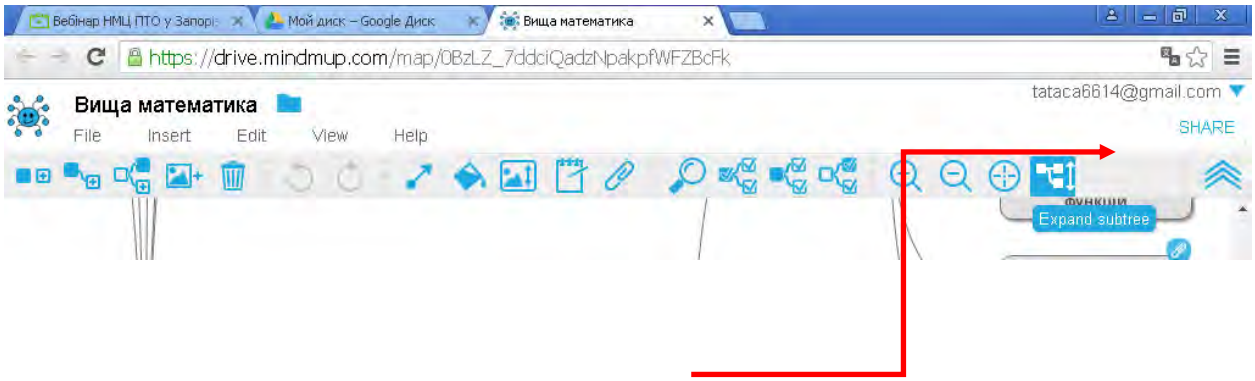

Якщо карта структурована, то розкласти її на підрозділи можна за допомогою кнопки на панелі інструментів(спочатку натиснувши на розділ).

2.

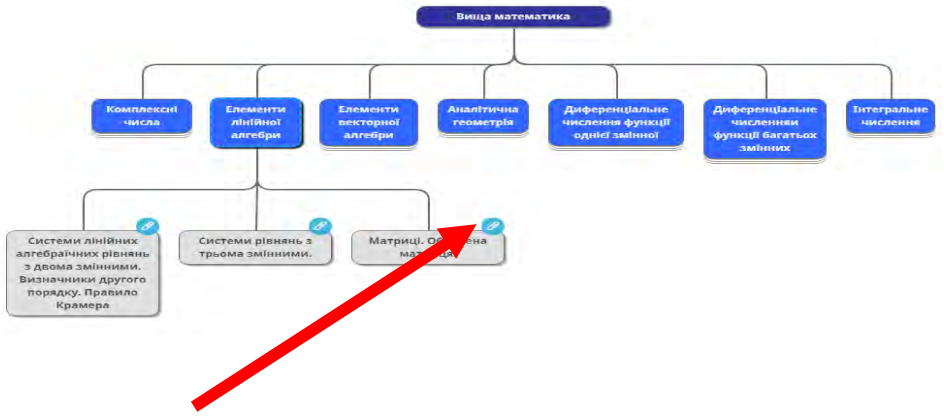

Якщо натиснути на скріпку, то завантажується відеолекція теми розділу.

Впровадження інноваційних засобів в навчальний процес сприяє підвищенню якості навчання, зацікавленості студентів і викладачів, розвитку компетенцій і є важливою стадією процесу реформування традиційної системи освіти.

Література

1. Вакалюк Т.А. Перспективи використання хмарних технологій у навчальному процесі загальноосвітніх навчальних закладів України / Т.А. Вакалюк, В. В. Поліщук // Педагогіка вищої та середньої школи. – Кривий Ріг. 2015. – Випуск 46. – С. 114-119.

2. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. у 2-х част. / Редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін. – Київ-Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2000. – Ч. І – С. 391-395, 486.

ТЕСТУВАННЯ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: ОСНОВНІ МЕТОДОЛОГІЇ

ВеремійчикА.А., студент Київського університету культури

Науковий керівник - **Бадьоріна Л.М.,** д.т.н., ст. викладач Київського університету культури

Тестування програмного забезпечення (ПЗ)–це процес технічного дослідження, призначений для виявлення інформації про якість продукту відносно контексту, в якому він має використовуватись[1]. Техніка тестування також включає як процес пошукупомилокабо інших дефектів, так і випробування програмних складових з метою оцінки. Може оцінюватись:

- відповідність вимогам, якими керувалися проектувальники та розробники;
- правильна відповідь для усіх можливих вхідних даних;
- виконання функцій за прийнятний час;
- практичність;
- сумісність з програмним забезпеченням та операційними системами;
- відповідність задачам замовника.

Іншими словами можна сказати що тестування програмного забезпечення – це перевірка відповідності між реальною і очікуваною поведінкою програми, що здійснюється на кінцевому наборі тестів, обраному певним чином. У більш широкому сенсі, тестування – це одна з технік контролю якості, що включає в себе активності з планування робіт (TestManagement), проектування тестів (TestDesign), виконання тестування (TestExecution) і аналізу отриманих результатів (TestAnalysis) [2].

Якість не є абсолютною, це суб'єктивне поняття, тому тестування, як

процес своєчасного виявлення помилок та дефектів, не може повністю забезпечити коректністьпрограмного забезпечення. Воно тільки порівнює стан і поведінку продукту зі специфікацією. При цьому треба розрізняти тестування програмного забезпечення й забезпечення якості програмного забезпечення, до якого належать всі складові ділового процесу, а не тільки тестування.

Якість програмного забезпечення – характеристика програмного забезпечення, ступінь відповідності ПЗ до вимог [1]. Якість ПЗ – набір властивостей продукту (сервісу або програм), що характеризують його здатність задовольнити встановлені або передбачувані потреби замовника.

Методологія тестування програмного забезпечення – це спосіб розробки ПЗ, що включає певні етапи і має певні особливості і ідеї;це ціла система, яка визначає процес і стиль створення продукту[2].

У сучасній розробці існує величезна кількість методологій, серед яких є найбільш поширені. Варто їх розглянути:

– RationalUnifiedProcess (RUP) – методологія розробки програмного забезпечення, створена компанією RationalSoftware. В основі RUP лежать наступні основні принципи: рання ідентифікація і безперервне (до закінчення проекту) усунення основних ризиків; концентрація на виконанні вимог замовників до виконуваної програми (аналіз і побудова моделі прецедентів); очікування змін у вимогах, проектних рішеннях і реалізації в процесі розробки компонентна архітектура, реалізована і тестована на ранніх стадіях проекту; постійне забезпечення якості на всіх етапах розробки проекту (продукту).

Робота над проектом в згуртованій команді, ключова роль в якій належить архітекторам [3].

1. Екстремальне програмування (англ. ExtremeProgramming, XP) – одна з гнучких методологій розробки програмного забезпечення. Назва методології

виходить з ідеї застосувати корисні традиційні методи і практики розробки програмного забезпечення, піднявши їх на новий «екстремальний» рівень. Так, наприклад, практика виконання ревізії коду, що полягає у перевірці одним програмістом коду, написаного іншим програмістом, в «екстремальному» варіанті являє собою «парне програмування», коли один програміст займається кодуванням, а його напарник в цей же час безперервно переглядає щойно написаний код [3].

2. Scrum є однією з гнучких методологій розробки ПЗ. Основоположним принципом даної методології є якісний контроль розробки програмного забезпечення.

Отже, скрам (Scrum) – це набір принципів, на яких будується процес розробки, що дозволяє в жорстко фіксовані і невеликі за часом ітерації, звані спринтами (sprints), надавати кінцевому користувачеві, працювати зпрограмним забезпеченням з новими можливостями, для яких визначено найбільший пріоритет. Нові можливості, над якими належить працювати в ході спринту, визначаються на етапі планування і не можуть змінюватися протягом всього життєвого циклу. Час спринту регламентується також на етапі планування і він є незмінним, що робить процес створення продукту передбачуваним і гнучким.

Література

1. Бейзер Б. Тестирование чѐрного ящика. Технология функционального тестирования / Бейзер Б. – СПб. – 2004. – 221 с.

2. Брауде Э. Технология разработки программного обеспечения / Брауде Э. – СПб.: Питер. – 2004. – 410 с.

3. Котляров В.П. Основы тестирования программного обеспечения: учебн. пособ. / В.П. Котляров, Т.В. Коликова. – М.: Интернет-Университет Информационных Технологий; БИНОМ. Лаборатория знаний. – 2006. – 285 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Вовк Г.С., викладач ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний коледж»

Визначення сучасного етапу розвитку суспільства, інтенсивний розвиток сучасних інформаційно-комунікативних технологій, визнання необхідності освіти протягом всього життя людини – все це визначає необхідність широкого використання інформаційних технологій в системі освіти в цілому та при викладанні математичних дисциплін зокрема.

Сучасні інформаційні технології – це форми і методи передачі інформації за допомогою новітніх засобів та пристроїв зв‘язку (телебачення, комп‘ютеризація, Інтернет та мобільна мережа зв‘язку).

Розвиток суспільства вимагає від викладачів використання сучасних освітніх технологій. Це пов'язано з багатьма факторами: збільшенням кількості інформації, яку повинен засвоїти студент; появою нового покоління дітей, які звикли до «спілкування» з яскравим відеорядом (красивими, видовищними, повними пригод сюжетами ігор) та хотіли б бачити таку ж яскраво і привабливо подану навчальну інформацію в навчальних закладах; всебічною інформатизацією діяльності людей; широко розвинутим телекомунікаційним спілкуванням та ін.

Сучасний викладач математики повинен уміти працювати з комп'ютерними моделями та масивами математичної інформації, застосовувати комунікаційні та інформаційні можливості, свідомо користуватися педагогічними програмними засобами навчального призначення.

У даний час Україна відчуває потребу в інтеграції у світовий інформаційний простір, проте інформатизація різних сфер діяльності людини, у тому числі у галузі освіти, поки що відстає від сучасних можливостей інформаційно-комунікаційних технологій і телекомунікаційних мереж. При цьому, незважаючи на те, що в Україні формується інфраструктура регіональних комп'ютерних мереж у рамках загальносвітового розвитку глобальної мережі інтернет, темпи, масштаби і якість цього процесу не відповідають сучасним потребам суспільства.

Освітянська громадськість неоднозначно сприймає суть і нагальність упровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освіту. При цьому вона перебуває в стані або повного песимізму щодо необхідності і можливості їх упровадження в теперішніх умовах, або необґрунтованої ейфорії від удаваної простоти їх реалізації. Вивчення дисципліни передбачає такий початковий рівень підготовки студентів:

• практичні навички роботи з операційними системами Microsoft Windows;

• уміння працювати в програмах Microsoft Office;

• базові знання про мережні технології, знайомство з основними поняттями і сервісами мережі Інтернет, володіння навичками пошуку інформації.

Підготовка фахівців припускає, що студенти повинні навчитися:

• використовувати комп'ютерні технології як засіб для підготовки до заняття;

• володіти інструментами підготовки ілюстративного матеріалу до заняття, створення мультимедійних презентацій;

• розробляти власноруч необхідне програмне забезпечення, а також тести на основі тестових оболонок; ·

• складати методику проведення занять з використанням готових

комп'ютерних програм;

• володіти знаннями типології Інтернет-ресурсів освітнього призначення.

Використання педагогічних програмних засобів з математики.

Заняттю з комп‘ютерною підтримкою властиво [4]:

- принцип адаптивності: пристосування комп‘ютера до індивідуальних особливостей студентів;
- керованість: у будь-який момент корекція викладачем процесу навчання;
- інтерактивність і діалоговий характер навчання;
- оптимальне поєднання індивідуальної та групової роботи;
- підтримання в студента стану психологічного комфорту при спілкуванні з комп‘ютером;
- необмежене навчання;

Інформатизація істотно вплинула на процес здобуття знань. Нові технології навчання на основі інформаційно- комунікативних дозволяють збільшити швидкість сприймання, розуміння та глибину засвоєння величезних масивів знань.

Актуальність використання інформаційних технологій у вивченні математики обумовлено тим, що в комп‘ютерних технологіях закладені невичерпні можливості для навчання студентів на якісно новому рівні. Вони надають широкі можливості для розвитку особистості студентів і реалізації їх здібностей. Комп‘ютерні технології істотно підсилюють мотивацію вивчення математики, підвищують рівень індивідуалізації навчання, інтенсифікують процес навчання і т.д.

Література

1. Алборова С. З. Телекоммуникации как средство развития познаватель-

ного интереса учащихся: Автореф…дис. канд. пед. наук:13.00.01/ Северо-Осетинский гос. Ун-т им. К. Л. Хетагурова.- Владикавказ, 1999.-14с.

2. Андреєва А.А. Комп‘ютерні та телекомунікаційні технології в сфері освіти / А. А. Андреєв // Шкільні технології. – 2007. – №3. – С. 151 -170.

3. Жалдак М.І. Комп‘ютерно- орієнтовані засоби навчання математики, фізики, інформатики: посібник для вчителів / М.І. Жалдак, В.В. Лапінський, М. І. Шут. – К.: НПУ ім.М.П. Драгоманова. – 2004. –182 с.

4. http:// virtkafedra.ucoz.ua.

ФОРМУВАННЯ ЯКІСНОГО ЛІТЕРАТУРНОГО ОГЛЯДУ З ВИКОРИСТАННЯМ БАЗ ДАНИХ

Гриценко Д.С., студент Київського університету культури

Науковий керівник - **Бадьоріна Л.М**., д.т.н., ст.викладач Київського університету культури

Основною задачею наукових досліджень є виявлення закономірностей використання мовних засобів для виразу знань про предметну галузь [2] в текстовій формі, їх систематизація, виявлення і формування набору формальних ознак для автоматичного розпізнавання відповідних мовних конструкцій. Потреба в автоматизації таких досліджень обумовлена необхідністю аналізу великих обсягів текстової інформації, що забезпечує необхідну статистичну вибірку, а також урахування великої кількості взаємопов‘язаних чинників для формування коректного набору правил лінгвістичного аналізу. Застосування сучасних наукометричних баз даних[1] дозволило провести такий аналіз. На прикладі аналітичного портал можливо

аналізувати наукометричні журнали за тематикою власного дослідження.

SCImagoJournal&CountryRank – аналітичний портал від компанії ScimagoLab, який пропонує наукометричні показники журналів та країн, що розраховані на основі даних Scopus і які можна обережно використовувати для оцінки та аналізу різних наукових дисциплін. Пошук інформації [3] в базі даних дозволяє визначитись з тематичним журналом, а також надає можливість перегляду наукових матеріалів.

Портал з рейтингом журналів враховує не тільки загальну кількість цитувань, але і вагомі показники «цитованості» за роками, авторитетністю посилань.

Ресурс має зручний інтерфейс. Легко можна переглянути рейтинг журналів і рейтинг країн.

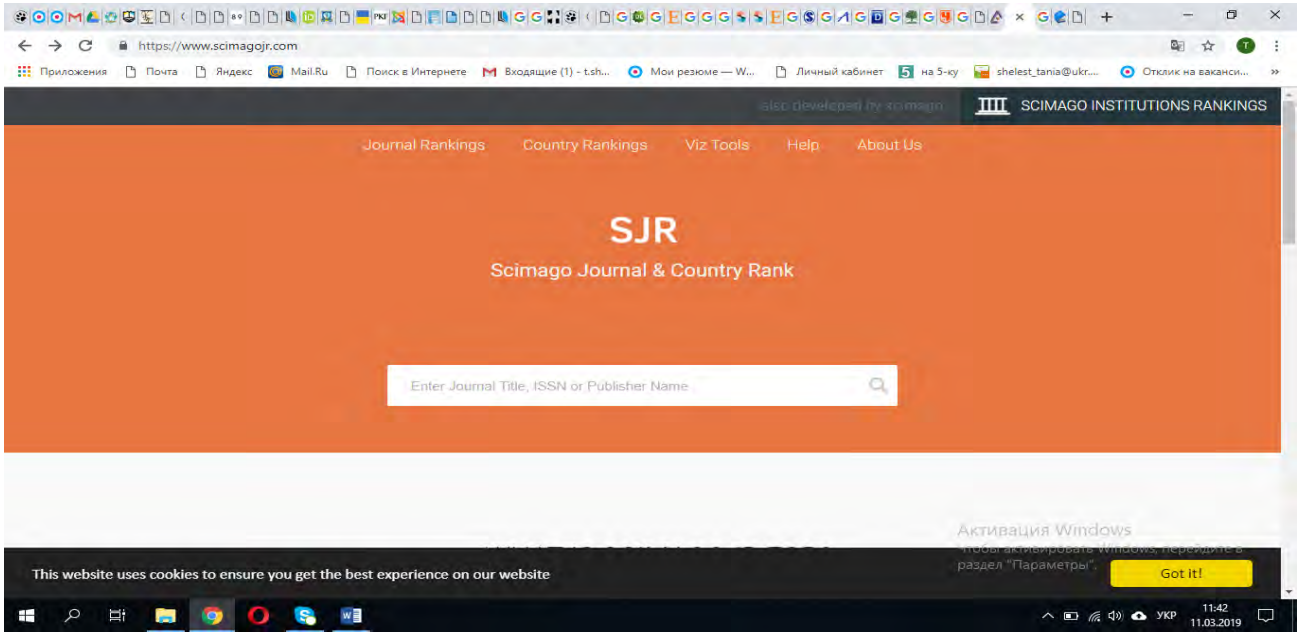

У розділі «Рейтинг журналів» по категоріях можливо знайти необхідний журнал. Присутній розподіл на такі категорії: «Предмети галузі», «Тематичні категорії», «Регіони/країни», «Типи», «Рік», що дозволить структурувати інформацію з певної тематики.

Обрати можливо журнали тільки відкритого доступу, тільки SciELO журнали, тільки WoS журнали.

Далі зліва йде перелік самих журналів із відповідними показниками.

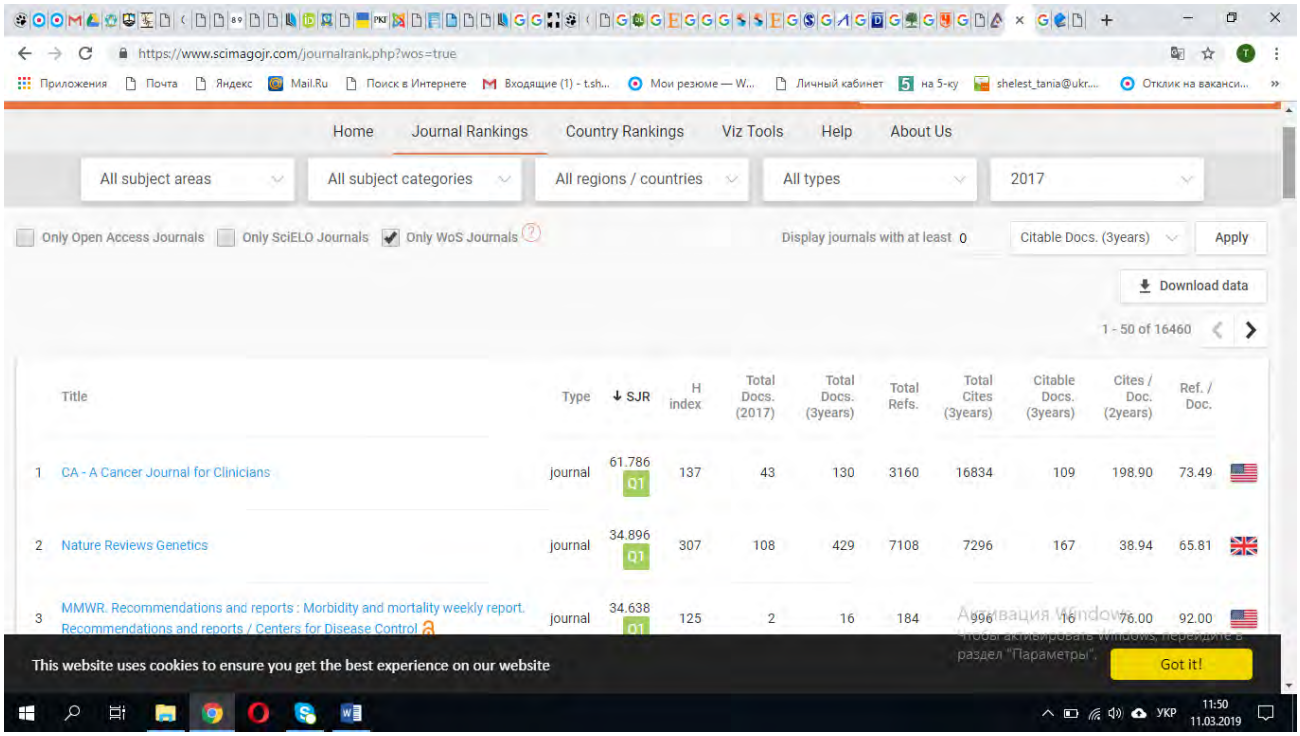

Для знаходження необхідного журналу, наприклад з галузі соціальних комунікацій, спеціальності «Інформаційна, бібліотечна і архівна справа»

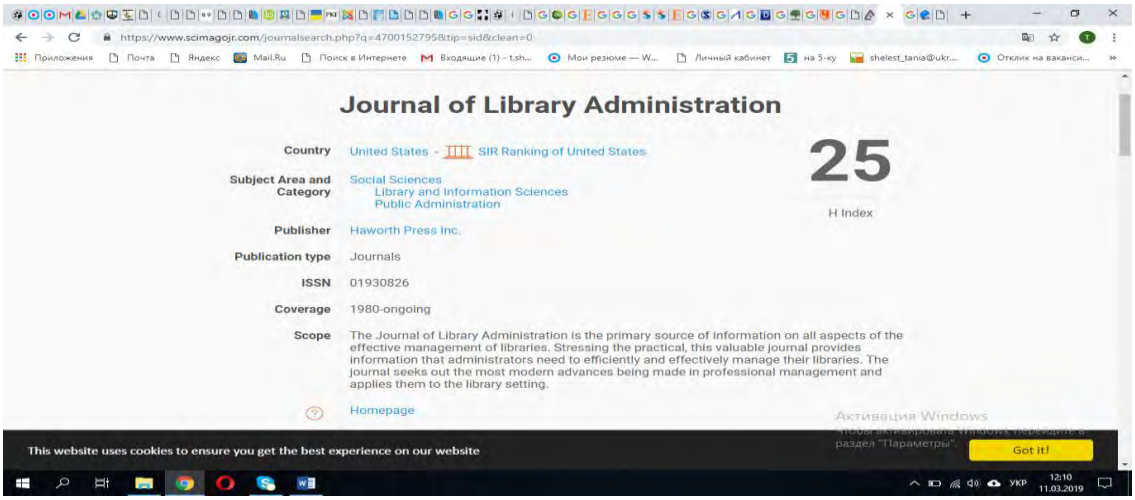

потрібно обрати журнали, які знаходяться у вільному доступі. І переглянути показники тих, які корисні.

За необхідності можна знайти потрібні журнали і матеріали. Відкритий журнал містить позначкуOpenAccess, що дає змогу відсортувати журнали за рейтингом і перейти до читання повних текстів.

Література

1. Панішев А.В. Методологіянауковихдосліджень : навч. посібник / А.В. Панішев. – Житомир: ЖДТУ. – 2013. – 148 с.

2. Гаврилов Е.В. Технологіянауковихдосліджень і технічноїтворчості / Е.В. Гаврилов, М.Ф. Дмитриченко, В.К. Доля – К.: Знання України. – 2017. – 318 с.

3. Петрук В.Г. Основи науково-дослідної роботи / В.Г. Петрук, Є.Т. Володарський, В.Б. Мокін. – Вінниця. – 2016. – 144 с.

ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Гринкевич І.В., викладач ВСП «Рівненський коледж НУБіП України»

Застосування новітніх інформаційних технологій – це сучасний засіб підвищення мотивації до навчання, презентації навчального матеріалу, а також спосіб збільшення обсягу засвоєння інформації та активізації роботи студентів.

Сьогодні використання інформаційно-комунікативних технологій в освітньому процесі може стати практично ідеальним засобом навчання і підвищення пізнавальної активності на заняттях гуманітарних дисциплін.

По-перше, розвиток комп'ютерних технологій значно розширив можливості подання навчальної інформації.

По-друге, використання комп'ютерних технологій дозволяє підвищити мотивацію навчання.

По-третє, комп'ютерні технології активно «втягують» студентів у навчальний процес, дозволяють суттєво змінити способи управління навчальною діяльністю, наприклад, зануритись у певну ігрову ситуацію або історичну епоху, стати учасником подій і т. ін.

По-четверте, набагато розширюється асортимент застосовуваних навчальних завдань [1].

Інтернет-технології акумулюють сучасні інновації в галузі інформаційних комп‘ютерних технологій, а їхній розвиток дає підстави твердити, що з‘являється можливість створити інтерактивне навчальне мовне середовище (навіть віртуальне мовне середовище) [2, с. 268].

Водночас при всіх позитивних аспектах потрібно відзначити, що нині методика використання інформаційно-комунікативних технологій у викладанні

гуманітарних дисциплін перебуває у стадії розроблення. Існує реальна загроза перетворення викладання предметів на формальне механічне відтворення фактів з використанням ефектного відеоряду. Часто величезний вибір ілюстративного матеріалу в Інтернеті й на компакт-дисках у ході підготовки до заняття призводить до необґрунтованого збільшення його кількості на шкоду іншим формам роботи. Подібні заняття перетворюються в монолог викладача, втрачається зворотній зв'язок з аудиторією [4].

У процесі навчання важлива не інформаційна технологія сама собою, а те, наскільки її використання реалізує досягнення освітніх цілей. Власне кажучи, нині освіта стоїть перед важливим завданням: навчитися правильно, оптимально і нешкідливо застосовувати комп'ютер [3].

Отже, узагальнюючи вищесказане, варто звернути увагу на те, що використання інформаційно-комунікативних методик у навчальному процесі вищих навчальних закладів, зокрема при вивченні дисциплін гуманітарного циклу, створює умови для розвитку самореалізації особистості та допомагає досягти високого інтелектуального розвитку студентів. Адже тільки уміле проектування і реалізація двох складових освітнього процесу наочно-змістовної і процесуальної приводять до формування компетентності майбутніх спеціалістів.

Література

1.Варгас В.М. Використання комп'ютерних технологій у підвищенні ефективності діяльності викладачів /Електронний ресурс: [режим доступу] //http:/intkonf.org/vargas-vm-vikoristannya-kompyuternih-tehnologiy-u-pidvischenni-efektivnosti-diyalnosti-vikladachiv/

2. Довгий І. Освітні можливості інтернет-технологій у вивченні мови як іноземної / І. Довгий // Теорія і практика викладання української мови як

іноземної : Зб. наук. праць. – Львів, 2001. – Вип. 6. – С. 268–271.

3. Шевченко С.М. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у викладанні суспільних дисциплін / С.М. Шевченко. [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/NarOsv/2007-2/07shsiTisd.htin.

4. Яцик І.С. Використання інтерактивних методів навчання при викладанні гуманітарних дисциплін з метою виховання толерантності / І.С. Яци.к [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://conf.vstu.edu.ua/humed/2008/txt/Jazik.php.

НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЗА 2018-2019 РОКИ

Динько А.К., студентка ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Науковий керівник – **Калініченко А.О.,** викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

1. Вітряна міні-турбіна заряджає USB-гаджети в поході — GIGA:міні-турбіна для подорожей. Вони дозволяють заряджати гаджет на ходу. Таким вітрогенератором можна користуватися як під час стоянки, так і під час піших прогулянок або їзди на велосипеді.Для того щоб зарядити гаджет, можна встановити турбіну на землі, або закріпити на плечі, або ж просто нести в руках. І щоб залишатися під час походу на зв'язку, вам знадобиться тільки вітер.

2. Портативний мікроскоп на основі смартфона спростить діагностику малярії.Група дослідників з Нідерландів створила портативний мікроскоп, який спрощує діагностику інфекційних захворювань, у тому числі малярії.

Доступний цифровий мікроскоп Excelscope оснащений особливим алгоритмом і спеціальним об'єктивом, що допомагає швидко і недорого провести аналіз.Щоб пристрій міг працювати як мікроскоп, на камеру смартфону встановили збільшувальну сферичну лінзу.

3. Велосипедна стійка збирає енергію, згенеровану байками, — проект дизайнерів з Амстердаму:Проект велосипедних стійок S-PARK створили два голландських дизайнера — Гійом Рухомовський і Блаж Верхняк. Вони представили його в рамках Амстердамського конкурсу «Чиста енергія».Кожен зацікавлений велосипедист отримує спеціальне переднє колесо, яке можна встановити на будь-яку раму байка. Після установки колесо запасає в батареях енергію, що генерується під час їзди і гальмування. Наприкінці дня люди повертаються додому і паркують свої велосипеди на загальній велосипедній стійці, яка підключена до електромережі. А енергія, яку акумулятори накопичували під час поїздки, надходить в електричну мережу.

4. Створено автономного робота-собаку для роботи вдома і на будівництві. Команда з Boston Dynamics розробила багатофункціонального і моторного робота. Їхній останній винахід — SpotMini — може виконувати ряд динамічних завдань з автономної роботи в складному середовищі.Чотириногий робот використовує складну систему бачення — 3D Vision, яка складається з декількох змонтованих стереокамер, оснащених лазерами з технологією LADAR для відображення навколишніх об'єктів.

5. Еволюція фітнес-трекерів: від лічильника кроків до особистого порадника.Усього лише декілька років тому фітнес-трекери являли собою просто цифрові лічильники кроків. У міру розвитку технологій виробники намагалися оснастити ці пристрої все більшою кількістю датчиків. Сьогодні фітнес-трекери виконують безліч функцій: вони вимірюють інтенсивність

дихання і серцевий ритм, а також дають різні поради (наприклад про те, скільки можна залишатися на сонці). Для вимірювання напрямку і сили прискорення у сучасних трекерах як і раніше використовуються акселерометри. Вони визначають місцезнаходження користувача та кількість зроблених ним кроків. Висотомір вимірює висоту, яку програмне забезпечення може перевести у висоту місцевості або кількість підйомів. Більшість трекерів також містять GPS, який дозволяє користувачеві складати карту і аналізувати місцевість, де він тренується.

6. Смарт-дзеркало HiMirror підкаже, який крем для шкіри вибрати: HiMirror Mini Premium — здатне аналізувати стан шкіри та підказувати, як його поліпшити. Дзеркало складається з камери і «аналізатора». Воно може виявляти зморшки, тонкі лінії, темні кола, темні або червоні плями, огрубілу шкіру, розширені пори, сухі ділянки та інші проблеми.Після підключення до інтерфейсу My Beauty Box можна відстежувати, як ті чи інші засоби для догляду впливають на шкіру. Додаток також рекомендує косметику залежно від погоди і конкретних проблем шкіри. Дзеркало дає поради і рекомендації, ґрунтуючись на відгуках для людей з певним типом шкіри та на даних, зібраних через анонімну хмарну систему Big Data.

Література

1. https://www.epochtimes.com.ua/novi-tekhnolohiyi/vitryana-mini-turbina-zaryadzhaye-usb-gadzhety-v-pohodi-giga-130333
2. https://www.epochtimes.com.ua/novi-tekhnolohiyi/portatyvnyy-mikroskop-na-osnovi-smartfona-sprostyt-diagnostyku-malyariyi-129805
3. https://www.epochtimes.com.ua/novi-tekhnolohiyi/stvoreno-avtonomnogo-robota-sobaku-dlya-roboty-vdoma-i-na-budivnyctvi-129286

МАЙБУТНЄ КОМП'ЮТЕРІВ. ГОЛОВНІ НОВИНКИ COMPUTEX 2019

Єгорова С.І., студентка ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж».

Науковий керівник - **Калініченко А.О,** викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж».

COMPUTEX Тайбей (COMPUTEX Taipei) (Taipei International Information Technology Show - тайбейського міжнародна виставка інформаційних технологій) - міжнародна комп'ютерна виставка, що проходить у Всесвітньому торговому центрі (англ. TWTC) в столиці Тайваню Тайбеї (ін. Тайбей, Тайпей). Щорічно на Тайвані провідні виробники інформаційних технологій демонструють власні розробки. Тут розташована більшість дослідницьких і виробничих центрів, що привертає аналітиків, журналістів та дослідників індустрії інформаційних технологій (IT) з усього світу. Перша виставка Computex відбулася в 1981 році і стала місцем, де малі і середні підприємства, що зароджується в комп'ютерной індустрії Тайваню могли б продемонструвати свої досягнення.

Цього року виставка Computex виявилася особливо багата на класні новинки. Я ретельно вивчила всі релізи та зібрала інформацію про все найцікавіше і найважливіше спеціально для вас.

ASUS ZenBook Pro Duo. Найголовнішим продуктовим анонсом виставки Computex ось уже багато років поспіль стають пристрої ASUS. Цього разу компанія дуже потужно виступила, представивши лептоп ZenBook Pro Duo з двома екранами. Ключова ідея в тому, що другий екран (в ASUS його називають ScreenPad) може не тільки виступати в якості додаткового робочого простору, а й допомагати взаємодіяти з величезною кількістю різних додатків.

У монтажній програмі або аудіоредакторі сюди можна вивести меню інструментів, в іграх - віртуальні кнопки із записаними на них макросами або різні інформаційні вікна. Під час роботи тут можна розташувати, наприклад, калькулятор, вікно з чатами і вікно з новинами - функція розподілу робочого простору підтримується. І це тільки вершина айсберга - в реальності доступних сценаріїв набагато більше. Ну, а для того, щоб комп'ютер з усім цим міг справлятися без труднощів, всередину інтегрували дуже серйозні комплектуючі. Як процесор використовується восьми- або шести ядерних Intel Core i9-9980HK / i7-9750H. Об'єм оперативної пам'яті може доходити до 32 ГБ, а сховище даних в топової конфігурації складається з чотирьох швидкісних PCIe SSD, об'єднаних в RAID-масив на 1 ТБ.

Dell XPS 13 (7390). Головною виставкою американської корпорації Dell традиційно вважається CES. Але в цей раз хлопці дуже видовищно відзначилися на Computex, представивши чи не півдюжини відмінних новинок. Найголовніша з них - ноутбук 2 в 1 Dell XPS 13 (7390). І в порівнянні з легким оновленням цього ПК в 2018-му році, в цей раз апгрейд вийшов по-справжньому значущим і масштабним.

MSI GT76 Titan. Серед тонких, легких і компактних ноутбуків завжди має бути місце для лептопа-монстра, який лякає розмірами, але зате дуже вражає своєю неймовірною продуктивністю. У цій номінації на Computex 2019 однозначним переможцем стала компанія MSI з її новеньким GT76 Titan. Товщина цього ПК складає значні 4,2 сантиметра, а важить машина 4,5 кілограма. Зате потужності тут стільки, що й деякі десктопи позаздрять. У топової конфігурації вартість лептопа складе $ 4900.. Стартова ціна, втім, теж вельми сувора - $ 3600.

Lenovo Project Limitless. На закритій презентації компанії Qualcomm під

час Computex 2019 засвітився ноутбук Lenovo під кодовою назвою Project Limitless. Найцікавіше в ньому - це чіпсет Snapdragon 8cx з інтегрованим в нього 5G-модемом Snapdragon X55, пікова швидкість завантаження якого може досягати фантастичних 2,5 Гбіт / с. Також вельми інтригує і те, що чіпсет Qualcomm дає ноутбуку помітну перевагу за часом автономної роботи. Швидкої появи гаджета в продаж, звичайно ж, чекати не варто: повсюдна інтеграція 5G-мереж в наше повсякденне життя не почнеться раніше кінця 2019 року.

Intel Ice Lake. Яка ж комп'ютерна виставка без «залізних» новинок? Intel дуже порадувала новим поколінням своїх процесорів: він вже десятий за рахунком і отримав назву Ice Lake. На Computex 2019 були анонсовані 10-нанометрові чіпи для ультрабуків (U-серія) і трансформерів (Y-серія). Чіпи отримали підтримку більш швидкої оперативної пам'яті і збільшений кеш; кількість виконуваних за такт операцій зросла на 18%. Але набагато важливіше те, що процесори отримали істотно поліпшену вбудовану графіку - тепер вона не тільки підтримує адаптивну частоту кадрів, але і без особливих проблем справляється з запуском популярних багатокористувацьких ігор з частотою від 30 до 60 к / с, а також не пасує перед важким контентом в розширенні 4K.

AMD Ryzen 3000. AMD порадувала ще більше: компанія представила нову лінійку процесорів Ryzen 3000, заснованих на 7-нанометровій архітектурі. До неї увійшли відразу шість десктопних рішень від шести ядерного Ryzen 5 3600 (3,6-4,2 ГГц, $ 200) до дванадцяти ядерного Ryzen 7 3900X (3,8-4,6 ГГц, $ 500). На презентації показали, як останній з них хвацько обходить істотно дорожчі Intel Core i9-9900K і i9-9920X в багатопоточних тестах продуктивності.

Література

1) Будущее компьютеров. Главные новинки Computex 2019.

Електронний ресурс] / Режим доступу: https://hi-tech.mail.ru/review/vse-glavnye-novinki-computex-2019.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМНОГО ПРОДУКТУ «M.E.Doc IS» НА ПІДПРИЄМСТВІ

Іванова С.М., викладач ВП НУБіП України «Ірпінський економічний коледж»

Сучасний стан розвитку інформаційних технологій вимагає від керівників підприємств впроваджувати в практику управління програмне забезпечення, яке дозволило б автоматизувати найбільшу частину виробничих та бізнес процесів. Тому з розвитком і ускладненням виробництва і посиленням конкуренції ці питання стають ще більш актуальнішими.

Програмний комплекс «M.E.Doc IS» - це система електронного документообігу, яка представляє собою комп‘ютерну програму, що допомагає працівнику облікового апарату у роботі з усіма типами документів в електронному вигляді: рахунками, договорами, актами, податковими накладними, звітами та іншими бухгалтерськими документами. Крім того він дозволяє нараховувати заробітну плату робітникам підприємства з метою формування звітності з ЄСВ − імпортувати дані з будь-якої бухгалтерської програми такої як 1С, Парус- Підприємство, OPZ тощо.Передавати звітності засобами електронної пошти з використанням електронних цифрових підписів та шифрування [1].

Слід зазначити, що електронний документообіг достатньо нове поняття, так як на більшості підприємствах звикли до паперових документів, які

потрібно роздрукувати, підписати, відправити контрагенту і чекати свого завізованого екземпляру, після чого підшити та відправити до архіву, а отже такий варіант ведення документообігу займає багато часу. Сьогодні практично вся звітність організації подається в електронному вигляді, відпала повністю потреба у паперових податкових накладних. Змінено основний бухгалтерський Закон України №996-14 «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» в якому наголошено, що первинні документи можуть бути складені у електронній формі [2]. Крім того, у судових прецедентах електронні документи використовуються як важливі докази, що доводить, як багато інноваційних компаній успішно використовують технології електронного документообігу у щоденній практиці.Передача документа контрагенту відбувається в зашифрованому вигляді, тож отримати документ може виключно той, кому він призначений. Звіти передаються за допомогою прямого з'єднання, що гарантує миттєву та захищену доставку. M.E.Doc також підтримує роботу із ЕЦП на захищених носіях, а можливість створення архіву програми збереже електронні документи підприємства протягом потрібного часу.

Таким чином, основною перевагою програмного комплексу M.E.Doc, порівняно з іншими засобами автоматизації документообігу є наявність повного циклу роботи з документацією, починаючи зі створення і подання до відповідних звітних органів і закінчуючи отриманням підтверджень про її якість.

Враховуючи вищезазначене, можна стверджувати, що, інформаційний програмний комплекс став основною складовою системи ведення облікового процесу на підприємстві без якого неможливо уявити сучасну бухгалтерію. Інформаційно-програмне забезпечення таке ж важливе для бухгалтерського обліку підприємства як організація облікового процесу, наявність

висококваліфікованих працівників, система документообігу та ін.

Література

1. Адамік О.В. Інформаційні технології в комп‘ютерних системах бухгалтерського обліку: проблеми організації даних та їх потоків / О.В. Адамік//Бізнесінформ №10 -2016. С. 348-353.

2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» №996-14 від 16.07.1999р.(остання редакція 16.10.2018р.).

ЗАСТОСУВАННЯ МУРАШИНИХ АЛГОРИТМІВ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ ЗАДАЧ ОПТИМІЗАЦІЇ

Іванов Є.К., магістрант НДУ ім. М.Гоголя

Науковий керівник – **Іванов В.В.**, доцент кафедри інформаційних технологій та аналізу даних НДУ ім. М.Гоголя

В останні роки інтенсивно розробляється науковий напрямок з назвою «Природні обчислення» (NaturalComputing), що об'єднує математичні методи, в яких закладені принципи природних механізмів прийняття рішень. Ці механізми забезпечують ефективний адаптацію флори і фауни до навколишнього середовища протягом декількох мільйонів років.Серед так званих «Softcomputingtechniques», розроблених за останні десять років для важко вирішуваних завдань дискретної оптимізації, присутні мурашині алгоритми (AntColonyOptimization - ACO, AntSystems - AS), які моделюють поведінку мурашника.

Мурашині алгоритми являють собою імовірнісну жадібну евристику, де ймовірності встановлюються, виходячи з інформації про якість рішення,

отриманої з попередніх рішень. Вони можуть використовуватися як для статичних, так і для динамічних комбінаторних оптимізаційних задач. Збіжність гарантована, тобто в будь-якому випадку ми отримаємо оптимальне рішення, однак швидкість збіжності невідома [3].

Імітація самоорганізації мурашиної колонії складає основу мурашиних алгоритмів оптимізації. Колонія мурах може розглядатися як багатоагентна система, в якій кожен агент (мураха) функціонує автономно за дуже простим правилами. На противагу майже примітивній поведінці агентів, поведінка всієї системи виходить напрочуд розумною [4].

Мурашині алгоритми серйозно досліджуються європейськими вченими з середини 90-х років. На сьогоднішній день вже отримано хороші результати для оптимізації таких складних комбінаторних задач, як задача комівояжера, задача оптимізації маршрутів вантажівок, завдання розмальовки графа, квадратична задача про призначення, завдання оптимізації мережевих графіків, завдання календарного планування і багато інших. Особливо ефективні мурашині алгоритми при динамічній оптимізації процесів в розподілених нестаціонарних системах, наприклад, маршрутизації у телекомунікаційних мережах [2, 3].

Ідея мурашиного алгоритму - моделювання поведінки мурах, пов'язаної з їх здатністю швидко знаходити найкоротший шлях від мурашника до джерела їжі і адаптуватися до умов, що змінюються, знаходячи новий найкоротший шлях. При русі мураха мітить свій шлях феромоном, і ця інформація використовується іншими мурахами для вибору шляху. Це елементарне правило поведінки і визначає здатність мурах знаходити новий шлях, якщо старий виявляється недоступним.

Будь-який мурашиний алгоритм, незалежно від модифікацій, можна уявити в наступному вигляді:

- Поки (умови виходу не виконані)

1. Створюємо мурах
2. Шукаємо рішення
3. Оновлюємо феромон
4. Додаткові дії {опціонально}

Для того щоб побудувати відповідний мурашиний алгоритм для вирішення будь-якої задачі, потрібно:

1. Представити завдання у вигляді набору компонент і переходів або набору неорієнтованих зважених графів, на яких мурахи можуть будувати рішення.
2. Визначити значення сліду феромону.
3. Визначити евристику поведінки мурашки, коли будуємо рішення.
4. Якщо можливо, то реалізувати ефективний локальний пошук.
5. Вибрати специфічний ACO алгоритм і застосувати для розв'язання задачі.
6. Налаштувати параметр ACO алгоритму.

Також визначальними є

- Кількість мурах
- Баланс між вивченням і використанням
- Поєднання з жадібними евристиками або локальним пошуком
- Момент, коли оновлюється феромон [4]

Мурашині алгоритми можуть бути успішно застосовані для вирішення складних завдань оптимізації. Основна ідея, що лежить в основі алгоритмів

мурашиної колонії, полягає в використанні механізму позитивного зворотного зв'язку, який допомагає знайти найкраще наближене рішення в складних задачах оптимізації. Тобто, якщо в даному вузлі мураха повинна вибрати між різними варіантами і якщо фактично вибрані результати будуть хорошими, то в майбутньому такий вибір буде більш бажаний, ніж попередній. Цей підхід є багатообіцяючим через його спільності та ефективності у виявленні дуже хороших рішень складних проблем.

Література

1. Барбашов І.А. Застосування алгоритму мурашиних колоній для вирішення задач маршрутизації транспортних засобів / І.А. Барбашов, О.В. Огнєвий // Вимірювальна та обчислювальна техніка в технологічних процесах. – 2014. – № 4. – С. 178-180.

2. Монахов О.Г. Применение алгоритма муравьиной колонии для построения оптимальной гиперсети / О.Г. Монахов, Г.И. Токтошов // Проблемы информатики. 2014. №3 (24). URL: https://cyberleninka.ru/article/n/primenenie-algoritma-muravinoy-kolonii-dlya-postroeniya-optimalnoy-giperseti (дата обращения: 19.10.2019).

3. Штовба С.Д. Муравьиные алгоритмы / С.Д. Штовба // ExponentaPro. Математика в приложениях. – 2003. – №4. – С. 70–75.

4. Штовба С.Д. Муравьиные алгоритмы: теория и применение / С.Д. Штовба // Программирование. – № 4. – 2005. – С. 1–16.

ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИХ ДАНИХ У МАТЕМАТИЧНОМУ ПАКЕТІ MATHCAD

Калініченко А.О., викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Експеримент є основним методом наукових досліджень. В експериментальних дослідженнях об'єкт дослідження схематично можна уявити у вигляді так званого «чорного ящика», який може мати ***n*** –x1, x2, ..., xn керованих входів, ***k*** – z1, z2, ... , zk некерованих входів та ***m*** виходів Y1, Y2,...,Ym (рис.1).

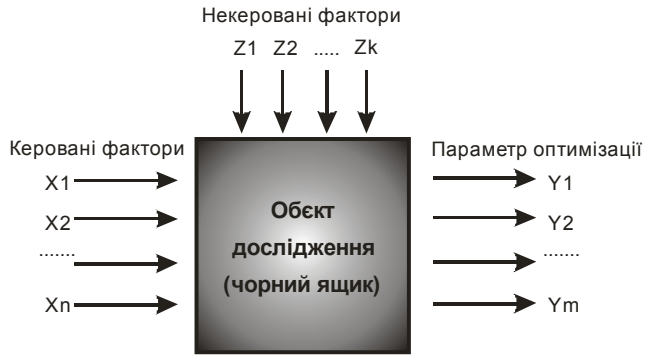

Рисунок 1 – Схема об'єкта дослідження ("чорного ящика")

Входами можуть бути зовнішні для об'єкта дослідження впливи чи параметри самого об'єкта. Вихідними величинами можуть бути стани чи параметри - кількісні чи якісні характеристики об'єкта.

Вихідну величину, що є невідомою функцією факторів, можна визначити як:

$$Y = \varphi(x1, x2, x3) \qquad (1)$$

У цьому випадку задачею планування експерименту може бути побудова математичної моделі об'єкта у вигляді аналітичного виразу:

$$Y = f(x1,\ x2,\ x3) \qquad (2).$$

Завдання дослідження полягає у визначенні залежності (2) та знаходження числових значень її коефіцієнтів, для чого слід спланувати і провести експеримент, а також обробити отримані експериментальні дані.

Процес підбору емпіричних залежностей складається з двох етапів:

I – дані експерименту наносяться на декартову систему координат і підбирають орієнтовний вигляд математичної залежності;

II – обчислюють невідомі коефіцієнти та сталі вибраної математичної структури (формули).

Розглянемо реалізацію цих етапів в Mathcad.

I етап. Дуже зручно наносити експериментальні дані на декартову систему координат в математичному пакеті Mathcad. Для того, щоб розрізняти експериментальні точки, які відносяться до різних умов або параметрів, в пакеті Mathcad можна користуватися різними значками. Графічне зображення результатів дослідження дає наочне представлення про якість виконаного експерименту, дозволяє установити основні закономірності досліджуваного явища, його екстремальні точки тощо.

II етап. Для побудови лінійних емпіричних залежностей виду $y(x) = a + b \cdot x$ у математичному пакеті Mathcad використовують функції **intercept(vx, vy), slope(vx, vy).** Розраховані коефіцієнти лінійної залежності представлені на рисунку 2:

За допомогою представленого графіку найпростіше оцінити ступінь узгодження експериментальних і теоретичних результатів, обчислити деякі величини, важливі для даного.

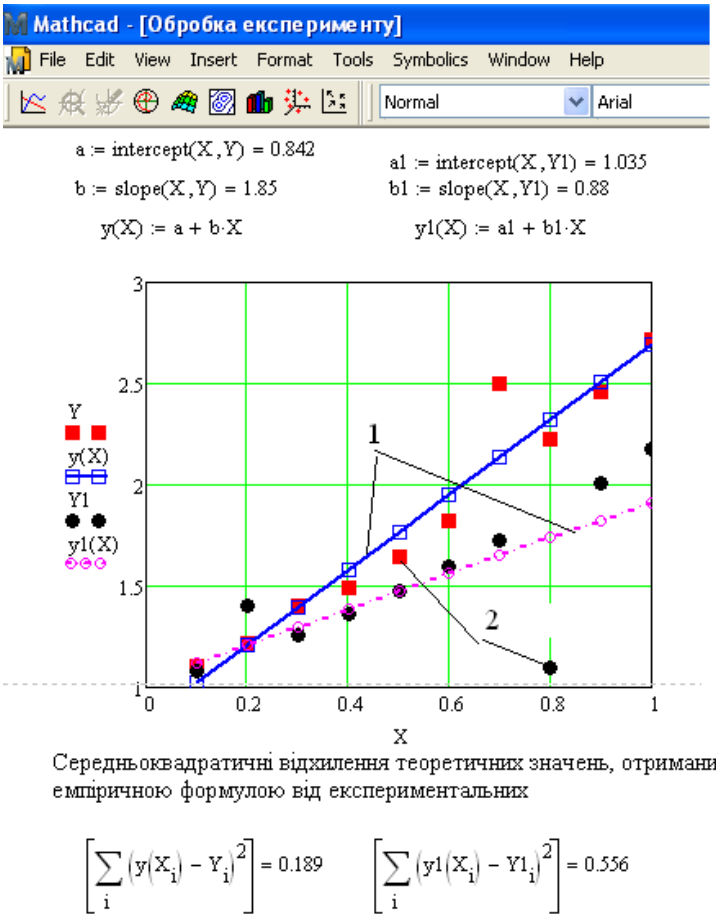

Рисунок 3 – Побудова лінійної емпіричної залежності (1– криві побудовані за емпіричними залежностями; 2 – експериментальні точки)

Для побудови поліноміальних емпіричних залежностей виду $y(x) = b_0 + b_1 \cdot x + b_2 \cdot x^2$ використовують функцію **regress(vx, vy, n).** Розраховані коефіцієнти поліноміальних, емпіричних залежностей, представлені на рисунку 3:

Для оцінки ступеню точності опису декількома емпіричними залежностями експериментальних даних використовують показник середньоквадратичного відхилення теоретичних значень отриманих за емпіричної формулою і експериментальних. Чим менше середньоквадратичне відхилення, тим краще емпірична формула описує експериментальні дані.

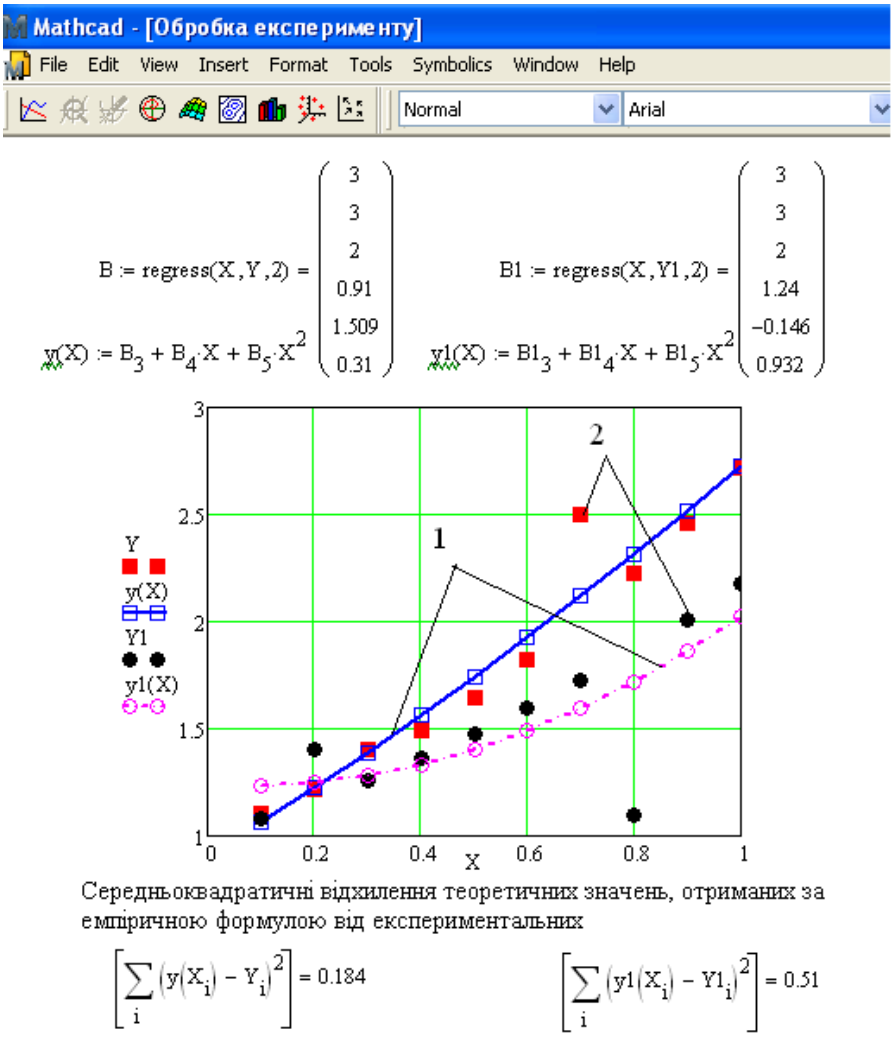

Рисунок 3 – Побудова поліноміальної емпіричної залежності (1– криві побудовані за емпіричними залежностями; 2 – експериментальні точки)

Отже, математичний пакет Mathcad дозволяє якісно і досить наочно графічно та аналітично проводити аналіз отриманих експериментальних даних, отримувати математичні моделі широкого спектру математичних структур.

НОВА ОПЕРАЦІЙНА СИСТЕМА LITE OS

Клочко А.О., студент ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Науковий керівник – **Калініченко А.О.**, викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Компанія Microsoft готує до випуску абсолютно нову операційну систему Lite OS, яка за задумом творців повинна замінити найпопулярнішу на даний момент ОС – Windows 10.

Про це повідомляє видання AKKet з посиланням на технічні документи Microsoft, взяті з офіційного сайту компанії.

З наявної інформації відомо, що нова ОС буде мати ряд якісних відмінностей від попередниці і головним бонусом в ній стане вбудований пакет Office 2019.

Відзначається, що нове програмне забезпечення виявиться простіше у використанні, матиме полегшений інтерфейс і в ній буде «єдиний додаток для налаштувань», який за запевненням творців, «вкрай простий у використанні».

Із нової операційної системи Microsoft приберуть всі опції, які практично зовсім не використовуються.

Компанія анонсувала Lite OS у середині травня в рамках конференції для розробників Build 2019. Тестові версії нової ОС повинні з'явитися в доступі незабаром після презентації, а остаточний продукт, найімовірніше, вийде у світ лише в кінці осені.

Як повідомляють, раніше в США почали розслідування проти компанії Microsoft за звинуваченням в корупції. Згідно з матеріалами справи, компанія продавала третім особам пакет Office за заниженою ціною, щоб потім ті

перепродували його урядовим організаціям в Європі набагато дорожче.

Якщо перевірити історію, компанія Microsoft зараз активно працює над новою операційною системою. Історик говорить про нову графіку.

На даний момент операційна система відома під назвою Lite OS, але в пізніше може бути і інша.

Вперше про цю ОС ми дізналися це в минулому році, коли говорилося, що нова ОС не буде просто спрощеною версією Windows 10.

У кожної людини на Землі є свої причини для того, щоб вподобати або ненавидіти операційну систему Windows 10, але це не відміняє того, що саме вона є найпопулярнішою серед користувачів усього світу. У Windows 10 ви знайдете не маленьку кількість недоліків, від яких Microsoft вирішила позбутися шляхом випуску нової операційної системи.

Як стало відомо, платформа з кодовим назвою Lite OS кардинально відрізняється від Windows 10 буквально у всьому, і секрет її міститься в модульній структурі. Щоб створити нову операційну систему Microsoft , розробники працювали удвічі більше, ніж для Windows 10.

Отже, аналіз зарубіжних джерел свідчить про те, що нова операційна система буде кращою за Windows 10, зручнішою, в ній виправлено багато помилок попередніх операційних систем. Нова ОС з‘явиться восени 2019 року.

Література

1.Зарубіжний сайт Технофан //[Електронний ресурс] https://tehnofan.com.ua/2019/10/14/windows-10gvg1224/.

2.Офіційній сайт Microsoft Store // //[Електронний ресурс] https://www.microsoft.com/ru-tm/store/b/home.

ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ІНТЕРНЕТУ РЕЧЕЙ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Іванов Є.К., викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

В останні десятиліття в сільському господарстві стався ряд технологічних перетворень. Завдяки різним цифровим пристроям і датчикамфермери отримали повний контроль над процесом вирощування худоби та виробництва сільськогосподарських культур. Зараз ці процеси більш передбачувані – це відчутно підвищує ефективність агробізнесу.

Хоча на даний момент інтернет речей (IoT) в сільському господарстві ще не так поширений, але цей ринок дуже динамічний. Впровадження рішень IoT для сільського господарства стає дедалі більше. BI Intelligence прогнозує, що до 2020 року кількість установок IoT-пристроїв в сільському господарстві досягне 75 мільйонів, щорічно збільшуючись на 20%.Водночас очікується, що глобальний обсяг інтелектуального ринку сільського господарства потроїться до 2025 року, досягнувши $15,3 млрд (в порівнянні з трохи більше $5 млрд в 2016 році) [1].

Оскільки «розумне» сільське господарство – ринок, що розвивається, все ще є широкі можливості для компаній, що мають актуальні рішення. Технології IoT можуть трансформувати сільське господарство в багатьох аспектах [2]. Розглянемо основні.

Моніторинг кліматичних умов. Ймовірно, найпопулярнішими смарт-гаджетами в сільському господарстві є метеорологічні станції , що складаються з різних інтелектуальних датчиків. Розташовані на полі, вони збирають дані з навколишнього середовища. Автоматичні метеостанції дозволяютьотримувати

погодні дані більш релевантні до полів господарства;отримувати погодні дані з більшою частотою і в режимі реального часу, та відповідно більш чітко реагувати на зміну погоди; автоматично накопичувати архів погодної інформації для подальшого аналізу факторів, що впливають на врожайність;отримувати покращений прогноз погоди.Отримані дані можуть використовуватися для виборуоптимальних строків сівби, догляду за посівами і збирання урожаю. Деякими прикладами таких сільськогосподарських пристроїв IoT є allMETEO , Smart Elements і Pycno.

Автоматизація систем зрошення. На основі концепції IoT пропонуються нові смарт-рішення, які допомагають фермерам управляти процесом зрошення. Нова система дозволяє не тільки більш ефективно використовувати воду, але також заощаджує час і знижує витрати на оплату праці. Завдяки точному контролю стану навколишнього середовищата автоматичномуналаштуванню для забезпечення найбільш комфортного для рослин мікроклімату«розумна» система зрошення економить воду, знижує фізичні зусилля, необхідні для обслуговування системи, надає можливість контролювати систему в будь-який час з будь-якої точки.

Автоматизація теплиць. Розумна теплиця – це повністю автоматизована конструкція, покликана полегшити процес вирощування агрокультур і мінімізувати використання ручної праці. В основі будь-якої розумної теплиці – датчики, виконавчі механізми, системи моніторингу та управління, які в комплексі дозволяють оптимізувати багато факторів і умови зростання агрокультур.Часто розумні теплиці працюють в синхронізації з іншими технологічними рішеннями, наприклад, технологіями автоматичного поливу і системами опалення та вентиляції. Інтелектуальні датчики фіксують дані про розвиток рослин, зрошення, наявність шкідників та освітлення і відправляють

їх на локальний або хмарний сервер. Веб-консоль адміністратора дозволяє фермерам налаштовувати параметри системи і інтегрувати її з іншими рішеннями. Мобільний додаток генерує оповіщення та звіти про продуктивність теплиці IoT.

Контроль за тваринамиі управління процесами на фермі. Основою розумного тваринництва є датчики, які розміщуються на тваринах і системи автоматизації виробничих процесів. Основні завдання, які можна вирішити за їх допомогою: спостереження за тваринами і місцем їх знаходження; контроль стану здоров'я, раціону, життєвих циклів; подача корму, води, їх дозування; управління освітленням, вентиляцією і температурою ферми; збір і виведення статистики за всіма контрольованими показниками; дистанційний доступ і контроль; програмування та автоматичне виконання завдань по догляду за тваринами.

Комплексні системи управління підприємством. Більш складний підхід до IoT в сільському господарстві – системи управління продуктивністю підприємства. Вони зазвичай включають в себе ряд встановлених по території підприємства пристроїв і датчиків IoT, а також потужну моніторингову панель з аналітичними можливостями і вбудованою системою обліку і звітності.Це забезпечує можливості віддаленого моніторингу виробництва, логістики, використання техніки,відстеження транспортних засобів (або їх автоматизації), управління зберіганням і дозволяє оптимізувати більшість бізнес-операцій. Подібні рішення представлені FarmLogs і Cropio.

Важливість IoT для подальшого розвитку агротехнологій приблизно така ж як і ефекту синергії для економіки – це, коли об'єднання декількох компонентів дає більший результат, ніж їх використання окремо. Таким чином, IoT виступає в якості інструменту, який об'єднує різні технології і формує з них єдину

екосистему. Цей симбіоз даних в одному джерелі дозволять краще оперувати даними, що підвищує ефективність використання цих технологій [3].

Література

1. Meola A. Why IoT, big data & smart farming are the future of agriculture. URL: https://www.businessinsider.com/internet-of-things-smart-agriculture-2016-10.
2. IoT в сельском хозяйстве: 5 вариантов использования технологии. URL: https://aggeek.net/ru-blog/iot-v-selskom-hozyajstve-5-variantov-ispolzovaniya-tehnologii.
3. Почему IoT и точное земледелие это будущее сельского хозяйства. URL: https://aggeek.net/ru-blog/pochemu-iot-i-tochnoe-zemledelie-eto-buduschee-selskogo-hozyajstva.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-СЕРВІСУLEARNINGAPPS В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Кізима І.В., викладач ВП НУБІП України «Бережанський агротехнічний коледж»

LearningApps.org є сервісом Web 2.0 для підтримки процесів навчання та викладання за допомогою невеликих інтерактивних модулів. Ці модулі можуть використовуватись безпосередньо як навчальні ресурси або для самостійної роботи. Метою роботи є створення загальнодоступної бібліотеки незалежних блоків, придатних для повторного використання та змін. Блоки (вони називаються вправами) не включені в жодні конкретні сценарії чи програми, тому вони не розглядаються як цілісні уроки чи завдання, натомість їх можна використати у будь-якому доречному методичному сценарії. Це конструктор

для розробки інтерактивних завдань за різними предметними дисциплінами для застосування на заняттях і в позакласній роботі.

LearningApps.org був розроблений як науково-дослідний проект Центру Педагогічного коледжу інформатики освіти РН Берн у співпраці з університетом м.Майнцта Університетом міста Герліц (Німеччина). На сервісі представлено багато інтерактивних вправ, які були розроблені для різноманітних форм навчального процесу. Їх можна використовувати в роботі з інтерактивною дошкою, або як індивідуальні вправи для студентів. Є україномовна версія сайту. Для роботи на сайті треба зареєструватись, створити свій акаунт та розпочати творчий процес.

Існуючі модулі можуть бути безпосередньо включені у зміст навчання, а також їх можна змінювати чи створювати в оперативному режимі. Вправи на сайті подаються у зручному візуальному режимі сітки зображень, навівши на які вказівник миші можна побачити тип вправи та її рейтинг на сайті (залежить від кількості переглядів та оцінок користувачів). На сьогоднішній день сервіс пропонує близько 30 різноманітних шаблонів, що цілком достатньо для реалізації безлічі методичних задумів. Всі шаблони розділені на 5 груп: вибір, розподіл, послідовність, заповнення та онлайн-ігри.У кожній групі доступно кілька шаблонів вправ, опис та зразки яких можна попередньо переглядати перед тим, як створити власний навчальний ресурс.

Дуже важливо, що користуватися створеними продуктами може кожний. Є можливість співпрацювати з колегами не тільки свого навчального закладу, але і всього світу, використовуючи Інтернет. Викладач може працювати з групами студентів, швидко створювати вправи на занятті, задавати домашнє завдання, отримувати гіперпосилання від студентів та перевіряти виконання завдань. Також є можливість вбудовувати завдання на html- сторінку. Процес створення

вправ дуже простий та цікавий. Сервіс відкриває великі можливості для різноманітності дидактичних завдань. Кожний учасник процесу може використовувати розробки своїх колег, використовуючи величезний банк розробок користувачів сервісу та ділитися своїми авторськими продуктами. Є також можливість використовувати ілюстративні, відео та аудіо матеріали. Створені завдання образні, барвисті і легко запам‘ятовуються. Автори завжди мають можливість використовувати функцію «повернутись та виправити». Є можливість виправлення помилок.

Однією з переваг середовища LearningAppsє можливість завантажити на власний комп‘ютер створені вправи: у форматі SCORM – завантажити в систему дистанційного навчання або використовувати на комп‘ютері без Інтернету, iBookAuthor – для використання на iPad вправ без Інтернету, DeveloperSource – для зміни вправи на рівні мови програмування.

Перелічені переваги сервісу LearningApps вказують на доцільність його використання в процесі підготовки інтерактивного дидактичного матеріалу для студентів, публікації та обговорення створених вправ у блогах. При цьому,викладачі та студенти розвивають критичне та творче мислення, тренують пам‘ять, розширюють кругозір, формують комунікативні навички та навики роботи з інформаційно-комунікаційними технологіями.Це доброзичливий ресурс, він створює ситуацію успіху, підвищує самооцінку студентів, які успішно виконують завдання. Це один із ресурсів, який не поділяє платну та безкоштовну версію програми та надає однакові можливості всім учасникам проекту.

Література

1.Дементієвська Н.П. Комп‘ютерні технології для розвитку учнів та вчителів / Н.П. Дементієвська, Н.В. Морзе // Інформаційні технології і засоби

навчання: Зб. наук. праць / За ред. В. Ю.Бикова, Ю. О.Жука. – К.: Атака. – 2005. – С. 76–95.

2.Кузьмінська О.П.Забезпечення умов набуття професійної компетентності педагогів в умовах інформаційного суспільства / О.П. Кузьмінська // Нова педагогічна думка. – Рівне. – 2010. – №2. – С. 107-111.

3. Морзе Н.В. Як навчати вчителів, щоб комп‘ютерні технології перестали бути дивом у навчанні? / Н.В. Морзне // Комп‘ютер у школі та сім‘ї. – 2010. – №6. – С. 10–14.

4.Сервіси для створення дидактичних матеріалів . Електронний ресурс. — : http://ow.ly/ZS5x9

5.Learningapps: большечемпросто игры. Електронний ресурс. – http://www.slideshare.net/shperk/learningapps-16334056?related=3.

ЦИФРОВИЙ МОНІТОРИНГ СТАНУ ПОСІВІВ АГРОКУЛЬТУР

Конівненко К.В., студент ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Науковий керівник – **Іванов Є.К.,** викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Класичний моніторинг стану посівів вважається основним способом визначення їх стану. Зокрема, це дає змогу отримати об‘єктивну інформацію про наявність забур‘яненості, ступінь поширення хвороб та шкідників, а також забезпеченість рослин поживними речовинами. Відповідно, проведений належним чином моніторинг дає змогу оперативно відреагувати на ту чи іншу проблему, вживши своєчасних належних заходів.

Агроному доволі складно щодня контролювати сотні й тисячі гектарів полів. Візуально людині з поверхні землі можна проконтролювати лише периметр поля. Зрозуміти, що відбувається на глибших ділянках поля можна лише з неба. Тут на допомогу приходять технології супутникового та безпілотного моніторингу посівів.

Супутниковий агромоніторинг є сьогоденням в усьому світі. Вже 20 років в Європі функціонує система агромоніторингуMARS, а в світі активно розвивається глобальна система GEOS. У нашій державі діє Інститут космічних досліджень НАНУ та Державного космічного агентства України, який, співпрацюючи напряму з закордонними колегами, адаптує їхні технології до наших реалій, а також впроваджує нові розробки в галузь супутникового агромоніторингу.

Загалом супутникові знімки дозволяють контролювати: правильність дотримання сівозміни, аномалії розвитку рослинності, робити прогноз урожайності, створювати карти родючості ґрунтів, а також оцінювати площі сільськогосподарських культур.

Супутникові знімки бувають двох типів: високого та середнього розрізнення. Щодо перших, то їх не обов‘язково робити постійно, до того ж, ціна таких знімків зависока. Щодо других, то у таких знімках в одній точці міститься ділянка території 30х10 м, відповідно є вся інтегральна інформація про вирощування культури в цій точці. Але варто розуміти, що градацію можна побачити лише за умови регулярного отримання знімків.

Інформація із супутника не потрапляє до споживача напряму, оскільки потребує більшого осмислення, грамотності при її використанні. Саме тому першими її споживачами є агроконсалтингові компанії, які об‘єктивно

оцінюють картину та надають інформацію щодо планування сівозмін та інших операцій виробникам сільськогосподарської продукції.

Завдяки супутниковому агромоніторингу можна робити прогнозування потенційної урожайності. Вона представляє собою максимально можливу врожайність, яку можна досягти на полі. Прогноз враховує склад ґрунту, метеорологічні умови та сорт насіння. Також оцінюється реальна врожайність.

Супутниковий моніторинг є досить дорогим і не завжди доступний через погодні умови. Тому швидко набирають популярності безпілотні платформи.З ними працювати простіше, при цьому вони дають змогу отримати набагато детальніші знімки полів.

Основними видами безпілотних літальних апаратів (БПЛА), що використовуються у сільському господарстві, є платформи літакового та роторного типів. Перевага перших полягає у тому, що вони можуть знаходитися в повітрі довше за роторні платформи. Залежно від модифікації, цей час становить від 60 до 120 хв. Але разом з тим другий тип платформ здатний нести на собі більшу вагу. В основі платформи лежить легкий каркас із системою живлення, на який можна встановлювати модулі передачі сигналу, систему GPS, різноманітні камери тощо.Процес польоту агрегату проходить в автоматичному режимі. Безпілотник рухається по сітці заданих координат на висоті 200 метрів. В екстрених ситуаціях в платформі спрацьовує механізм повернення на домашню точку.

Аграрні БПЛА дають змогу отримати потрібну інформацію у доволі значних обсягах буквально впродовж лічених годин, а якщо дуже потрібно, то й хвилин. Загалом впродовж світлового дня можна облетіти безпілотником, залежно від моделі 1000–1500 га, а в окремих випадках і значно більші площі.

Завдяки цим апаратам можна здійснювати контроль за роботою техніки та

загальним ходом виконання аграрних робіт, стежити за станом посівів тощо. А також ця технологія є універсальною: її можуть використовувати як великі агрохолдинги, так і середні й малі господарства.

За допомогою БПЛА можна будувати точні карти полів, створити їхню історію за сівозміною та врожайністю, дивитися щільність посіву, з великою точністю оцінювати кількість зеленої біомаси, аналізувати проблемні ділянки тощо. Великою перевагою безпілотних апаратів є точність, з якою вони передають дані. Так, він дає знімок роздільною здатністю 4-5 см/піксель. Для порівняння: супутникові знімки дають 40-50 см/піксель. Проте з метою отримання комплексної картини важливо зберігати дані з великою періодичністю.За допомогою мультиспектральної камери можна оцінювати вегетаційні індекси, а з багатоканальними камерами кількість індексів можливо збільшити до 25.Всі дані необхідно прив‘язувати до сітки координат. Це можна зробити двома шляхами: або після польоту зрівняти дані з прив‘язкою до наземних контрольних точок, або використовувати обладнання, яке передає дані на наземну станцію. В обох випадках апарат передає координати з точністю до метра.

Література

1.Радіонов Д. Підвищуємо ефективність аграрного господарства. URL: http://agro-business.com.ua/agro/kermo-kerivnyka/item/2007-pidvyshchuiemo-efektyvnist-ahrarnoho-hospodarstva.html

2.Черкас В. Супутниковий і безпілотний моніторинг стану посівів. URL: http://agro-business.com.ua/agro/mekhanizatsiia-apk/item/14649-suputnykovyi-i-bezpilotnyi-monitorynh-stanu-posiviv.html

3.Супутниковий моніторинг стану полів. URL: http://agrosif.com.ua/супутниковий-моніторинг-стану-полів/

ДИДАКТИЧНІ ОРІЄНТИРИ СУЧАСНОЇ МУЛЬТИМЕДІЙНОЇ ПРЕЗЕНТАЦІЇ

Литовченко В.П., к.ф.н., доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Одним із найпотужніших засобів, що активізує пізнавальну діяльність студентів під час навчання є мультимедійна презентація. Вона забезпечує найбільш досконале поєднання графічної, текстової, звукової інформації й створення сприятливого середовища для освоєння програми освітнього курсу. Аналіз якості будь-якої мультимедійної презентації, загалом, можна звести до трьох складових: дидактичної, емоційної та ергономічної. Перша із них і буде предметом даного нашого дослідження.

Початок будь-якої мультимедійної презентації має містити чітку структуру матеріалу. Відправною точною структури є вступ, який містить чітке формулювання теми доповіді й постановку завдання, логічну послідовність, взаємозв‘язок окремих частин матеріалу, який викладається. Наявність у презентації готових висновків надає їй завершеності, дозволяє осмислити основне, визначити суть.

Наступний крок – максимально чітке визначення часових меж для подачі мультимедійного матеріалу. Ефективне планування локалізоване в часових інтервалах дозволяє правильно тримати лекційний тем, помічати випередження й відставання від заздалегідь визначеного графіку.

Виділення важливої інформації. Фіксація уваги студентів на ключових поняттях, розкритті основних положень, узагальненого досвіду тощо. Даний блок активно опирається на міжпредметні зв‘язки раніше засвоєний матеріал.

Тривала подача мультимедійної презентації логічно веде до зниження

уваги аудиторії. З метою стимулювання організації уваги аудиторії доцільно передбачити різного роду нестандартні цікавинки, які не лише повернуть слухачів до необхідне тематичне русло, а й зроблять інформацію необхідною та затребуваною. Як приклад, може виступати власний життєвий досвід, ситуація, випадок з життя відомої чи пересічної людини.

Сучасна презентація неможлива без контрастних ілюстрацій та візуального розв‘язання проблеми. Особливо це важливо в навчальному процесі, коли, наприклад, студент хоче почути чітку, зрозумілу та єдиноправильну відповідь. Ілюстрація має відповідати змісту, місцю та часу, по можливості не містити зайвих елементів, які будуть відволікати увагу.

Варто пам‘ятати, якою б повноцінною не була презентація вона вимагатиме зв‘язного й доступного коментування різного виду візуальної інформації, оптимального ритму подачі матеріалу, достатньої кількості повторень обов‘язкової для запам‘ятовування інформації.

Таким чином, дидактичні складові мультимедійної презентація мають чітко визначену структуру. Підготовка презентації вимагає спеціальної підготовки, освоєння творчої педагогічної майстерності. Проведення навчальних занять за підтримки мультимедійної презентації дозволяє полегшити сприйняття дидактичного матеріалу, що важливо для повноцінної взаємодії викладача і студентів.

Література

1. Лазарев Д. Корпоративная презентація: как продать идею за 10 слайдов / Д. Лазарев. – М.:Альпина Паблишер. – 2012. – 304 с.

2. Пінчук О. Проблема визначення мультимедіа в освіті: технологічний аспект / О. Пінчук // Нові технології навчання. – К. – 2007. – Вип. 46. – С. 55-58.

3. Синиця М.О. Використання мультимедійних технологій у навчальному процесі ВНЗ як засіб формування педагогічних знань / О.М. Синиця / Професійна педагогічна освіта: становлення і розвиток педагогічного знання: монографія / за ред. проф. О.А. Дубасенюк. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – С. 418-438.

ШЛЯХИ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ WI-FIВ СУЧАСНОМУ СВІТІ

Марченко А.А., студент НУБіП України

Науковий керівник - **Шкарупило В.В.,** к.т.н., доцент кафедри комп'ютерних систем і мереж НУБіП України

Знайдено незвичайне застосування Wi-Fi: ідентифікація людини, що знаходиться за стіною. Інженери з Каліфорнійського університету розробили технологію ідентифікації людини, що знаходиться за стіною (або будь-якою іншою аналогічною перешкодою) за допомогою звичайної відеокамери (а точніше відеозапису людини) і сигналів, що випускаються Wi-Fi-передавачами. Звичайно, переживати про те, що за вами за допомогою роутера раптом почнуть стежити ваші сусіди не варто. Але технологія виглядає вельми і вельми цікаво.

Як ідентифікувати людину за допомогою Wi-Fi. Нова методика дозволяє визначити, чи є людина за перешкодою тією же людиною, яка знаходиться на відеозаписі. Причому відеозапис не обов'язково повиний бути свіжим. Таким чином починати бояться Wi-Fi мереж поки що передчасно. Ця нова система ідентифікації особистості отримала назву XModal-ID, де перша буква це зовсім не буква, а символ «хреста», по-англійськи cross. Таким чином вимовляється

назва як Cross-Modal-ID. І вона може мати безліч застосувань. Яких? Ну, наприклад, давайте розглянемо сценарій, в якому правоохоронні органи мають відеозапис пограбування. Вони підозрюють, що грабіжник ховається всередині будинку, але підтвердження цьому немає. До того ж будинку можуть бути заручники, а «заглянути» всередину за допомогою камер не виходить. Тут на допомогу і прийде XModal-ID.

«Наш підхід дозволяє визначити, чи є людина за стіною тим же, що і в наявних відеоматеріалах. При цьому вам потрібна лише пара передавачів WiFi, - каже одна з авторів розробки професор Ясамін Мостофі. Для цього не потрібні ніякі попередні дані про швидкістьWi-Fi з'єднання. Навіть не потрібно знати, де конкретно знаходиться досліджуваний суб'єкт. Потрібна лише відеозапис цієї людини».

Як це працює? По суті принцип функціонування дуже і дуже простий. Один передавач Wi-Fi сигналу і один приймач Wi-Fi знаходяться поруч. За перешкодою знаходиться людина. Передавач посилає бездротової сигнал, що приймається потужність якого вимірюється приймачем. Хвилі бездротового з'єднання відбиваються від людини за перешкодою. Потім, з огляду на наявну відеозапис ходи і рухів людини, отримані вимірювання дозволяють скласти тривимірну модель людини. Вона і використовується для того, щоб порівняти риси поведінки з тими, що були зафіксовані камерою.

Щоб не бути голослівними, вчені протестували свою розробку на групі добровольців. Звичайно, вибірка була невелика - всього 8 осіб. Однак цієї кількості вистачило для того, щоб довести працездатність технології і вірно розпізнавати людей в 84% випадків.

Література

1. Пролетарский А.В.Технологии современных беспроводных сетей

Wi-Fi / А.в. Пролетарський. - 2017.

2. Cwsp (R) CertifiedWirelessSecurity Professional OfficialStudyGuide: SecondEdition (Cwsp-205), 2017.

3. LearnWi-FiPasswordPenetrationTesting (WEP/WPA/WPA2), 2015.

ЗБЕРЕЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ. СУЧАСНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ

Орел О.В., к.пед.н., викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Зберігання та накопичення є одними з основних дій, здійснюваних над інформацією і головним засобом забезпечення її доступності протягом деякого проміжку часу. В даний час визначальним напрямком реалізації цієї операції є концепція бази даних, складу (сховища) даних [4].

Зберігання інформації - забезпечення належного стану інформації та її матеріальних носіїв. Комплекс заходів, спрямований на забезпечення збереження повноти і цілісності сформованих даних про певну інформацію, створення і підтримання належних умов для їх використання, а також запобігання несанкціонованому доступу, поширенню і використанню [2].

Зберігання інформації - це комплекс дій, метою яких є захист нагромадженої інформації від втрати, зіпсування, зруйнування, пошкодження.

Інформація завжди нагромаджується на певному носії, тому зберігання інформації потребує перш за все надійних носіїв, що якомога менше піддаються фізичному зносу. У процесі розвитку людства неперервно вдосконалювалися й носії інформації: на зміну глиняним таблицям та папірусним сувоям прийшли друковані книги, а в наші часи на перше місце виходять електронні носії

інформації – оптичні та магнітні диски, які здатні надійно та компактно зберігати величезні обсяги інформації. Для додаткового підвищення компактності розміщення електронної інформації на носії застосовують спеціальні програми-архіватори, які дозволяють ущільнювати записи, скорочуючи, наприклад, обсяг текстової інформації приблизно втричі [1].

У кожному комп‘ютері є один або кілька дисків (їх називають вінчестерами). На жорстких дисках може зберігатися велика кількість інформації, зокрема фотографії, відео, музика, документи, програми тощо. На жорсткому диску комп‘ютера інформація зберігається навіть тоді, коли комп‘ютер вимкнено. Існують також зовнішні жорсткі диски. Найпростіший спосіб збільшення обсягу вільного місця на ПК — під‘єднання зовнішнього жорсткого диска. Він може доповнювати обсяг внутрішнього жорсткого диска комп‘ютера, особливо якщо внутрішній диск функціонує повільніше через брак місця. На зовнішньому жорсткому диску можна зберігати резервну копію важливих файлів.Більшість таких жорстких дисків під‘єднується через USB[3].

Майже всі комп‘ютери сьогодні обладнано пристроями читання та запису CD і DWD-дисків (приводами), які зазвичай розташовано на передній панелі системного блоку. За допомогою лазерів пристрої зчитують (записують) дані з диска [3].

Флеш-пам'ять або просто флешка — це маленький портативний пристрій у вигляді брелока, який підключається до USB-порту комп‘ютера. Подібно до жорсткого диска, флеш-пам‘ять використовується для зберігання інформації, проте зазвичай її обсяг значно менший порівняно з більшістю жорстких дисків. У цифрових фотокамерах, телефонах інформація зберігається на картах пам‘яті (флеш-пам‘яті). Інформацію на картах пам‘яті можна стирати та

використовувати їх знову. Ноутбуки та деякі комп‘ютери обладнано вбудованими пристроями читання карт пам‘яті [3].

Ще одним місцем для збереження інформації є бази даних. Збережені дані не залежать від програм користувачів, для модифікації і внесення змін застосовується загальний управляючий метод [4]:

Банк даних - система, що представляє певні послуги зі зберігання й пошуку даних певній групі користувачів з певної тематики.

Система баз даних - сукупність управляючої системи, прикладного програмного забезпечення, бази даних, операційної системи і технічних засобів, що забезпечують інформаційне обслуговування користувачів.

Сховище даних–це база, що зберігає дані, агреговані за багатьма вимірами.

Альтернативою сховищу даних є концепція вітрин даних (DataMart). Вітрини даних - безліч тематичних БД, що містять інформацію, що відноситься до окремих інформаційних аспектів предметної області.

Інша проблема у зберіганні інформації виникає у зв‘язку з тим, що дані потребують захисту. Захист інформації (забезпечення неможливості доступу до інформації сторонніх осіб; незумисного або недозволеного використання, зміни або руйнування інформації). Захист інформації слід здійснювати у кількох напрямках: захист від випадкових чинників, неправомірних дій користувача, виходу з ладу апаратури та захист від злочинних дій, що полягають у розкритті конфіденційної інформації, несанкціонованого доступу до інформації [1].

Ці завдання виконують служби безпеки, які забезпечують цілісність та надійність даних, засекречування даних, контроль доступу і захист від збоїв апаратури. Шляхи і методи приховування таємних повідомлень відомі вже давно і до того ж давня сфера людської діяльності стенографія відродилася саме для вирішення проблем захисту інформації.

Поряд з нею використовуються й інші методи захисту: кодування і криптографії. Мета криптографії полягає у тому щоб заблокувати доступ до таємної інформації шляхом шифрування змісту таємних повідомлень. Мета стенографії – приховати сам факт існування таємного повідомлення [1].

Література

1. Сутність процесу зберігання інформації. Заходи щодо зберігання інформації.[Електронний ресурс] / Режим доступу: https://studopedia.com.ua/1_127098_sutnist-protsesu-zberigannya-informatsii-zahodi-shchodo-zberigannya-informatsii.html Дата звернення: Жовт. 21, 2019.

2. Зберігання інформації [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Зберігання_інформаціїДата звернення: Жовт. 21, 2019.

3. Пристрої зберігання інформації[Електронний ресурс] / Режим доступу: https://sites.google.com/site/tehnarchik/home/pristroie-zberiganna-informaciieДата звернення: Жовт. 21, 2019.

4. Зберігання інформації [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://stud.com.ua/59733/informatika/zberigannya _informatsiyi Дата звернення: Жовт. 21, 2019.

ОПЕРАТИВНА ПАМЯТЬ DDR5

Понирко А.С., студент ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Науковий керівник – **Орел О.В.**, к.пед.н., викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Про DDR5. Стандарт DDR5 (Double Data Rate - подвоєна швидкість передачі даних) являє собою стандарт нового покоління для пам'яті з довільним доступом (Random Access Memory - RAM). Нова специфікація обіцяє появу чіпів, що володіють більш високою продуктивністю, ніж існуючі модулі пам'яті DDR4. Крім того, вони будуть споживати менше енергії. Але що це означає для настільних комп'ютерів? Давайте поглянемо на те, що нам відомо сьогодні, а також спробуємо розібратися коли вийде DDR5 і ми зможемо застосовувати її в своїх комп'ютерах.

Навіщо потрібна DDR5. З появою першого покоління процесорів Ryzen від AMD почалася нова «ядерна» війна. AMD запропонувала 4-ядерні, 8-потокові процесори для комп'ютерів середнього класу, і 8-ядерні, 16-потокові процесори для користувачів високопродуктивних комп'ютерів. Це майже подвоїло характеристики процесорів в порівнянні з тими, що Intel роками пропонувала для цих сегментів ринку. У третьому поколінні процесорів Ryzen компанія AMD збільшила кількість ядер ще на 50%, запропонувавши чіпи з шістьма ядрами для комп'ютерів середнього класу, і 12-ядерні процесори для високопродуктивних комп'ютерів. Intel була змушена відреагувати на це збільшенням числа ядер своїх процесорів, хоча і зробила це не настільки агресивно, як AMD. Менш ніж за три роки ми перейшли від чотирьох ядер, які були майже найвищим показником, до величини в три рази більше. Все це означає те, що нам тепер необхідно різко збільшити пропускну здатність пам'яті для одного ядра, якщо ми хочемо, щоб наші комп'ютери не відставали від «ядерної» гонки між AMD і Intel.

ПРОДУКТИВНІСТЬ DDR5. Стандарт DDR5 обіцяє появу на ринку пам'яті з подвоєною щільністю, і з подвоєною продуктивністю в порівнянні з модулями DDR4 першого покоління. У порівнянні з DDR4-3200, RAM на базі

DDR5-3200 матиме пропускну спроможність в 1.36 разів вище. Однак очікується, що чіпи DRAM будуть поставлятися з пропускною спроможністю в 4800 MT / s, що в 1.87 разів перевищує пропускну здатність RAM на DDR4-3200. Офіційний верхній поріг швидкості RAM стандарту DDR5 становить 6400 MT / s, але деякі моделі можуть перейти його за допомогою розгону. Компанія SK Hynix вела роботи по створенню модулів DDR5, які могли б мати ємність 16Gb (2GB на кожен чіп). Компанія знизила напругу з 1.2 до 1.1 вольта, що разом з використанням техпроцесу 1Ynm дозволяє знизити споживання потужності в порівнянні з її ж модулями пам'яті DDR4. Оперативна пам'ять DDR5 пропонує пропускну здатність 6.4 Gb / s на кожен контакт. Інші переваги RAM стандарту DDR5 полягають в двох незалежних 40-бітних каналах в кожному модулі, поліпшенням ефективності команд шини, поліпшеною схемою поновлення, і збільшеною групою банків для подальшого збільшення продуктивності.

ХАРАКТЕРИСТИКИ DDR5. За даними Micron, оперативка DDR5 матиме повністю перероблену архітектуру в порівнянні з DDR4, з основним ухилом в бік збільшення пропускної здатності. Збільшити пропускну здатність дозволять ряд ключових характеристик, найбільш важливою з яких є можливість збільшення в DDR5 швидкості передачі даних з 3200 MT / s до 6400 MT / s. Одне це збільшення швидкості передачі даних має дозволити йти в ногу з майбутніми процесорами, які можуть містити ще більше ядер. Новий стандарт DDR5 також включає в себе і ряд нових елементів протоколу, які безпосередньо не пов'язані зі швидкістю передачі даних, але можуть збільшити загальну пропускну здатність. Наприклад, DIMM стандарт DDR5 буде підтримувати два 40-бітових (32 біта + ECC) незалежні канали. У DDR5, в порівнянні з DDR4, також подвоєно кількість груп банків (BG), при цьому

кількість банків в одній групі залишилася такою же. Це означає, що загальне число банків буде вдвічі більше, ніж у DDR4. В результаті контролери зможуть уникати зниження продуктивності, пов'язаної з послідовним доступом до пам'яті в межах одного банку. Всі ці, та інші можливості вказують на те, наскільки значним буде перехід з DDR4 на DDR5.

ДАТА ВИХОДУ DDR5. У березні 2017 року, JEDEC (група, яка розробляє стандарт DDR і інші стандарти пам'яті і методи зберігання інформації) повідомила, що специфікація DDR5 повинна вийти в 2018 році. У листопаді 2018 компанія SK Hynix оголосила про перший в світі модуль RAM, який відповідає стандарту DDR5, і вихід якого намічений на 2020 рік.Але після цього SK Hynix повідомила, що випустить модуль DDR5 в кінці 2019 року. Компанії Samsung і Micron також раніше заявляли, що вони збираються випускати модулі DDR5, які, однак, можуть не повністю відповідати стандарту.За прогнозами компанії SK Hynix, продажу модулів DDR5 повинні скласти 25% ринку RAM до 2020 року, і 44% - до 2021 року. Використання PAM на базі DDR5 може розвиватися ще швидше, особливо на ринках мобільних пристроїв і центрів обробки даних. Виробники смартфонів (в тому числі і Samsung) будуть прагнути виграти від використання більш швидких LPDRAM на основі DDR5, в той час як клієнтам центрів обробки даних необхідно задовольняти свої зростаючі потреби в пропускної здатності.А поки, ми чекаємо коли стане відома точна дата виходу DDR5 для настільних комп'ютерів, але це, буде залежати від пропозицій AMD і Intel по материнським платам. На жаль, жодна з цих компаній поки не розкрила інформацію по DDR5.

Література

1. https://te4h.ru/kogda-vyjdet-ddr5-i-harakteristikihttps://radio-detaly.com/uk/elektrodvigateli-dpm-2

2. http://4pda.ru/2017/03/31/339169/
3. https://itc.ua/news/sk-hynix-vyivedet-na-ryinok-pamyat-ddr5-k-2020-godu-i-uzhe-rabotaet-nad-ddr6/
4. https://uk.wikipedia.org/wiki/DDR5_SDRAM
5. https://ru.gecid.com/news/pamyat_ddr5_poyavitsya_uzhe_v_etom_godu/
6. https://3dnews.ru/981859

МОВА ПРОГРАМУВАННЯ GO

Проценко Ю.В., студентка ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Науковий керівник – **Орел О.В**., к.пед.н., викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

За останні пару років стався потужний ріст нової мови програмування: Go, або Golang. Погодьтеся, ніщо так не може звести з розуму розробника, як нову мову програмування.

Чому варто вивчити цю нову мову?

Я збираюся прояснити поточний стан комп'ютерного апаратного та програмного забезпечення і навіщо вам такий нову мову, як Go.

Обмеження заліза:

Перший процесор Pentium 4 з тактовою частотою 3.0 ГГц був представлений ще в 2004 році компанією Intel. Сьогодні, MacbookPro 2016 має тактову частоту 2.9 ГГц. Таким чином, близько десятиліття немає особливого прогресу чистої обчислювальної потужності.

Однопоточні продуктивність і частота процесора залишалася стабільною майже десятиліття.

• Виробники почали додавати більше ядер в процесор. На поточний день нам є 4-х і 8-ми ядерні процесори.

• Також започатковано гіперпоточності.

• Додали більше кеша в процесор для збільшення продуктивності.

Але рішення вище також мають свої обмеження. Ми не можемо додати більше кеша в процесор, оскільки кеш має фізичні обмеження: чим більше кеш, тим повільніше він стає. Додавання більшої кількості ядер в процесор теж має свою ціну. До того ж, це неможливо робити до нескінченності. Всі ці багатоядерні процесори можуть запускати безліч потоків одночасно і це надає нашій картині багатозадачність.

Отже, якщо ми не можемо покладатися на поліпшення апаратної частини, то єдиний вихід з цієї ситуації - це більш ефективне програмне забезпечення. Але, на жаль, сучасні мови програмування не так ефективні.

«Сучасні процесори схожі на кумедні автомобілі, заправлені нітро, - вони чудові в гонці на чверть милі. На жаль, сучасні мови програмування, як траса Монте-Карло - повні вигинів і поворотів». - DavidUngar

У Go є горутіни !!

Як говорилося раніше, виробники апаратного обладнання додають все більше ядер в процесор, щоб збільшити його продуктивність. Все дата-центри запускаються на цих процесорах і нам варто очікувати збільшення кількості ядер в найближчі роки. Більш того, сучасні програми використовують безліч мікросервісів для підтримки з'єднань з базою даних, черг повідомлень і кешування. Таким чином, розробляються нами програмне забезпечення та мови

програмування повинні легко підтримувати багатозадачність (concurrency.) І вони повинні бути масштабованими при збільшенні кількості ядер.

Але більшість сучасних мов програмування (такі, як Java, Python) прийшли з однопоточному середовища розробки 90-х. Хоча більшість цих мов підтримують багатопоточність, але реальна проблема пов'язана з одночасним виконанням, блокуванням потоку, станом гонки і тупиковою ситуацією. Ці речі ускладнюють створення багатопотокового додатку на вищеназваних мовами.

Наприклад, створення нового потоку в Java неефективно використовує пам'ять. Оскільки кожен потік споживає приблизно 1 МБ пам'яті з купи (динамічно розподіляє пам'яті.) І в підсумку, якщо ви запустите тисячі потоків, то вони нададуть колосальний тиск на пам'ять і можуть викликати завершення роботи програми через її нестачі. До того ж, якщо ви хочете, щоб два або більше потоку могли спілкуватися між собою, то зробити це буде досить важко. Із іншого боку, Go був випущений в 2009 році, коли багатоядерні процесори були вже доступні. Ось чому Go був створений з врахуванням багатозадачності (concurrency.). Go використовує горутіни замість потоків. Вони споживають майже 2кб пам'яті з купи. Тому, ви можете прокручувати хоч мільйони горутін в будь-який час.

Інші переваги: • Горутіни мають розгортаються сегментовані стеки. Це означає, що вони будуть використовувати пам'ять тільки в разі потреби. • Горутіни мають більш швидкий час запуску, ніж потоки. • Горутіни поставляються з вбудованими примітивами для безпечного обміну даними між собою (канали). • Горутіни дозволяють уникнути необхідності вдаватися до блокування м'ютексів при спільному використанні структур даних. • Також, горутіни і потоки ОС не мають зіставлення 1: 1. Одна горутіна може

запускатися в безлічі потоків. Горутіни об'єднані (multiplexed. - прім.перев.) В малу кількість потоків ОС.

Всі вищезгадані пункти роблять Go дуже потужним для обробки багатозадачності так само, як в Java, C і C ++, і в той же час зберігаючи красу і природність коду, як в Erlang.

Хоча Go різниться від інших ООП мов, це все той же звір. Go надає вам таку ж високу продуктивність, як в C / C ++, високоефективну обробку багатозадачності, як в Java і таке ж зручність написання коду, як в Python / Perl.

Якщо ви не плануєте вивчати Go, то я все ж скажу, що ліміт апаратного забезпечення тисне на нас, розробників ПЗ, які хочуть писати дуже ефективний код. Розробнику потрібно зрозуміти залізо і відповідно оптимізувати свою програму. Оптимізоване ПО можна запустити на дешевому і повільному пристрої (типу IOT), що в цілому краще впливає на досвід взаємодії кінцевого користувача

Література

1. Почему вам стоит изучить Go? / Хабр - Habrhttps://habr.com/ru/post/326798/. Дата звернення: 20.10.2019
2. Чем хорош языкGo и зачем его изучать? Все плюшкиGolanghttps://proglib.io/p/language-go. Дата звернення: 20.10.2019.
3. Мова програмування GO - Інші мови програмування ... https://replace.org.ua/topic/395/. Дата звернення: 20.10.2019.

ЯК ПИСАТИ ПРОГРАМИ НА МОВІ АСЕМБЛЕР У 2019 РОЦІ

Петрушко С.В., студент НУБіП України

Науковий керівник - **Шкарупило В.В.,** к.т.н., доцент кафедри комп'ютерних систем і мереж НУБіП України

Асемблер (Assembly) – мова програмування, поняття якого відображають архітектуру електронно-обчислювальної машини. Мова асемблера – символьна форма запису машинного коду, використання якого спрощує написання машинних програм. Для однієї і тієї ж ЕОМ можуть бути розроблені різні мови асемблера. На відміну від мов високого рівня абстракції, в якому багато проблем реалізації алгоритмів приховані від розробників, мова асемблера тісно пов'язана з системою команд мікропроцесора. Для ідеального мікропроцесора, у якого система команд точно відповідає мові програмування, асемблер виробляє по одному машинному коду на кожен оператор мови. На практиці для реальних мікропроцесорів може знадобитися кілька машинних команд для реалізації одного оператора мови.

Мови програмування високого рівня абстракції розроблялися з метою якомога більшого наближення способу запису програм до звичних для користувачів комп'ютерів тих чи інших форм запису, зокрема математичних виразів, а також щоб не враховувати в програмах специфічні технічні особливості окремих комп'ютерів. Мова асемблера розробляється з урахуванням специфіки процесора, тому для грамотного написання програми на мові асемблера потрібно, в загальному, знати архітектуру процесора комп'ютера.

Який асемблер краще

Для процесора x86-x64, є більше десятка різних асемблерних компіляторів. Вони відрізняються різними наборами функцій і синтаксисом. Деякі компілятори більше підходять для початківців, деякі – для досвідчених програмістів. Деякі компілятори досить добре задокументовані, інші взагалі не мають документації. Для деяких компіляторів розроблено безліч прикладів програмування. Для деяких асемблерів написані навчальні посібники та книги, в яких докладно розглядається синтаксис, у інших немає нічого. Який асемблер краще?

З огляду на безліч діалектів асемблерів для x86-x64 і обмеження кількісті часу для їх вивчення, обмежимося коротким оглядом наступних компіляторів: MASM, TASM, NASM, FASM, GoASM, Gas, RosAsm, HLA.

Вибір операційної системи

Це питання, на яке ви повинні відповісти в першу чергу. Багатофункціональний асемблер не принесе вам ніякої користі, якщо він не призначений для роботи під операційну систему, якою ви користуєтися.

	Windows	DOS	Linux	BSD	QNX	MacOS
FASM	X	X	X	X	X	
GAS	X	X	X	X	X	X
GoAsm	X					
HLA	X		X			
MASM	X	X	X			
NASM	X	X	X	X	X	X
RosAsm	X					
TASM	X	X				

Деякі асемблери надають розширений синтаксис, який забезпечує мовнівисокорівневі структури управління (типу IF, WHILE, FOR і так далі). Такі конструкції можуть полегшити навчання асемблеру. В деякі асемблери вбудовані «високорівневі конструкції» з обмеженими можливостями. Інші надають високорівневі конструкції на рівні макросів.

Ніякий асемблер не примушує вас використовувати будь-які структури управління або типи даних високого рівня, якщо ви віддаєте перевагу працювати на рівні кодування машинних команд. Високо рівневі конструкції – це розширення базової мови.

Література

1. AgnerFog: Softwareoptimizationresources (assembly/c++) 1996 – 2017.
2. TurboAssembler® Version 3.2 User'sGuideBorlandInternational. Inc 1800 GreenHillsRoad P.O. BOX 660001, ScottsValley, CA 95067-0001
3. Пильщиков В.Н. Программирование на языке ассемблера IBM PC / В.Н.Пильщиков.– М.: ДИАЛОГ-МИФИ. – 1994–2014. –288 с.
4. Пирогов В. Ассемблер на примерах / В. Пирогов. – СПб.:БХВ-Петербург, 2012 – 416 с.
5. Intel ® 64 and IA-32 ArchitecturesOptimizationReferenceManual

ОПЕРАТИВНА ПАМЯТЬ: РОЗВИТОК І ЗАСТОСУВАННЯ

Ткаченко В.С., студент ВП НУБІП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Науковий керівник – **Орел О.В.,** к.пед.н., викладач ВП НУБІП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Оперативна пам'ять — швидкодійна пам'ять, призначена для запису, зберігання та читання інформації у процесі її обробки, тобто спеціальні мікросхеми, що складаються з комірок пам‘яті, які призначені для тимчасового зберігання і поточної зміни інформації при роботі ПК.

ОП використовується для збереження даних і програмного коду, що виконується мікропроцесором. Будь-яка інформація записується до електронних комірок пам‘яті у вигляді двійкових чисел. Розташування інформації в пам‘яті називається записом, а отримання інформації з пам‘яті – зчитуванням. Під час запису попередні дані, які зберігалися в комірках пам‘яті стираються. У фізичну комірку пам‘яті записується 1 байт інформації. Ця ємність комірки достатня, щоб до неї записати один символ. Кожна комірка має свій адрес. Коли комп‘ютер відправляє дані в ОП, він запам‘ятовує адреси, потім за відомою адресою вибирає дані з пам‘яті.

Найважливішими характеристиками ОП є її тип, об'єм і частота.

Тип. Безумовно, це головна характеристика оперативної пам'яті. Адже кожне нове покоління комп'ютерів змінює процесори, материнську плату, а значить — і оперативну пам'ять. В нових комп‘ютерах стандартом є тип DDR2. А останні моделі процесорів та материнських плат підтримують тип DDR.DDR3 – швидкий і новий тип пам'яті. Знову ж, DDR3 розвиває швидкість більше ніж DDR2, і таким чином найнижча швидкість така ж як і найшвидша швидкість DDR2. DDR3 споживає електроенергію менше інших видів оперативної пам'яті. DDR3 споживає 1.5 вольт, і трохи більше при розгоні процесора

Об'єм. Чим більший об'єм оперативної пам'яті має комп'ютер, тим швидше він працює, тим більшу кількість різноманітних програм водночас ви можете використовувати.

Частота. Частота оперативної пам'яті вимірюється у мегагерцах (МГц). Чим більша частота модулів оперативної пам'яті, тим чіткіше та швидше працює комп'ютер. Для нормальної роботи потрібно, щоб були встановлені модулі оперативної пам'яті з частотою як мінімум 333 МГц та об'ємом як мінімум 256 Мб.

Ще 10 років тому ПК з операційною системою Windows 95 працювали з 8 Мб ОП. Сім років назад для ПК повністю вистачало 64 – 128 Мб ОП. Для роботи сучасних операційних систем та мультимедійних додатків потрібно не менше 512 Мб оперативної пам‘яті. Сучасні ПК мають і 32Гб оперативної пам‘яті. Швидкодія МП залежить від швидкості зчитування і запису в комірки пам‘яті.

Крім обсягу ОП, актуальним є вибір *типу пам’яті*. За принципом роботи (принципом зберігання інформації) RAM можна розділити на *динамічну і статичну*. Різниця між динамічною і статичною пам‘яттю полягає в конструктивних особливостях елементарних комірок для збереження окремих бітів. Нині для ОП використовується динамічна пам‘ять DRAM. Вона побудована на мікросхемах, що шлях для збереження інформації її періодичного відновлення (регенерації), тобто на конденсаторах. За своєю логічною організацією DRAM може бути асинхронною і синхронною. Щоб забезпечити високу швидкість роботи пам‘яті нині використовується синхронна динамічна пам‘ять DDR SDRAM. SDRAM означає, що пам‘ять є синхронною динамічною, тобто при роботі з пам'яттю SDRAM забезпечується синхронізація всіх вхідних і вихідних сигналів з тактами системного генератора.

Зараз є велика кількість фірм які займаються розробкою оперативної пам'яті,наприклад HP,Corsair, HyperX,Kingston,а найбільша кількість пам'яті 128ГБ такуОП виробляє компанія HP ціна її більше 500 000 тисяч. Мінімальний

обсяг оперативноїпам‘ятікомп‘ютерадля користувача 2ГБ, а в телефонах найбільша кількість ОП 8ГБ,інженери компанії Орро планують створити телефон з 10ГБ оперативної пам'яті.

Література

1. Операційна пам'ять.Основні характеристики ОП[Електронний ресурс] / Режим доступу: https://wiki.cuspu.edu.ua. Дата звернення: Жов. 21, 2019.

2. Операційна пам'ять [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://uk.m.wikipedia.org. Дата звернення: Жов. 21, 2019.

МІНІ-МАРКЕТ БЕЗ КАСИРА

Труш М.В., студент ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

Науковий керівник – **Орел О.В.,** к.пед.н., викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж»

У Швеції відкрився перший міні-маркет, для покупки в якому необхідний мобільний телефон, реєстрація на сайті та установка спеціалізованого додатку.

ІТ- підприємець Роберт Ілайджейсон не вірить у випадкові збіги. І не випадково, на його глибоке переконання, з'явилася і ідея відкриття міні-маркету без обслуговуючого персоналу. А надихнув підприємливого шведа випадок з власного життя, що змусив його серед ночі вирушити за дитячим харчуванням з малюком на задньому сидінні автомобіля. Тоді, розсипавши єдину банку в будинку по підлозі, Роберт зрозумів, що купити нову він зможе тільки в найближчому місті, розташованому в півгодині їзди.

Поневіряння під час пошуку відкритого маркету з відповідним

асортиментом з малолітньою дитиною на руках, за словами 39-річного Роберта, виявилися гідні того, щоб стати частиною гостросюжетного трилера. Так чи інакше, він прийшов до простого, але важливого висновку: у безлічі провінційних містечок Швеції і крихітних сіл були б дуже доречні міні-маркети, доступні для відвідування 24 години на добу. Здавалося б, у чому власне новизна сюжету? А в тому, що присутність обслуговуючого персоналу - касирів, охоронців і чергових адміністраторів в міні-маркетах Роберта Ілайджейсона НЕ передбачається за визначенням.

Ідея вже почала втілюватися в життя і з січня цього року Роберт успішно тестує її в маленькому 24-годинному міні-маркеті без касира і касового апарату. Весь процес обслуговування клієнтів зводиться до отримання товару і його розподілу по відділах і поличках. В іншому відвідувачі повністю надані самі собі.

У магазині, площею всього 45 кв. м. встановлені 6 камер спостереження, скануючі всю торгову площу. У разі спроб злому або занадто тривалого відкривання вхідних дверей (понад 8 секунд), Ілайджейсон отримає СМС - повідомлення на мобільний. Але, посміхається він, жодного подібного випадку з моменту відкриття магазинчика поки не було.

Певні проблеми, визнає підприємець, спостерігаються на етапі навчання використання самої технології. Незважаючи на те, що нічого складного для людини сучасної тут немає і в помині, деякі літні люди переваги покупки через додаток можуть оцінити не відразу. Більш мобільна і прогресивна частина населення, навпаки, сприйняла ідею відразу і з задоволенням: за пару хвилин можна завантажити сумку всім необхідним, при цьому не втрачати час на вистоювання черги біля каси і не відмовляти собі в покупці коли коштів на карті або на руках недостатньо.

Асортимент на полицях магазину не надто різноманітний. Відібрано найнеобхідніші продукти - хліб, молоко, цукор, консерви, підгузники і т. п. Тютюн, медичні препарати і алкоголь відсутні. Більшості покупців дуже зручно, що оплата товарів і продуктів здійснюється за рахунком, який надсилається в кінці місяця.

Для доступу до сервісу клієнтам Роберта потрібно пройти процедуру реєстрації на сайті, після чого завантажити і встановити на телефон мобільний додаток. Відкривання дверей здійснюється шляхом сканування відбитку пальця на смартфоні, після чого додаток дає команду на відмикання замка. Покупки також скануються смартфоном і заносяться в базу клієнта, після чого відбиваються в рахунку на оплату один раз на місяць.

Ряд проблем психологічного плану, що виникають у літніх жителів Вікена, де проживає Ілайджейсон, при використанні програми змусило підприємця задуматися про альтернативні способи доступу. В даний час він роздумує над тим, як повністю відмовитися від процедури ідентифікації клієнтів за допомогою сканування відбитка пальця (сканер відбитка пальця встановлений далеко не на кожному смартфоні), організувавши доступ в магазин за фактом зчитування магнітної смуги кредитної картки, як це має місце в ряді банківських установ.

Простота і «комфортність» ідеї, перші результати, отримані на етапі тестування «магазину самообслуговування» настільки надихнули Роберта, що він серйозно задумався над створенням мережі таких магазинів, розкиданих по невеликих шведським містечках і селах. В якості запобіжної популяризації сервісу і для організації допомоги клієнтам, далеким від світу інноваційних технологій, Ілайджейсон допускає можливість присутності в магазині одного консультанта, який зможе проводити з цією метою в залі не більше ніж кілька

годин в день.

«Моє прагнення направлено на поширення цієї ідеї в інші села і малі міста», - ділиться Ілайджейсон. - «Дуже дивно, що ніхто не здогадався про це раніше». Завдяки економії, пов'язаної з відсутністю необхідності утримувати штат, відкривати і підтримувати життєдіяльність цілодобових міні-маркетів в сільських і провінційних регіонах буде значно простіше.

Ідея Роберта Ілайджейсона виглядає дуже привабливо, з урахуванням того, де він її реалізує). Разом з тим, важко не погодитися, що певні витрати в зв'язку з переходом на новий формат обслуговування все ж понести доведеться.

Література

1. Магазин без кассиров и охраны – это работает ... – Habr. https://habr.com/ru/company/icover/blog/391253/. Дата звернення: 21.10.2019р.

2. МАГАЗИНИ БЕЗ ПРОДАВЦІВ | USTOR. https://www.ustor.com.ua/ua/news/magaziny-bez-prodavcov/. Дата звернення: 21.10.2019р.

3. Сергій Дружук, Вопак і Пакко: Гіпермаркети поступово ...https://rau.ua/personalii/sergij-druzhuk-gippo/. Дата звернення: 21.10.2019р.

ЗАХИСТ МЕРЕЖІ ВІД ГРОЗИ

Проценко Ю.В., студентка ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж».

Науковий керівник – **Кочур Д.О.,** викладач ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний коледж».

«Нетпротект» - це пристрій, що включається в розрив мережевого кабеля і виконує дві функції: стежить за тим, щоб різниця потенціалів між будь-якими провідниками мережевого кабелю не перевищує 6 ... 7 В і відводить надлишки наведень в лінії на «землю». Так, «нетпротект» захищає порт від впливу підвищеної напруги та ймовірного пробою. Він може застосовуватися в мережах з коаксіальним кабелем (BNC) або витою парою (UTP). Ці пристрої здатні захистити мережеве обладнання в 80 ... 90% випадках (не будемо себе обманювати, панацеї не існує)

Пристрій захисту комп'ютерних мереж з коаксіальними лініями передачі даних (BNC)

Даний пристрій призначений для захисту активного обладнання мереж з коаксіальними лініями передачі даних (BNC) від розрядів статичної електрики і грозових розрядів.

Пристрій складається з двофазного діодного випрямляча (VD1 ... VD4), захисного стабілітрона VD5 і газових розрядників FV1, FV2. Захисний діод VD5 обмежує напруги між двома лініями зв'язку до 7,5 В. Розрядники FV1 і FV2 призначені для відводу потенціалу величиною більше 300 В на землю.Заземлювальний провідник підключається до контакту X1 і / або X2. Пристрій необхідно встановлювати як можна ближче до обладнання що захищається.Прилад можна помістити в термоусадочну трубку, що забезпечить захист від попадання вологи і виключить можливість випадкових контактів з доріжками та місцями пайки.

Пристрій захисту комп'ютерних мереж з лініями передачі даних типу «вита пара» (UTP)

Пристрій призначений для захисту активного обладнання комп'ютерних мереж з лініями передачі даних типу «вита пара» (UTP) від розрядів статичної

електрики і грозових розрядів.

Пристрій складається з багатофазного діодного випрямляча (VD1 ... VD16), захисного стабілітрона VD17 і газових розрядників FV1, FV2. Захисний стабілітрон VD17 обмежує напругу між будь-якими двома лініями зв'язку до 7,5 В. Розрядники FV1 і FV2 призначені для відводу потенціалу величиною більше 300 В на землю. Заземлювальний провідник підключається до контакту X1 і / або X2. Пристрій необхідно встановлювати як можна ближче до обладнання що захищається.Пристрій можна використовувати не тільки в мережах, в яких задіяні всі 4 пари провідників, але і в мережах з 2-ма парами. Для цього незадіяні в кабелі провідники слід об'єднати і з'єднати через розрядник (необхідно придбати самостійно, такого ж типу, як FV1 і FV2) з "землею".Після встановлення пристрій можна помістити в термоусадочну трубку (так як і в минулому проекті) відповідного діаметру.

Література

1. ПРИСТРОЇ ЗАХИСТУ КОМП'ЮТЕРНИХ МЕРЕЖ (BNC, UTP ... http://ua.nauchebe.net/2011/01/pristro%D1%97-zaxistu-kompyuternix-merezh-bnc-utp/. Дата звернення: 21.10.2019 р.

2. Захист комп'ютерної мережі від грози і статики - Пристрій ...http://cxemu.te.ua/cxemu/239-zahist_meregi_vid_grosiv.html. Дата звернення: 21.10.2019 р.

3. Захист від блискавок на 100%. https://rooffaq.com/ua/molniya/10.php. Дата звернення: 21.10.2019 р.

ЗНАЧЕННЯ ТА РОЛЬ НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Харчук В.А., студентка Горохівського коледжу Львівського національного аграрного університету

Науковий керівник – **Здрилюк В.І.,** викладач Горохівського коледжу Львівського національного аграрного університету

У наш час людство переживає науково-технічну революцію, в якості матеріальної основи якої служить електронно-обчислювальна техніка. На базі цієї техніки з'являється новий вид технологій - інформаційні. До них відносяться процеси, де «вихідним матеріалом» і «продукцією» є інформація. Як виробничі, так і інформаційні технології виникають не спонтанно, а в результаті технологізації того чи іншого соціального процесу, тобто цілеспрямованого активного впливу людини на ту чи іншу область виробництва і перетворення її на базі машинної техніки.

Під інформаційними технологіями розуміється переробка інформації на базі комп'ютерних обчислювальних систем.

Проблема розвитку і вдосконалення інформаційних технологій сьогодні займає одне з пріоритетних місць в стратегії науково-технічного і соціально-економічного розвитку передових країн світу, є важливим аспектом їх національної політики.

Сучасні інформаційні технології це - форми і методи передачі інформації при допомозі новітніх засобів та пристроїв зв'язку (телебачення, комп'ютеризація, Інтернет та мобільна мережа зв'язку).

У зв‘язку з тим, що навчально-виховний процес неможливий без обміну інформацією, тому всі педагогічні технології є інформаційними.

Основні інформаційні технології, що використовуються в процесі навчання можна поділити на три категорії:

- інтерактивні (аудіовізуальні носії);
- комп‘ютерне навчання (включаючи засоби мультимедіа);
- засоби телекомунікації (відео конференції, форуми, тощо)

З метою формування навичок мислення високого рівня в студентів на заняттях інформатики застосовуються багатоваріантні форми, методи і прийоми навчання. Особливу увагу приділяється умінню порівнювати явища, групувати за схожими чи, навпаки, відмінними ознаками, систематизувати та узагальнювати. У цьому значною мірою використовуються «графічні організатори»: різноманітні схеми, таблиці, картки, діаграми тощо, у створенні яких, як правило, беруть участь студенти коледжу. Уміння студентами самостійно створювати узагальнюючі таблиці, робити короткі схематичні записи, алгоритми вважаю одним із важливих напрямків роботи. Це допомагає швидко та ефективно здійснити актуалізацію опорних знань чи підбити підсумки роботи, презентувати результати проведених досліджень.

Однією з ефективних форм навчання є ділові ігри, які поділяються на:

- Навчальні, тренувальні, узагальнюючі;
- Пізнавальні, виховні, розвиваючі;
- Репродуктивні, продуктивні, творчі.

Високий ефект дають ділові ігри, спрямовані на розв‘язання профільних задач. Наприклад, під час вивчення тем «Текстовий процесор», «Електронні таблиці», «Бази даних» студенти працюють як представники фірм, рекламних агентств, організацій тощо. Вони створюють та представляють прайс-листи, рекламні проспекти, бейджики, візитки і т.д., подають фінансові звіти, таблиці й діаграми, що інтерпретують їхні фінансові успіхи.

На різних етапах заняття можна використовувати такі елементи гри:

«Розгадай кросворд», «Мозаїка» (потрібно з окремих фрагментів скласти програму з використанням процедури для розв‘язування певної задачі).

«Вияви фантазію» (наприклад, намалювати комп‘ютер, використовуючи тільки певні геометричні фігури (трикутники, чотирикутники тощо)).

«Урок інформатики моїми очима» (думки студентів на тему «Якби я провів заняття інформатики»).

Засвоєння й закріплення матеріалу відбувається в кілька разів швидше, якщо використовується такий метод навчання, як ділова гра.

Вивчення табличного процесора Microsoft Excel ми побудуємо таким чином: уявімо себе бухгалтерами підприємства з виготовлення вами молочної продукції та її продажу;

– вам необхідно визначити прибуток даного підприємства, для чого необхідно буде створити ряд таблиць з планового та фактичного виробництва продукції, її продажу, додати витрати на прибутковий податок та з/п працівникам, а потім скласти таблицю чистого прибутку;

– деякі таблиці повинні бути оснащені діаграмою залежності даних;

– поступово вивчаючи можливості табличного редактора Microsoft Excel робочу книгу будемо вдосконалювати, додаючи відповідні розрахунки;

– отже, підсумком вивчення теми повинна бути робоча книга з кількох аркушів з відповідними розрахунками.

На уроках інформатики ми використовуємо різні види електронних ресурсів: інформаційно-довідкові матеріали, програмні засоби навчання і контролю (електронні підручники, електронні уроки, інтерактивні тести).

Вдале використання інноваційних технологій у поєднанні з традиційними методами навчання підвищує інтерес студентів до вивчення інформатики,

зростає їх активність, посилює в них прагнення здобувати знання самостійно. На заняттях створюється атмосфера співробітництва, розуміння і доброзичливості.

Застосування інформаційних технологій у навчальному процесі хоча і трудомісткий процес у всіх відносинах, але він виправдовує всі витрати, робить навчання більш цікавим, захоплюючим і змістовним.

Література

1. Гуревич Р.С. Сучасні інформаційні засоби навчанням Навчальний посібник / Р.С. Гуревич, Л.Л. Коношевський, О.В. Шестопалюк. – Вінниця: ВДПУ ім.М.Коцюбинського. – 2004. – 535 с.

2. Гуревич Р.С. Інформаційно-комунікаційні технології у навчальному процесі: посібник для педагогічних працівників і студентів педагогічних вищих навчальних закладів / Р.С. Гуревич, М.Ю. Кадемія.– Вінниця: ДОВ «Вінниця». – 2002. –116 с.

ЗАЛУЧЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ЧАТ-БОТА ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОЇ КАМПАНІЇ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Штогрин С.С., викладач ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний колледж»

Штогрин С.С., студентка Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка»

На жаль, далеко не завжди заклади вищої освіти (ЗВО) мають цілісне уявлення та навики обслуговування клієнтів. Їх основна задача – навчати. Але

сучасні реалії диктують зовсім інші умови і ЗВО змушені підлаштовуватись під ці умови. Кожного року під час вступної кампанії ми з гіркотою згадуємо той згаяний час, який потратили на заходи з профорієнтаційної роботи а результати прийому, як завжди, невтішні. Виїзди в школи, розміщення реклами в засобах масової інформації на сторінках інтернет-сайтів – все це, щоразу, стає менш ефективним. Необхідно шукати нові способи залучення зацікавленої аудиторії, яка в основному, хоче інтерактивного спілкування. Тому,для прикладу, необхідно розглядати роботу контакт-центру бізнесової компанії. Як правило, представники даної сфери не тільки випереджають в показниках якості сервісу, але і змушені постійно розвивати і оптимізувати цей напрямок.

Сьогодні вже нікого не здивуєш побудовою комунікацій компанії зі своїми клієнтами в соціальних мережах. Вихід компанії в певну соціальну мережу, найчастіше, грунтувався на створенні публічної сторінки для публікації новин, анонсів, тематичних статей, де кожен міг дати їм оцінку або прокоментувати. Спочатку спілкування виконувалося тільки публічно і служило показником лояльності клієнтів до компанії або її продуктів і сервісів.

Однак, відкрите спілкування між клієнтом і компанією не завжди доречно при вирішенні спеціалізованих питань (використання персональної інформації, захист банківської таємниці і т.п.). У боротьбі за клієнта потрібно оперативно реалізовувати нові можливості, тому в соціальних мережах не стали затягувати з запуском приватних повідомлень для публічних сторінок, а дещо пізніше з'явилися і «віртуальні представники компанії» - чат-боти.

Чат-бот (англ. chatterbot) – це комп‘ютерна програма, яка веде розмову з допомогою слухових або текстових методів. Чат-боти або віртуальні співрозмовники використовуються в діалогових системах для різних практичних цілей, включаючи обслуговування клієнтів або збір інформації.

Деякі чат-боти використовують складні системи обробку природної мови, але одночасно існує багато простих систем сканування ключових слів на вході, а потім вибір відповіді, яка співпадає з більшістю ключових слів, або найбільш схожа на шаблон формулювання з бази даних.

Поєднання цих технологій і дозволило створити якісно новий канал взаємодії «компанія-клієнт», позбавлений ключових недоліків традиційних інструментів.

Сьогодні клієнт, використовуючи можливості свого «улюбленого» месенджера, може як оперативно звернутися до оператора контакт-центру компанії, так і отримати сервіс в автоматичному режимі за заздалегідь розробленим сценарієм. Компанія може надати відповідь клієнту за безкоштовним каналом, використовуючи при цьому можливості чат-бота для автоматичної обробки типових запитів, зменшуючи навантаження на контакт-центр в цілому.

Стрімкий розвиток технологій побудови чат-ботів і підтримка їх найбільш популярними соціальними мережами і мессенджерами найкраще свідчить про затребуваність і ефективність даного каналу комунікацій.

Тепер клієнт має можливість у зручний для себе час звернутися в контакт-центр сервісної служби компанії з питанням, яке може супроводжуватися фото і відео, вказавши своє місце розташування. Оператор контакт-центру може надати кваліфіковану допомогу безпосередньо в чаті, доповнивши текст, наприклад, інструкцією по експлуатації або відеопрезентацією. Очевидно, що і спілкування по телефону, засноване на даних з чату, буде мати значно більшу ефективність.

ЗВО останнім часом активізували свою роботу з наповнення інформаційних сторінок інформацією, яка стосується саме абітурієнта та усіх

умов, за якими вони можуть вступити в ВУЗ. Але інколи виникають в абітурієнтів та в інших зацікавлених осіб такі запитання, що самостійно знайти відповідь в правилах прийому та різноманітних положеннях і інструкціях самостійно досить важко.

Ось перелік деяких питань, які задавались до приймальної комісії минулої аступної кампанії:

- В чому різниця між факультетом, спеціальністю та освітньою програмою?
- Хто має право вступати на 1 курс?
- Як вступити на 2 курс?
- Як мені дізнатись, які ЗНО необхідно здавати, щоб вступити уваш ВУЗ?
- Чи потрібно копії документів завіряти у нотаріуса?
- Який прохідний бал на бюджет?
- Якщо я перший здам документи, то обов‘язково стану студентом?
- Де я можу дізнатись інформацію про гуртожитки?

Ось такі прості, на перший погляд, запитання турбують наших абітурєнтів і дати відповідь ми можемо лише у відведений для цього час. А наші «клієнти» хочуть відповіді в режимі 24/7.

Саме тому нами було прийнято рішення скористатись сучасними можливостями чат-бота для автоматизації даної роботи.

Переваги використання чат-бота для абітурієнта:

- можливість вибору зручного каналу спілкування;
- можливість оперативного зв'язку з ЗВО;
- можливість вирішення проблеми в одному каналі;

- персоналізоване спілкування - відсутність необхідності повторного уточнення інформації про себе та тематики попередніх звернень;
- релевантна і детальна інформація по питанню.

Отже, ми розглянули можливості, які доступні абітурієнту і ЗВОпо використанню месенджерів, зробивши акцент на чат-ботах. На перший погляд все виглядає досить привабливо, але результат ми побачимо вже під час вступної кампанії.

Література

1. 40% українців звертають увагу на рекламу в месенджерах. [Електронний ресурс]. // Блог компании iVOXUkraine. – Режим доступу: http://ivox.com.ua/ua/infografika-mesendzheri-reklama/.– Назва з екрану. – Дата публікації: 29.12.2015.

2. Chatterbot. [Електронний ресурс]. // Wikipedia, the free encyclopedia. – Режим доступу: https://en.wikipedia.org/wiki/Chatterbot. – Назва з екрану. – Дата публікації: 22.12.2015

3. Hello, Bot! Чат-боты – следующее поколение приложений? [Електронний ресурс]. // Блог компании Microsoft. – Режим доступу: https://habrahabr.ru/company/microsoft/blog/281459/.– Назва з екрану. – Дата публікації : 12.04.2016.

4. Анастасия Жигач. Почему интернет-мессенджеры снова стали популярными. [Електронний ресурс]. / Анастасия Жигач. – Режим доступу: http://www.dp.ru/a/2015/04/07/Tak_v_chem_zhe_messedzh.– Назва з екрану. – Дата публікації: 7.04.2015.

ЗМІСТ

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ У СВІТЛІ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Абрамов К.С.
ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ 4

Бичук М.В.
ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ОРЕНДОВАНИХ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ 7

Боднар О.В., Ступарик С.
ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З РІЗНИМИ ДЕБІТОРАМИ 11

Вакулік А.П.
УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ЯК ОСНОВНИЙ РЕЗЕРВ ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА 14

Вальчишин О.А.
РОЗРАХУНКИ З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ ЯК ОБ‘ЄКТ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 17

Герчанівська С.В., Солтисюк Д.П.
ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВИПЛАТАМИ ПРАЦІВНИКАМ 21

Дудка А.В.
ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ТА КАЛЬКУЛЯЦІЇ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА 24

Ілляшенко М.С.
ОПТИМІЗАЦІЯ СКЛАДСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ АВТОМАТИЗАЦІЇ 27

Качмар О.В., Гудзиляк С.Т.
ОБЛІКОВА ТА ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ДОХОДУ 31

Кошель С.Ю.
ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ 34

Кізім А.Є.
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ 38

Колесник О.В.
ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ 41

Костенко О.О.
ОСОБЛИВОСТІ ГРОШОВОГО ОБІГУ В УКРАЇНІ 43

Кізім А.Є.
ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ 47

Михайленко А.І.
УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ПІДПРИЄМСТВІ 50

Нікіфоров Н.В.
ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА 53

Павлюк Б.В.
ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ДОХОДІВ, ВИТРАТ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ 57

Пазич Е.Б.
ОСОБЛИВОСТІ СУДОВО-БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ЕКСПЕРТИЗИ НАРАХУВАННЯ ТА СПЛАТИ ПОДАТКІВ 60

Попова А.С.
ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АУДИТУ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ 64

Примак В.О.
СПІЛЬНІ ТА ВІДМІННІ РИСИ ОЦІНКИ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ЗА НП(С)БО ТА МСБО 67

Степанов Є.В.
ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗАТРАТ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ: НЕВИРІШЕНІ ПИТАННЯ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ 71

Стемковська І.В., Шумінська О.Б.
ДО ПИТАННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ 74

Сливінська О.Б., Колісник Н.Т.
ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З ГРОШОВИМИ КОШТАМИ 78

Федоренко Л.В.
НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ТА СУЧАСНІ ПІДХОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ 80

Хоменко Д.А.
ПЕРСПЕКТИВИ ОРГАНІЗАЦІЇ АВТОМАТИЗОВАНОГО ОБЛІКУ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ 84

Царук Н.Г.
ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І АУДИТУ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ 87

Чобітько О.Ю.
БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В УМОВАХ АВТОМАТИЗОВАНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ 90

Шкуліпа А.С.
ОБЛІК І КОНТРОЛЬ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯМИ НАПІДПРИЄМСТВІ 94

РЕГІОНАЛЬНІ ТА ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Байда В.Ю.
ОБЛІКУ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ З ВИКОРИСТАННЯМ СУЧАСНИХ ПРОГРАМНИХ ПРОДУКТІВ 98

Біднюк В.С.
ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОБЛЕМ ТЕРНОПІЛЬЩИНИ 101

Біляєв Я.М.
ОСВІТНЯ МОБІЛЬНІСТЬ І ПРОБЛЕМА МІГРАЦІЇ МОЛОДІ 104

Булига І.П.
ДОЦІЛЬНІСТЬ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО ПТАХІВНИЦТВА УКРАЇНИ 106

Бурдаш У. Є., Дудка У.Т.
КООПЕРАЦІЯ ЯК ФАКТОР ЕКОНОМІЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ 110

Городничий І.Г.
ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ 112

Дворник І.В.
ІНДЕКС ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ: ДИНАМІКА ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ 116

Дроб'язко В.Ю.
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ РИНКУ ЗЕМЛІ В УКРАЇНІ 119

Дудка У.Т., Бурдаш У.Є.
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ: ПРОБЛЕМИ ТА МОЖЛИВОСТІ 123

Костенко О.О.
СУЧАСНІ СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СТАРТАПІВ НА СВІТОВІЙ АРЕНІ 126

Лавська Н.В.
РИЗИКИ ВИРОЩУВАННЯ ОЗИМИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНІ 129

Мельник О.А.
ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ 132

Мірошник А.І.
ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ 136

Мельник О.А.
ТІНЬОВА ЕКОНОМІКА В УКРАЇНІ: ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ 139

Нечваль В.І.
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ, ЯК ОДНА З ГОЛОВНИХ ПРОБЛЕМ ЕКОНОМІКИ 142

Нещерет Л.С.
НАЙБІЛЬШ РЕНТАБЕЛЬНІ ДЛЯ ВИРОЩУВАННЯ С/Г КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ 145

Олексюк Ю.М.
ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА 148

Павлова Л.О.
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В ОСВІТІ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА РИНОК ПРАЦІ ТЕРИТОРІЙ 151

Рибка Н.В., Рибка Ю.М.
ВИВЧЕННЯ ДОСВІДУ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ТА ДОЦІЛЬНОСТІ ЙОГО ЗАПРОВАДЖЕННЯ У АГРАРНОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ 155

Романенко Т.В.
ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ 158

Руденко О.М.
ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА 161

Савченко Д.М.
ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ ГРОШОВИХ КОШТІВ 164

Стець Д.О.
ЕКОСИСТЕМА СУЧАСНОГО МІСТА 167

Татарчук Т.В.
ОБЛІК І ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ 171

Терещенко І.М.
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ 174

Турик І.В.
МІСЦЕ БАЛАНСУ У СИСТЕМУ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ: ВІТЧИЗНЯНА ТА МІЖНАРОДНА ПРАКТИКА 177

Храновська Т.С.
ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА 181

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ ТРАНСПОРТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Дощенко Є.Л.
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АВТОМОБІЛІВ-ЦИСТЕРН 185

Романенко О.С.
ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ 189

Дощенко Є.Л.
ТРАНСПОРТ ПІВНІЧНОЇ ЄВРОПИ 192

Остапець Є.Б.
ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТА СТАН АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ 195

Хімич В.С.
ВПЛИВ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ 198

ЛОГІСТИЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА БЕЗПЕКА РУХУ НА ТРАНСПОРТІ

Верес А.О.
БЕЗПЕКА ДОРОЖНЬОГО РУХУ В ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ: ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ 203

Гілінський Р.В.
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПІДВИЩЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ 206

Мірошник А.І.
ПРАВО ЗДІЙСНЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ТРАНСПОРТНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ 210

Нечваль В.І.
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА БЕЗПЕКА ДОРОЖНЬОГО РУХУ В УКРАЇНІ 213

Проскуріна Л.І.
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ 216

Ющук А.Ф.
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЛОГІСТИЧНОГО УПРАВЛІННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ 220

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА

Грабовецький О.І.
ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ 225

Кочур Д.О.
ЩО ТАКЕ КІБЕР ВІЙНА І ЧИМ ВОНА ЗАГРОЖУЄ? 228

Корх В.Ю.
РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНОГО ТРАНСПОРТУ В УКРАЇНІ 230

Лавський В.О.
ЗАСТОСУВАННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ В ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІЙНАХ 234

Масталярчук Є.В., Куделя О.О.
АСИМЕТРИЧНЕ ШИФРУВАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ СЕРІЙНОГО НОМЕРУ ЗОВНІШНЬОГО ПРИСТРОЮ 237

Корх В.Ю.
ЗАГРОЗИ НАЦІОНАЛЬНІЙ І ДЕРЖАВНІЙ БЕЗПЕЦІ УКРАЇНИ 240

Шостак О.С.
СУЧАСНІ СИСТЕМИ ВИЯВЛЕННЯ АТАК В ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ СИСТЕМАХ І МЕРЕЖАХ 244

НОВІТНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Білан Л.В., Якимович О.М.
ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ 248

Вишневецька Л.Є.
ХМАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ В НАВЧАННІ. ІНТЕЛЕКТ–КАРТА 251

Веремійчик А.А.
ТЕСТУВАННЯ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: ОСНОВНІ МЕТОДОЛОГІЇ 255

Вовк Г.С.
ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН 258

Гриценко Д.С.
ФОРМУВАННЯ ЯКІСНОГО ЛІТЕРАТУРНОГО ОГЛЯДУ З ВИКОРИСТАННЯМ БАЗ ДАНИХ 261

Гринкевич І.В.
ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН 265

Динько А.К.
НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЗА 2018-2019 РОКИ 267

Єгорова С.І.
МАЙБУТНЄ КОМП'ЮТЕРІВ. ГОЛОВНІ НОВИНКИ COMPUTEX 2019 270

Іванова С.М.
ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРОГРАМНОГО ПРОДУКТУ «M.E.Doc IS» НА ПІДПРИЄМСТВІ 273

Іванов Є.К.
ЗАСТОСУВАННЯ МУРАШИНИХ АЛГОРИТМІВ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ ЗАДАЧ ОПТИМІЗАЦІЇ 275

Калініченко А.О.
ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИХ ДАНИХ У МАТЕМАТИЧНОМУ ПАКЕТІ MATHCAD 279

Клочко А.О.
НОВА ОПЕРАЦІЙНА СИСТЕМА LITE OS 283

Іванов Є.К.
ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ІНТЕРНЕТУ РЕЧЕЙ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА 285

Кізима І.В.
ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-СЕРВІСУLEARNINGAPPS В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ 288

Конівненко К.В.
ЦИФРОВИЙ МОНІТОРИНГ СТАНУ ПОСІВІВ АГРОКУЛЬТУР 291

Литовченко В.П.
ДИДАКТИЧНІ ОРІЄНТИРИ СУЧАСНОЇ МУЛЬТИМЕДІЙНОЇ ПРЕЗЕНТАЦІЇ 295

Марченко А.А.
ШЛЯХИ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ WI-FIВ СУЧАСНОМУ СВІТІ 297

Орел О.В.
ЗБЕРЕЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ. СУЧАСНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ 299

Понирко А.С.
ОПЕРАТИВНА ПАМЯТЬ DDR5 302

Проценко Ю.В.
МОВА ПРОГРАМУВАННЯ GO 306

Петрушко С.В.
ЯК ПИСАТИ ПРОГРАМИ НА МОВІ АСЕМБЛЕР У 2019 РОЦІ 310

Ткаченко В.С.
ОПЕРАТИВНА ПАМЯТЬ: РОЗВИТОК І ЗАСТОСУВАННЯ 312

Труш М.В.
МІНІ-МАРКЕТ БЕЗ КАСИРА 315

Проценко Ю.В.
ЗАХИСТ МЕРЕЖІ ВІД ГРОЗИ 318

Харчук В.А.
ЗНАЧЕННЯ ТА РОЛЬ НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ 321

Штогрин С.С., Штогрин С.С.
ЗАЛУЧЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ЧАТ-БОТА ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОЇ КАМПАНІЇ СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ 324

ЗМІСТ 329